

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ  
ΣΧΟΛΗ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ ΚΑΙ  
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

## **Πτυχιακή εργασία**

**ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΟΦΕΛΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΕΣΜΟΘΕΤΗΣΗ ΤΩΝ**  
**ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ**

ΦΟΙΤΗΤΗΣ : ΤΣΑΓΓΑΡΙΔΗΣ ΣΤΕΛΙΟΣ

A.M.: 0309075

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 22-9-2015

Επιβλέπουσα καθηγήτρια  
Κα. Όλγα Χριστοπούλου

### **Ευχαριστίες**

Η παρούσα εργασία είναι αποτέλεσμα εκτενούς αναζήτησης και έρευνας. Θα ήθελα να απευθύνω θερμές ευχαριστίες στην επιβλέπουσα καθηγήτρια μου κα Όλγα Χριστοπούλου, για την καθοδήγηση και την άμεση και ουσιαστική βοήθεια που μου παρείχε κατά τη διάρκεια της εκπόνησης αυτής της διπλωματικής εργασίας ώστε να καταστώ ικανός να τη ολοκληρώσω.

## ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<b>ABSTRACT</b> .....	6
<b>Περίληψη</b> .....	7
<b>ΕΙΣΑΓΩΓΗ</b> .....	8
<b>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1<sup>ο</sup></b> : Προστατευόμενες Περιοχές:Παγκόσμια κατάσταση μέχρι σήμερα.	10
<b>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2<sup>ο</sup></b> : Ιστορικό προστασίας των Προστατευόμενων Περιοχών στην Κύπρο.....	15
<b>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3<sup>ο</sup></b> :Προστατευόμενες Περιοχές σε χώρες της Ε.Ε.....	19
<b>3.1.</b> Ηνωμένο Βασίλειο.....	19
<b>3.2.</b> Δανία.....	21
<b>3.3.</b> Ολλανδία.....	21
<b>3.4.</b> Γερμανία.....	22
<b>3.5.</b> Ιταλία.....	22
<b>3.6.</b> Ισπανία.....	23
<b>3.7.</b> Γαλλία.....	23
<b>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4<sup>ο</sup></b> : Η Διαδικασία χαρακτηρισμού μιας περιοχής ως Προστατευόμενη.	25
<b>4.1.</b> Natura 2000.....	25
<b>4.2.</b> Κρατικά Δάση.....	29
<b>4.3.</b> Φυσικό Απόθεμα – Εθνικό Δασικό Πάρκο – Προστατευτικό Δάσος – Δασικό Πάρκο.....	30
<b>4.4.</b> Φυσικά Μικρο Αποθέματα .....	31
<b>4.5.</b> Κοινοτικά Δάση .....	31
<b>4.6.</b> Περιοχές Προστασίας της Φύσης .....	32
<b>4.7.</b> Προστατευόμενα τοπία – Περιοχές εξαιρετικής φυσικής καλλονής .....	32

<b>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5<sup>ο</sup> : Κατηγορίες Προστατευόμενων περιοχών στην Κύπρο.....</b>	<b>33</b>
5.1. Natura 2000.....	33
5.2. Κρατικά Δάση.....	37
5.3. Φυσικό Απόθεμα Απόλυτης Προστασίας.....	38
5.4. Φυσικά Μικρο Αποθέματα.....	39
5.5. Περιοχές Προστασίας της Φύσης .....	41
5.6. Εθνικά Δασικά Πάρκα.....	42
5.7. Προστατευόμενα Τοπία.....	43
5.8. Περιοχές Εξαιρετικής Φυσικής Καλλονής.....	44
<b>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6<sup>ο</sup> : Νομοθεσία .....</b>	<b>46</b>
• <b>Τμήμα Περιβάλλοντος</b>	
6.1. Κυπριακή Νομοθεσία.....	46
6.2. Ευρωπαϊκή Νομοθεσία.....	53
6.3. Διεθνείς Συμβάσεις .....	57
6.4.Πρωτοβουλίες και Προγράμματα Ευρωπαϊκού Επιπέδου για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και της Φυσικής Κληρονομιά .....	64
• <b>Τμήμα Δασών</b>	
6.5. Κυπριακή Νομοθεσία.....	68
6.6. Ευρωπαϊκή Νομοθεσία.....	72
• <b>Τμήμα Πολεοδομίας και οικήσεως</b>	
6.7. Κυπριακή Νομοθεσία.....	75
• <b>Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας</b>	
6.8. Κυπριακή Νομοθεσία.....	77
• <b>Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων</b>	
6.9. Κυπριακή Νομοθεσία.....	79
6.10. Ευρωπαϊκή Νομοθεσία.....	80

## **ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7<sup>ο</sup> : Περιορισμοί και Οφέλη από την θεσμοθέτηση των**

Προστατευόμενων περιοχών στην Κύπρο .....	82
7.1. Natura 2000 .....	82
7.2. Κρατικά Δάση.....	114
7.3. Φυσικό Απόθεμα Απόλυτης Προστασίας.....	136
7.4. Φυσικά Μικρο Αποθέματα .....	137
7.5. Περιοχές Προστασίας της Φύσης .....	139
7.6. Εθνικά Δασικά Πάρκα.....	143
7.7. Προστατευόμενα Τοπία.....	145
7.8. Περιοχές Εξαιρετικής Φυσικής Καλλονής.....	150

## **ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8<sup>ο</sup> : Καταγραφή προβλημάτων από την θεσμοθέτηση και διαχείριση των**

Προστατευόμενων περιοχών.....	158
-------------------------------	-----

## **ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9<sup>ο</sup> : Προτάσεις και Συμπεράσματα.....**

<b>ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ :</b> .....	169
----------------------------	-----

## **ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

Ελληνόγλωσση .....	221
Ξενόγλωσση .....	222
Ηλεκτρονικές πηγές .....	225

## **Abstract**

The environment and more specifically the protected areas, play a very important role for the progress of the human being. In the last decades, the environment was affected a lot from the human intervention and for this reason the protection of it, must be our first aim. Firstly, there is a reference according to the history for the protection and the management of the protected areas on a global basis. Then, there is a reference to the history of the protected areas around the island of Cyprus. Moreover, a short presentation is made about the categories and the management of the protected areas around Europe. After this procedure, there is a detailed analysis of the politics of the environment, through which the protected areas are categorized. At the same time, this gives clear instructions about the management of the protected areas. Through this analysis, some basic problems for the protection of the system's environment are arised. In the end, there is an attempt for the solution of the management problems that were found.

## Περίληψη

Το φυσικό περιβάλλον και ιδιαίτερα οι Προστατευόμενες περιοχές αποτέλεσαν και αποτελούν σημαντικά στοιχεία για την επιβίωση και την ευημερία των ανθρώπων. Τις τελευταίες δεκαετίες όμως, παρατηρείται σε ολόκληρο το κόσμο μια συνεχής και ραγδαία καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος από την ανθρώπινη παρέμβαση και όχι μόνο, γιατί είναι αναγκαία η προστασία της φύσης και των προστατευόμενων περιοχών. Ως αρχικό στάδιο γίνεται μια καταγραφή σχετικά με την ιστορία των προστατευόμενων περιοχών σε παγκόσμιο επίπεδο αναφέροντας τις πρώτες περιπτώσεις ύπαρξης τέτοιων περιοχών καθώς και πως επήλθε η ανάγκη για δημιουργία μηχανισμών διαχείρισης τους. Στην συνέχεια γίνεται αναφορά στο ιστορικό προστασίας των περιοχών εντός της Κύπριακής Δημοκρατίας. Έπειτα γίνεται μια σύντομη παρουσίαση των προστατευόμενων περιοχών σε χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης καθώς και για τα τμήματα που διαχειρίζονται τις εν λόγω περιοχές. Η συνέχεια αφορά αποκλειστικά τις Προστατευόμενες Περιοχές εντός της Κύπριακής Δημοκρατίας. Παρατίθενται οι χερσαίες κατηγορίες των προστατευόμενων περιοχών, ο τρόπος κατηγοριοποίησης και διαχείρισης τους στην Κύπρο και γίνεται μια λεπτομερής ανάλυση των πολιτικών που δημιούργησε η Κυπριακή κυβέρνηση για την προστασία των περιοχών φυσικού περιβάλλοντος. Η εκτενής ανάλυση των πολιτικών γίνεται με συγκεκριμένο τρόπο ώστε να καταγράφονται οι περιορισμοί που προκύπτουν για την αποφυγή των επιπτώσεων από τις ανθρώπινες δραστηριότητες και από τις όποιεςδήποτε ενέργειες η οποίες επηρεάζουν αρνητικά το περιβάλλον και προσφέροντας παράλληλα και σημαντικά οφέλη μέσα από την σωστή διαχείριση. Μέσα από την ανάλυση των πολιτικών προκύπτουν κάποια σημαντικά προβλήματα τα οποία δυσχεραίνουν την προσπάθεια για ολοκληρωμένη διαχείριση των περιοχών. Τέλος γίνεται μια προσπάθεια με την υποβολή προτάσεων για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που εντοπίστηκαν.

## ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κατά τις τελευταίες δεκαετίες παρατηρείται μια οικουμενική προσπάθεια με σκοπό τη διατήρηση των οικοσυστημάτων, αλλά και των ιδιαίτερων περιοχών φυσικού περιβάλλοντος. Στα πλαίσια της προσπάθειας αυτής, εξέχουσα σημασία έχει η θεσμοθέτηση του όρου «προστατευόμενες περιοχές». Προστατευόμενες περιοχές μπορούν να χαρακτηριστούν περιοχές που εμπερικλείουν σπάνια είδη χλωρίδας και πανίδας, σχηματισμοί γεωμορφολογικής σημασίας που διαθέτουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, αλλά και περιοχές που χαρακτηρίζονται από ιδιαίτερα αισθητικά γνωρίσματα.

Επομένως, νομικά προστατευόμενες περιοχές θεωρούνται αυτές που διαθέτουν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, είτε τοπικά, είτε φυσικά, είτε ακόμα και οικολογικά. Οι περιοχές αυτές λειτουργούν υπό ειδικό καθεστώς διαχείρισης, είτε είναι θαλάσσιες, είτε χερσαίες. Επιπλέον, κύριος στόχος της θεσμοθέτησης αυτών των περιοχών είναι η αξιοποίηση με τρόπο που επωφελούνται τόσο οι παρούσες όσο και οι μελλοντικές γενεές, εξυπηρετώντας ταυτόχρονα κοινωνικές, οικονομικές αλλά και οικολογικές ανάγκες (Ελληνικό Κέντρο Βιότοπων – Υγροτόπων, 2008).

Κάθε κράτος περιλαμβάνει φυσικό περιβάλλον, σε κάποια είναι πιο πλούσιο και σε άλλα πιο φτωχό ανάλογα με την γεωμορφολογία του χώρου και το κλίμα που επικρατεί στην περιοχή. Όσο πιο πλούσιο είναι το φυσικό περιβάλλον τόσο πιο έντονες και πιο πολλές πρέπει να είναι οι δράσεις που θα ληφθούν για την καλύτερη διαχείριση του. Η Κύπρος αν και έχει μικρή έκταση περιλαμβάνει τεράστιο φυσικό πλούτο, περιοχές με σημαντική οικολογική και αισθητική αξία με πολλά σπάνια είδη χλωρίδας και πανίδας καθώς και με μεγάλο αριθμό μεταναστευτικών πτηνών. Η Κυπριακή Δημοκρατία οφείλει να προστατεύσει τον φυσικό πλούτο της με την δημιουργία πολιτικών που θα ανταποκρίνονται στις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η καταγραφή και η ανάλυση του θεσμικού περιβαλλοντικού πλαισίου που υιοθέτησε η Κυπριακή Δημοκρατία για τις χερσαίες προστατευόμενες περιοχές φυσικού περιβάλλοντος. Μέσα από την καταγραφή και την ανάλυση των νομοθεσιών, θα προσδιοριστούν οι κατηγορίες των προστατευόμενων περιοχών που υπάρχουν στην χερσαία έκταση της Κυπριακής Δημοκρατίας και θα



προκύψει μια λεπτομερής ανάλυση των δράσεων που συνιστά το εθνικό νομικό πλαίσιο για το περιβάλλον με την μορφή περιορισμών και οφέλων. Στην συνέχεια αφού καταγραφούν και αναλυθούν τα παραπάνω, θα γίνει αποτύπωση των προβλημάτων που εντοπίστηκαν σχετικά με το νομικό πλαίσιο και την συνολική διαχείριση των περιοχών . Τέλος, θα γίνει μια προσπάθεια για την αντιμετώπιση των προβλημάτων μέσω συγκεκριμένων προτάσεων.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1<sup>ο</sup>

### Προστατευόμενες Περιοχές: Παγκόσμια Κατάσταση Μέχρι Σήμερα

Απαρχή του θεσμού των προστατευόμενων περιοχών θεωρείται το 1872, όταν ιδρύθηκε το εθνικό πάρκο στο Yellowstone των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής. Το συγκεκριμένο πάρκο είχε χαρακτηριστεί ως προστατευόμενη περιοχή, και είναι η πρώτη επίσημη αναφορά αυτού του χαρακτηρισμού. Το παράδειγμα της Αμερικής ακολούθησαν πολλές άλλες χώρες, ιδρύοντας δημόσια πάρκα ή πάρκα αναψυχής για τους πολίτες. Σε όλες τις χώρες τα πάρκα είχαν κάποια βασικά χαρακτηριστικά τα οποία ήταν κοινά, καθώς όλα τα εθνικά πάρκα αποτελούνταν από μεγάλες εκτάσεις πρασίνου και είχαν θεσμοθετηθεί μέσω της εκάστοτε κυβέρνησης. Επιπλέον, τα εθνικά πάρκα αν και ήταν προσβάσιμα από το ευρύ κοινό, ήταν ταυτόχρονα ως επί το πλείστον και ακατοίκητες περιοχές. Αρκετές προστατευόμενες περιοχές στην Ευρώπη, λόγω της μικρής έκτασής τους και της τάσης που υπήρχε ανέκαθεν για συνύπαρξη των ανθρώπων με τη φύση, περιελάμβαναν κατοικημένες περιοχές και ανθρώπινες δραστηριότητες (Καραβέλλας, Κατσαδωράκης, Μαραγκού, Νάντσου & Σβορώνου, 2003).

Με την αύξηση των προστατευόμενων περιοχών, κυρίως στη μορφή του εθνικού πάρκου, άρχισε να διαφαίνεται η χρησιμότητα αλλά και η αναγκαιότητα σύστασης μηχανισμών οι οποίοι θα συντονίζουν και θα διαχειρίζονται τις περιοχές αυτές. Ο πρώτος φορέας συντονισμού συστάθηκε στον Καναδά το 1911, ενώ το 1916 συστάθηκε στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής η Εθνική Υπηρεσία Πάρκων, η οποία διατηρεί ακόμα σημαντική θέση στη διαχείριση και προστασία των προστατευόμενων περιοχών (Καραβέλλας, Κατσαδωράκης, Μαραγκού, Νάντσου & Σβορώνου, 2003).

Από τότε περισσότερες από 120,000 χερσαίες εκτάσεις έχουν θεσμοθετηθεί ως εθνικώς προστατευόμενες και διεθνώς αναγνωρισμένες, σύμφωνα με στοιχεία της Παγκόσμιας Τράπεζας Δεδομένων για τις Προστατευόμενες Περιοχές (World Data base on Protected Areas, 2007 όπως αναφέρεται σε Ελληνικό Κέντρο Βιότοπων – Υγροτόπων, 2008). Περίπου το 11,3% της παγκόσμιας έκτασης εθνικής δικαιοδοσίας, τόσο χερσαίας, όσο και θαλάσσιας έχει οριστεί ως προστατευόμενη περιοχή, σύμφωνα με το Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών ([www.unep-wcmc.org](http://www.unep-wcmc.org)).

Σύμφωνα με τη Σύμβαση για τη Βιοποικιλότητα, προστατευόμενες περιοχές θεωρούνται οι «καθορισμένες γεωγραφικές περιοχές οι οποίες ιδρύονται και η διαχείρισή τους γίνεται με σκοπό την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων προστασίας και διατήρησής τους», ενώ σύμφωνα με τη Διεθνή Ένωση για τη Διατήρηση της Φύσης (IUCN) ορίζονται ως «χερσαίες ή θαλάσσιες περιοχές οι οποίες ιδρύονται με σκοπό την προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας και των φυσικών και πολιτισμικών αξιών τους, των οποίων η διαχείριση επιτυγχάνεται με νομικά μέσα ή άλλους αποτελεσματικούς τρόπους» (Βούτσιος, Κοσμάς, Καλκάνης & Σούτσας, 2009).

Οι γενικές κατευθύνσεις των ορισμών που προαναφέρονται αφορούν σχεδόν όλες τις κατηγορίες προστατευόμενων περιοχών εθνικού, κοινοτικού και διεθνούς επιπέδου. Αναλυτικότερα, οι κύριοι στόχοι (Burhenne – Guilmin, 2011) ίδρυσης των προστατευόμενων περιοχών περιλαμβάνουν:

- τη διατήρηση και προστασία σημαντικών ειδών πανίδας και χλωρίδας και των ενδιαιτημάτων τους,
- τη διατήρηση της γενετικής βιοποικιλότητας (γενετικά αποθέματα),
- την προώθηση της επιστημονικής έρευνας,
- τη διατήρηση των φυσικών, παραδοσιακών και πολιτισμικών χαρακτηριστικών,
- την εκπαίδευση, την αναψυχή και την ανάπτυξη του βιώσιμου τουρισμού,
- την αειφορική διαχείριση των φυσικών πόρων,
- την διατήρηση μια σειράς λειτουργιών που επιτελούνται στο φυσικό περιβάλλον και είναι απαραίτητες για τη διατήρηση της ζωής πάνω στη γη.

Η έντονη δράση της IUCN είναι εμφανής κατά τα τελευταία χρόνια, καθώς προσπαθεί μέσω της επιτροπής της για τα εθνικά πάρκα και τις προστατευόμενες περιοχές, να δώσει κατευθύνσεις για μια ενιαία κατηγοριοποίηση των προστατευόμενων περιοχών, με ενέργειες όπως (Burhenne-Guilmin, 2011):

- η αφύπνιση των κυβερνήσεων για τη σημασία των περιοχών αυτών και την ενθάρρυνσή τους για ανάπτυξη συστημάτων προσαρμοσμένων στις εθνικές προτεραιότητες, για προστασία και διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών,
- η μείωση της σύγχυσης που υπάρχει λόγω των διαφορετικών κατηγοριοποιήσεων,

- η παροχή ενός πλαισίου για τη συλλογή, επεξεργασία και διάδοση στοιχείων που αφορούν στις προστατευόμενες περιοχές, και
- η βελτίωση της επικοινωνίας και της κατανόησης μεταξύ αυτών που ασχολούνται με την προστασία και τη διαχείριση των εν λόγω περιοχών.

Η δράση της IUCN για την προστασία περιοχών με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, ξεκίνησε από το 1969, χρονιά κατά την οποία προσδιόρισε τον όρο «Εθνικό Πάρκο» κατά τη Γενική Συνέλευσή της. Από τον όρο αυτό προέκυψε ένα πρώτο σύστημα κατηγοριοποίησης. Το 1978, δημοσιεύτηκε η πρώτη επίσημη έκθεση, η οποία εμπεριείχε δέκα προτεινόμενες κατηγορίες προστατευόμενων περιοχών. Συγκεκριμένα προτάθηκαν οι εξής κατηγορίες:

1. Καταφύγια επιστημονικής έρευνας, Περιοχές αυστηρής προστασίας (Scientific Reserve, Strict Nature Reserve)
2. Εθνικά πάρκα (National Park)
3. Μνημεία της φύσης ή χαρακτηριστικά σημεία της φύσης (Natural Monument, Natural Landmark)
4. Περιοχές προστασίας της φύσης, Περιοχές Διαχείρισης της φύσης, Καταφύγια άγριας ζωής (Nature Conservation Reserve, Managed Nature Reserve, Wild life Sanctuary).
5. Προστατευόμενα τοπία (Protected Landscape)
6. Περιοχές αποθεμάτων φυσικών πόρων (Resource Reserve)
7. Περιοχές φυσικών βιοτόπων, Περιοχές ανθρωπολογικού ενδιαφέροντος (Natural Biotic Area, Anthropological Reserve).
8. Περιοχές διαχείρισης πολλαπλών σκοπών, Περιοχές διαχειριζόμενων φυσικών πόρων (Multiple Use Management Area, Managed Resource Area)
9. Αποθέματα βιόσφαιρας (Biosphere Reserve)
10. Περιοχές παγκόσμιας φυσικής κληρονομιάς (World Natural Heritage Site).

Το συγκεκριμένο σύστημα κατηγοριοποίησης χρησιμοποιήθηκε ευρέως, καθώς έχει ενσωματωθεί σε αρκετές εθνικές νομοθεσίες και αποτελεί τη βάση του Καταλόγου του ΟΗΕ για τα Εθνικά Πάρκα και τις Προστατευόμενες Περιοχές. Εντούτοις, λόγω της ασαφούς διαφοροποίησης μεταξύ των κατηγοριών και της ανάγκης να ενισχυθεί η παρουσίαση των θαλάσσιων περιοχών, το σύστημα του 1978 έπρεπε να αναθεωρηθεί

και να προσαρμοστεί στα νέα δεδομένα. Επιπλέον, θεωρήθηκε σημαντική και η αναθεώρηση των κριτηρίων των προστατευόμενων περιοχών, καθώς χρειαζόταν μια περιγραφή που να ανταποκρίνεται στις διαφορετικές συνθήκες ανά την υφήλιο, επομένως έπρεπε να είναι πιο ευέλικτη. Τέλος, η περιγραφή των εννοιών πίσω από τις κατηγορίες έπρεπε να προσαρμοστεί στις νέες αντιλήψεις για το φυσικό περιβάλλον και τις αλληλεπιδράσεις του με τον άνθρωπο (Βούτσινος, Κοσμάς, Καλκάνης & Σούτσας, 2009).

Η διαδικασία αναθεώρησης του συστήματος κατηγοριοποίησης ξεκίνησε το 1984 και ολοκληρώθηκε το 1994. Έπειτα από δέκα χρόνια μελέτης και επεξεργασίας των δεδομένων η επιτροπή αποφάσισε να προτείνει τη διατήρηση μόνο των πέντε πρώτων κατηγοριών του συστήματος του 1978. Η αναθεώρηση βασίστηκε στην ιδέα ότι η ίδρυση των προστατευόμενων περιοχών πρέπει πρωτίστως να είναι σύμφωνη με τις εθνικές και τοπικές ανάγκες και σε δεύτερο επίπεδο να υπάγεται σε κάποια από τις προτεινόμενες κατηγορίες της IUCN, βάσει των κύριων στόχων διαχείρισης της κάθε περιοχής (Βούτσινος και συνεργάτες, 2009).

Η κεντρική ιδέα του νέου αυτού συστήματος αντικατοπτρίζεται πλήρως στον ορισμό της όπως δίνεται, πλέον, από την IUCN: «[Προστατευόμενη περιοχή είναι] μία χερσαία ή θαλάσσια περιοχή αφιερωμένη στην προστασία και διατήρηση της βιολογικής ποικιλότητας και των σχετικών φυσικών και πολιτιστικών πόρων, που θα διέπεται από ένα αποτελεσματικό νομοθετικό πλαίσιο».

Μόνο εφόσον μια περιοχή πληροί αυτές τις προϋποθέσεις θα μπορεί να ενταχθεί σε μία από τις παρακάτω αναθεωρημένες κατηγορίες με βάση τις προτεραιότητες διαχείρισης (IUCN, 1994):

- 1α. Περιοχές απολύτου προστασίας για την προώθηση της επιστημονικής έρευνας
- 1β. Περιοχές άγριας ζωής, όπου η προστασία της άγριας ζωής είναι ο κύριος χειριστικός στόχος.
2. Εθνικά πάρκα, για την προστασία και διατήρηση των φυσικών οικοσυστημάτων
3. Φυσικά μνημεία, για την προστασία και διατήρηση συγκεκριμένων φυσικών χαρακτηριστικών .
4. Περιοχές προστασίας συγκεκριμένων ειδών, ή οικοσυστημάτων.

5. Χερσαίες και θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές .
6. Προστατευόμενες περιοχές για τη διαχείριση φυσικών πόρων.

Η παραπάνω κατηγοριοποίηση βασίζεται σε σημεία-κλειδιά όπως:

- τον πρωτεύοντα στόχο διαχείρισης μιας περιοχής,
- το γεγονός ότι αυτό το σύστημα κατηγοριοποίησης είναι διεθνές και τα εθνικά ονόματα μπορεί να ποικίλλουν από χώρα σε χώρα,
- το γεγονός ότι όλες οι κατηγορίες είναι σημαντικές,
- το γεγονός ότι υπονοείται και μια διαβάθμιση ανθρώπινης παρέμβασης.

Βασικός στόχος της συγκεκριμένης κατηγοριοποίησης είναι η περιγραφή και η διεθνής αποδοχή των ποικίλων τύπων διαχείρισης, καθώς και η επιδίωξη οικουμενικής συμφωνίας για τον ορισμό των προστατευόμενων περιοχών (Burhenne & Guilmin, 2011).

Οι αρχικές αντιλήψεις που αφορούσαν στη διαχείριση προστατευόμενων περιοχών, γύρω από τη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών καθόριζαν την απόλυτη προστασία των περιοχών αυτών, έχοντας ως στόχο τη διαφύλαξη της άγριας ζωής και της αισθητικής τους αξίας (π.χ. φυσικό τοπίο, πολιτιστικά μνημεία), αποκλείοντας ταυτόχρονα κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα στις συγκεκριμένες περιοχές. Εντούτοις, οι σύγχρονες αντιλήψεις διαχείρισης θεωρούν πως οι προστατευόμενες περιοχές δεν πρέπει να θεωρούνται απομονωμένες μονάδες, καθώς συνδέονται με γειτονικές περιοχές σε πολλά, διαφορετικά επίπεδα –οικολογικό, οικονομικό, πολιτικό και πολιτιστικό. Επιπρόσθετα η έμφαση κατά τα τελευταία χρόνια έχει δοθεί στην αειφορική διαχείριση μιας περιοχής και των φυσικών πόρων που αυτή περιλαμβάνει, καθώς και στην ενεργό συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας, αλλά και στις πολιτισμικές αξίες που ενυπάρχουν, με σκοπό να μπορεί να επιτευχθεί η αποτελεσματική προστασία των περιοχών αυτών (Jeffries, 2006).

Σήμερα, οι προστατευόμενες περιοχές ανά τον κόσμο δεν περιλαμβάνουν αποκλειστικά περιοχές απόλυτου προστασίας, οι οποίες είναι προσβάσιμες μόνο από επιστήμονες, αλλά και περιοχές στις οποίες ζουν χιλιάδες άνθρωποι και η προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας συνδυάζεται με πολλές άλλες δραστηριότητες και επιτυγχάνεται μέσω αυτών.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2<sup>ο</sup>

### Ιστορικό Προστασίας των Προστατευόμενων Περιοχών στην Κύπρο

Στην Κύπρο η απαρχή της ιστορίας των προστατευόμενων περιοχών έγινε το 1870, όταν δημοσιεύτηκε ένα τουρκικό νομοσχέδιο, βάσει του οποίου αναγνωρίζονταν τα δάση και προνοούνταν κάποιοι βασικοί έλεγχοι σε σχέση με αυτά. Η πρώτη όμως νομοθεσία που αφορούσε στα δάση και είχε στόχο την προστασία τους, εφαρμόστηκε το 1878, από κάποιον Άγγλο δασολόγο. Αρκετά χρόνια αργότερα, το 1940, παρατηρείται η πρώτη οργανωμένη προσπάθεια προστασίας κάποιων περιοχών, καθώς γίνεται μαζική απογραφή για πρώτη φορά και πολλές εκτάσεις δασών κηρύσσονται κρατικά δάση. Έτσι, όλες οι δασικές εκτάσεις ενσωματώνονται στα ήδη υφιστάμενα κρατικά δάση και συνεπώς εφαρμόζεται και σε αυτές η ίδια νομοθεσία προστασίας και διαχείρισης. Όλες οι ενέργειες που έχουν παρατηρηθεί στην Κύπρο σε σχέση με την προστασία των δασικών εκτάσεων, μέχρι το 1961, είναι πρωτοβουλίες και ενέργειες είτε Άγγλων, είτε Γάλλων ή Τούρκων δασολόγων, καθώς το νησί δεν ήταν ανεξάρτητο. Από την ανεξαρτησία της Κύπρου και έπειτα, αναλαμβάνουν τη διαχείριση και την προστασία των δασικών περιοχών οι Ελληνοκύπριοι δασολόγοι. Η πρώτη νομοθετική ρύθμιση βάσει της οποίας οι κατηγορίες δασών διαχωρίζονται σε Μόνιμες Δασικές Περιοχές, Εθνικά Δασικά Πάρκα και Περιοχές Προστασίας Χλωρίδας και Πανίδας, γίνεται το 1967 (Τμήμα Δασών, 2014). Πέρα από το Τμήμα Δασών, η νεοσύστατη κυπριακή κυβέρνηση δημιουργεί και το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως, το οποίο προβαίνει σε ενέργειες για την ενίσχυση της προστασίας των δασών, με τη δημιουργία του «Περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμου». Ο συγκεκριμένος νόμος δεν μπόρεσε να εφαρμοστεί καθώς συνέβη η τούρκικη εισβολή, κατά την οποία προκλήθηκαν ανεπανόρθωτες ζημιές τόσο στα δάση, όσο και στο φυσικό περιβάλλον της Κύπρου γενικότερα (Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, 2014).

Μετά τα ιστορικά γεγονότα του 1974, λοιπόν, χρειάστηκε αρκετά χρόνια προκειμένου να μπορέσει η Κυπριακή Δημοκρατία να ανακάμψει, συνεπώς δεν λήφθηκαν οποιαδήποτε νομοθετικά ή άλλα μέτρα που να αφορούν στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του 1990. Εξαίρεση αποτελούν μόνο οι εξής ενέργειες:

1. Η Κυπριακή Δημοκρατία επικύρωσε τη Σύμβαση CITES στις 18/10/1974 με τον περί της Σύμβασης για το Διεθνές Εμπόριο Εξαφανιζόμενων Ειδών Άγριας Πανίδας και Χλωρίδας Κυρωτικό Νόμο [Ν.20/1974].
2. Το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως δημιούργησε το πλαίσιο πολιτικής για την ύπαιθρο, γνωστό ως «Δήλωση Πολιτικής» το οποίο, όπως θα δούμε στη συνέχεια, με τις διάφορες τροποποιήσεις που έγιναν, είχε καταλυτικό ρόλο στη προστασία και διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος της Κύπρου.
3. Το 1985 η Κύπρος υιοθετεί την Οδηγία (Αρ. 337/1985 ΕΟΚ). Στόχος της οδηγίας είναι η αντιμετώπιση των οποιωνδήποτε επιπτώσεων μπορεί να επιφέρει η δημιουργία δημόσιων και ιδιωτικών έργων στο φυσικό περιβάλλον της χώρας.
4. Το 1986 η Κυπριακή Δημοκρατία υιοθέτησε ακόμη μια οδηγία (ΕΚ αρ. 278/86/ΕΟΚ) για την προστασία του περιβάλλοντος και ιδίως του εδάφους κατά την χρησιμοποίηση της ιλύος καθαρισμού λυμάτων στην γεωργία.
5. Επικύρωσε τη Σύμβαση της Βέρνης το 1988 με τον Κυρωτικό Νόμο «Περί της Σύμβασης για τη Διατήρηση της Ευρωπαϊκής Άγριας Ζωής και των Φυσικών Οικοτόπων» [Ν. 24/1988].

Κατά τη δεκαετία του 1990 παρατηρούνται οι πρώτες σημαντικές ενέργειες που αφορούν στην αναδόμηση και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος. Αρχικά, εφαρμόζεται ο «Περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμος», ο οποίος ψηφίστηκε το 1972. Επιπλέον, εμφανίζονται οι πρώτες ενέργειες για τη διεξαγωγή περιβαλλοντικών μελετών και ταυτόχρονα συντάσσονται οι πρώτες νομοθεσίες που αφορούν στον έλεγχο της ρύπανσης του περιβάλλοντος (έλεγχος τόσο της ατμοσφαιρικής ρύπανσης όσο και της ρύπανσης υδάτων). Το 1996 η Κυπριακή Δημοκρατία προβαίνει σε επικύρωση της Σύμβασης για τη διατήρηση της Βιολογικής Ποικιλότητας, με τον «Περί της Σύμβασης για τη Βιολογική Ποικιλομορφία» Κυρωτικό Νόμο (Αρ.4(III)/1996). Κατά τη συγκεκριμένη περίοδο αρχίζουν να δημιουργούνται οι πρώτες θεσμοθετημένες διαδικασίες από την κυπριακή κυβέρνηση, οι οποίες έχουν ως επακόλουθο τη δημιουργία περιβαλλοντικών υποχρεώσεων στις ιδιωτικές επιχειρήσεις (Τμήμα Περιβάλλοντος, 2014· Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως, 2014).

Συγχρόνως, έγιναν εμφανείς και αρκετές διαφωνίες που υπήρχαν ανάμεσα σε διάφορα τμήματα και υπηρεσίες της κυβέρνησης, καθώς θεωρούσαν πως ήταν αρμόδιες



για το εκάστοτε περιβαλλοντικό θέμα και δεν θα έπρεπε να εμπίπτει σε δικαιοδοσία άλλου τμήματος. Το γεγονός αυτό δυσχέραινε τη λειτουργία του περιβαλλοντικού συστήματος διαχείρισης, καθώς δεν υπήρχε ο απαραίτητος συντονισμός μεταξύ των διαφόρων τμημάτων και υπηρεσιών. Σημαντικό είναι να σημειωθεί πως δεν υπήρχε Υπουργείο Περιβάλλοντος, συνεπώς οι πλείστες νομοθεσίες μεταφέρθηκαν στο Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος (ως επί το πλείστον στο Τμήμα Περιβάλλοντος), καθώς και σε διάφορα άλλα τμήματα του Υπουργείου.

Κατά το διάστημα 2000 – 2004 η Κυπριακή Δημοκρατία κατέβαλε τεράστιες προσπάθειες για να επικυρώσει με νόμους πέραν των 250 οδηγιών και συμβάσεων του ευρωπαϊκού περιβαλλοντικού κεκτημένου, καθώς βρισκόταν σε ενταξιακή πορεία στην Ε.Ε. Οι σημαντικότερες από αυτές είναι:

1. Σύμβαση της Βόννης το 2001, για τη διατήρηση των αποδημητικών ειδών της άγριας πανίδας, με τον «Περί της Σύμβασης για τη Διατήρηση των Αποδημητικών Ειδών που Ανήκουν στην Άγρια Πανίδα» Κυρωτικό Νόμο» (Αρ. 17(III)/2001)).
2. Επικύρωση τη Σύμβασης Ramsar το 2001 με Κυρωτικό Νόμο [N. 8(III)/2001]. Οι Αλυκές της Λάρνακας έχουν περιληφθεί στον κατάλογο Ramsar ως ο 1081<sup>ος</sup> υγροβιότοπος διεθνούς σημασίας. Στη Σύμβαση περιλαμβάνονται και οι Αλυκές της περιοχής του Ακρωτηρίου.
3. Επικύρωση της Οδηγίας των Οικοτόπων με τον «Περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμος Αρ.153(I)/2003», για την εναρμόνιση της Κυπριακής νομοθεσίας με τις διατάξεις της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ.
4. Επικύρωση της Οδηγίας των Πουλίων με τον «Περί Προστασίας και Διαχείρισης Άγριων Πτηνών και Θηραμάτων Νόμος Αρ.152(I)/2003», για την εναρμόνιση της Κυπριακής νομοθεσίας με τις διατάξεις της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ (2009/147/ΕΚ).

Οι δύο τελευταίες οδηγίες είχαν στόχο την εγκατάσταση και λειτουργία του Δικτύου «Natura 2000» στην Κύπρο (Τμήμα Περιβάλλοντος, 2014).

Από το 2004 μέχρι σήμερα παρατηρείται η υιοθέτηση όλο και περισσότερων στοιχείων από το ευρωπαϊκό περιβαλλοντικό κεκτημένο από την Κυπριακή Δημοκρατία. Αναμένεται η δημιουργία περισσότερων κανονισμών και νομοθετικών πλαισίων, ούτως ώστε να προστατευθεί η φυσική κληρονομιά της Κύπρου.

Ένας μεγάλος αριθμός και τύπος δράσεων έχει αναπτυχθεί από όλους τους αρμόδιους φορείς, με σκοπό την ποιοτική αναβάθμιση του περιβάλλοντος. Σημαντικό είναι να σημειωθεί το Εθνικό δασικό πρόγραμμα, η εθνική δασική πολιτική και η ολοκλήρωση του «Περί δασών» νόμου έχουν επιτευχθεί από το Τμήμα Δασών (Τμήμα Δασών, 2014). Επιπλέον, παρατηρούνται συνεχείς τροποποιήσεις της «Δήλωσης Πολιτικής» του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, θέτοντας με αυτό τον τρόπο τους απαραίτητους περιορισμούς για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος (Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως, 2014). Ακόμη, περιορισμοί σε σχέση με το κυνήγι τίθενται από το Ταμείο Θήρας, με στόχο την προστασία τόσο της χλωρίδας, όσο και της πανίδας, αλλά και του φυσικού πλούτου (Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας, 2014). Τέλος, το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων, έχει ήδη προβεί στη θέσπιση συγκεκριμένων νόμων και κανονισμών με σκοπό την προστασία και ορθή διαχείριση των υδάτων (υδροφράγματα, ποταμοί, λίμνες κ.λπ.) (Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων, 2014).

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3<sup>ο</sup>

### Προστατευόμενες περιοχές σε χώρες της ΕΕ

#### 3.1. Ηνωμένο Βασίλειο

Οι προστατευόμενες περιοχές στο Ηνωμένο Βασίλειο χωρίζονται στις εξής κατηγορίες:

1. Περιοχές που προστατεύονται λόγω της γραφικής τους αξίας (Gastona et al., 2006):
  - Εθνικά Πάρκα
  - Περιοχή Ιδιαίτερου Φυσικού Κάλλους (Αγγλία, Ουαλία και Βόρεια Ιρλανδία)
  - Εθνική γραφική περιοχή (Σκωτία)
  - Κληρονομιά Ακτών (Αγγλία και Ουαλία)
  - Ειδική Ζώνη Τοπίου (Ουαλία)
  - Μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς
  
2. Περιοχές που προστατεύονται για την αξία της βιοποικιλότητας (Everett, 2004):
  - Περιβαλλοντικά ευαίσθητες περιοχές
  - Περιοχές Ειδικού Επιστημονικού Ενδιαφέροντος
  - Θαλάσσια καταφύγια
  - Εθνικό αποθεματικό της φύσης
  - Τοπικό αποθεματικό φύσης
  - Κληρονομιά Ακτών (Αγγλία και Ουαλία)
  - Ειδικές Ζώνες Διατήρησης
  - Ζώνες Ειδικής Προστασίας
  - Οι υγρότοποι που ορίζονται στο πλαίσιο της Σύμβασης Ραμσάρ
  - Απόθεμα Βιόσφαιρας
  - Μνημεία Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς
  
3. Περιοχές που προστατεύονται με σημαντική γεωποικιλότητα (Gastona et al., 2006):
  - Περιοχές Ειδικού Επιστημονικού Ενδιαφέροντος
  - Σε περιφερειακό επίπεδο περιοχές με σημαντική γεωλογία
  - Γεωπάρκα

4. Περιοχές που προστατεύονται για την πολιτιστική ή ιστορική τους αξία (Gastonaet. al., 2006):

- Διατηρητέα μνημεία
- Τα πάρκα, κήπους και σχεδιασμένα τοπία που προστατεύονται χωριστά στην Αγγλία, την Ουαλία και τη Σκωτία:
  - Εθνικό Μητρώο των ιστορικών κήπων και πάρκων (Αγγλία)
  - Απογραφή των κήπων και Τοπίων στη Σκωτία
  - Εγγραμμένα πάρκα και κήποι του Ειδικού ιστορικού ενδιαφέροντος στην Ουαλία
- Μνημείο Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς

Οι ακόλουθοι κρατικοί φορείς και οργανισμοί είναι υπεύθυνοι για τη χάραξη πολιτικής και τη διοίκηση και ρύθμιση της διατήρησης της φύσης, καθώς και την προστασία της άγριας ζωής στην Αγγλία, την Ουαλία και τη Σκωτία (<http://www.environmentlaw.org.uk/rte.asp?id=206>):

- Φυσική Αγγλία (NaturalEngland)
- Η Σκοτσέζικη φυσική κληρονομιά (Scottish Natural Heritage)
- Τμήμα φυσικών πόρων στην Ουαλία
- Κοινή Επιτροπή Διατήρησης της Φύσης (JNCC)
- Υπουργείο Περιβάλλοντος, Τροφίμων και Αγροτικών Υποθέσεων (DEFRA)
- Ουαλική Συνέλευση κυβέρνησης (WAG)
- Τοπικές Αρχές
- Οργάνωση Θαλάσσιας Διαχείρισης
- Η Αστυνομία
- HM Revenue & Customs
- Οργανισμός εγκληματος Εθνική Άγριας Ζωής (Ηνωμένο Βασίλειο | NWCU)
- Υπηρεσία Περιβάλλοντος
- Δασική Επιτροπή
- Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ)
- Η σύμπραξη για τη δράση κατά της άγριας ζωής εγκλήματος (πέλημα)

### **3.2. Δανία**

Οι προστατευόμενες φυσικές περιοχές στην Δανία είναι:

1. Εθνικά Πάρκα
2. Εθνικοί δρυμοί
3. Περιοχές Natura 2000
4. Υγρότοποι με βάση τη συνθήκη Ramsar
5. Θαλάσσιες περιοχές

Η διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών την Δανία γίνεται από τα γραφεία προστασίας της φύσης και συγκεκριμένα από τους οργανισμούς Δάσος και φύση. Επιπλέον ο οργανισμός Χωροταξικού και Περιβαλλοντικού σχεδιασμού είναι υπεύθυνος για την προστασία της φύσης, του δικτύου Natura 2000 και άλλα θέματα που σχετίζονται με την ανοιχτή γη. Ο κύριος νόμος για την προστασία και διατήρηση της φύσης θεσπίστηκε το 1917 και περιλαμβάνει διάφορους κανόνες και μέτρα (<http://www.europarc-nb.org/protected-areas/denmark>).

### **3.3. Ολλανδία**

Οι βασικές κατηγορίες προστατευόμενων περιοχών στην Ολλανδία είναι:

1. Περιοχές Natura 2000
2. Εθνικά τοπία
3. Εθνικά πάρκα
4. Δάση
5. Μεγάλα ύδατα
6. Θαλάσσια ύδατα
7. Φύση στην Καραϊβική Ολλανδία

Οι εν δυνάμει προστατευόμενες περιοχές προστατεύονται από διάφορους κανονισμούς και νόμους. Επιπλέον υπάρχουν αρκετοί ειδικοί κανονισμοί που αφορούν συγκεκριμένα οικοσυστήματα όπως τα δάση, οι υγρότοποι, οι κοραλλιογενείς ύφαλοι και τα μεγάλα κύματα. (<http://www.biodiversiteit.nl>)

### **3.4.Γερμανία**

Οι κατηγορίες προστατευόμενων περιοχών στην Γερμανία είναι οι ακόλουθες:

1. Φυσικά καταφύγια
2. Εθνικά πάρκα
3. Προστατευόμενοι βιότοποι
4. Περιοχές προστασίας του φυσικού τοπίου
5. Φυσικά πάρκα
6. Περιοχές Natura 2000

Οι εν δυνάμει προστατευόμενες περιοχές στη Γερμανία μπορεί να επικαλύπτονται ή να είναι σε μερικές περιπτώσεις ακόμη και ταυτόσημες. Επίσης, όλες οι κατηγορίες προστατευόμενων περιοχών που αναφέρονται πιο πάνω βασίζονται στον ομοσπονδιακό Νόμο για τη προστασία της φύσης (Soll & Kleemann, 2001).

### **3.5.Ιταλία**

Στην Ιταλία υπάρχουν περισσότερες από 1.000 προστατευόμενες περιοχές και καλύπτουν περισσότερο από το 11% της επιφάνειας της χώρας. Οι προστατευόμενες περιοχές στην Ιταλία χωρίζονται στις εξής κατηγορίες:

1. Εθνικά Πάρκα
2. Περιφερειακά Πάρκα
3. Θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές
4. Γεωπάρκα
5. Φυσικό απόθεμα
6. Πάρκα
7. Υγρότοποι με βάση τη συνθήκη Ramsar
8. Μνημεία Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς στην Ιταλία

Τα Εθνικά πάρκα και οι Θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές είναι υπό την αιγίδα του Ιταλικού Υπουργείου Περιβάλλοντος, ενώ τα Περιφερειακά Πάρκα διαχειρίζονται από τις αντίστοιχες περιφερειακές διοικήσεις. Επιπλέον, όλες οι προστατευόμενες περιοχές μπορούν να διαχειρίζονται από οποιοδήποτε ανεξάρτητο όργανο ως ξεχωριστή νομική οντότητα (Carrus, Bonaiuto, & Bonnes, 2005).

### **3.6.Ισπανία**

Στην Ισπανία, οι κατηγορίες προστατευόμενων περιοχών είναι οι εξής:

1. Προστατευόμενες περιοχές της Ισπανίας, με αυτόνομη κοινότητα
2. Βιόσφαιρα της Ισπανίας
3. Γεωπάργκα
4. Μονοπάτια πεζοπορίας
5. Φυσικά Πάρκα
6. Πάρκα
7. Υγρότοποι με βάση τη σύμβαση Ramsar
8. Ζώνες ειδικής προστασίας

Οι εν λόγω προστατευόμενες περιοχές ορίζονται και ρυθμίζονται με βάση το Νόμο 42/2007 Περί φυσικής κληρονομιάς και Βιοποικιλότητας ο οποίος προτάθηκε από το Υπουργείο Γεωργίας, Τροφίμων και Περιβάλλοντος. Σε κάθε περίπτωση οι προστατευόμενες περιοχές πρέπει να δηλώνονται κανονιστικά από την αρμόδια αρχή, η οποία οφείλει να έχει αναπτύξει κατάλληλο σχεδιασμό για τη διαχείριση και την επίτευξη των στόχων διατήρησης (<http://www.magrama.gob.es/es/biodiversidad/temas/espacios-prottegidos/>).

### **3.7.Γαλλία**

Στην Γαλλία οι προστατευόμενες περιοχές χωρίζονται σε τρία επίπεδα, το εθνικό, το τοπικό και το νομαρχιακό επίπεδο. Στο εθνικό επίπεδο περιλαμβάνονται οι περιοχές Natura 2000, οι Εθνικοί Δρυμοί, τα Φυσικά θαλάσσια πάρκα, το Εθνικό Αποθεματικό για το κυνήγι και την άγρια ζωή, οι περιοχές μεταξύ των Εθνικών Δρυμών, καθώς και το βασιλικό βιολογικό αποθεματικό. Το τοπικό επίπεδο αφορά στα περιφερειακά πάρκα και τα περιφερειακά φυσικά αποθέματα και αποθέματα Κορσικής. Τέλος, στο Νομαρχιακό επίπεδο ανήκουν φυσικές ευαίσθητες εκτάσεις καθώς και περιοχές προστασίας και βιότοποι.

Στη Γαλλία, το Υπουργείο Οικολογίας, Αειφόρου Ανάπτυξης και Ενέργειας είναι ο σημαντικότερος παράγοντας για τη δημιουργία προστατευόμενων περιοχών. Το

Υπουργείο έχει υπ' ευθύνη του τη διαχείριση των περισσότερων εργαλείων ρυθμιστικής προστασίας, μέσω των δημόσιων θεσμών ή των σχετικών συλλόγων διαχείρισης (DeFries, Karanth, & Pareeth, 2010).



## ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4<sup>ο</sup>

### Η διαδικασία χαρακτηρισμού μιας περιοχής ως προστατευόμενη

Η θεσμοθέτηση μιας περιοχής ως προστατευόμενη, αλλά και η κατάλληλη διαχείρισή της, έχουν ως κύριο στόχο τόσο τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, όσο και την αναγνώριση της οικολογικής αξίας που έχει η συγκεκριμένη περιοχή. Για να κριθεί μια περιοχή προστατευόμενη, πρέπει να πληροί συγκεκριμένα αντικειμενικά και κωδικοποιημένα επιστημονικά κριτήρια, τα οποία ενυπάρχουν και περιλαμβάνονται στο νομικό πλαίσιο της κάθε χώρας.

Η θεσμοθέτηση και η διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών εντάσσεται στα πλαίσια της οικουμενικής προσπάθειας για διάσωση του φυσικού περιβάλλοντος. Προστατευόμενες θεωρούνται οι εκτάσεις στις οποίες ύψιστη σημασία έχει η προστασία της φυσικής αλλά και της πολιτισμικής κληρονομιάς. Οι εκτάσεις αυτές τελούν υπό ειδικό καθεστώς, με σκοπό τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, των αγαθών, αλλά και των υπηρεσιών που προσφέρουν στον άνθρωπο, μέσω των οικοσυστημάτων που εμπερικλείονται σε αυτές. Η σπουδαιότητα και σημαντικότητα της χλωρίδας, της πανίδας, των οικοσυστημάτων και των γεωμορφολογικών σχηματισμών, αλλά και το κάλλος των τοπίων που διαθέτουν οι συγκεκριμένες περιοχές είναι εξέχουσας σημασίας. Επιπλέον, οι προστατευόμενες περιοχές μπορούν να προσφέρουν στην επιστημονική έρευνα, την περιβαλλοντική εκπαίδευση ή ακόμα και στην αναψυχή των ανθρώπων.

#### **4.1. Natura 2000 (Τόποι κοινοτικής σημασίας: Ειδικές Ζώνες διατήρησης και Ζώνες ειδικής προστασίας)**

Μια περιοχή φυσικού περιβάλλοντος για να μπορεί να εμπίπτει στις περιοχές Natura 2000, χρειάζεται να ακολουθηθεί συγκεκριμένη διαδικασία, η οποία είναι σύμφωνη με την οδηγία 92/43/Ε.Ο.Κ. περί προστασίας των φυσικών οικοτόπων και των οικοτόπων των ειδών. Βάσει της συγκεκριμένης οδηγίας, είναι σημαντική η δημιουργία μιας επιτροπής η οποία θα ελέγχει και θα είναι υπεύθυνη για τη διατήρηση των συγκεκριμένων περιοχών σε κάθε κράτος μέλος της Ε.Ε.

Επιπλέον, κάθε κράτος μέλος οφείλει να συντάξει ένα κατάλογο Τόπων Κοινοτικής Σημασίας, ο οποίος θα περιλαμβάνει αριθμό φυσικών οικοτόπων και οικοτόπων των ειδών βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων. Συγκεκριμένα, στην Κύπρο, ο κατάλογος αυτός έχει καταρτιστεί σύμφωνα με τον «Περί προστασίας και διαχείρισης της φύσης και της άγριας ζωής Νόμο 153(I) 2003», από τον Υπουργό Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, έπειτα από μελέτη και γραπτή γνωμοδότηση μιας επιστημονικής επιτροπής, η οποία αποτελείται από 12 μέλη. Ο κατάλογος καταρτίστηκε βάσει των κριτηρίων, τα οποία ορίζονται από την οδηγία 92/43/Ε.Ο.Κ., και τα οποία περιγράφονται πιο κάτω.

Κριτήρια αξιολόγησης της περιοχής για ένα δεδομένο τύπο φυσικού οικοτόπου:

1. Βαθμός αντιπροσωπευτικότητας του τύπου του φυσικού οικοτόπου στην περιοχή.
2. Έκταση της περιοχής που καλύπτεται από τον τύπο φυσικού οικοτόπου σε σχέση με τη συνολική επιφάνεια η οποία καλύπτεται από αυτό τον τύπο φυσικού οικοτόπου στο εθνικό έδαφος.
3. Βαθμός διατήρησης της δομής και των λειτουργιών του συγκεκριμένου τύπου φυσικού οικοτόπου και δυνατότητα αποκατάστασης.
4. Συνολική αξιολόγηση της αξίας της περιοχής για τη διατήρηση του συγκεκριμένου τύπου φυσικού οικοτόπου.

Κριτήρια αξιολόγησης της περιοχής για ένα δεδομένο είδος:

1. Μέγεθος και πυκνότητα του πληθυσμού του είδους που είναι παρών στην περιοχή σε σχέση με τους πληθυσμούς που είναι παρόντες στο εθνικό έδαφος.
2. Βαθμός διατήρησης των στοιχείων του οικοτόπου που είναι σημαντικά για το συγκεκριμένο είδος και δυνατότητα αποκατάστασης.
3. Βαθμός απομόνωσης του πληθυσμού που είναι παρών στην περιοχή σε σχέση με τον ευρύτερο χώρο φυσικής κατανομής του είδους.
4. Συνολική αξιολόγηση της αξίας της περιοχής για τη διατήρηση του συγκεκριμένου είδους.

Βάσει των ανωτέρω κριτηρίων, συντάσσεται ένας κατάλογος ο οποίος περιλαμβάνει τους τόπους κοινοτικής σημασίας. Ο κατάλογος αυτός δημοσιεύεται στον τύπο που καθορίζει ο αρμόδιος υπουργός και ταυτόχρονα γνωστοποιείται μέσω της επίσημης

εφημερίδας της Δημοκρατίας. Έπειτα από την κοινοποίηση του καταλόγου στο ευρύ κοινό, και εντός περιόδου 30 ημερών από την ημέρα δημοσίευσης, μπορούν να κατατεθούν ενστάσεις στο διευθυντή, αν υπάρχουν. Στις περιπτώσεις όπου κατατίθενται ενστάσεις, αυτές εξετάζονται από την επιστημονική επιτροπή, η οποία με τη σειρά της θα υποβάλει τις ανάλογες παρατηρήσεις στον αρμόδιο Υπουργό. Στη συνέχεια καταρτίζεται ο τελικός κατάλογος των περιοχών, λαμβάνοντας υπόψη τις προτάσεις αυτές και τίθεται προς έγκριση από το Υπουργικό Συμβούλιο. Ο τελικός κατάλογος πρέπει να δημοσιευτεί στην επίσημη εφημερίδα της Δημοκρατίας, με γνωστοποίηση του Υπουργού και ταυτόχρονα διαβιβάζεται στην επιτροπή που συστάθηκε σύμφωνα με την οδηγία 92/43.

Αφού λάβει τον τελικό κατάλογο η επιτροπή, γίνεται μελέτη βάσει των ακόλουθων κριτηρίων:

1. Ως προς τη σχετική αξία της περιοχής σε εθνικό επίπεδο
2. Ως προς τη γεωγραφική θέση της περιοχής σε σχέση προς τις μεταναστευτικές οδούς των ειδών του παραρτήματος II της οδηγίας , καθώς και ως προς το ενδεχόμενο να αποτελεί μέρος ενός οικοσυστήματος χαρακτηριζόμενου από συνοχή το οποίο να βρίσκεται εκατέρωθεν εσωτερικών συνόρων της Κοινότητας
3. Ως προς τη συνολική έκταση της περιοχής
4. Ως προς τον αριθμό τύπων φυσικών οικοτόπων του παραρτήματος I και ειδών του παραρτήματος II της οδηγίας και που είναι παρόντα στην περιοχή
5. Και ως προς τη συνολική οικολογική αξία της περιοχής για την ή τις συγκεκριμένες ευρύτερες βιογεωγραφικές περιοχές ή/και για το σύνολο του εδάφους, τόσο από πλευράς της χαρακτηριστικής ή της μοναδικής φύσης των στοιχείων από τα οποία συντίθεται η περιοχή, όσο και από πλευράς του συνδυασμού αυτών.

Ακολούθως, και σε εντός διαστήματος έξι ετών, η επιτροπή πρέπει να καταρτίσει σχέδιο καταλόγου τόπων κοινοτικής σημασίας, εφόσον εμπεριέχονται στους καταλόγους των κρατών μελών ένας ή περισσότεροι φυσικοί οικοτόποι ή οικοτόποι των ειδών. Αφού καταρτιστεί κατάλογος τόπων κοινοτικής σημασίας, τα κράτη μέλη ορίζουν τους τόπους κοινοτικής σημασίας που έχουν επιλέξει ως Ζώνες ειδικής διατήρησης σε διάστημα τουλάχιστον 6 ετών.

Σύμφωνα με το Νόμο 152(Ι)2003 «Περί της προστασίας και διαχείρισης άγριων πτηνών και θηραμάτων», ο Υπουργός έχει τη δυνατότητα καθορισμού Ζωνών Ειδικής Προστασίας, αφού λάβει γραπτή γνωμοδότηση από την επιστημονική επιτροπή. Ωστόσο, η γνωμοδότηση είναι απαραίτητο να λαμβάνει υπόψη τις απαιτήσεις προστασίας στη γεωγραφική περιοχή της Κοινότητας, είτε θαλάσσια είτε χερσαία, αλλά και τις τάσεις μεταβολών στα επίπεδα πληθυσμών, υπό το πρίσμα της διασφάλισης διατήρησης, επιβίωσης ή/και αναπαραγωγής των ειδών άγριων πτηνών στην περιοχή εξάπλωσής τους. Πιο συγκεκριμένα στη γραπτή γνωμοδότησή της προς τον υπουργό πρέπει να αναφέρονται:

- τα είδη άγριων πτηνών που απειλούνται με εξαφάνιση
- τα είδη άγριων πτηνών που είναι ευπαθή σε συγκεκριμένες μεταβολές των οικότοπων τους
- τα είδη άγριων πτηνών που θεωρούνται σπάνια, είτε γιατί οι πληθυσμοί τους είναι μικροί, είτε λόγω της περιορισμένης τοπικής τους εξάπλωσης ·
- οποιαδήποτε άλλα είδη άγριων πτηνών τα οποία έχουν ανάγκη ιδιαίτερης προσοχής λόγω ιδιομορφίας του οικοτόπου τους.

Ο Υπουργός είναι σε θέση να καθορίζει με διάταγμα που δημοσιεύεται στην επίσημη εφημερίδα της δημοκρατίας τις πιο κατάλληλες περιοχές , βάσει αριθμού και επιφάνειας, ως Ζώνες ειδικής προστασίας. Επιπλέον ο Υπουργός μπορεί, μετά από γραπτή γνωμοδότηση της Επιστημονικής Επιτροπής, να καθορίσει τις Ζώνες Ειδικής Προστασίας για αποδημητικά είδη άγριων πτηνών, των οποίων η έλευση στην περιοχή της Δημοκρατίας είναι τακτική, μέσω διατάγματος που δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας. Στόχος είναι η εξασφάλιση της επιβίωσης , της αναπαραγωγής και της εξάπλωσής τους. Ωστόσο, για να γίνει κάτι τέτοιο χρειάζεται η γνωμοδότηση της επιστημονικής επιτροπής που αφορά στα εν λόγω αποδημητικά είδη άγριων πτηνών, των οποίων η έλευση στη Δημοκρατία είναι τακτική, να καθορίζει προς τον υπουργό τις ανάγκες προστασίας ως προς συγκεκριμένους παράγοντες: των περιοχών αναπαραγωγής, αλλαγής φτερώματος και διαχειμάσεως, των περιοχών όπου βρίσκονται οι σταθμοί κατά μήκος των οδών αποδημίας και των υγροτόπων, και ιδιαίτερα όσων έχουν διεθνή σπουδαιότητα (<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).

#### 4.2.Κρατικά Δάση:

Το Υπουργικό Συμβούλιο, έχει τη δυνατότητα να κηρύξει ως κρατικό δάσος, οποιοδήποτε δάσος ή δασώδη έκταση, ή άλλη περιοχή στη Δημοκρατία, εφόσον προηγηθεί πρόταση της Επιτροπής Επέκτασης των Δασών και γνωμοδότηση του Δασικού Συμβουλευτικού Σώματος · κατόπιν γνωστοποίησης της κήρυξης περιοχών ως κρατικά δάση, και σύμφωνα με δημόσια διαβούλευση που ακολουθεί, δημοσιεύεται ανάλογο Διάταγμα στη Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας. Για να κηρυχθεί μια έκταση ως κρατικό δάσος, πρέπει να ισχύουν τα ακόλουθα :

Στις περιπτώσεις που η έκταση είναι ιδιωτικής ιδιοκτησίας:

- αναμένεται να έχει σημαντική επίδραση στις συνθήκες διαβίωσης των επηρεαζόμενων προσώπων, ή
- επηρεάζει σημαντικά τη βιοποικιλότητα και/ή το φυσικό περιβάλλον γενικά, ή
- καλύπτει περιοχές μεγαλύτερες από εκατόν (100) εκτάρια,

Στις περιπτώσεις που η έκταση περιλαμβάνει ακίνητη ιδιοκτησία, το Υπουργικό Συμβούλιο πρέπει να κρίνει σκόπιμο ότι η κήρυξη της περιοχής ως κρατικό δάσος ενισχύει:

- την καλύτερη προστασία και διαχείριση οποιουδήποτε κρατικού δάσους, ή
- την προστασία ειδών της δασικής χλωρίδας ή δασικών οικοσυστημάτων εξαιρετικής σημασίας ή σπανιότητας που φύονται σε οποιαδήποτε γη στη Δημοκρατία, οπότε και πρέπει να αποκτηθεί οποιαδήποτε ακίνητη ιδιοκτησία από τη Δημοκρατία, και το Υπουργικό Συμβούλιο δύναται να προχωρήσει στην απόκτησή της, είτε μετά από συμφωνία με τον ιδιοκτήτη, ή αναγκαστικά για σκοπούς δημοσίου συμφέροντος, σύμφωνα με τις διατάξεις του περί Αναγκαστικής Απαλλοτριώσεως Νόμου, όπως αυτός εκάστοτε τροποποιείται ή αντικαθίσταται (Περί δασών νόμος, 2012. <http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf>).

#### **4.3.Φυσικό Απόθεμα- Εθνικό Δασικό Πάρκο- Προστατευτικό Δάσος-Δασικό Πάρκο:**

Για να κηρυχθεί μια περιοχή κρατικού δάσους σε Φυσικό Απόθεμα, Εθνικό Δασικό Πάρκο, Προστατευτικό Δάσος ή Δασικό Πάρκο πρέπει πρωτίστως ο διευθυντής του Τμήματος Δασών να θέσει το θέμα σε δημόσια διαβούλευση. Πέραν της δημόσιας διαβούλευσης ο διευθυντής ενημερώνει όλα τα ενδιαφερόμενα κυβερνητικά ή μη πρόσωπα για το θέμα αποστέλλοντας τους αντίγραφα. Ακολούθως, όλα τα σχόλια που τέθηκαν για το θέμα συνοψίζονται και τα κοινοποιούνται στο δασικό συμβουλευτικό σώμα. Έπειτα, γίνονται οι απαιτούμενες αλλαγές βάσει των σχολίων που τέθηκαν και η πρόταση μεταβιβάζεται στο Υπουργό. Ο Υπουργός αφού αξιολογήσει την πρόταση, την μεταβιβάζει στο Υπουργικό Συμβούλιο, το οποίο την δημοσιεύει στην επίσημη εφημερίδα της Δημοκρατίας. Για να εμπίπτουν συγκεκριμένες περιοχές σε αυτή την κατηγορία, θα πρέπει να πληρούνται κάποια απαραίτητα κριτήρια.

(α) Μπορεί να κηρυχθεί φυσικό απόθεμα, εφόσον το δάσος, το οποίο διατηρεί τη φυσικότητά του, δεν έχει υποστεί σημαντική ή μόνιμη διατάραξη από ανθρώπινη παρέμβαση και

- I. περιέχει ένα ή περισσότερα αντιπροσωπευτικά ή σημαντικά δασικά οικοσυστήματα, φυτοκοινωνίες, κοινότητες ζώων ή άλλα φυσικά στοιχεία,
- II. τυγχάνει διαχείρισης για σκοπούς επιστημονικής έρευνας, παρακολούθησης και θεωρείται σημείο επιστημονικής αναφοράς, και
- III. η ανθρώπινη παρουσία και δραστηριότητα περιορίζεται στο ελάχιστο ώστε να διασφαλίζεται η ανεμπόδιστη λειτουργία των φυσικών διαδικασιών.

(β) Μια περιοχή μπορεί να κηρυχθεί εθνικό δασικό πάρκο, στις περιπτώσεις όπου το δάσος, το οποίο διατηρεί σε σημαντικό βαθμό τη φυσικότητά του

- I. περιέχει σημαντικά στοιχεία βιοποικιλότητας ή γενετικούς πόρους ή τοπία ή και γεωμορφώματα ,
- II. τυγχάνει διαχείρισης για σκοπούς προστασίας και διατήρησης των οικολογικών διαδικασιών και των αξιόλογων φυσικών στοιχείων που περιέχει, και

III. παρέχει τη δυνατότητα για πνευματικές, επιστημονικές, εκπαιδευτικές ή δραστηριότητες αναψυχής , οι οποίες είναι περιβαλλοντικά και πολιτισμικά συμβατές .

(γ) Προστατευτικό δάσος κηρύσσεται μια περιοχή, εφόσον το δάσος, λόγω της θέσης του και/ή των εδαφικών και γεωλογικών χαρακτηριστικών του και/ή των κλίσεων του εδάφους, αποκτά ιδιαίτερη σημασία για την προστασία των υδάτινων πόρων ή του εδάφους ή των περιουσιών και των ανθρώπινων οικισμών που βρίσκονται σε χαμηλότερα από αυτό υψόμετρα.

(δ) Δασικό πάρκο κηρύσσεται μια περιοχή, όταν διασφαλιστεί πως το δάσος, λόγω της θέσης του σε σχέση με αστικά κέντρα, αποκτά εξέχουσα σημασία για λόγους υγείας, περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, αισθητικής και αναψυχής (Περί δασών νόμος, 2012. <http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf>).

#### **4.4. Φυσικά Μικρό-Αποθέματα**

Ο Υπουργός είναι σε θέση να κηρύξει οποιαδήποτε περιοχή κρατικού δάσους σε φυσικό μικρό-απόθεμα, με Διάταγμά του στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, εφόσον η συγκεκριμένη περιοχή περιλαμβάνει ένα ή περισσότερα σπάνια είδη χλωρίδας ή πανίδας, ή άλλα στοιχεία της φύσης τα οποία παρουσιάζουν εθνικό, περιφερειακό ή παγκόσμιο ενδιαφέρον (Περί δασών νόμος, 2012. <http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf>).

#### **4.5. Κοινοτικά Δάση**

Το Υπουργικό Συμβούλιο δύναται με Διάταγμα που δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, να κηρύξει οποιαδήποτε περιοχή κρατικού δάσους σε κοινοτικό δάσος, (ακριβώς με την ίδια διαδικασία όπως στα Κρατικά Δάση, στο Φυσικό Απόθεμα , στο Εθνικό Δασικό Πάρκο, στο Προστατευτικό Δάσος και στο Δασικό Πάρκο) σκοπεύοντας στη διαχείριση ή την ανάπτυξη της συγκεκριμένης δασικής περιοχής προς όφελος των κατοίκων της. Η συγκεκριμένη δασική περιοχή είναι δυνατόν να περιλαμβάνει μία ή περισσότερες κοινότητες (Περί δασών νόμος, 2012. <http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf>).

#### **4.6. Περιοχές προστασίας της φύσης**

Ο Δασικός Νόμος ορίζει ως Περιοχή Προστασίας Χλωρίδας και Πανίδας ένα Κύριο Κρατικό Δάσος, το οποίο σκοπό έχει να παράσχει τέλεια και μόνιμη προστασία στη χλωρίδα και πανίδα που ενυπάρχει σε αυτό. Ένα κρατικό δάσος μπορεί να κηρυχθεί περιοχή προστασίας της φύσης από το Υπουργικό Συμβούλιο (Περί δασών νόμος, 2012. <http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf>).

#### **4.7. Προστατευόμενα τοπία – Περιοχές εξαιρετικής φυσικής καλλονής**

Ο Υπουργός Γεωργίας Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος σε συνεργασία με ειδική επιτροπή που καθιδρύει ο ίδιος κηρύσσει με διάταγμα που δημοσιεύεται στην επίσημη εφημερίδα της Δημοκρατίας τα προστατευόμενα τοπία και τις περιοχές εξαιρετικής φυσικής καλλονής. Προτού γίνει η δημοσίευση, είναι απαραίτητη η ενημέρωση του Υπουργείου Εσωτερικών αλλά και του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος για την κήρυξη των εν λόγω περιοχών ως περιοχές εξαιρετικής φυσικής καλλονής (Θεοπέμπτου, 2014).



## **ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5<sup>ο</sup>**

### **Κατηγορίες Προστατευόμενων Περιοχών στην Κύπρο**

Υπάρχουν οκτώ κατηγορίες Προστατευόμενων Περιοχών φυσικού περιβάλλοντος, σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος, τη Διεθνή Ένωση για την προστασία της φύσης και των φυσικών πόρων (IUCN, 2012), καθώς και με την εθνική περιβαλλοντική νομοθεσία της Κυπριακής Δημοκρατίας. Αναλυτικότερα, υπάρχουν οι περιοχές Natura 2000, τα Κρατικά Δάση, οι περιοχές Φυσικού Αποθέματος Απόλυτης Προστασίας, αυτές των Φυσικών Μίκρο-Αποθεμάτων, εκτάσεις που ανήκουν στις Περιοχές Προστασίας της Φύσης, τα Εθνικά Δασικά Πάρκα, τα Προστατευόμενα Τοπία και οι Περιοχές Εξαιρετικής Φυσικής Καλλονής. Όπως μπορεί να παρατηρηθεί από την ανάλυση των κατηγοριών πιο κάτω, οι περισσότερες από αυτές αλληλεπικαλύπτονται.

#### **5.1. Natura 2000 (ΦΥΣΗ 2000)**

Το δίκτυο «ΦΥΣΗ 2000» θεσμοθετήθηκε το 1992, με την υιοθέτηση της οδηγίας των Οικοτόπων, η οποία σε συνδυασμό με την οδηγία για τα πτηνά, αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο της ευρωπαϊκής πολιτικής για την προστασία του περιβάλλοντος. Στόχος της δημιουργίας του δικτύου «ΦΥΣΗ 2000» είναι η προστασία και διαχείριση ευάλωτων ειδών και οικοτόπων σε όλη τη φυσική περιοχή εξάπλωσης τους ανά την Ευρώπη, ανεξαρτήτως εθνικών ή πολιτικών συνόρων (Υπηρεσία Περιβάλλοντος, 2009).

Το δίκτυο «ΦΥΣΗ 2000» δεν αποτελεί μόνο ένα σύστημα απόλυτα προστατευόμενων περιοχών, στις οποίες αποκλείονται όλες οι ανθρώπινες δραστηριότητες, αλλά ταυτόχρονα υιοθετεί μια διαφορετική προσέγγιση, καθώς αναγνωρίζει πως ο άνθρωπος είναι αναπόσπαστο μέρος της φύσης και πως η αλληλεπίδραση μεταξύ φύσης και ανθρώπου μπορεί να οδηγήσει σε καλύτερα αποτελέσματα κάποιες φορές. Πολλές περιοχές του δικτύου «ΦΥΣΗ 2000» είναι πολύτιμες λόγω του τρόπου διαχείρισής τους και είναι σημαντική η μελλοντική

εξασφάλιση των δραστηριοτήτων που προάγουν τις φυσικές περιοχές, όπως είναι η γεωργία (Υπηρεσία Περιβάλλοντος, 2009).

Η προσέγγιση του δικτύου έχει πολλά πλεονεκτήματα, που αφορούν τόσο στην προστασία της φύσης όσο και στους ανθρώπους που ζουν και εργάζονται στην ύπαιθρο. Με την συνεργασία διαφορετικών ανθρώπων που διαχειρίζονται τη γη και πιο συγκεκριμένα τις περιοχές του δικτύου «ΦΥΣΗ 2000», είναι εφικτό να εξασφαλιστεί η διατήρηση ευάλωτων οικοτόπων και των ειδών που εξαρτώνται από τη θετική διαχείριση. Το μέγεθος του δικτύου «ΦΥΣΗ 2000» το καθιστά ισχυρό σύμμαχο στη διατήρηση της οικονομικής βιωσιμότητας και του κοινωνικού ιστού πολλών αγροτικών περιοχών ανά την Ευρώπη. Ακόμα, το δίκτυο μπορεί να αποφέρει καινούργιες ευκαιρίες για οικονομική διαφοροποίηση και τοπικές επενδύσεις (Υπηρεσία Περιβάλλοντος, 2009).

Το δίκτυο «ΦΥΣΗ 2000» περιλαμβάνει πέραν των 30.000 περιοχών, οι οποίες επικαλύπτου περίπου το 16% της επικράτειας του συνόλου των κρατών μελών και αποτελείται από δύο κατηγορίες περιοχών (Υπηρεσία Περιβάλλοντος, 2009):

- Τους «Τόπους Κοινοτικής Σημασίας» (παράρτημα 1) (που στην συνέχεια χαρακτηρίζονται ως «Ειδικές ζώνες διατήρησης» από τα κράτη μέλη), οι οποίοι ορίζονται σύμφωνα με το νόμο 153(I) 2003 Περί προστασίας και διαχείρισης της φύσης και της άγριας ζωής, ως: οι περιοχές που περιλαμβάνουν έστω ένα από τους φυσικούς οικοτόπους (παράρτημα 2.1 ) ή ένα από τους οικοτόπους των ειδών (παράρτημα 2.2) σύμφωνα με το παράρτημα της οδηγίας 92/43/Ε.Ο.Κ.
- Τις «Ζώνες Ειδικής Προστασίας» (παράρτημα 3) , οι οποίες σύμφωνα με το Νόμο 152(I)2003, χαρακτηρίζονται ως περιοχές που περιλαμβάνουν τα ακόλουθα είδη πτηνών (παράρτημα 4) σύμφωνα με το παράρτημα της οδηγίας 79/409/Ε.Ο.Κ.:
  1. είδη άγριων πτηνών που απειλούνται με εξαφάνιση.
  2. τα είδη άγριων πτηνών που είναι ευπαθή σε συγκεκριμένες μεταβολές των οικοτόπων τους.
  3. τα είδη άγριων πτηνών που θεωρούνται σπάνια, είτε γιατί οι πληθυσμοί τους είναι μικροί ή η τοπική τους εξάπλωση είναι περιορισμένη.
  4. οποιαδήποτε άλλα είδη άγριων πτηνών τα οποία έχουν ανάγκη ιδιαίτερης προσοχής λόγω ιδιομορφίας του οικοτόπου τους.

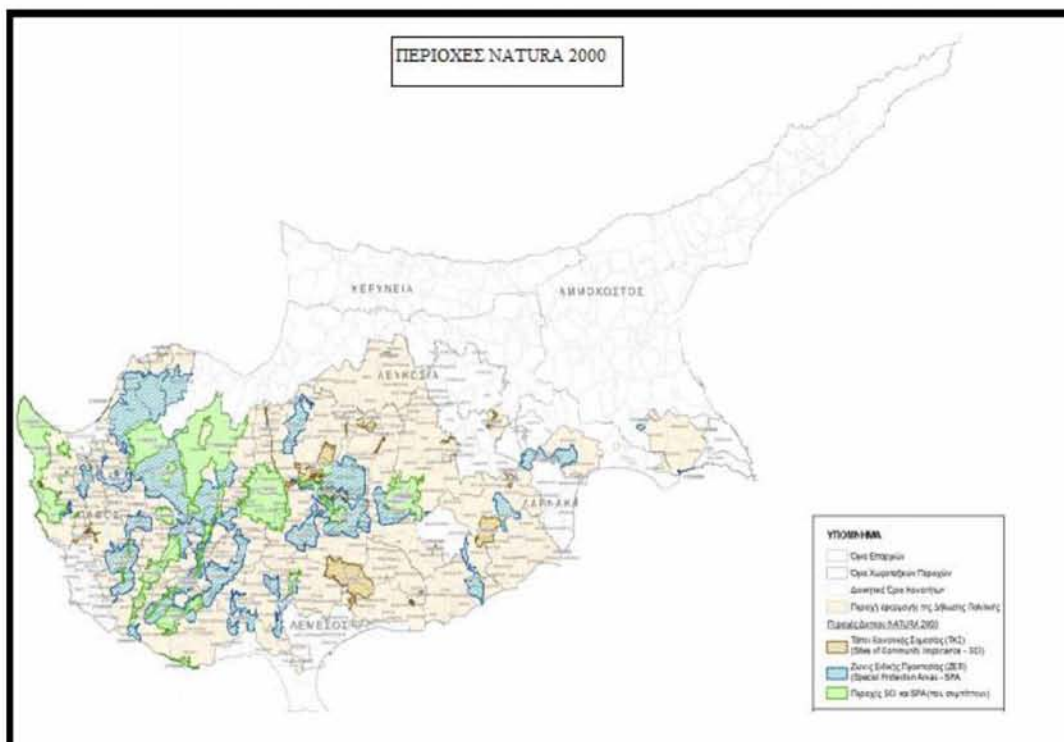
5. αποδημητικά είδη άγριων πτηνών αλλά δεν περιλαμβάνονται στο παράρτημα του νόμου.

Η Κύπρος, διαθέτει πλούσια χλωρίδα και πανίδα, κυρίως λόγω της γεωγραφικής της θέσης, της ποικιλομορφίας των τοπίων της, αλλά και των γεωλογικών σχηματισμών και του κλίματος της. Η χλωρίδα της Κύπρου περιλαμβάνει 1908 είδη, εκ των οποίων τα 140 είναι ενδημικά (δηλαδή δεν απαντώνται πουθενά αλλού στον κόσμο), και ένας μεγάλος αριθμός ανήκει στην κατηγορία των σπάνιων ειδών. Η πανίδα της Κύπρου περιλαμβάνει 30 είδη θηλαστικών (όπως είναι οι νυχτερίδες, τα χερσαία θηλαστικά, τα δελφίνια και οι φώκιες), 25 είδη αμφιβίων (όπως οι χελώνες και οι βάτραχοι) και ερπετών (όπως τα φίδια και οι σαύρες), αλλά και μια μεγάλη ποικιλία εντόμων (όπως οι πεταλούδες) (Υπηρεσία Περιβάλλοντος, 2009).

Επιπρόσθετα, η Κύπρος γεωγραφικά βρίσκεται σε έναν από τους 8 κύριους διαδρόμους μετανάστευσης των πουλιών από Ευρώπη προς Αφρική και αντίστροφα. Μέχρι σήμερα έχουν καταγραφεί 370 είδη πουλιών στην Κύπρο, εκ των οποίων τα δύο είναι ενδημικά · η Σκαλιφούρτα και ο Τρυπομάζης. Επιπλέον, απαντώνται τέσσερα ενδημικά υποείδη, τα οποία είναι το Θουπί, ο Δωδεκάτης, η Κίσσα και ο Δενδροβάτης. Το νησί επίσης φιλοξενεί και κάποια είδη αρπαχτικών όπως το Φαλκόνι της Ελεονώρας και ο αυτοκράτορας αετός (Υπηρεσία Περιβάλλοντος, 2009).

Το γεγονός ότι η Κύπρος είναι νησί, καθιστά την προστασία των ειδών και των οικοτόπων επείγουσα, καθώς οι πιέσεις που δέχεται το νησιώτικο οικοσύστημα είναι πολύ μεγαλύτερες από τις πιέσεις που ασκούνται στα ηπειρωτικά οικοσυστήματα. Η Κύπρος από την ένταξη της στην Ε.Ε. μέχρι σήμερα έχει εντάξει στο δίκτυο «ΦΥΣΗ 2000» 61 περιοχές όπου αποτυπώνονται στο χάρτη 1 και καταγράφονται στο (Παράρτημα 5) ενώ προγραμματίζεται να προταθούν ακόμη περισσότερες, με στόχο την ικανοποίηση των σχετικών οδηγιών (Υπηρεσία Περιβάλλοντος, 2009)

## Χάρτης 1



Πηγή: (Δήλωση Πολιτικής , <http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf>)

### 5.1.1. Πρόγραμμα Life για τις περιοχές Natura 2000

Το Πρόγραμμα LIFE4NAT/CY/000013 «Conversation Management in Natura 2000 sites of Cyprus» αφορά στην πρώτη προσπάθεια εφαρμοσμένης επιστημονικής διαχείρισης των περιοχών Natura 2000, με κύριο στόχο την εφαρμογή άμεσων δράσεων για την εξασφάλιση της ευνοϊκής διαχείρισης συγκεκριμένων τύπων οικοτόπων και ειδών. Οι δράσεις αυτές θέτουν τις βάσεις και συμβάλλουν στην απόκτηση εμπειρίας όσον αφορά στη διαχείριση των περιοχών Natura 2000 στην Κύπρο. Επί μέρους στόχοι του εν λόγω προγράμματος είναι η δημιουργία προδιαγραφών εκπόνησης διαχειριστικών σχεδίων, αλλά και η διαδικασία εκπόνησης διαχειριστικών σχεδίων αρχικά για τις περιοχές ΕΔΠ Τροόδους, Κάβο Γκρέκο, Βουνί Παναγιάς και Κοιλιάδα Διάριζου, καθώς και η διαχείριση συγκεκριμένων οικοτόπων και ειδών προτεραιότητας, η καθιέρωση συστήματος παρακολούθησης και αποθήκευσης δεδομένων, η φύλαξη των περιοχών, η μείωση της όχλησης και των παράνομων δραστηριοτήτων, αλλά και η

ενημέρωση του κοινού. Σήμερα, το πρόγραμμα Life για τις περιοχές Natura 2000 καλύπτει όλο το φάσμα των περιοχών που ανήκουν στο συγκεκριμένο δίκτυο ([http://cypruslife.akrifiles.net/Page11\\_0.html](http://cypruslife.akrifiles.net/Page11_0.html)· <http://cypruslife.akrifiles.net>).

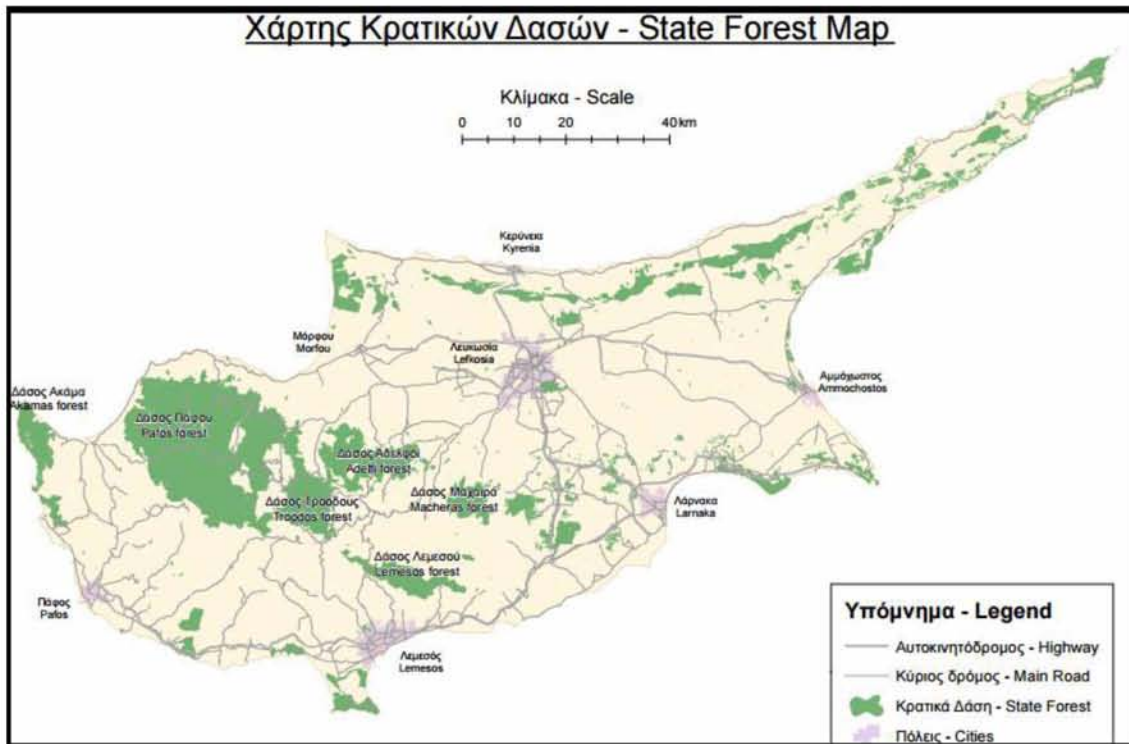
## **5.2.Κρατικά Δάση**

Σύμφωνα με τον «Περί Δασών Νόμο» του 2012, ως κρατικό δάσος ορίζεται οποιοδήποτε δάσος (δηλαδή έκταση μεγαλύτερη από 0.3 εκτάρια που φέρει δασικά δέντρα, με ύψος μεγαλύτερο από 5 μέτρα και βαθμό εδαφοκάλυψης μεγαλύτερο από 10 % και περιλαμβάνει δασικούς δρόμους, αντιπυρικές ζώνες και άλλους ανοιχτούς χώρους. Επίσης περιλαμβάνει περιοχές οι οποίες υπέστησαν ζημιές από ανθρώπινη παρέμβαση ή από πυρκαγιές) ή δασώδης έκταση (δηλαδή έκταση μεγαλύτερη από 0.3 εκτάρια που όμως δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως δάσος, με βαθμό εδαφοκάλυψης από δασικούς θάμνους και δασικά δέντρα μεγαλύτερο του 10 %) ή οποιαδήποτε άλλη γη που έχει κηρυχθεί ως κρατικό δάσος όπως αναφέραμε στην διαδικασία κήρυξης στην ενότητα 4 παράγραφος 4.2. .

Η βλάστηση των δασών μας αποτελείται από κωνοφόρα και πλατύφυλλα. Από πεύκα, κέδρους, κυπαρίσσια, πλατάνια, σκλήδρους, αόρατους, αντρουκλιές, λατζιές, σφένδαμους, τρεμιθιές σχινιές και άλλα. Τα κρατικά δάση καταλαμβάνουν 11.59 % επί της έκτασης της Κύπρου.

Σύμφωνα με τη δασική νομοθεσία τα κρατικά δάση χωρίζονται σε 2 κατηγορίες. Τα κύρια κρατικά δάση και τα δευτερεύοντα κρατικά δάση. Η πρώτη κατηγορία χωρίζεται σε Μόνιμες Δασικές Περιοχές, σε Εθνικά Δασικά Πάρκα και σε περιοχές Προστασίας της Χλωρίδας και Πανίδας. Η δεύτερη κατηγορία χωρίζεται σε Δάση Πολλαπλής Χρήσης, Κοινοτικά δάση, Δημοτικά Δάση, Δενδροκομεία και Περιοχές Βόσκησης. Τα Κρατικά Δάση αποτυπώνονται στο χάρτη 2 και καταγράφονται στο (παράρτημα 6) (<http://www.moa.gov.cy>· Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων & Περιβάλλοντος, 2008).

## Χάρτης 2



Πηγή : (Τμήμα Δασών)

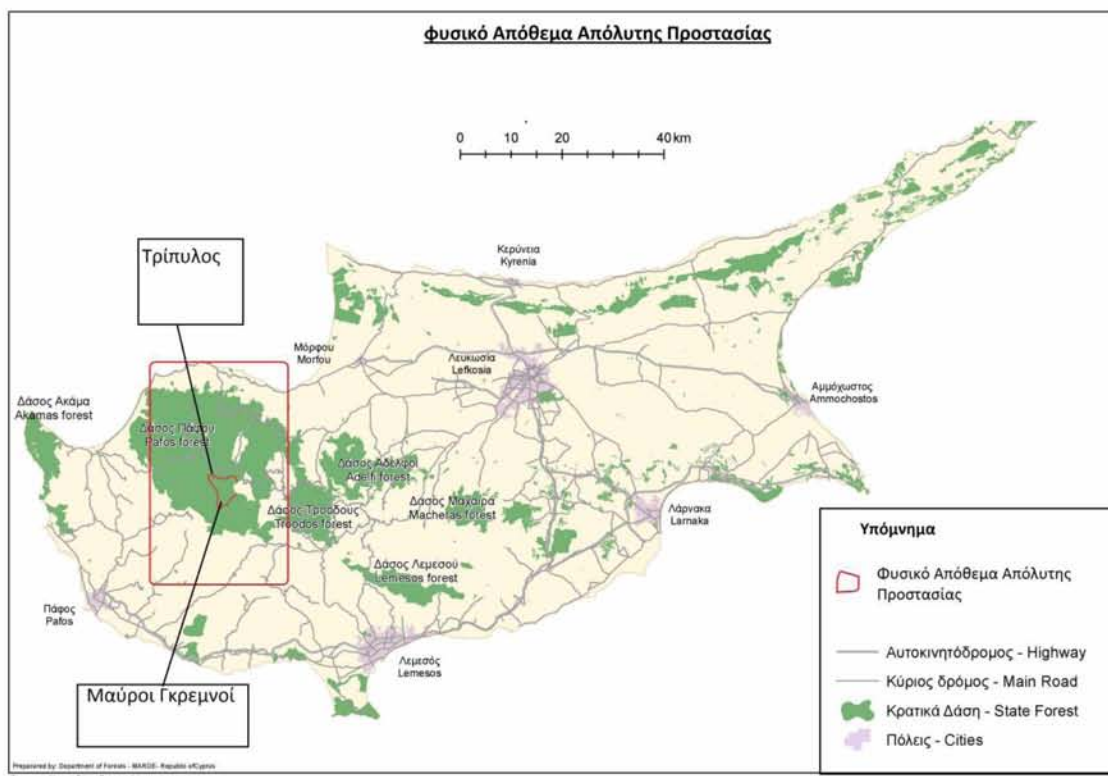
### 5.3. Φυσικό Απόθεμα απόλυτης προστασίας

Ως φυσικό απόθεμα απόλυτης προστασίας ορίζεται μια περιοχή χερσαία ή/και υδάτινη, η οποία περιέχει ένα ή περισσότερα αντιπροσωπευτικά ή σημαντικά δασικά οικοσυστήματα, φυτοκοινωνίες, ζωοκοινότητες ή άλλα φυσικά στοιχεία. Στην συγκεκριμένη περιοχή απαιτείται η ανθρώπινη παρουσία και δραστηριότητα να είναι περιορισμένη στο ελάχιστο, ούτως ώστε να διασφαλίζεται η ανεμπόδιστη λειτουργία των φυσικών διαδικασιών. Επιπλέον, στις περιοχές αυτές επιτρέπεται η έρευνα της φυσικής διαδοχής, όχι όμως η διαχείρισή της. Η περιοχή χρειάζεται να έχει αρκετά μεγάλη έκταση, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η ακεραιότητα των οικοσυστημάτων που περιέχει. Μια τέτοια προστατευόμενη περιοχή προσφέρεται κυρίως για επιστημονική έρευνα (Τμήμα Δασών, 2012· <http://www.iucn.org>)

Στην Κύπρο, οι περιοχές που ανήκουν στην κατηγορία των φυσικών αποθεμάτων απόλυτης προστασίας, σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό οργανισμό περιβάλλοντος είναι ο Τρίφυλλος και οι Μαύροι Γκρεμνοί (Τμήμα Δασών, 2012). Οι συγκεκριμένες περιοχές,

σύμφωνα με την ιστοσελίδα του Τμήματος Δασών, συμπεριλαμβάνονται και στις «Περιοχές Προστασίας της Φύσης», καθώς και στο Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο «Φύση 2000» (Τμήμα Δασών, 2014). Οι περιοχές που αποτελούν το Φυσικό Απόθεμα Απόλυτης Προστασίας αποτυπώνονται στο χάρτη 3.

### Χάρτης 3



Πηγή: (Τμήμα Δασών , Ιδία επεξεργασία)

#### 5.4. Φυσικά Μικρό- Αποθέματα

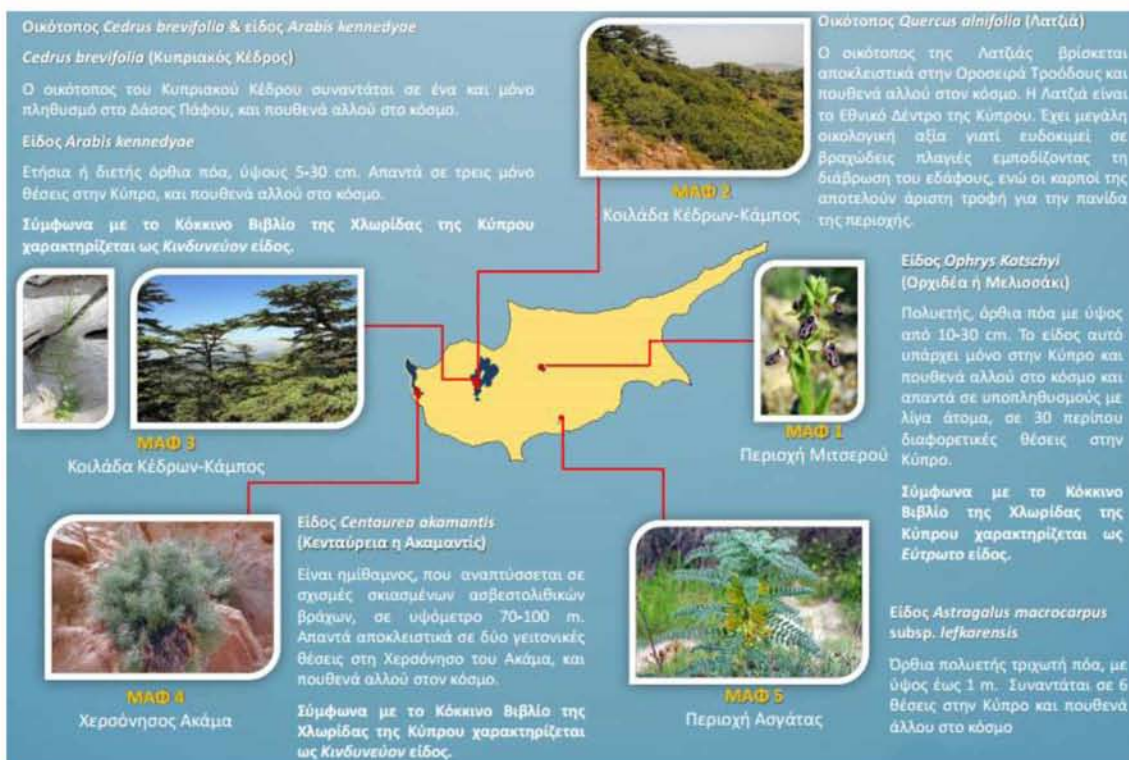
Σύμφωνα με τον «Περί Δασών Νόμο» του 2012 ως «Φυσικά μικρό-αποθέματα» ορίζονται μικρές περιοχές, οι οποίες έχουν έκταση μέχρι 20 εκτάρια και περιέχουν ένα ή περισσότερα σπάνια είδη χλωρίδας ή πανίδας, ή άλλο στοιχείο της φύσης που παρουσιάζει εθνικό, περιφερειακό ή παγκόσμιο ενδιαφέρον.

Στην Κύπρο έχει δημιουργηθεί ένα έργο με τίτλο «Δημιουργία Δικτύου Μικρό-Αποθεμάτων Φυτών στην Κύπρο για τη Διατήρηση Ειδών και Οικοτόπων Προτεραιότητας» (LIFE08 NAT/CY/000453), με σκοπό τον εντοπισμό των μικρο-

αποθεμάτων φυτών, το οποίο υλοποιείται στα πλαίσια του προγράμματος LIFE+ 08 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (<http://www.plantnet.org.cy/lang1/index.html>).

Το πρόγραμμα επιδιώκει τη βελτίωση του καθεστώτος προστασίας τεσσάρων φυτικών ειδών προτεραιότητας της Κύπρου. Τα φυτικά αυτά είδη είναι η αραβίς της κενέντεια (\**Arabis kennedyae*), ο αστράγαλος του μακρόκαρπου των Λευκάρων (\**Astragalus macrocarpus* ssp. *lefkarensis*), η κενταύρεια της ακαμαντίς (\**Centaurea akamantis*) και η ορχιδέα (μελισσάκι) (\**Ophrys kotschyi*). Επιπλέον το πρόγραμμα περιλαμβάνει και δυο οικοτόπους προτεραιότητας, το δάσος με κέδρο και του δάσος λατζιάς, που βρίσκονται μέσα σε περιοχές του Δικτύου «ΦΥΣΗ 2000». Οι περιοχές του Δικτύου «ΦΥΣΗ 2000» που έχουν επιλεγεί για την εγκατάσταση των μικρο-αποθεμάτων είναι η Περιοχή Μιτσερού, η Κοιλιάδα των Κέδρων-Κάμπος, η Χερσόνησος Ακάμα και η Περιοχή Ασγάτας (Τμήμα Περιβάλλοντος, 2014). Οι περιοχές και τα είδη που θα εγκατασταθούν αποτυπώνονται στο χάρτη 4.

#### Χάρτης 4



Πηγή : (<http://ec.europa.eu/environment/life/project/Projects/index.cfm>)



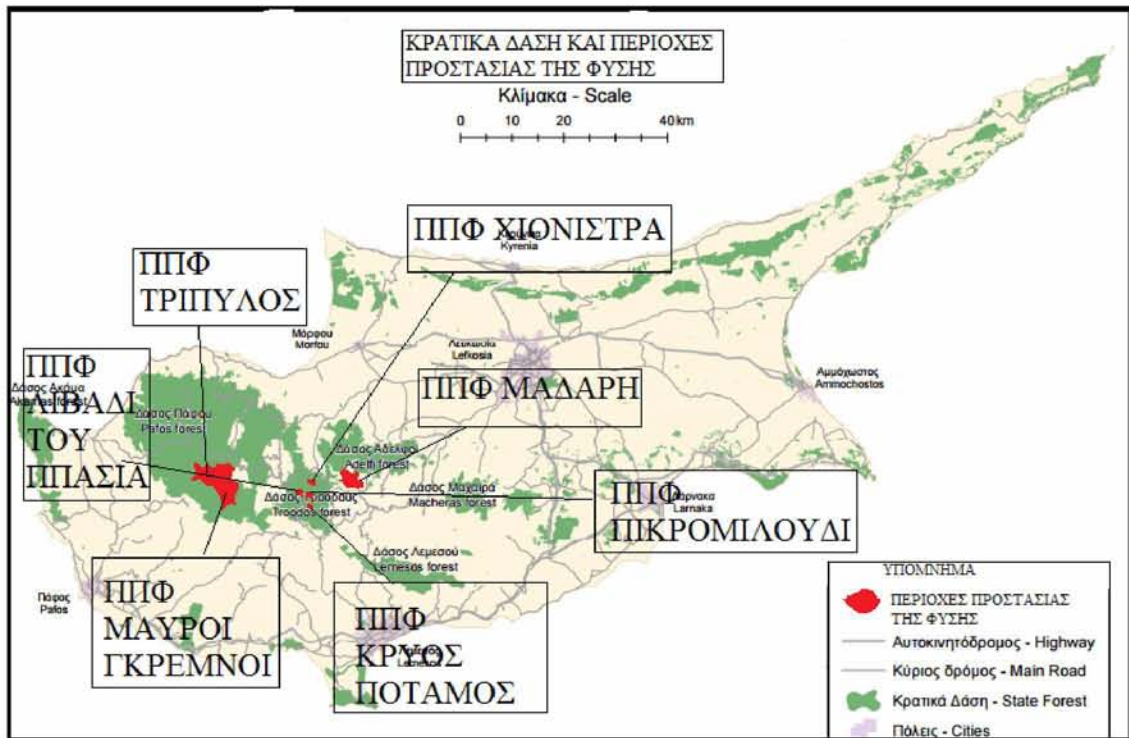
## 5.5. Περιοχές προστασίας της φύσης

Σύμφωνα με το Δασικό Νόμο «Περιοχή Προστασίας Χλωρίδας και Πανίδας» σημαίνει Κύριο Κρατικό Δάσος, το οποίο προορίζεται να παράσχει τέλεια και μόνιμη προστασία στη χλωρίδα και πανίδα ( Παράρτημα 7). Ταυτόχρονα, σύμφωνα με τη Δήλωση Πολιτικής του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, στις περιοχές προστασίας της φύσης εντάσσονται οι περιοχές που διαθέτουν:

- Ιδιαίτερα ευαίσθητα οικοσυστήματα, με βιότοπους που περιέχουν ποικιλόμορφα ή σπάνια ή απειλούμενα με εξαφάνιση είδη της αυτοφυούς χλωρίδας ή και της άγριας πανίδας.
- Εξαιρετικά γεωμορφώματα που έχουν ιδιαίτερη επιστημονική, πολιτιστική ή αισθητική αξία ή και μνημειακό χαρακτήρα, και αποτελούν μέρος της ταυτότητας και της φυσιογνωμίας της περιοχής(βλ. παράρτημα) (Δήλωση Πολιτικής Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως).

Οι «Περιοχές Προστασίας της Φύσης», σύμφωνα με την ιστοσελίδα του Τμήματος Δασών συμπεριλαμβάνονται στο ευρωπαϊκό οικολογικό δίκτυο «ΦΥΣΗ 2000» (Τμήματος Δασών, 2014) και αποτυπώνονται στο χάρτη 5.

## Χάρτης 5



Πηγή: (Τμήμα Δασών , Ιδία Επεξεργασία)

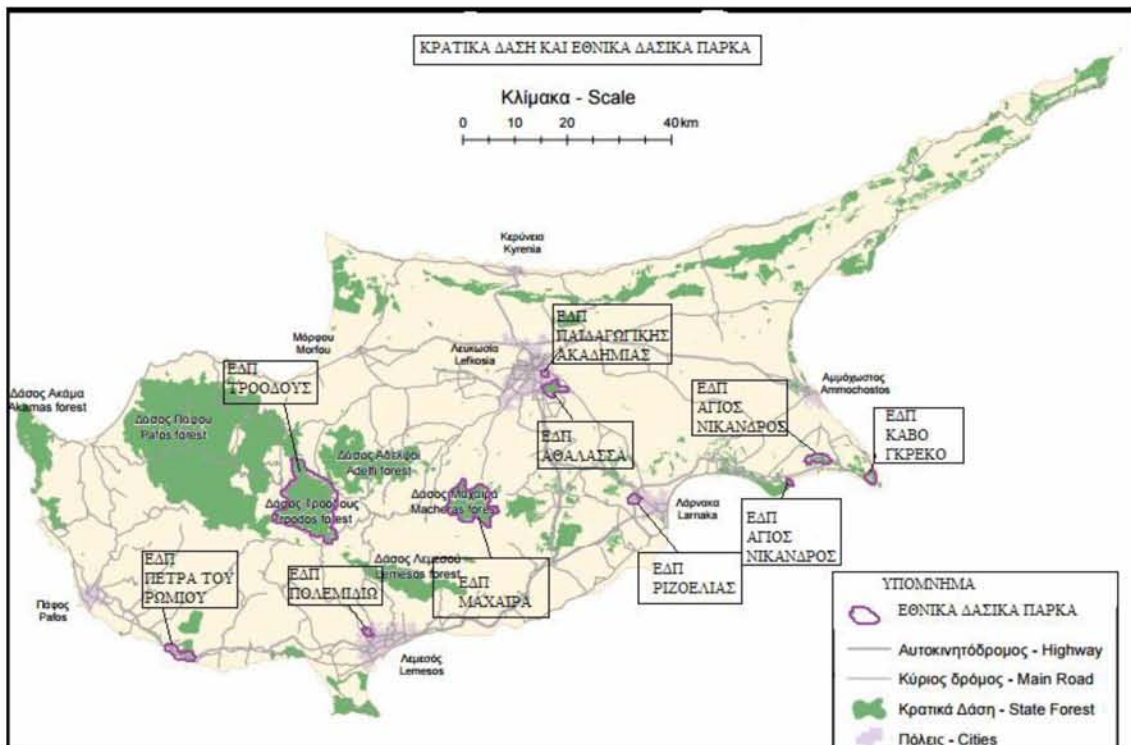
### 5.6. Εθνικά Δασικά Πάρκα

Σύμφωνα με τον «Περί Δασών Νόμο» του 2012, ως «Εθνικό Δασικό Πάρκο» ορίζεται ένα Κύριο Κρατικό Δάσος, το οποίο προορίζεται για την άνεση και αναμυχή του κοινού και ταυτόχρονα:

- Περιέχει σημαντικά στοιχεία βιοποικιλότητας, ή γενετικούς πόρους, ή τοπία, ή και γεωμορφώματα
- Τυγχάνει διαχείρισης για σκοπούς προστασίας και διατήρησης των οικολογικών διαδικασιών και των αξιόλογων φυσικών στοιχείων που περιέχει και
- Παρέχει τη δυνατότητα για πνευματικές, επιστημονικές, εκπαιδευτικές δραστηριότητες ή δραστηριότητες αναμυχής, οι οποίες είναι περιβαλλοντικά και πολιτισμικά συμβατές.

Μέχρι στιγμής, στην Κύπρο έχουν κηρυχθεί σύμφωνα με την ιστοσελίδα του τμήματος δασών 10 «Εθνικά Δασικά Πάρκα» ( παράρτημα 8) και αποτυπώνονται στο χάρτη 6. Τα «Εθνικά Δασικά Πάρκα», σύμφωνα με την επίσημη ιστοσελίδα του Τμήματος Δασών, ανήκουν στο ευρωπαϊκό οικολογικό δίκτυο «ΦΥΣΗ 2000» και τα γεωμορφώματα που περιλαμβάνονται σε αυτά, ανήκουν στις «Περιοχές Προστασίας της Φύσης» (Τμήμα Δασών, 2014).

### Χάρτης 6



Πηγή: (Τμήμα Δασών , Ιδία επεξεργασία)

### 5.7. Προστατευόμενα τοπία

Ως προστατευόμενα τοπία σύμφωνα με τη Δήλωση Πολιτικής του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως χαρακτηρίζονται περιοχές μεγάλης αισθητικής, οικολογικής, πολιτιστικής ή άλλης αξίας και σημασίας. Τέτοια τοπία έχουν μέχρι σήμερα καθοριστεί σε περιοχές γύρω από τις λεκάνες των υδατοφρακτών και σε άλλες περιοχές που καταγράφονται στο (παράρτημα 9) και αποτυπώνονται στο χάρτη 7 (Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως, 2014).

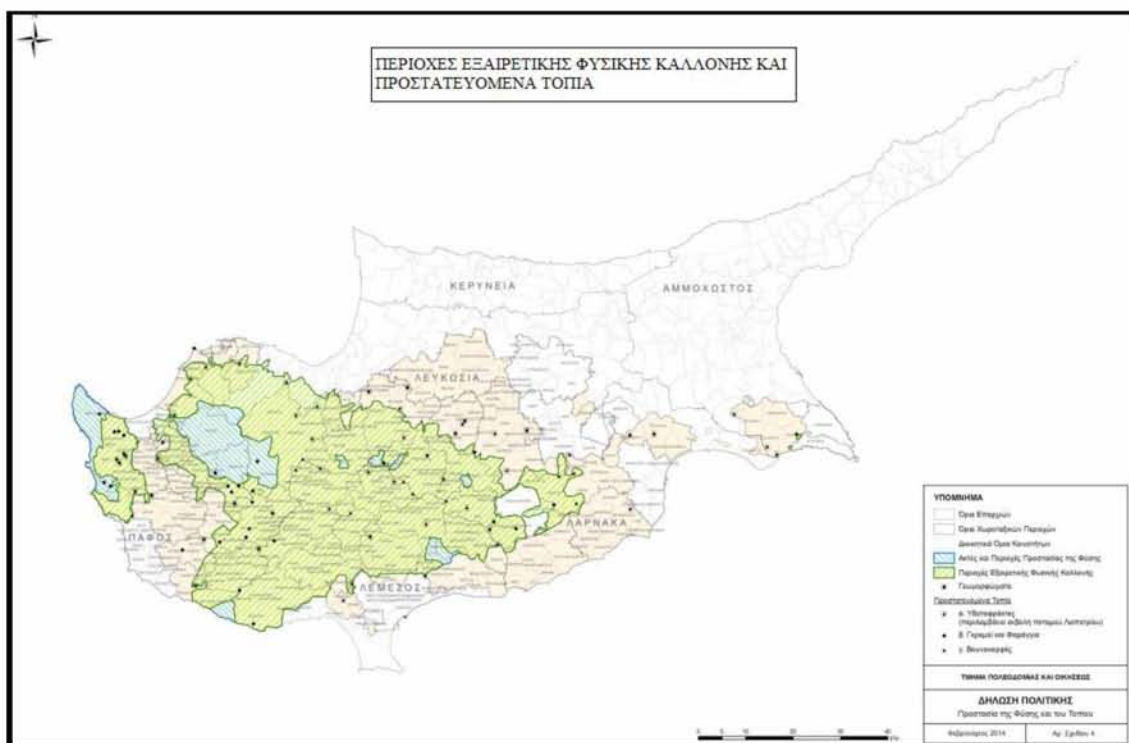
Επιπρόσθετα, σύμφωνα με την «Διεθνή Ένωση προστασίας της φύσης και των φυσικών πόρων», ως προστατευόμενα τοπία (IUCN, 2012) ορίζονται οι περιοχές όπου η αλληλεπιδράσεις των ανθρώπων και της φύσης με την πάροδο του χρόνου έχουν δημιουργήσει ένα χώρο με ξεχωριστό χαρακτήρα και με σημαντική οικολογική, βιολογική, πολιτιστική και αισθητική αξία (<http://www.iucn.org>).

Η σχετικά μικρή έκταση της Κύπρου περιλαμβάνει ένα εκτεταμένο σύστημα τοπίων, το οποίο αντικατοπτρίζει την κλίμακα και την ένταση της ανάπτυξης που υπήρξε με το πέρας των αιώνων. Τα κατάλοιπα των αρχικών φυσικών τοπίων της Νήσου, αλλά και τα ποικιλόμορφα πολιτιστικά της τοπία (αμπελώνες, ελαιώνες κ.ο.κ.), συντηρούν ένα μεγάλο μέρος της άγριας ζωής του τόπου. Οι περιοχές αυτές διατηρούνται για τον εμπλουτισμό της ζωής των πολιτών, προσφέροντας ευκαιρίες αναψυχής και απόλαυσης της φύσης και των διαφόρων τοπίων που διαμορφώθηκαν από φυσικές διεργασίες και ιστορικές επεμβάσεις των αγροτικών πληθυσμών, προσδίδοντας σε αυτά μια ιδιαίτερη πολιτιστική αξία.

#### **5.8. Περιοχές εξαιρετικής φυσικής καλλονής**

Σύμφωνα με τη Δήλωση Πολιτικής του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, ως περιοχές Εξαιρετικής Φυσικής Καλλονής χαρακτηρίζονται εκτεταμένες χερσαίες, υδάτινες ή μεικτού χαρακτήρα περιοχές, στις οποίες διατηρείται μεγάλος αριθμός και ποικιλία αξιόλογων οικολογικών, γεωμορφολογικών και αισθητικών στοιχείων. Ο καθορισμός των περιοχών εξαιρετικής φυσικής καλλονής αποσκοπεί στην προστασία της φυσιογνωμίας, τη διαφύλαξη της φυσικής κληρονομιάς και τη διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας στις περιοχές αυτές. Παράλληλα, μέσω των περιοχών αυτών, παρέχονται ευκαιρίες ανάπτυξης ήπιων και προσοδοφόρων οικονομικών δραστηριοτήτων για τους κατοίκους της υπαίθρου στα πλαίσια της αειφορίας, καθώς και περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και φυσιολατρικών δραστηριοτήτων στο ευρύτερο κοινό. Κάθε ανάπτυξη ή χρήση μέσα στις περιοχές αυτές πρέπει να βρίσκεται σε αρμονία με το περιβάλλον ως προς την κλίμακα και το χαρακτήρα της (Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως, 2014). Οι περιοχές εξαιρετικής φυσικής καλλονής της Κύπρου καταγράφονται στο (παράρτημα 10) και αποτυπώνονται στο χάρτη 7.

## Χάρτης 7



Πηγή: (Δήλωση Πολιτικής , <http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf>)

## **ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6<sup>ο</sup>**

### **Νομοθεσία**

#### **Τμήμα Περιβάλλοντος**

##### **6.1. Κυπριακή Νομοθεσία**

###### **6.1.1. Οι Περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμοι του 2003 και 2006 - (Ν. 153(I)/2003, Ν. 131(I)/2006)**

###### **I. Ν.153(I) - 2003 Νόμος που προνοεί για προστασία και Διαχείριση της φύσης και της Άγριας Ζωής.**

Δημιουργήθηκε με σκοπό την εναρμόνιση με τις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, με τίτλο 92/43ΕΟΚ και με την οδηγία 83/129ΕΟΚ. Σκοπός του παρόντος Νόμου είναι η προστασία της βιολογικής ποικιλομορφίας μέσω της διατήρησης των φυσικών οικοτόπων και της άγριας χλωρίδας και πανίδας του κράτους. Επιπλέον, προνοεί τη διασφάλιση, διατήρηση και αποκατάσταση των φυσικών οικοτόπων κοινοτικού ενδιαφέροντος και των ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος.

Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου ιδρύεται επιστημονική επιτροπή, η οποία αποτελείται από 12 μέλη. Τα μέλη της επιστημονικής επιτροπής είναι ικανά και έχουν τις γνώσεις να βοηθήσουν στην δημιουργία του Νόμου. Όλες οι αποφάσεις της επιτροπής παίρνονται με πλειοψηφία. Κάθε μέλος έχει τις δικές του αρμοδιότητες. Όλα τα μέλη της επιτροπής έχουν το δικαίωμα να συμβουλευόμαστε κάθε πρόσωπο το οποίο έχει εξειδικευμένες γνώσεις επί του θέματος. Επιπλέον, το ανώτατο μέλος της επιτροπής είναι ο πρόεδρος και έχει την πιο ισχυρή ψήφο. Ο ρόλος της επιστημονικής επιτροπής είναι να προωθεί την έρευνα για την καλύτερη λειτουργία του νόμου, να ενημερώνει το κοινό και να προωθεί την εκπαίδευση για την προστασία της χλωρίδας και πανίδας. Επιπρόσθετα, φροντίζει για την πρόληψη των ζημιών στους φυσικούς οικοτόπους. Γενικά, εκτελεί οποιοδήποτε αρμοδιότητες για την καλύτερη διαχείριση και διατήρηση της άγριας πανίδας και χλωρίδας.

Ακόμη, η επιστημονική επιτροπή μπορεί να υποδεικνύει ποιες περιοχές μπορούν να αποτελέσουν τόπους κοινοτικής σημασίας, χρησιμοποιώντας συγκεκριμένα κριτήρια.

Οι περιοχές αυτές καταρτίζονται από τον Υπουργό και δημοσιεύονται στον τύπο και ακολούθως στην επίσημη εφημερίδα της Δημοκρατίας. Επίσης, ο Νόμος 153(Ι)2003 περιλαμβάνει στοιχεία σχετικά με τις ζώνες ειδικής διατήρησης. Τέλος, γίνεται αναφορά στις μεθόδους που χρησιμοποιούνται για την προστασία της φύσης (Τμήμα Περιβάλλοντος, 2003. <http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).

## **II. Νόμος που τροποποιεί τον περί προστασίας και διαχείρισης της φύσης και της άγριας ζωής Νόμο αρ. 131(Ι)2006**

Ο τροποποιητικός αυτός νόμος έγινε για σκοπούς πληρέστερης εναρμόνισης με την πράξη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με τίτλο οδηγίας 92/43ΕΟΚ. Στον τροποποιητικό νόμο προστέθηκαν περισσότερα μέτρα για την προστασία της χλωρίδας και της πανίδας. Επίσης, βάσει του τροποποιητικού νόμου, κρίνεται αναγκαίο να γίνονται πιο λεπτομερείς μελέτες σε οποιοδήποτε έργο, να ζητείται η δημόσια γνώμη για τη θέσπιση νέων κανονισμών προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι επιπτώσεις στο περιβάλλον (Τμήμα Περιβάλλοντος, 2006. <http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).

### **6.1.2. Ο Περί του Πρωτοκόλλου της Καρθαγένης για τη Βιοασφάλεια (Κυρωτικός) Νόμος του 2003 - (Ν. 7(ΙΙΙ)/2003)**

Ο παρών Νόμος δημιουργήθηκε για να εναρμονίζεται με τις διατάξεις της <<Σύμβασης για τη βιολογική ποικιλομορφία>> καθώς και για την δημιουργία περισσότερων κανονισμών και μέτρων προκειμένου να εφαρμόζονται καλύτερα οι διατάξεις που αναφέρονται στη σύμβαση (Τμήμα Περιβάλλοντος 2003. <http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).

### **6.1.3. Ο Περί της Προστασίας και διαχείρισης άγριων πτηνών και θηραμάτων - (Ν. 152(Ι)/2003)**

Ο νόμος αυτός δημιουργείται για σκοπούς εναρμόνισης με την πράξη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με τίτλο οδηγία 79/409/ΕΟΚ περί της Διατηρήσεως των Άγριων πτηνών, καθώς και για τη μερική εναρμόνιση με την πράξη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με τίτλο οδηγία 92/43ΕΟΚ για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων, καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας.

Σκοπός του παρόντος νόμου είναι:

- Η προστασία, διατήρηση, διαχείριση και εκμετάλλευση όλων των ειδών άγριων πτηνών στη Δημοκρατία
- Η προστασία, η διατήρηση, η προσαρμογή του πληθυσμού όλων των ειδών άγριων πτηνών στη Δημοκρατία, σε ένα επίπεδο που να ανταποκρίνεται στις οικολογικές, επιστημονικές και μορφωτικές απαιτήσεις.
- Η προστασία της άγριας πανίδας
- Η διασφάλιση της διατήρησης ή αποκατάστασης σε ικανοποιητικό βαθμό διατήρησης των ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος.

Βάσει του νόμου αυτού, αρμόδια αρχή είναι ο Υπουργός Εσωτερικών και έχει την αρμοδιότητα για την προστασία και τη διαχείριση της άγριας πανίδας και χλωρίδας. Το Ταμείο Θήρας και το Τμήμα Δασών είναι υπεύθυνοι για τη διαχείριση της άγριας πανίδας εντός των Natura 2000 και εντός των κρατικών δασών. Ο Υπουργός σε συνεργασία με την επιστημονική επιτροπή έχει το δικαίωμα να καθορίζει ειδικές ζώνες προστασίας, περιοχές για βιότοπους, καθώς και μέτρα για την αποκατάσταση των κατεστραμμένων βιοτόπων, προκειμένου να διασφαλίσει τη διατήρηση και την επιβίωση των άγριων πτηνών.

Στο Ν.152.2003 γίνεται αναφορά και στα διάφορα μέτρα που ισχύουν για την προστασία των άγριων πτηνών. Όποιος παραβαίνει τις διατάξεις του νόμου είναι ένοχος αδικήματος. Επιπλέον, καθορίζονται μέτρα, σε συνεργασία με το Ταμείο Θήρας, σχετικά με το κυνήγι και την πώληση άγριων πτηνών σε συγκεκριμένες περιόδους. Ακόμη, σε περιόδους όπου επιτρέπεται το κυνήγι, υπάρχουν διάφορα μέτρα τα οποία απαγορεύουν τη χρήση κάποιων συγκεκριμένων μέσων σύλληψης, θανάτωσης και καταδίωξης των άγριων πτηνών. Τα συγκεκριμένα μέσα είναι δυνατό να προκαλέσουν και ζημιές στο περιβάλλον. Ο εν λόγω νόμος αναφέρεται και σε είδη κοινοτικού ενδιαφέροντος, όπως είναι το Αγρινό, για την προστασία του οποίου θεσπίστηκαν διάφορα μέτρα. Επιπλέον, στον παρόντα νόμο γίνεται αναφορά για τις περιοχές στις οποίες απαγορεύεται το κυνήγι (<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).



#### **6.1.4. Νόμος που προβλέπει για τη Λήψη Μέτρων Προστασίας από την Απελευθέρωση Γενετικά Τροποποιημένων Οργανισμών (Ν. 160(I)/2003)**

Ένας από τους σκοπούς του παρόντος νόμου είναι η προστασία του περιβάλλοντος από την εισαγωγή γενετικά τροποποιημένων οργανισμών στο περιβάλλον και τη διασπορά τους μέσω αγενούς ή εγγενούς πολλαπλασιασμού, με καλλιεργούμενα και εκτρεφόμενα ή αυτοφυή ή αυτόχθονα ζώα ή και φυτά. Συγκεκριμένα, απαγορεύεται η ελευθέρωση γενετικά τροποποιημένων οργανισμών σε περιοχές που κηρύσσονται ως ειδικές ζώνες διατήρησης ή ως ζώνες ειδικής προστασίας (<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).

#### **6.1.5. Ο Περί Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον Ορισμένων Σχεδίων και Προγραμμάτων - (Ν. 102(I) 2005)**

Σκοπός του παρόντος νόμου είναι η επίτευξη υψηλού επιπέδου προστασίας τους περιβάλλοντος και η ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών ζητημάτων στην προετοιμασία και έγκριση σχεδίων ή προγραμμάτων για την προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης, εξασφαλίζοντας ορισμένα σχέδια ή προγράμματα που ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον. Τα σχέδια αυτά ελέγχονται από την περιβαλλοντική αρχή εφόσον κριθεί ότι επηρεάζουν άμεσα το φυσικό περιβάλλον και ειδικότερα τις ειδικές ζώνες διατήρησης και τις ζώνες ειδικής προστασίας. Σε περιπτώσεις όπου κρίνεται αναγκαία η δημιουργία τέτοιων έργων για λόγους εθνικής ασφάλειας ή ανάγκης τους κράτους, τότε γίνονται προσπάθειες για εύρεση εναλλακτικών λύσεων (<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).

#### **6.1.6. Ο Περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμος του 2005 - (Ν. 140(I)/2005)**

Ο παρών νόμος εφαρμόζεται για έργα τα οποία δεν εμπίπτουν σε κατηγορίες εθνικής ασφάλειας. Σκοπός του παρόντος νόμου είναι να εξετάσει τις πιθανές επιπτώσεις των επιτρεπόμενων έργων στο περιβάλλον και να εισηγηθεί τη λήψη κατάλληλων μέτρων, ώστε να μειωθούν ή να εξαλειφθούν οι εν λόγω επιπτώσεις, ιδιαίτερα αν αυτές επηρεάζουν:

- Βιότοπους προστατευόμενης άγριας πανίδας και χλωρίδας

- Προστατευόμενες φυσικές περιοχές

(<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>)

#### **6.1.7. Ο Περί της Ολοκληρωμένης Πρόληψης και Ελέγχου της Ρύπανσης - (Ν. 56(I)/2003)**

Σκοπός του παρόντος νόμου είναι η ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης στο περιβάλλον από δραστηριότητες όπως βιομηχανίες ενεργειακών δραστηριοτήτων, παραγωγή και μεταποίηση μετάλλων, βιομηχανίες ορυκτών προϊόντων, χημικές βιομηχανίες, εγκαταστάσεις διαχείρισης αποβλήτων, με τη λήψη κατάλληλων μέτρων ώστε να επιτυγχάνεται υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος στο σύνολό του. Σύμφωνα με τον εν λόγω νόμο οι υπεύθυνοι των δραστηριοτήτων υποχρεούνται να καταβάλουν σχέδια των έργων τους, καθώς και τα μέτρα με τα οποία θα αντιμετωπίσουν τη ρύπανση του περιβάλλοντος. Τα σχέδια αυτά ελέγχονται από τον Υπουργό Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, καθώς και από τον Υπουργό Εργασίας, για να διαπιστωθεί αν πληρούνται όλες οι προδιαγραφές, και έπειτα δίνεται άδεια ανέγερσης της δραστηριότητας, εάν δεν πληρούνται όλες οι προδιαγραφές, δεν δύνανται να δώσουν άδεια (<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>)

#### **6.1.8. Ο Περί προστασίας και Διαχείρισης των Υδάτων - (Ν. 13(I) 2004)**

Ο παρών νόμος δημιουργήθηκε για σκοπούς εναρμόνισης με τις πράξεις της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με τίτλο οδηγία 2000/60ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, καθώς και εναρμόνισης με την απόφαση αρ. 2455/2011/ΕΚ. Σκοπός του παρόντος νόμου είναι η προστασία των εσωτερικών επιφανειακών υδάτων, των μεταβατικών υδάτων, των παράκτιων υδάτων και των υπόγειων υδάτων με τη θέσπιση κατάλληλων διατάξεων, οι οποίες θα προστατεύουν τα υδάτινα οικοσυστήματα, θα προωθούν τη βιώσιμη χρήση του νερού, θα ενισχύουν την προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος με τη λήψη των κατάλληλων μέτρων καθώς και στην επίτευξη της μείωσης της ρύπανσης του υδάτινου στοιχείου. Η θέσπιση των μέτρων γίνεται από την αρμόδια αρχή σε συνεργασία με το Υπουργικό Συμβούλιο. Το μητρώο των προστατευόμενων περιοχών περιλαμβάνει τους ακόλουθους τύπους προστατευόμενων περιοχών:

- Περιοχές για την άντληση ύδατος για ανθρώπινη κατανάλωση

- Περιοχές που προορίζονται για την προστασία υδρόβιων ειδών με οικονομική σημασία
  - Υδατικά συστήματα που έχουν χαρακτηριστεί ως ύδατα αναψυχής
  - Περιοχές ευαίσθητες στην παρουσία θρεπτικών ουσιών συμπεριλαμβανομένων των περιοχών που χαρακτηρίζονται ως ευάλωτες ζώνες
  - Περιοχές που προορίζονται για την προστασία οικοτόπων ή ειδών όταν η διατήρηση ή η βελτίωση της κατάστασης των υδάτων είναι σημαντική για την προστασία τους συμπεριλαμβανομένων των σχετικών τόπων του προγράμματος «ΦΥΣΗ 2000».
- (<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>)

#### **6.1.9. Ο Περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών (Τροποποιητικός) Νόμος του 2013 - (Ν. 181(I)/2013)**

Ο τροποποιητικός αυτός νόμος δημιουργείται για σκοπούς εναρμόνισης με την παράγραφο I του άρθρου 81 της πράξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τίτλο οδηγία 2010/75/ΕΕ περί βιομηχανικών εκπομπών για την ολοκληρωμένη πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης. Ο τροποποιητικός αυτός νόμος αναφέρεται στις τεχνικές προδιαγραφές λειτουργίας των βιομηχανιών προκειμένου να περιορίσει τη ρύπανση των νερών και του εδάφους, μέσω της μείωσης απόρριψης αποβλήτων από τις βιομηχανίες (<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).

#### **6.1.10. Ο Περί Βιομηχανικών Εκπομπών (Ολοκληρωμένη Πρόληψη και Έλεγχος της Ρύπανσης) Νόμος του 2013 - (Ν. 184(I)/2013)**

Δημιουργείται για σκοπούς εναρμόνισης με την οδηγία 2010/75/ΕΕ περί βιομηχανικών εκπομπών. Ο παρών νόμος εφαρμόζεται για να ελέγχει και να προβαίνει στη λήψη των κατάλληλων μέτρων συγκεκριμένων εγκαταστάσεων και βιομηχανικών δραστηριοτήτων, ώστε να περιορίσει τη ρύπανση στο περιβάλλον. Τον έλεγχο και την εφαρμογή των μέτρων αναλαμβάνει η αρμόδια αρχή που αποτελείται από τον Υπουργό Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος σε συνεργασία με άλλους φορείς που έχουν εξειδικευμένες γνώσεις επί του θέματος (<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).

#### **6.1.11. Οι περί Αποβλήτων Νόμοι του 2011 και 2012 - (Ν. 185(I)/2011)**

Ο παρών νόμος δημιουργείται για σκοπούς εναρμόνισης με την πράξη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με τίτλο οδηγία 2008/98/EK για τα απόβλητα και την κατάργηση ορισμένων οδηγιών. Ο παρών νόμος θεσπίζει μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος και της ανθρώπινης υγείας, εμποδίζοντας ή μειώνοντας τις αρνητικές επιπτώσεις της παραγωγής και της διαχείρισης αποβλήτων και περιορίζοντας το συνολικό αντίκτυπο της χρήσης των πόρων και βελτιώνοντας την αποδοτικότητα αυτής.

Αρμόδια αρχή για την εφαρμογή του παρόντος νόμου είναι ο Υπουργός Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, σε συνεργασία με τον Υπουργό Εσωτερικών. Η διαχείριση των αποβλήτων πρέπει να πραγματοποιείται χωρίς να τίθεται σε κίνδυνο η ανθρώπινη υγεία και χωρίς να βλάπτεται το περιβάλλον και ιδίως:

- Χωρίς να δημιουργείται κίνδυνος για ρύπανση στο νερό, τον αέρα, το έδαφος, τη χλωρίδα και την πανίδα
- Χωρίς να επηρεάζονται δυσμενώς τα προστατευόμενα είδη και οι φυσικοί οικότοποι
- Χωρίς να επηρεάζονται δυσμενώς το τοπίο ή οι τοποθεσίες ιδιαίτερου ενδιαφέροντος (<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).

#### **6.1.12. Ο Περί της Περιβαλλοντικής Ευθύνης όσον αφορά την Πρόληψη και την Αποκατάσταση Περιβαλλοντικής Ζημιάς (Ν. 189(I)/2007)**

Ο νόμος αυτός θεσμοθετήθηκε για σκοπούς εναρμόνισης με την πράξη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με τίτλο οδηγία 2004/35/EK σχετικά με την περιβαλλοντική ευθύνη όσον αφορά στην πρόληψη και την αποκατάσταση περιβαλλοντικής ζημιάς. Ο νόμος αυτός εφαρμόζεται σε περιπτώσεις περιβαλλοντικής ζημιάς σε φυσικούς οικότοπους και προστατευόμενα είδη από επαγγελματικές δραστηριότητες όπως:

- Χώρους υγειονομικής ταφής
- Εγκαταστάσεις που χρησιμοποιούνται για έρευνα, ανάπτυξη και δοκιμές νέων προϊόντων
- Εγκαταστάσεις που περιλαμβάνουν χρήσεις για γεωργικούς σκοπούς, επεξεργασίας αστικών αποβλήτων.

- Εγκαταστάσεις που μπορεί να απορρίψουν απόβλητα σε επιφανειακά και υπόγεια ύδατα .

Για την αποφυγή τέτοιων ζημιών υπεύθυνη είναι η αρμόδια αρχή. Η αρμόδια αρχή καθορίζει μέτρα με τα οποία πρέπει ο κάθε φορέας εκμετάλλευσης να συμβιβάζεται προκειμένου να αποφευχθούν οποιεσδήποτε ζημιές (<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).

## **6.2. Ευρωπαϊκή Νομοθεσία:**

### **6.2.1. Οδηγία της ΕΕ για τη διατήρηση φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας - (αρ. 1992/43/ΕΟΚ)**

Η καινοτόμος αυτή οδηγία υπογράφηκε τον Μάιο του 1992 και θέτει ως αρχή την προστασία ολόκληρων ζωνών και φυσικών οικοτόπων ανεξάρτητα από το αν αποτελούν ή όχι βιοτόπους προστατευόμενων ειδών. Η Οδηγία στοχεύει στην δημιουργία ενός ευρωπαϊκού δικτύου ειδικά προστατευόμενων περιοχών με το όνομα Natura 2000, που θα περιλαμβάνει ορισμένους τύπων βιοτόπων καθώς και βιοτόπους συγκεκριμένων ειδών, θηλαστικών ή πουλιών, όπως αναφέρονται στα αντίστοιχα παραρτήματα της οδηγίας.

Τα κράτη μέλη υποχρεώνονται να διαχειριστούν τις περιοχές αυτές ή και να λάβουν μέτρα για την αναβάθμισή τους. Το Natura 2000 θα συμπεριλάβει και τις Ζώνες Ειδικής Προστασίας που έχουν καθοριστεί βάσει της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ για την διατήρηση των άγριων πουλιών. Τα κριτήρια ένταξης μιας περιοχής από τους τύπους που περιγράφονται στο παράρτημα Ι ή ενός βιοτόπου των ειδών που περιγράφονται στο παράρτημα ΙΙ της οδηγίας είναι:

1. Βαθμός αντιπροσώπευσης του φυσικού βιότοπου στην περιοχή μελέτης.
2. Ποσοστό κάλυψης της συγκεκριμένης περιοχής από έναν βιότοπο σε σχέση με την ολική κάλυψη του ίδιου βιότοπου σε εθνικό επίπεδο.
3. Βαθμός προστασίας της δομής και λειτουργίας των φυσικών βιοτόπων και προοπτικές αποκατάστασης.
4. Συνολική εκτίμηση της αξίας της περιοχής για την προστασία του εν λόγω βιοτόπου.

Σχετικά με τα είδη, τα κριτήρια είναι:

1. Μέγεθος και πυκνότητα του πληθυσμού του είδους σε σχέση με τον συνολικό πληθυσμό της χώρας.
2. Βαθμός προστασίας των παραγόντων του βιοτόπου που είναι σημαντικοί για το συγκεκριμένο είδος και δυνατότητες βελτίωσης.
3. Βαθμός απομόνωσης του εν λόγω πληθυσμού σε σχέση με τον υπόλοιπο πληθυσμό της χώρας.
4. Συνολική εκτίμηση της αξίας της περιοχής για την προστασία του συγκεκριμένου είδους.

Βάση των παραπάνω κριτηρίων ορίζονται οι περιοχές που είναι σημαντικές σε εθνικό επίπεδο, ενώ περαιτέρω διαδικασία ακολουθείται για την αναγνώριση περιοχών σημαντικών σε πανευρωπαϊκό επίπεδο (<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).

#### **6.2.2. Οδηγία 2009/147/ΕΚ για τη Διατήρηση των Άγριων Πτηνών**

Αποτελεί την εξέλιξη της Οδηγίας 79/409/ΕΟΚ. Υιοθετήθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το 2009 για τη διατήρηση των άγριων πτηνών (είναι γνωστή και ως Οδηγία των Πουλίων). Σύμφωνα με αυτή, τα Κράτη Μέλη πρέπει να λαμβάνουν μέτρα που θα διασφαλίζουν τη διατήρηση και θα ρυθμίζουν την εκμετάλλευση των πτηνών που ζουν εκ φύσεως σε άγρια κατάσταση στο ευρωπαϊκό έδαφος, ώστε να διατηρηθεί ή να προσαρμοστεί ο πληθυσμός τους σε ικανοποιητικά επίπεδα. Η Οδηγία προβλέπει τη δημιουργία «Ζωνών Ειδικής Προστασίας» (ΖΕΠ – SPA) για τα απειλούμενα είδη ορνιθοπανίδας και τα αποδημητικά πτηνά για την προστασία και διαχείρισή τους. Οι ζώνες αυτές τοποθετούνται στη φυσική περιοχή εξάπλωσης των πτηνών και μπορούν να περιλαμβάνουν ζώνες διαχειμάνσεως, φωλεοποίησης ή σταθμούς κατά μήκος των οδών αποδημίας. Οι ΖΕΠ, όπως και οι ΤΚΣ, εντάσσονται στο Δίκτυο «Natura 2000» (Τμήμα Περιβάλλοντος, 2012·<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do>).

#### **6.2.3. Οδηγία της Ε.Ε. (Αρ. 337/1985 ΕΟΚ)**

Η παρούσα οδηγία αφορά στην εκτίμηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον των σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων που ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις

στο περιβάλλον. Συγκεκριμένα η υλοποίηση τέτοιων έργων θα πρέπει να μην επηρεάζει το φυσικό πλούτο της χώρας και να μην επιδρά αρνητικά στα διάφορα οικοσυστήματα και στην μεγάλη ποικιλία ειδών χλωρίδας και πανίδας της χώρας. Ο υπεύθυνος του έργου θα πρέπει πρώτα να υποβάλει τα χαρακτηριστικά του σχεδίου του έργου του, έτσι ώστε να μελετώνται και να αποφεύγονται οποιεσδήποτε επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον (<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).

#### **6.2.4. Οδηγία 2011-92-EK**

Η οδηγία αυτή αναφέρεται στην εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον. Σύμφωνα με την παρούσα οδηγία κάθε κράτος μέλος πρέπει να λαμβάνει όλα τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλισθεί ότι τα συγκεκριμένα έργα δεν θα έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον. Κάθε κράτος μέλος θα πρέπει να ορίζει μια ειδική επιτροπή η οποία θα μελετά τα χαρακτηριστικά των έργων. Η επιτροπή θα εντοπίζει αν τα έργα θα έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και αναλόγως θα δίνει την έγκρισή της για άδεια ανέγερσης. Τέτοιου τύπου έργα είναι τα διωλιστήρια πετρελαίου, οι θερμοηλεκτρικοί σταθμοί, οι πυρηνικοί σταθμοί, οι χημικές εγκαταστάσεις και οι εγκαταστάσεις διάθεσης αποβλήτων (<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).

#### **6.2.5. Προστασία του περιβάλλοντος και ιδίως του εδάφους κατά τη χρησιμοποίηση της ιλύος καθαρισμού λυμάτων στη γεωργία - (ΕΚ αρ. 278/86/ΕΟΚ)**

Στόχος της παρούσας οδηγίας είναι η ρύθμιση της χρήσης της ιλύος καθαρισμού λυμάτων στη γεωργία ώστε να επιτυγχάνεται η σωστή χρήση ιλύος και να αποφεύγονται τυχόν επιβλαβείς επιπτώσεις στο έδαφος και στο περιβάλλον (<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).

#### **6.2.6. Οδηγία για την προστασία των υδάτων από τη νιτρορύπανση γεωργικής προέλευσης - (Αρ. 91/676/ΕΟΚ)**

Η παρούσα οδηγία αναφέρεται στα διάφορα μέτρα τα οποία πρέπει να ληφθούν προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι επιπτώσεις στο έδαφος, στο περιβάλλον και στα

ύδατα (ποταμούς, λίμνες, υπόγεια ύδατα, γλυκά νερά) από τη νιτρορύπανση γεωργικής προέλευσης.

Κριτήρια για τον προσδιορισμό των υδάτων που υφίστανται ρύπανση ή ενδέχεται να υποστούν ρύπανση:

A. Για τον προσδιορισμό τέτοιων υδάτων χρησιμοποιούνται τα ακόλουθα κριτήρια:

- Κατά πόσο η περιεκτικότητα σε νιτρικά ιόντα των γλυκών επιφανειακών υδάτων, ιδιαίτερα εκείνων που χρησιμοποιούνται ή προορίζονται για τη λήψη πόσιμου ύδατος υπερβαίνει ή θα μπορούσε να υπερβαίνει την επιτρεπόμενη περιεκτικότητα.
- Κατά πόσο τα υπόγεια ύδατα περιέχουν ή θα μπορούσαν να περιέχουν περισσότερα από 50mg/l νιτρικών ιόντων
- Κατά πόσο φυσικές λίμνες γλυκού νερού, άλλοι χώροι γλυκού νερού, εκβολές ποταμών διαπιστώνονται ότι είναι και ότι μπορεί να γίνουν ευτροφικά στο προσεχές μέλλον.

B. Κατά την εφαρμογή των μέτρων αυτών, τα κράτη μέλη λαμβάνουν επίσης υπόψη:

- Τα φυσικά και περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά των υδάτων και του εδάφους
- Τις τρέχουσες γνώσεις σχετικά με τη συμπεριφορά των αλατούχων ενώσεων στο περιβάλλον (νερό και έδαφος)
- Τις τρέχουσες γνώσεις για τις επιπτώσεις των δράσεων που λαμβάνονται από το κάθε κράτος μέλος.

(<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/>)

#### **6.2.7. Ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης - (ΕΚ αρ. 96/61/ΕΚ)**

Σκοπός της οδηγίας είναι η ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης που προκαλούν δραστηριότητες όπως ενεργειακές βιομηχανίες, βιομηχανίες παραγωγής και μεταποίησης μετάλλων, βιομηχανίες ορυκτών προϊόντων, χημικές βιομηχανίες, εγκαταστάσεις διαχείρισης αποβλήτων. Η οδηγία προβλέπει μέτρα αποφυγής και όταν αυτό δεν είναι δυνατό, μείωσης των εκπομπών από τις ανωτέρω δραστηριότητες στην ατμόσφαιρα, το νερό και το έδαφος και μέτρα για τα απόβλητα, ώστε να επιτευχθεί



υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος στο σύνολό του (<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).

#### **6.2.8. Κανονισμός για τη σύσταση ευρωπαϊκού μητρώου έκλυσης και μεταφοράς ρύπων και για την τροποποίηση των οδηγιών 91/689/ΕΟΚ και 96/61/ΕΚ του Συμβουλίου - (Αρ. 166/2006)**

Ο παρών κανονισμός θεσπίζει ένα ολοκληρωμένο μητρώο έκλυσης και μεταφοράς ρύπων σε κοινοτικό επίπεδο, υπό μορφή μιας -προσβάσιμης από το κοινό- ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων και θεσπίζει κανόνες για τη λειτουργία του, προκειμένου να διευκολυνθεί η συμμετοχή του κοινού στη λήψη περιβαλλοντικών αποφάσεων, συμβάλλοντας παράλληλα στη πρόληψη και στον περιορισμό της ρύπανσης του περιβάλλοντος (<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).

#### **6.2.9. Χρήση Παγίδων και την Είσοδο στην Κοινότητα Γουνών και Προϊόντων από Άγρια Ζώα - (ΕΚ αρ. 3254/1991)**

Ο παρόν νόμος στοχεύει στη διαφύλαξη των ειδών άγριας πανίδας από τους διάφορους τρόπους παγίδευσης και θανάτωσης των άγριων πτηνών. Για την επίτευξη του στόχου θεσπίζονται συγκεκριμένα μέτρα από την επιστημονική επιτροπή που είναι αρμόδια για το θέμα (<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).

### **6.3. Διεθνείς Συμβάσεις**

#### **6.3.1. Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλομορφία (CBD)**

Η Σύμβαση για τη Βιοποικιλότητα «...επιδιώκει την πρόβλεψη και πρόληψη των αιτιών της σημαντικής μείωσης ή απώλειας της βιοποικιλότητας και την αντιμετώπισή τους στην πηγή τους, λόγω της εγγενούς αξίας της βιοποικιλότητας και της οικολογικής, γενετικής, κοινωνικής, οικονομικής, επιστημονικής, μορφωτικής, πολιτιστικής, ψυχαγωγικής και αισθητικής σημασίας των στοιχείων της. Η Σύμβαση επιδιώκει επίσης να διευκολύνει τη συνεργασία μεταξύ των κρατών και των διακυβερνητικών οργανισμών». Στη βάση αυτού, η Σύμβαση προβλέπει:

- Την εκπόνηση και τη δρομολόγηση προγραμμάτων επιστημονικής και τεχνικής εκπαίδευσης και επιμόρφωσης για τον εντοπισμό, τη διατήρηση και την αιεφόρο

χρήση της βιοποικιλότητας και των συστατικών της και τη στήριξη της εκπαίδευσης και της επιμόρφωσης για τις ειδικές ανάγκες των αναπτυσσόμενων χωρών,

- Την ενθάρρυνση της έρευνας που συμβάλλει στη διατήρηση της βιοποικιλότητας και την εξασφάλιση της αειφόρου χρήσης της, κυρίως στις αναπτυσσόμενες χώρες και
- Την προαγωγή της συνεργασίας και την αξιοποίηση της επιστημονικής προόδου που σημειώνεται στην έρευνα για τη βιοποικιλότητα, για την ανάπτυξη μεθόδων διατήρησης και αειφόρου χρήσης των βιολογικών πόρων).

Τονίζεται ότι, στο Άρθρο 6 της Σύμβασης καθορίζεται η ετοιμασία Εθνικών Στρατηγικών, Σχεδίων και Προγραμμάτων για τη διατήρηση και την αειφόρο χρήση της βιολογικής ποικιλότητας. Δεσμεύει τα κράτη μέλη για τον καθορισμό εθνικού σχεδιασμού σε θέματα βιοποικιλότητας. Ουσιαστικά οι Εθνικές Στρατηγικές και τα Σχέδια Δράσης για τη Βιοποικιλότητα (National Biodiversity Strategies and Action Plans) αποτελούν το κύριο μέσο για την υλοποίηση της Σύμβασης σε επίπεδο κρατών (United Nations, 1992).

Η Διάσκεψη του Ρίο και η Σύμβαση της Βιοποικιλότητας αναθεωρήθηκαν στην Παγκόσμια Διάσκεψη για τη Αειφόρο Ανάπτυξη (Γιοχάνεσμπουργκ - 2002). Τα 190 κράτη που συμμετείχαν δεσμεύτηκαν να λάβουν μέτρα για την αναστροφή της πορείας εξαφάνισης των οικοσυστημάτων και των ειδών. Στο πλαίσιο της Σύμβασης της Βιοποικιλότητας και της προσπάθειας δέσμευσης των κρατών μελών για υιοθέτηση δράσεων διατήρησης της βιοποικιλότητας, έχουν καθοριστεί στόχοι, κατευθύνσεις ή προδιαγραφές μέσα από τις συναντήσεις των Συμβαλλόμενων Μερών της Σύμβασης, που περιλαμβάνουν:

#### A. Κατευθυντήριες γραμμές για τη βιοποικιλότητα και την τουριστική ανάπτυξη

Αποτελούν μια προσπάθεια της Γραμματείας της Σύμβασης για τη Βιοποικιλότητα για δημιουργία διεθνών κατευθυντήριων γραμμών για δραστηριότητες που αφορούν στην ανάπτυξη αειφορικών τουριστικών πρακτικών σε παράλια, θαλάσσια και χερσαία οικοσυστήματα και οικοτόπους, με ιδιαίτερη σημασία ως προς τη βιολογική τους ποικιλότητα. Ετοιμάστηκαν το 2001, στη συνάντηση εργασίας του Σάντο Ντομίνγκο (Δομινικανή Δημοκρατία) και υιοθετήθηκαν το Φεβρουάριο του 2004, στην έβδομη

διάσκεψη των Συμβαλλόμενων Μερών της Σύμβασης που πραγματοποιήθηκε στην Κουάλα Λουμπόρ (Μαλαισία). Οι κατευθυντήριες γραμμές αποτελούν ένα απτό εργαλείο στην πρακτική εφαρμογή της Σύμβασης και την επίτευξη του στόχου μείωσης του ρυθμού απώλειας της βιοποικιλότητας που τέθηκε για το 2010, παρέχοντας τεχνική καθοδήγηση προς τους φορείς χάραξης 13 πολιτικής και λήψης αποφάσεων στον τομέα του τουρισμού και της βιοποικιλότητας (Secretariat of the Convention on Biological Diversity, 2004).

#### Β. Στόχους του Aichi για τη βιοποικιλότητα

Αναφέρονται σε συγκεκριμένες στοχευμένες δράσεις-ενέργειες για τη βιοποικιλότητα, που προέκυψαν από τη 10η διάσκεψη των μερών της Σύμβασης για τη Βιολογική Ποικιλότητα, που διεξήχθη στη Ναγκόγια (Ιαπωνία), τον Οκτώβριο του 2010. Οι πέντε βασικοί στόχοι που καθορίστηκαν αφορούν στην αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτιών της απώλειας της βιοποικιλότητας, στον περιορισμό των άμεσων πιέσεων που δέχεται η βιοποικιλότητα, στη βελτίωση της κατάστασής της μέσω της διασφάλισης της ποικιλομορφίας των φυσικών οικοσυστημάτων, των ειδών και της γενετικής ποικιλομορφίας, στην αύξηση των ωφελημάτων για τα οικοσυστήματα και τις υπηρεσίες από τη βιοποικιλότητα και στην ενίσχυση του συμμετοχικού σχεδιασμού για την ορθή διαχείριση της βιοποικιλότητας. Αποτελούν την πρώτη πραγματική προσπάθεια των μερών για ουσιαστική υλοποίηση της Σύμβασης της Βιοποικιλότητας (United Nations Environmental Programme [UNEP], 2010).

Γ. Προδιαγραφές και κατευθύνσεις της Γραμματείας της Σύμβασης για τη Βιοποικιλότητα, οι οποίες καθορίστηκαν με το πέρας της διάσκεψης των συμβαλλόμενων μελών (COP 10) στην Ιαπωνία

Η 10η διάσκεψη των μερών της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιολογική Ποικιλότητα (CBD), που πραγματοποιήθηκε στη Ναγκόγια (Ιαπωνία), στις 29 Οκτωβρίου 2010, κατέληξε ομόφωνα στην έγκριση παγκόσμιου στρατηγικού σχεδίου για τη βιοποικιλότητα 2011-2020, του Πρωτοκόλλου της Ναγκόγια. Πρόκειται για συνθήκη με νομικώς δεσμευτική ισχύ, η οποία διευρύνει σημαντικά το γενικό πλαίσιο της Σύμβασης για τη Βιολογική Ποικιλότητα που αφορά στην πρόσβαση στους γενετικούς πόρους και στον καταμερισμό των οφελών που προκύπτουν από τη

χρησιμοποίησή τους. Το Πρωτόκολλο της Ναγκόγια αναμένεται να αρχίσει να ισχύει το 2014. Η εφαρμογή του αναμένεται να αποφέρει σημαντικά οφέλη από πλευράς διατήρησης της βιοποικιλότητας στα κράτη που διαθέτουν τους γενετικούς πόρους επί των οποίων έχουν κυριαρχικά δικαιώματα. Ειδικότερα:

- θα διαμορφώσει περισσότερο προβλέψιμες συνθήκες για την πρόσβαση στους γενετικούς πόρους,
- θα εξασφαλίζει τον καταμερισμό των οφελών μεταξύ των χρηστών και των παρόχων γενετικών πόρων,
- θα εξασφαλίσει τη χρησιμοποίηση μόνο γενετικών πόρων που έχουν αποκτηθεί νόμιμα.

Η Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλότητα επιβάλλει σε όλα τα συμβαλλόμενα μέρη την υποχρέωση να διευκολύνουν την πρόσβαση στους γενετικούς πόρους επί των οποίων έχουν κυριαρχικά δικαιώματα. Καθιστά επίσης υποχρεωτικό για κάθε συμβαλλόμενο μέρος τον δίκαιο και ισόρροπο καταμερισμό των αποτελεσμάτων της έρευνας και ανάπτυξης, καθώς και των οφελών που προκύπτουν από την εμπορική και άλλου είδους χρησιμοποίηση γενετικών πόρων, μεταξύ του ιδίου και του συμβαλλομένου μέρους που παρέχει τους πόρους αυτούς. Καλύπτει επιπλέον τα δικαιώματα των αυτοχθόνων και τοπικών κοινοτήτων που κατέχουν παραδοσιακές γνώσεις οι οποίες συνδέονται με γενετικούς πόρους, και μπορούν να προσφέρουν σημαντικές ενδείξεις για την επιστημονική ανακάλυψη αξιόλογων γενετικών ή βιοχημικών ιδιοτήτων.

Επιπρόσθετα, σημαντικό κομμάτι της διάσκεψης αφιερώθηκε στις Εθνικές Στρατηγικές Βιοποικιλότητας και αποφασίστηκε ότι όσες χώρες δεν έχουν ετοιμάσει πρέπει να το πράξουν το συντομότερο. Ακόμη, οι χώρες που ήδη ετοίμασαν ανάλογες στρατηγικές επιβάλλεται να τις αναθεωρήσουν με βάση τις νέες κατευθύνσεις που προέκυψαν, αφού κρίθηκε ότι δεν είναι ολοκληρωμένες. Αναμένεται ότι η νέα «γενιά» Εθνικών Στρατηγικών Βιοποικιλότητας θα είναι έτοιμες το αργότερο μέχρι το 2014 (UNEP, 2010).

Η Κυπριακή Δημοκρατία επικύρωσε τη Σύμβαση για τη διατήρηση της Βιολογικής Ποικιλότητας το 1996, με τον «Περί της Σύμβασης για τη Βιολογική Ποικιλομορφία»

(<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).

### **6.3.2. Σύμβαση για το Διεθνές Εμπόριο σε Είδη Απειλούμενα με εξαφάνιση (CITES)**

Η Σύμβαση CITES στόχο έχει να διασφαλίσει ότι το διεθνές εμπόριο σε δείγματα άγριων ζώων και φυτών δεν απειλεί την επιβίωσή τους. Η Σύμβαση λειτουργεί με την υποβολή συγκεκριμένων ελέγχων στο διεθνές εμπόριο επιλεγμένων ειδών και δειγμάτων τους. Όλες οι εισαγωγές, εξαγωγές, επανεξαγωγές και εισαγωγή από τη θάλασσα ειδών που καλύπτονται από τη Σύμβαση, πρέπει να εξουσιοδοτούνται μέσω ενός συστήματος αδειοδότησης. Συγκεκριμένα, το Τμήμα Τελωνείων επιθεωρεί τα εμπορεύσιμα είδη στα διάφορα λιμάνια και αερολιμένες του κράτους και τα είδη χλωρίδας και πανίδας αναφέρονται στην Υπηρεσία Περιβάλλοντος η οποία με τη βοήθεια αρμόδιας Επιστημονικής Επιτροπής η οποία αποτελείται από αντιπροσώπους των αρμοδίων Τμημάτων και Υπηρεσιών, μελετά και αποφασίζει κατά πόσο δύναται η έγκριση εισαγωγής/εξαγωγής τους.

Τα είδη που καλύπτονται από τη CITES είναι καταχωρημένα σε 3 Παραρτήματα, αναλόγως του βαθμού προστασίας που χρειάζονται. Η Κυπριακή Δημοκρατία έχει επικυρώσει τη Σύμβαση στις 18/10/1974 με τον περί της Σύμβασης για το Διεθνές Εμπόριο Εξαφανιζόμενων Ειδών Άγριας Πανίδας και Χλωρίδας Κυρωτικό Νόμο [N.20/1974] (<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).

### **6.3.4. Σύμβαση για την Προστασία των Μεταναστευτικών Ειδών Πανίδας (Bonn)**

Η Σύμβαση για την Προστασία των Μεταναστευτικών Ειδών Πανίδας, γνωστή και ως Συνθήκη της Βόννης, έχει ως στόχο τη διατήρηση όλων των μεταναστευτικών ειδών σε όλη την ακτίνα τους.

Η Κυπριακή Δημοκρατία έχει επικυρώσει την παρούσα σύμβαση με τον Κυρωτικό Νόμο "περί της Σύμβασης για τη Διατήρηση των Αποδημητικών Ειδών που Ανήκουν στην Άγρια Πανίδα" [N. 17(III)/2001] (<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).

#### **6.3.4. Σύμβαση για τους Υγροβιότοπους Διεθνούς Σημασίας (RAMSAR)**

Η Σύμβαση για τους Υγροτόπους Διεθνούς Σημασίας, υπογράφηκε στην πόλη Ramsar του Ιράν το 1971 και αποτελεί μία ενδοκυβερνητική συμφωνία, η οποία παρέχει το πλαίσιο για εθνικές δράσεις και διεθνείς συνεργασίες για τη διατήρηση και ορθολογική χρήση των υγροτόπων και των πόρων τους. Το επίσημο όνομα της Σύμβασης είναι Σύμβαση για τους Υγροβιότοπους Διεθνούς Σημασίας ειδικά ως Οικότοποι Υδροβίων Πτηνών και αντανακλά τη σημασία στη διατήρηση και ορθολογική χρήση των υγροβιότοπων ως οικοτόπων για τα υδρόβια πτηνά. Με την πάροδο του χρόνου όμως, η Σύμβαση έχει διευρύνει το πεδίο εφαρμογής της, ούτως ώστε να καλύψει όλες τις πτυχές της διατήρησης και ορθολογικής χρήσης των υγροβιότοπων, αναγνωρίζοντας τους υγροβιότοπους σαν οικοσυστήματα τα οποία είναι πολύ σημαντικά για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και για την ευημερία των ανθρώπινων κοινωνιών, και κατά συνέπεια εκπληρώνοντας όλο το πεδίο του κειμένου της Σύμβασης.

Στην Κύπρο μεγάλος αριθμός ειδών άγριας χλωρίδας και πανίδας πολλά από τα οποία είναι ενδημικά ή σπάνια και απειλούμενα με εξαφάνιση, ζουν και αναπτύσσονται στους υγροβιότοπους. Εκτός από τα είδη που μόνιμα ζουν και αναπτύσσονται στο χώρο των υγροβιότοπων (ψάρια, αμφίβια, ερπετά, μη αποδημητικά πτηνά κ.α.), οι υγροβιότοποι αποτελούν παράγοντα μεγάλης σημασίας για την επιβίωση σημαντικού αριθμού μεταναστευτικών πουλιών καθώς χρησιμεύουν ως ενδιάμεσοι σταθμοί στη διάρκεια των μεγάλων ετησίων αποδημιών τους, αλλά και ως τόποι διαχείμασης τους. Η προστασία και ορθολογική διαχείριση αυτών των πολυτιμότεων οικοτόπων, όπως και των υπηρεσιών που προσφέρουν, αποτελεί προτεραιότητα. Γι' αυτό το λόγο η Κυπριακή Κυβέρνηση εργάζεται μεθοδικά ώστε οι αξιόλογες περιοχές να κηρυχθούν ως περιοχές RAMSAR. Το κυριότερο πρόβλημα είναι το γεγονός ότι πολλοί από τους σημαντικούς οικολογικά υγροβιότοπους είναι μέρος ιδιόκτητων περιουσιών, δυσχεραίνοντας την λήψη μέτρων προστασίας (<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).

### **6.3.5. Σύμβαση για την Ευρωπαϊκή Άγρια Ζωή και Φυσικούς Οικοτόπους (Bern Convention)**

Η Σύμβαση για την Ευρωπαϊκή Άγρια Ζωή και τους Φυσικούς Οικοτόπους υπογράφηκε στη Βέρνη στις 19 Σεπτεμβρίου, 1979 και στόχο έχει να προωθήσει τη συνεργασία ανάμεσα στα συμβαλλόμενα κράτη, με σκοπό τη διατήρηση της άγριας χλωρίδας και πανίδας και των οικοτόπων τους, καθώς και την προστασία απειλούμενων μεταναστευτικών ειδών.

Τα συμβαλλόμενα μέρη αναλαμβάνουν να:

- προωθήσουν εθνικές πολιτικές για τη διατήρηση της άγριας πανίδας, χλωρίδας και των φυσικών οικοτόπων
- ενσωματώσουν τη διατήρηση της άγριας χλωρίδας και πανίδας σε εθνικό προγραμματισμό, ανάπτυξη και περιβαλλοντικές πολιτικές
- προωθήσουν εκπαίδευση και διάδοση πληροφοριών για τις ανάγκες διατήρησης των ειδών άγριας πανίδας, χλωρίδας και των φυσικών οικοτόπων τους.

Η Κύπρος έχει επικυρώσει τη Σύμβαση αυτή με τον Κυρωτικό Νόμο περί της Σύμβασης για τη Διατήρηση της Ευρωπαϊκής Άγριας Ζωής και των Φυσικών Οικοτόπων [Ν. 24/1988]. Για την εφαρμογή της Σύμβασης της Βέρνης, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα υιοθέτησε την Οδηγία 2009/147/EK για τη Διατήρηση των Άγριων Πτηνών και την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ για τη Διατήρηση των Φυσικών Οικοτόπων και της Άγριας Πανίδας και Χλωρίδας. Μεταξύ άλλων, οι Οδηγίες αυτές επιτρέπουν την εγκαθίδρυση ενός Ευρωπαϊκού Δικτύου προστατευόμενων περιοχών (Natura 2000), για την αντιμετώπιση της συνεχούς απώλειας της βιοποικιλότητας από τις ανθρώπινες δραστηριότητες (<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).

### **6.3.6. Πρωτόκολλο του Κιότο**

Το Πρωτόκολλο του Κιότο στοχεύει στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής μέσω της μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Συγκεκριμένα τα κράτη που έχουν υιοθετήσει το πρωτόκολλο θα πρέπει αρχικά να μειώσουν τις εκπομπές τους σε ποσοστό μεγαλύτερο του 5% για την περίοδο 2008-2012 . Η κυπριακή δημοκρατία έχει υιοθετήσει το πρωτόκολλο με το νόμο αριθ. 29(III)/2003 , όμως δεν συμμετέχει στις

μείωση των εκπομπών για την περίοδο 2008 -2012 , αλλά θα συμμετέχει στη περαιτέρω μείωση για τις επόμενες δεκαετίες . Ο στόχος θα επιτευχθεί μέσα από στοχευμένες πολιτικές και μέτρα αλλά πάντα με την συνεργασία όλων των συμβαλλόμενων μερών (<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).

#### **6.4. Πρωτοβουλίες και Προγράμματα Ευρωπαϊκού Επιπέδου για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και της Φυσικής Κληρονομιάς**

##### **6.4.1. Στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020**

Το Μάρτιο του 2010, οι ηγέτες των χωρών της ΕΕ αναγνώρισαν ότι ο στόχος του 2010 για τη βιοποικιλότητα δεν θα επιτυγχανόταν, παρά ορισμένες μεγάλες επιτυχίες, όπως η συγκρότηση του Δικτύου «Natura 2000», του μεγαλύτερου παγκοσμίως, δικτύου προστατευόμενων περιοχών. Κατόπιν τούτου, ενέκριναν το μακροπρόθεσμο όραμα και το φιλόδοξο πρωταρχικό στόχο που πρότεινε η Επιτροπή στην ανακοίνωσή της με τον τίτλο «Επιλογές όσον αφορά το όραμα και τον στόχο της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα μετά το 2010». Πρωταρχικός στόχος είναι η ανάσχεση της απώλειας βιοποικιλότητας και της υποβάθμισης των οικοσυστημικών υπηρεσιών στην ΕΕ μέχρι το 2020 και αποκατάστασή τους στο βαθμό του εφικτού, με παράλληλη ενίσχυση της συμβολής της ΕΕ στην αποτροπή της απώλειας βιοποικιλότητας παγκοσμίως.

Η στρατηγική για τη βιοποικιλότητα με ορίζοντα το 2020 περιλαμβάνει έξι αλληλοϋποστηριζόμενους και αλληλένδετους ειδικούς στόχους: προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των σχετικών οικοσυστημικών υπηρεσιών (ειδικοί στόχοι 1 και 2), ενίσχυση της θετικής συμβολής της γεωργίας και της δασοκομίας και μείωση των βασικών πιέσεων που δέχεται η βιοποικιλότητα της ΕΕ (ειδικοί στόχοι 3, 4 και 5) και αύξηση της συμβολής της ΕΕ στην παγκόσμια βιοποικιλότητα (ειδικός στόχος 6) (Τμήμα Περιβάλλοντος, 2012). Όραμα αποτελεί το εξής: Μέχρι το 2050 η βιοποικιλότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και οι οικοσυστημικές υπηρεσίες που παρέχει – το φυσικό της κεφάλαιο – θα προστατευθούν, θα αποτιμηθούν και θα αποκατασταθούν καταλλήλως για την εγγενή αξία της βιοποικιλότητας και για την ουσιώδη συμβολή τους στην ανθρώπινη ευημερία και την οικονομική ευμάρεια, ούτως ώστε να αποτραπούν καταστροφικές αλλαγές που οφείλονται στην απώλεια βιοποικιλότητας (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2010).



#### **6.4.2. Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα στην Κύπρο**

Στόχος της στρατηγικής είναι η περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης της βιοποικιλότητας στην Κύπρο, των απειλών της βιοποικιλότητας ο καθορισμός μέτρων για την προστασία και διατήρηση της καθώς και δημιουργία δράσεων για την ανασχεση της απώλειας της. Η περιγραφή γενικών στοιχείων για την βιοποικιλότητα σε παγκόσμιο και ευρωπαϊκό επίπεδο καθώς και των στόχων που έχουν τεθεί από το 2010 και μετά (Τμήμα Περιβάλλοντος, 2012).

#### **6.4.3. Πρόγραμμα Life για τη βιοποικιλότητα**

Το έργο BIOforLIFE συγχρηματοδοτείται από το Πρόγραμμα LIFE+ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, είναι προϋπολογισμού 1,409,814 ευρώ και έχει χρονική διάρκεια 3 χρόνια. Σκοπός του έργου BIOforLIFE, είναι η ανάπτυξη μιας επικοινωνιακής εκστρατείας για την ενημέρωση του κοινού για τη βιοποικιλότητα της Κύπρου και την ανάγκη διαφύλαξής της. Οι Εταίροι του Προγράμματος είναι, το Τμήμα Περιβάλλοντος, το Κυπριακό Ίδρυμα Προστασίας Περιβάλλοντος Terra Cypria, το Συγκρότημα ΔΙΑΣ, η Τηλεόραση Σίγμα και η GrantXpert Consulting Ltd (Τμήμα Περιβάλλοντος, 2014).

Η ομάδα έργου θα αναπτύξει μια επικοινωνιακή εκστρατεία η οποία απευθύνεται στο ευρύτερο κοινό με στόχο την ενημέρωση των Κυπρίων πολιτών και των ξένων που επισκέπτονται το νησί για τη Βιοποικιλότητα της Κυπριακής φύσης και για την ανάγκη διαφύλαξής της. Οι δράσεις της εκστρατείας περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων δημοσίευση άρθρων, ανάπτυξη και διανομή ενημερωτικού φυλλαδίου καθώς και παραγωγή και προβολή ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών εκπομπών, κινουμένων σχεδίων με θέμα τη βιοποικιλότητα για τα παιδιά ηλικίας 6-13 ετών και τηλεοπτικών διαφημίσεων (<http://www.cyprusbiodiversity.eu>).

Τα αναμενόμενα αποτελέσματα είναι η ενημέρωση περισσότερων από 300000 ατόμων ανά έτος, σχετικά με την έννοια και τη σημασία της διαφύλαξης της βιοποικιλότητας.

#### **6.4.4. Πρόγραμμα Life για τις περιοχές Natura 2000**

Το πρόγραμμα LIFE04NAT/CY/000013 «Conservation Management in NATURA 2000 sites of Cyprus» ήταν η πρώτη απόπειρα εφαρμοσμένης επιστημονικής διαχείρισης των προαναφερθέντων περιοχών με κεντρικό σκοπό την εφαρμογή άμεσων δράσεων προκειμένου να εξασφαλιστεί ευνοϊκή διαχείριση ορισμένων τύπων οικοτόπων και ειδών, οι οποίες θα θέσουν τις βάσεις και θα συμβάλουν στην απόκτηση εμπειρίας στη διαχείριση των Περιοχών του Δικτύου NATURA 2000 στην Κύπρο (Πρόγραμμα Life Φύση, [http://cypruslife.akrifiles.net/Page11\\_0.html](http://cypruslife.akrifiles.net/Page11_0.html)).

Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται στα 2.551.277€. Το 60% του προϋπολογισμού χρηματοδοτείται από την Ε.Ε. . Ανάδοχος φορέας είναι η Υπηρεσία Περιβάλλοντος και οι εταίροι είναι Τμήμα Δασών Κύπρου, Τμήμα Αλιείας και Θαλασσιών Ερευνών, Ταμείο Θήρας, Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων Υγροτόπων, ΟΙΚΟΣ-Διαχείριση Φυσικού Περιβάλλοντος ΕΠΕ, ΑΤΛΑΝΤΙΣ Συμβουλευτική ΕΠΕ (Ελληνικό Κέντρο Βιότοπων – Υγροτόπων, 2006).

Οι επιμέρους στόχοι που τέθηκαν ήταν η εκπόνηση προδιαγραφών εκπόνησης διαχειριστικών σχεδίων και η εκπόνηση διαχειριστικών σχεδίων για τις περιοχές ΕΔΠ Τροόδους, Κάβο Γκρέκο, Βουνί Παναγιάς και Κοιλιάδα Διαρίζου, η διαχείριση συγκεκριμένων οικοτόπων και ειδών προτεραιότητας, η καθιέρωση συστήματος παρακολούθησης και αποθήκευσης δεδομένων, η φύλαξη των περιοχών, η μείωση της όχλησης και των παράνομων δραστηριοτήτων και η ενημέρωση του κοινού (Ελληνικό Κέντρο Βιότοπων – Υγροτόπων, 2006).

#### **6.4.5. Πρόγραμμα Life για τα φυσικά μικροαποθέματα**

Το έργο με τίτλο "Δημιουργία Δικτύου Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών στην Κύπρο για τη Διατήρηση Ειδών και Οικοτόπων Προτεραιότητας" (LIFE08 NAT/CY/000453) υλοποιείται στα πλαίσια του προγράμματος LIFE+ 08 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται στα 1.550.297 ευρώ, εκ των οποίων 1.070.265 ευρώ (69,17% του συνολικού επιλέξιμου προϋπολογισμού) χρηματοδοτούνται από την ΕΕ. Το έργο στοχεύει στη βελτίωση της κατάστασης διατήρησης τεσσάρων φυτικών ειδών προτεραιότητας και δύο τύπων οικοτόπων

προτεραιότητας της Κύπρου, που βρίσκονται σε περιοχές του δικτύου "ΦΥΣΗ 2000". Ο στόχος αυτός επιτυγχάνεται μέσα από την εγκατάσταση, παρακολούθηση και διαχείριση ενός δικτύου πέντε Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών (ΜΑΦ). Η προσέγγιση των ΜΑΦ, η οποία υιοθετήθηκε με επιτυχία σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες, προβλέπει την παρακολούθηση και τη διατήρηση μικρών τεμαχίων γης που χαρακτηρίζονται από τη μεγάλη χλωριδική τους αξία ως προς την ποικιλότητα, τον ενδημισμό και τη σπανιότητα των ειδών που φιλοξενούν. Το έργο ξεκίνησε την 1η Ιανουαρίου 2010 και ολοκληρώθηκε τον Ιούνιο του 2013 (Plant-NetCY, <http://www.plantnet.org.cy/home.html>, 2014·<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).

#### **6.4.6. Πρόγραμμα Life για τα νερά**

Το Έργο για το νερό πραγματοποιήθηκε στη Κύπρο το Φεβρουάριο του 2010 μέχρι τον Ιούλιο του 2013. Ο συνολικός προϋπολογισμός ήταν € 829.775 και η συνεισφορά της ΕΚ ήταν €407.920. Το Τμήμα Περιβάλλοντος του Υπουργείου Γεωργίας και Φυσικών Πόρων ήταν ο ανάδοχος του έργου.

Το έργο WATER αποσκοπεί να αναπτύξει και να εφαρμόσει μία καινοτόμα μεθοδολογία για την ολοκληρωμένη διαχείριση της ποιότητας υδάτινων πόρων σε επίπεδο λεκάνης απορροής. Το έργο στηρίζεται στην εφαρμογή τελευταίας τεχνολογίας λογισμικών για την ολοκληρωμένη διαχείριση της ποιότητας των υδάτων σε κλίμακα λεκάνης ποταμού. Συγκεκριμένα, το έργο θα εφαρμόσει το λογισμικό 'BASINS' καθώς και συνδεδεμένα λογισμικά ολοκληρωμένης διαχείρισης της ποιότητας των υδάτων μέσα από τα οποία θα μπορούν να σχεδιαστούν και αξιολογηθούν επιστημονικά τεκμηριωμένα σενάρια διαχείρισης της ποιότητας των υδάτων. Το σύστημα θα εφαρμοστεί πιλοτικά στην λεκάνη απορροής του Καλού Χωριού Λάρνακας. Αναμένεται, λοιπόν, ότι θα εντοπιστεί ένας μεγάλος αριθμός εναλλακτικών σεναρίων. Η ανάλυση τους και η βελτιστοποίηση του συνδυασμού μέτρων θα γίνεται με την υποστήριξη ηλεκτρονικού εργαλείου βελτιστοποίησης το οποίο θα αναπτυχθεί στα πλαίσια του έργου (LIFE08 ENV/CY/000460 FINAL Report, 2013).

## **Τμήμα δασών**

### **6.5.Κυπριακή νομοθεσία:**

#### **6.5.1. Ο περί δασών νόμος του 1967**

Ο παρών Νόμος αποτελεί την πρώτη δασική νομοθεσία που δημιουργήθηκε μετά την ανεξαρτησία της Κύπρου από Ελληνοκύπριους δασολόγους. Σύμφωνα με τον παρόν Νόμο ρυθμίζονται οι κατηγορίες των Δασών σε Μόνιμες δασικές περιοχές , Εθνικά δασικά πάρκα, και περιοχές προστασίας της γλωρίδας και πανίδας.

[http://www.cylaw.org/nomoi/enop/non-ind/1967\\_1\\_14/full.html](http://www.cylaw.org/nomoi/enop/non-ind/1967_1_14/full.html)

#### **6.5.2. Κανόνες Προσήμανσης**

Στόχος των Κανόνων είναι να δώσουν στους προσημαίνοντες Λειτουργούς τις αναγκαίες λεπτομέρειες για τις αρχές που πρέπει να τηρούν κατά τους δασοκομικούς χειρισμούς στα Κρατικά Δάση. Αναφέρονται κυρίως στα δάση της Τραχείας και Μαύρης πεύκης, αλλά δίνονται και βασικές οδηγίες για τα παρόχθια δάση (riverine forests).

Γενικότερος στόχος των δασοκομικών χειρισμών που προνοούν οι Κανόνες είναι: "η παραγωγή του μέγιστου δυνατού κοινωνικού οφέλους από τα δάση με πολλαπλή χρήση τους -παραγωγή, αναψυχή, προστασία – σε αειφορική βάση, με παράλληλη διατήρηση της φυσικότητας και βελτίωση της σύνθεσης και δομής τους" (<http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf>).

#### **6.5.3. Δήλωση Δασικής Πολιτικής**

Η παρούσα Δήλωση Πολιτικής καθορίζει τους ακόλουθους σκοπούς :

- Διατήρηση των δασών και των δασωδών εκτάσεων
- Προστασία των δασών
- Βελτίωση και επέκταση των δασών και του πρασίνου
- Προσαρμογή των δασών στην κλιματική αλλαγή και ενίσχυση της συνεισφοράς των δασών στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής
- Προστασία της βιοποικιλότητας, του τοπίου και της πολιτιστικής κληρονομιάς

- Ενίσχυση της δασικής αναψυχής και του τουρισμού
- Προσφορά εργασίας και βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων των ορεινών περιοχών
- Ενίσχυση του προστατευτικού ρόλου των δασών και της συμβολής τους στην αντιμετώπιση της απερίημωσης
- Παραγωγή ξυλείας και άλλων δασικών προϊόντων
- Ενίσχυση της δασικής εκπαίδευσης και της διαφώτισης και προαγωγή της δασικής έρευνας
- Κατασκευή και βελτίωση έργων υποδομής
- Ευθυγράμμιση με την ευρωπαϊκή και τη διεθνή δασική πολιτική
- Βελτίωση και ενίσχυση του πλαισίου της πολιτικής καθώς και του διοικητικού και θεσμικού πλαισίου

Για κάθε ένα σκοπό έχουν καθορισθεί συγκεκριμένοι στόχοι και για κάθε στόχο παρουσιάζεται η υφιστάμενη κατάσταση, καθώς και ο ίδιος ο στόχος και οι ενέργειες με τις οποίες θα επιτευχθεί ο στόχος. Έχουν καθορισθεί συνολικά 28 στόχοι (<http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf>).

#### **6.5.4. Ο περί Δασών Νόμος του 2012**

Ο παρών Νόμος αποσκοπεί:

- Στη διατήρηση, στην προστασία, στην αειφόρο διαχείριση και ανάπτυξη των δασών και των δασωδών εκτάσεων στη Δημοκρατία·
- στην εφαρμογή της Εθνικής Δασικής Πολιτικής·
- στη δημιουργία ρυθμιστικού πλαισίου για τη διαχείριση των δασών και των δασωδών εκτάσεων της Δημοκρατίας.

Για την εφαρμογή του παρόντος Νόμου, αρμόδιος είναι ο Διευθυντής, ο οποίος ασκεί συγκεκριμένες εξουσίες και αρμοδιότητες. Επιπλέον, καθιδρύεται Δασικό Συμβουλευτικό Σώμα, το οποίο συμβουλεύει το Υπουργικό Συμβούλιο και/ή τον Υπουργό και/ή τον Διευθυντή και/ή την Επιτροπή Επέκτασης των Δασών, αναλόγως της περίπτωσης, σε δασικά θέματα. Το δασικό συμβουλευτικό σώμα απαρτίζεται από 14 μέλη. Κάθε μέλος του συμβουλευτικού σώματος έχει συγκεκριμένες αρμοδιότητες.

Κύριες λειτουργίες του Δασικού συμβουλευτικού σώματος είναι η κήρυξη , η διάθεση και η ταξινόμηση των κρατικών δασών (<http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf>).

#### **6.5.5. Οι περί Δασών (Διάθεση Κρατικής Δασικής Γης) Κανονισμοί του 2012**

Αναφορικά με τους περί Δασών Κανονισμούς που αφορούν τη διάθεση κρατικής δασικής γης:

- Κωδικοποιείται η διάθεση (εκμίσθωση και διάθεση) δασικής γης και καθορίζονται οι περιπτώσεις όπου η άδεια χρήσης παραχωρείται από το Υπουργικό Συμβούλιο ή από τον Διευθυντή,
- Ρυθμίζεται η διάθεση (εκμίσθωση και άδεια χρήσης) κρατικής δασικής γης σε κυβερνητικά τμήματα (όπου μέχρι σήμερα δεν υπήρχε καθορισμένη διαδικασία),
- Συστήνεται συμβουλευτική επιτροπή για την εξέταση αιτήσεων που αφορούν τη διάθεση κρατικής γης για γεωργικούς ή κτηνοτροφικούς σκοπούς,
- Εισάγονται μικρές βελτιώσεις στα κριτήρια ανταλλαγής δασικής γης με ιδιωτική γη, και
- Διευκρινίζεται ο τρόπος υπολογισμού του μισθώματος για εκμίσθωση ή άλλη διάθεση κρατικής δασικής γης (<http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf>).

#### **6.5.6. Οδηγός Δημιουργίας και Διαχείρισης Μονοπατιών Μελέτης της Φύσης**

Ο Οδηγός Δημιουργίας και Διαχείρισης Δασικών Μονοπατιών στην Κύπρο ετοιμάστηκε και εκτυπώθηκε στα πλαίσια του Προγράμματος Διασυνοριακής Συνεργασίας Ελλάδα – Κύπρος 2007 - 2013, Έργο i4WALKer στο οποίο συμμετέχουν εκτός του Τμήματος Δασών, φορείς από την Κρήτη και Χίο. Για την ετοιμασία του Οδηγού έγιναν προηγουμένως διαβουλεύσεις με τις Δασικές Περιφέρειες, τον Κλάδο Δασικής Μηχανικής και άλλους αρμόδιους Λειτουργούς με εμπειρία πάνω στο θέμα. Στόχος του Οδηγού είναι η καταγραφή ενός συμφωνημένου πλαισίου καλών πρακτικών και κανόνων που θα πρέπει να ακολουθούνται κατά το σχεδιασμό, δημιουργία, συντήρηση και γενικά διαχείριση των Μονοπατιών των κρατικών δασών με απώτερο σκοπό τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών και τη μείωση του κόστους (<http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf>).

### **6.5.7. Εθνικό Δασικό Πρόγραμμα Κύπρου**

Το Εθνικό Δασικό Πρόγραμμα αποτελεί υποχρέωση κάθε κράτους μέλους. Το Ε.Δ.Π. της Κύπρου που υιοθετήθηκε το 2001 έχει ως γενικό στόχο την προστασία, διαχείριση και ανάπτυξη των δασών σε αειφορική βάση και την επίτευξη του μέγιστου κοινωνικού οφέλους με την πολλαπλή τους χρήση. Το Ε.Δ.Π. αποτελείται από τα τρία πιο κάτω μέρη :

- Στρατηγική
- Πρόγραμμα έργων και δραστηριοτήτων
- Δήλωση Δασικής Πολιτικής.

Κάθε μέρος του Ε.Δ.Π. περιλαμβάνει στόχους και κατευθυντήριες αρχές οι οποίες πρέπει να ακολουθούνται προκειμένου να επιτευχθεί ο γενικότερος στόχος του προγράμματος (<http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf>).

### **6.5.8. Πολιτική του Τμήματος Δασών στην Παραγωγή και Εγκατάσταση Δασικών Φυτών (φυτώρια - δασώσεις - αναδασώσεις - φυτεύσεις)**

Η παρούσα έκδοση καταγράφει την επίσημη πολιτική του Τμήματος Δασών (ΤΔ) του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος σε ότι αφορά κυρίως την παραγωγή και εγκατάσταση δασικών φυτών στα κρατικά δάση και σε άλλες δημόσιες γαίες τις οποίες αναλαμβάνει το ΤΔ. Η εφαρμογή της πολιτικής αυτής σε ιδιωτικές εκτάσεις θα επιδιώκεται με διάφορους τρόπους, όπως με την ενημέρωση και διαφώτιση, την παροχή κινήτρων, μέσω προγραμμάτων ή ακόμη και μέσω νομοθεσίας αν αυτό κριθεί εφικτό και σκόπιμο.

Ο γενικότερος στόχος της συγκεκριμένης πολιτικής είναι η εγκατάσταση, η αποκατάσταση και η βελτίωση του δασικού πρασίνου και των δασικών οικοσυστημάτων στη μεγαλύτερη δυνατή έκταση και με την καλύτερη δυνατή σύνθεση λαμβάνοντας υπόψη τις επικρατούσες οικολογικές και κοινωνικοοικονομικές συνθήκες καθώς και τις ανάγκες για άλλες χρήσεις γης (<http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf>).

### **6.5.9. Κριτήρια και Δείκτες για Αειφόρο Διαχείριση των Κυπριακών Δασών**

Η Έκθεση αυτή με τίτλο «Κριτήρια και Δείκτες για την Αειφόρο Διαχείριση των Κυπριακών Δασών» αποτελείται από επτά κεφάλαια, από τα οποία τα πρώτα έξι αφορούν τα πιο κάτω Κριτήρια:

- Διατήρηση και ανάπτυξη των δασικών πόρων και η συμβολή τους στον παγκόσμιο κύκλο του άνθρακα,
- Διατήρηση του δασικού οικοσυστήματος, υγεία και ζωτικότητα,
- Διατήρηση και ενίσχυση των παραγωγικών λειτουργιών των δασών,
- Διατήρηση, συντήρηση και εμπλουτισμός της βιοποικιλότητας των δασικών οικοσυστημάτων,
- Διατήρηση και βελτίωση των προστατευτικών λειτουργιών στη διαχείριση του δάσους (κυρίως έδαφος και νερό),
- Διατήρηση των άλλων κοινωνικοοικονομικών λειτουργιών και συνθηκών. Στο έβδομο και τελευταίο κεφάλαιο αναλύονται περιγραφικοί δείκτες που αφορούν το Νομοθετικό, Ρυθμιστικό και Θεσμικό πλαίσιο (<http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf>).

## **6.6 Ευρωπαϊκή νομοθεσία:**

### **6.6.1. Δασική Στρατηγική**

Η δασική στρατηγική της Ε.Ε. δημιουργήθηκε με σκοπό την αειφόρο ανάπτυξη των δασών (<http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf>).

### **6.6.2. Σχέδιο Δράσης για τα Δάση**

Το Σχέδιο Δράσης της Ε.Ε. για τα Δάση (2007-2011) παρέχει το πλαίσιο για τις δράσεις που αφορούν τα δάση τόσο σε Κοινοτικό όσο και σε επίπεδο Κράτους Μέλους και αποτελεί εργαλείο συντονισμού μεταξύ των Κοινοτικών δράσεων και των δασικών πολιτικών των Κρατών Μελών. Ο ευρύτερος σκοπός του Σχεδίου Δράσης για τα Δάση της Ε.Ε. είναι η στήριξη και βελτίωση της διαχείρισης των δασών και του πολυλειτουργικού τους ρόλου (<http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf>).



### **6.6.3. Οι Κοινοτικές δράσεις για στήριξη της αειφόρου δασικής διαχείρισης**

Οι κοινοτικές δράσεις για στήριξη της αειφόρου δασική διαχείρισης καλύπτουν πολλούς τομείς. Ειδικότερα καλύπτουν:

### **6.6.4 Πολιτική Αγροτικής Ανάπτυξης**

Η Π.Α.Α. 2014-2020 για την Κύπρο βρίσκεται σε εξέλιξη δεν έχει ετοιμαστεί ακόμη. Σύμφωνα με πληροφορίες από το Τμήμα Γεωργίας και φυσικών πόρων που είναι αρμόδιο για την ετοιμασία της παρούσας πολιτικής, η πολιτική αγροτικής ανάπτυξης 2014-2020 θα επικεντρώνεται σε 3 άξονες αντί 4 άξονες όπως είχε η προηγούμενη πολιτική του 2007-2013.

Επιπλέον, η Π.Α.Α. θα περιλαμβάνει ποσοτικούς στόχους για κάθε τομέα εστίασης και ανάλυση των αναγκών των περιοχών που καλύπτονται από την πολιτική. Ακόμη, θα περιλαμβάνει μέτρα τα οποία θα καλύπτουν τους στόχους της πολιτικής ([http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/DMLeu\\_gr/DMLeu\\_gr?OpenDocument](http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/DMLeu_gr/DMLeu_gr?OpenDocument)).

### **6.6.5. Προστασία των δασών από τις πυρκαγιές και την ατμοσφαιρική ρύπανση**

Κύριος στόχος, λοιπόν, της Ε.Ε. με βάση την συγκεκριμένη κοινοτική δράση είναι η προστασία των δασών από τις πυρκαγιές και την ατμοσφαιρική ρύπανση (<http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf>).

### **6.6.6. Προστασία της Φύσης**

Όσον αφορά την προστασία της φύσης η Ε.Ε. θέσπισε κάποιες οδηγίες τις οποίες κάθε κράτος μέλος επιβάλλεται να ακολουθεί. Η πιο σημαντική οδηγία είναι Οδηγία για τη διατήρηση φυσικών οικοτόπων, καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας - (αρ. 1992/43/ΕΟΚ). Από την πλευρά της η Κύπρος δημιούργησε τους νόμους Ν.152(Ι)/2003, “Ο Περί της Προστασίας και διαχείρισης άγριων πτηνών και θηραμάτων Νόμος του 2003”, και τον Ν.153(Ι)/2003, “Ο Περί της Προστασίας και διαχείρισης της Φύσης και της άγριας ζωής Νόμος του 2003” οι οποίοι ακολουθούν και εναρμονίζονται με τις διατάξεις της εν λόγω οδηγίας. Επιπλέον, το Τμήμα Δασών αν και δεν είναι η κατά νόμο αρμόδια αρχή για τα θέματα της προστασίας της φύσης, επειδή διαθέτει την απαιτούμενη τεχνογνωσία, έχει αναλάβει αρκετές υποχρεώσεις που

απορρέουν από τις σχετικές Οδηγίες της Ε.Ε. για προστασία της φύσης, όπως η χαρτογράφηση των περιοχών του δικτύου «Natura 2000». Για τις περιοχές που βρίσκονται εντός των Κρατικών δασών το Τμήμα Δασών προχωρεί επίσης στην ετοιμασία των διαχειριστικών τους σχεδίων και στη λήψη των απαραίτητων μέτρων διαχείρισης και παρακολούθησης της κατάστασης των οικοτόπων και των ειδών (<http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf>).

#### **6.6.7. Εμπορία δασικού πολλαπλασιαστικού υλικού**

Το θέμα τούτο, αφορά την οργάνωση της εμπορίας του δασικού πολλαπλασιαστικού υλικού έτσι που να εξασφαλίζεται η διάθεση στην αγορά υλικού καλής ποιότητας καθώς και με γνωστή γεωγραφική προέλευση. Με τον τρόπο αυτό, τα δάση που θα δημιουργούνται από τις δασώσεις και αναδασώσεις θα είναι καλύτερα προσαρμοσμένα στο περιβάλλον και θα έχουν και υψηλότερη παραγωγικότητα (<http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf>).

#### **6.6.8. Προστατευτικά μέτρα κατά της εισαγωγής και διακίνησης στη Κοινότητα επιβλαβών οργανισμών για τα δασικά φυτά και φυτικά προϊόντα**

Η λήψη προστατευτικών μέτρων κατά της εισαγωγής και διακίνησης στην Κοινότητα επιβλαβών οργανισμών για τα δασικά φυτά και φυτικά προϊόντα, διέπεται από την Ευρωπαϊκή Οδηγία 2000/29/ΕΚ. Μεταξύ των μέτρων περιλαμβάνεται η έκδοση φυτουγειονομικού διαβατηρίου, η κήρυξη προστατευόμενων ζωνών, οι χειρισμοί στους οποίους πρέπει να υποβάλλεται ένα προϊόν για να επιτρέπεται η είσοδος του στην Κοινότητα, κλπ. Η οδηγία 2000/29/εκ δεν περιλαμβάνεται στην νομοθεσία κανενός αρμόδιου φορέα για το περιβάλλον (<http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf>).

#### **6.6.9. Σχέδιο Δράσης για την αντιμετώπιση της παράνομης υλοτομίας και του συνεπακόλουθου εμπορίου**

Αρμόδιος φορέας για το έλεγχο της δράσης αυτής είναι το Τμήμα δασών (<http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf>).

## **Τμήμα πολεοδομίας και οικήσεως**

### **6.7. Κυπριακή Νομοθεσία**

#### **6.7.1. Ο Περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμος του 1972**

Ο παρών Νόμος όσον αφορά το περιβάλλον κάνει μια μικρή αναφορά σχετικά με την προστασία των δένδρων και των δασικών εκτάσεων (<http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf>).

#### **6.7.2. Ο Περί της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για το Τοπίο (Κυρωτικός) Νόμος του 2006**

Στόχοι της παρούσας Σύμβασης είναι η προαγωγή της προστασίας, της διαχείρισης και του σχεδιασμού του τοπίου, καθώς και η οργάνωση της ευρωπαϊκής συνεργασίας σε συναφή θέματα. Κάθε κράτος μέλος οφείλει να δημιουργεί θεσμικά εργαλεία με τα οποία θα διατηρεί, θα προστατεύει και θα διαχειρίζεται σωστά το τοπίο γιατί είναι ένα σημαντικό στοιχείο για την ατομική και κοινωνική ευημερία του ανθρώπου ([http://www.cylaw.org/nomoi/arith/2006\\_3\\_004.pdf](http://www.cylaw.org/nomoi/arith/2006_3_004.pdf))

#### **6.7.3. Κανονισμοί**

- ΚΔΠ 759\_2003 (Ατυχήματα Σχετιζόμενα Με Επικίνδυνες Ουσίες)
- ΚΔΠ 399\_2008 Τροπ (Ατυχήματα Σχετιζόμενα Με Επικίνδυνες Ουσίες)

Οι πιο πάνω κανονισμοί αναφέρονται στις επικίνδυνες ουσίες που μπορεί να επιφέρουν μεγάλης κλίμακας έργα στις ευαίσθητες περιοχές του φυσικού περιβάλλοντος. Επίσης, ορίζουν μέτρα ώστε να παίρνονται οι κατάλληλες αποστάσεις των έργων από τις ευαίσθητες φυσικές περιοχές στοχεύοντας έτσι στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων που ενδέχεται να προκληθούν (<http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf>).

#### **6.7.5 Διατάγματα**

ΚΔΠ 420\_2005 & τροπ, ΚΔΠ 397\_2008 (Υφιστάμενες Μονάδες Αιγοπροβατοτροφίας)

Το παρόν διάταγμα κάνει αναφορά στις αποστάσεις που πρέπει να τηρούνται προκειμένου να μην επηρεάζονται οι περιοχές προστασίας της φύσης, τα

προστατευόμενα τοπία, καθώς και τα κρατικά δάση από την ανέγερση μονάδων Αιγοπροβατοτροφίας (<http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf>).

#### **6.7.6. Εντολές**

##### **➤ ΕΝΤΟΛΗ 1\_1994 (ΕΝΠ)-(Ικανοποιητική Προσπέλαση)**

Η παρούσα εντολή κάνει μερική αναφορά σχετικά με το επιτρεπόμενο μήκος δασικού δρόμου που επιτρέπεται για την πρόσβαση σε ειδικούς κατασκηνωτικούς χώρους (<http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf>).

##### **➤ ΕΝΤΟΛΗ 1\_2005 (Προκατασκευασμένες και ξύλινες προκατασκευασμένες οικοδομές)**

Η παρούσα εντολή αναφέρεται στις περιοχές όπου επιτρέπεται ή δεν επιτρέπεται η χωροθέτηση τέτοιων κατασκευών. Αναφορά σε προστατευόμενα τοπία και δασώδεις περιοχές (<http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf>).

##### **➤ ΕΝΤΟΛΗ 1\_2006 (ΕΝΠ) (Αναπτύξεις ΑΗΚ)**

Η Εντολή 1\_2006 περιλαμβάνει πρόνοιες και παραμέτρους που στοχεύουν στην ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων που ενδέχεται να επιφέρουν οποιεσδήποτε αναπτύξεις της Α.Η.Κ. . Ακόμη, περιλαμβάνει τις περιοχές όπου επιτρέπονται ή δεν επιτρέπονται τέτοιου είδους αναπτύξεις καθώς και τους λόγους για τους οποίους επιτρέπονται ή δεν επιτρέπονται τέτοιες αναπτύξεις (<http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf>).

##### **➤ ΕΝΤΟΛΗ 2\_2006 (Χωροθέτηση αναπτύξεων ΑΠΕ )**

Η παρούσα εντολή περιλαμβάνει ειδικές πρόνοιες για τις περιοχές στις οποίες επιτρέπεται ή δεν επιτρέπεται η εγκατάσταση και χωροθέτηση των Α.Π.Ε. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται για τις προστατευόμενες περιοχές (<http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf>).

### **ΕΝΤΟΛΗ 3\_2006 (Σταθμοί Ραδιοεπικοινωνίας)**

Ένας από τους στόχους της παρούσας εντολής είναι η ένταξη των σταθμών ραδιοεπικοινωνίας στο περιβάλλον και σε άλλες ευαίσθητες περιοχές του περιβάλλοντος. Η ένταξη των περιοχών γίνεται με διάφορα κριτήρια αναλόγως της περιοχής (<http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf>).

#### **6.7.7 Σχέδια ανάπτυξης**

Δήλωση Πολιτικής: Η δήλωση πολιτικής καθορίζει την πολιτική που πρέπει να ακολουθείται σε κάθε είδος ανάπτυξης στα χωριά και στην ύπαιθρο χωρίς αυτή να επηρεάζει τη φύση και το περιβάλλον γενικότερα (<http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf>).

### **Υπηρεσία θήρας και Πανίδας**

#### **6.8. Κυπριακή Νομοθεσία**

##### **6.8.1. Ο Περί Προστασίας και Διαχείρισης Άγριων Πτηνών και Θηραμάτων Νόμος**

Ο Νόμος 152 (I) 2003 είναι η βασική νομοθεσία που ακολουθεί η υπηρεσία θήρας και πανίδας ώστε να διασφαλίζεται η σωστή διεξαγωγή κυνηγιού στην Κύπρο καθώς και η ορθολογική και η αειφόρος διαχείριση και προστασία της άγριας ζωής (ο παρόν νόμος βρίσκεται αναλυτικά στην ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ του Τμήματος Περιβάλλοντος).

##### **6.8.2. Κανονισμοί για εξάσκηση κυνηγών 2008**

Το παρόν τεύχος δημιουργήθηκε με σκοπό να προσθέσει σημαντικούς κανονισμούς στα άρθρα 71 και 94 του “ Περί Προστασίας και Διαχείρισης Άγριων Πτηνών και Θηραμάτων Νόμου”. Συγκεκριμένα, περιλαμβάνει κανονισμούς σχετικά με τους χώρους εξάσκησης και εκπαίδευσης των κυνηγών. Θέτει περιορισμούς σχετικά με τις περιοχές όπου επιτρέπεται το κυνήγι και συγκεκριμένα για περιοχές, όπως Μονοπάτια μελέτης της φύσης ή περιοχές που έχουν χαρακτηριστεί ως σημαντικές για τα πουλιά ή ως περιοχές για προστασία της φύσης ([http://www.moi.gov.cy/moi/wildlife/wildlife\\_new.nsf](http://www.moi.gov.cy/moi/wildlife/wildlife_new.nsf)).

### **6.8.3. Τροποποιητικός Νόμος του 2012.**

Ο νόμος αυτός τροποποιεί τον νόμο 152(I) 2003 ‘Περί προστασίας και διαχείρισης άγριων πτηνών και θηραμάτων’. Ο τροποποιητικό αυτός νόμος θέτει περισσότερους κανονισμούς όσον αφορά τις επιτρεπόμενες και μη περιοχές κυνηγιού καθώς και κανόνες όσον αφορά την προστασία της βιοποικιλότητας ([http://www.moi.gov.cy/moi/wildlife/wildlife\\_new.nsf](http://www.moi.gov.cy/moi/wildlife/wildlife_new.nsf)).

### **6.8.4. Διάταγμα Κυνηγιού 2014 - 2015**

Το παρόν διάταγμα αναφέρει λεπτομερώς τις περιοχές όπου επιτρέπεται ή απαγορεύεται το κυνήγι καθώς και τα είδη πτηνών όπου επιτρέπεται ή απαγορεύεται η θήρευση στις επιτρεπόμενες περιόδους κυνηγιού ([http://www.moi.gov.cy/moi/wildlife/wildlife\\_new.nsf](http://www.moi.gov.cy/moi/wildlife/wildlife_new.nsf)).

### **Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων**

Η Αποστολή του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων είναι η ανάπτυξη, η προστασία και η διαχείριση των υδάτινων πόρων και η διασφάλιση της αειφορίας των πόρων αυτών μέσα στα πλαίσια της εκάστοτε κυβερνητικής υδατικής πολιτικής (Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων, 2014).

Ο υπουργός καθορίζει τον Διευθυντή του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων ο οποίος είναι υπεύθυνος για την πιστή και αποτελεσματική εφαρμογή των διατάξεων των παρόντων Νόμων. Επιπλέον, ο Υπουργός δίνει κατευθυντήριες γραμμές για άσκηση της ορθής υδατικής πολιτικής. Επιπρόσθετα, ιδρύεται Συμβουλευτική Επιτροπή Διαχείρισης Υδάτων η οποία συμβουλεύει τον Υπουργό σε θέματα που σχετίζονται με τη διαμόρφωση της γενικής υδατικής πολιτικής της κυβέρνησης. Η επιτροπή αποτελείται από 16 μέλη τα οποία διαθέτουν γνώσεις σε θέματα διαχείρισης υδάτινων πόρων. Η Σ.Ε.Δ.Υ. αποφασίζει με πλειοψηφία, σε περίπτωση δε ισοψηφίας ο προεδρεύων της συνεδρίασης έχει δεύτερη ή νικώσα ψήφο (Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων, 2014).

## **6.9. Κυπριακή νομοθεσία:**

### **6.9.1. Ο Περί προστασίας και διαχείρισης των υδάτων Ν.13(Ι)2004**

Βρίσκεται αναλυμένος στη κυπριακή νομοθεσία του τμήματος περιβάλλοντος αριθμός 6.1.8.

### **6.9.2. Ο Περί της ενιαίας διαχείρισης υδάτων Νόμος του 2010**

Αναφορικά με τη σημασία του Νόμου επισημαίνεται ότι ρυθμίζονται νομοθετικά οι αρμοδιότητες που μέχρι πρότινος ασκούσαν από το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων, χωρίς να υφίσταται για το σκοπό αυτό κατάλληλο νομοθετικό πλαίσιο. Ωστόσο, μεταβιβάζονται στο ΤΑΥ όλες οι αρμοδιότητες που αφορούν ή σχετίζονται με τη διαχείριση των υδάτων που μέχρι πρότινος ασκούσαν από τους Επάρχους και το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως. Το κενό που υπάρχει στα θέματα της ασφάλειας των ταμειυτήρων νερού, καλύπτεται με τη δημιουργία νομοθετικού πλαισίου. Επιπλέον, καθίσταται δυνατή η συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων στη διαμόρφωση της κυβερνητικής υδατικής πολιτικής, μέσω της εκπροσώπησής τους στη Συμβουλευτική Επιτροπή Διαχείρισης Υδάτων, η οποία θα συμβουλεύει τον Υπουργό Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος.

Συνάμα, επιτυγχάνεται ολοκληρωμένος έλεγχος στη λήψη επιφανειακού και υπόγειου νερού μέσω μιας ενιαίας άδειας υδροληψίας. Έτσι, καθίσταται δυνατή η επιβολή των ανάλογων τελών και δικαιωμάτων σε σχέση με την προμήθεια ύδατος, ώστε να επιτυγχάνεται η ανάκτηση του κόστους των υπηρεσιών ύδατος και η εξοικονόμηση και παραγωγική χρήση του. Προβλέπονται λοιπόν αυστηρές αποτρεπτικές ποινές για παραβάσεις της υδατικής νομοθεσίας. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται ο απώτερος στόχος της ανάπτυξης, προστασίας και διαχείρισης των υδατινών πόρων και η διασφάλιση της βιωσιμότητας των πόρων αυτών (<http://www.moa.gov.cy/moa/wdd/wdd.nsf>).

### **6.9.3. Ο Περί προστασίας και διαχείρισης των υδάτων (τροποποιητικός) Νόμος του 2012**

Ο παρών τροποποιητικός νόμος υιοθετεί τις ακόλουθες διατάξεις:

1. Του άρθρου 32 της οδηγίας 2009/31/EK, ώστε η διοχέτευση ρευμάτων διοξειδίου του άνθρακα σε γεωλογικούς σχεδιασμούς, οι οποίοι για φυσικούς λόγους είναι μόνιμα ακατάλληλοι για άλλους σκοπούς, να εξαιρείται από την απαίτηση για καταρτισμό προγράμματος μέτρων μεταξύ άλλων για την πρόληψη της υποβάθμισης της κατάστασης των συστημάτων επιφανειακών υδάτων και την πρόληψη και τον περιορισμό της διοχέτευσης ρύπων στα υπόγεια ύδατα,
2. Του άρθρου 10 της οδηγίας 2000/60/EK, που αφορά την υποχρέωση των κρατών μελών να εξασφαλίζουν την καθιέρωση ή και την εφαρμογή ελέγχων , συμπεριλαμβανομένων των βέλτιστων περιβαλλοντικών πρακτικών , στην περίπτωση διάχυτων επιπτώσεων,

Του άρθρου 16 της οδηγίας 2000/60/EK , που αφορά την υποχρέωση των κρατών μελών για καθορισμό ποιοτικών περιβαλλοντικών προτύπων για τις ουσίες προτεραιότητας τα οποία να αφορούν όλα τα επιφανειακά ύδατα που επηρεάζονται από την απόρριψη των ουσιών αυτών (<http://www.moa.gov.cy/moa/wdd/wdd.nsf>).

## **6.10. Ευρωπαϊκή Νομοθεσία:**

### **6.10.1. Οδηγία Πλαίσιο περί Υδάτων (Ο.Π.Υ.) 2000/60/EK**

Η Οδηγία Πλαίσιο περί Υδάτων (Ο.Π.Υ.) 2000/60/EK θεσπίζει ένα πλαίσιο για την προστασία όλων των υδάτων (συμπεριλαμβανομένων των εσωτερικών επιφανειακών υδάτων, των μεταβατικών υδάτων, των παράκτιων υδάτων και των υπόγειων νερών), το οποίο:

- Αποτρέπει την περαιτέρω επιδείνωση, προστατεύει και ενισχύει την κατάσταση των υδατικών πόρων.
- Προωθεί τη βιώσιμη χρήση ύδατος βασισμένη στη μακροπρόθεσμη προστασία των διαθέσιμων υδατικών πόρων.
- Στοχεύει στην ενίσχυση της προστασίας και της βελτίωσης του υδάτινου περιβάλλοντος μέσω συγκεκριμένων μέτρων για την προοδευτική μείωση των εκπομπών, απορρίψεων και διαρροών Ουσιών Προτεραιότητας και την παύση ή τη σταδιακή εξάλειψη των εκπομπών, απορρίψεων και διαρροών των Επικίνδυνων Ουσιών Προτεραιότητας.



- Εξασφαλίζει την προοδευτική μείωση της ρύπανσης των υπόγειων νερών και αποτρέπει την περαιτέρω ρύπανσή τους, και
- Συμβάλλει στην αντιμετώπιση των αποτελεσμάτων των πλημμυρών και των ξηρασιών

Συνολικά, η Ο.Π.Υ. στοχεύει στην επίτευξη καλής κατάστασης για όλα τα Υδάτινα Σώματα (Υ.Σ.) μέχρι το 2015 (οδηγία/2000/60/Ε.Κ.) (<http://www.moa.gov.cy/moa/wdd/Wdd.nsf>).

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7<sup>ο</sup>

### Περιορισμοί και οφέλη από τη θεσμοθέτηση των προστατευόμενων περιοχών στην Κύπρο

#### 7.1. Περιοχές Natura 2000

- **Οι Περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμοι του 2003 και 2006 - (Ν. 153(I)/2003, Ν. 131(I)/2006)**

α) Βιοποικιλότητα – Φυσικοί Οικοτόποι- Άγρια Χλωρίδα και Πανίδα

Περιορισμοί:

- Περιορισμός στην δημιουργία και ανάπτυξη συγκεκριμένων δραστηριοτήτων και λειτουργιών.
- Κάθε σχέδιο ή έργο το οποίο δεν είναι άμεσα συνδεδεμένο με ή αναγκαίο για την διαχείριση των Ειδικών Ζωνών Διατήρησης και πρόκειται να επηρεάσει αρνητικά την περιοχή υπόκειται από την περιβαλλοντική αρχή σε περιβαλλοντική εκτίμηση.
- Έργα όμως τα οποία ενδέχεται να επηρεάσουν αρνητικά τις περιοχές εγκρίνονται από την περιβαλλοντική αρχή εφόσον αποσκοπούν στο δημόσιο συμφέρον (υγεία, οικονομικό όφελος, κοινωνικό όφελος, δημόσια ασφάλεια).

Οφέλη:

- Προστασία της Βιοποικιλότητας, των Φυσικών Οικοτόπων καθώς και της Άγριας Χλωρίδας και πανίδας
- Όλες οι ενέργειες που γίνονται για την προστασία της βιοποικιλότητας δεν επηρεάζουν, ούτε αλλοιώνουν τα χαρακτηριστικά των περιοχών.
- Κήρυξη και καθορισμός ορίων των φυσικών οικοτόπων και οικοτόπων των ειδών (Τόποι Κοινοτικής Σημασίας → Ειδικές Ζώνες διατήρησης) σύμφωνα με τις διατάξεις της ευρωπαϊκής οδηγία 92/43 ώστε να υπάρχει η δυνατότητα προστασίας και αξιοποίησης των εν λόγω περιοχών μέσα σε οικολογικά πλαίσια .
- Καταγραφή των φυσικών οικοτόπων και των οικοτόπων των ειδών σε ειδικό κατάλογο για κάθε περιοχή περιβαλλοντικής σημασίας. Ο κατάλογος περιλαμβάνει επίσης χάρτη της περιοχής, ονομασία, έκταση και θέση . Η καταγραφή γίνεται με

σκοπό την αντιμετώπιση των κινδύνων υποβάθμισης ή καταστροφών που απειλούν τους φυσικούς οικοτόπους και οικοτόπους των ειδών στις συγκεκριμένες περιοχές.

- Απαγορεύονται συγκεκριμένες δραστηριότητες ή λειτουργίες οι οποίες ενδέχεται να επηρεάσουν αρνητικά τους Τόπους Κοινοτικής Σημασίας.
- Επιτρέπονται συγκεκριμένες δραστηριότητες και λειτουργίες για την καλύτερη διαχείριση και διατήρηση των εν λόγω περιοχών.
- Δημιουργία διαχειριστικών σχεδίων για τις περιοχές Natura 2000
- Κάθε σχέδιο ή έργο το οποίο δεν είναι άμεσα συνδεδεμένο ή αναγκαίο για την διαχείριση των Ειδικών Ζωνών Διατήρησης και πρόκειται να επηρεάσει αρνητικά την περιοχή υπόκειται από την περιβαλλοντική αρχή σε περιβαλλοντική εκτίμηση.
- Έργα όμως τα οποία ενδέχεται να επηρεάσουν αρνητικά τις περιοχές εγκρίνονται από την περιβαλλοντική αρχή εφόσον αποσκοπούν στο δημόσιο συμφέρον (υγεία, οικονομικό όφελος, κοινωνικό όφελος, δημόσια ασφάλεια ).
- Δημιουργία αντισταθμιστικών μέτρων για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων που ενδέχεται να επιφέρουν τα έργα που εκτελούνται για δημόσιο συμφέρον.
- Το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως λαμβάνει όλα τα κατάλληλα μέτρα ώστε να ενθαρρύνει την διαχείριση όλων των στοιχείων (υδάτινα ρεύματα, όχθες, παραδοσιακά συστήματα προσδιορισμού των αγρών, έλη και άλση) που είναι απαραίτητα για τη μετανάστευση, την γεωγραφική κατανομή και την γενετική ανταλλαγή των άγριων ειδών.

β)Φυσικοί οικοτόποι κοινοτικού ενδιαφέροντος και είδη κοινοτικού ενδιαφέροντος

Περιορισμοί:

- Περιορισμός στους κυνηγούς και στους εμπόρους όσον αφορά τα είδη πανίδας που μπορούν να κυνηγούν και τα είδη πανίδας και χλωρίδας που μπορούν οι έμποροι να διακινούν και να εμπορεύονται.
- Περιορισμός στους κυνηγούς όσον αφορά τους τρόπους θήρευσης.

Οφέλη:

- Κάθε φυσικός οικοτόπος κοινοτικού ενδιαφέροντος και κάθε είδος κοινοτικού ενδιαφέροντος, περιλαμβανομένου του αγρινού, και ειδικότερα οι τύποι φυσικών

οικοτόπων προτεραιότητας και τα είδη προτεραιότητας, καθώς και κάθε οικοτόπος και κάθε είδος που περιλαμβάνεται στον ειδικό κατάλογο υπόκεινται σε εποπτεία.

- Απαγορεύεται, στην περιοχή φυσικής κατανομής τους, κάθε μορφής εκ προθέσεως σύλληψη ή θανάτωση των ειδών πανίδας κοινοτικού ενδιαφέροντος
- Απαγορεύεται, στην περιοχή φυσικής κατανομής τους, η εκ προθέσεως παρενόχληση των ειδών πανίδας κοινοτικού ενδιαφέροντος, κατά την περίοδο αναπαραγωγής, την περίοδο κατά την οποία τα νεογνά εξαρτώνται από τη μητέρα, την περίοδο της χειμερίας νάρκης και κατά τη μετανάστευση
- Απαγορεύεται, στην περιοχή φυσικής κατανομής τους, η εκ προθέσεως καταστροφή ή συλλογή των αυγών των ειδών πανίδας κοινοτικού ενδιαφέροντος
- Απαγορεύεται, στην περιοχή φυσικής κατανομής τους, η βλάβη ή καταστροφή ή και διατάραξη των τόπων αναπαραγωγής ή ανάπαυσης των ειδών πανίδας κοινοτικού ενδιαφέροντος
- Απαγορεύεται η κατοχή, η μεταφορά, η πώληση ή η ανταλλαγή ή η προσφορά προς πώληση ή ανταλλαγή οποιουδήποτε δείγματος είδους πανίδας κοινοτικού ενδιαφέροντος
- Δημιουργία συστήματος παρακολούθησης των τυχαίων συλλήψεων ή θανατώσεων των ειδών πανίδας κοινοτικού ενδιαφέροντος .
- Τηρουμένων των διατάξεων των περί Δασών Νόμων του 1967 έως 2003, απαγορεύεται, στην περιοχή φυσικής κατανομής τους, η εκ προθέσεως αποκομιδή, συλλογή, κοπή, εκρίζωση ή καταστροφή δειγμάτων των ειδών χλωρίδας κοινοτικού Ενδιαφέροντος
- Απαγορεύεται, στην περιοχή φυσικής κατανομής τους, η κατοχή, η μεταφορά, η πώληση ή ανταλλαγή ή η προσφορά προς πώληση ή ανταλλαγή οποιουδήποτε είδους χλωρίδας κοινοτικού ενδιαφέροντος
- Για την διατήρηση της ικανοποιητικής κατάστασης των ειδών άγριας χλωρίδας και πανίδας θεσπίζονται μέτρα:
  - κανόνες για την πρόσβαση σε ακίνητη ιδιοκτησία,
  - την προσωρινή ή τοπική απαγόρευση της λήψης δειγμάτων από το φυσικό περιβάλλον και της εκμετάλλευσης ορισμένων πληθυσμών
  - την υπαγωγή σε κανόνες των περιόδων ή των τρόπων λήψης δειγμάτων,

- την υπαγωγή της λήψης δειγμάτων σε κυνηγετικούς κανόνες που υιοθετούνται με βάση τον περί Προστασίας και Διαχείρισης Άγριων Πτηνών και Θηραμάτων Νόμο του 2003, ώστε να λαμβάνεται υπόψη η διατήρηση και προστασία των οικείων ειδών
- Απαγορεύεται η σύλληψη ή η θανάτωση των ειδών πανίδας κοινοτικού ενδιαφέροντος, με τη χρησιμοποίηση όλων των μη επιλεκτικών μέσων που είναι δυνατό να προκαλέσουν τοπικά την εξαφάνιση ή να διαταράξουν τον πληθυσμό ενός είδους κοινοτικού ενδιαφέροντος και ειδικότερα με τη χρησιμοποίηση των μέσων όπως: μαγνητόφωνα, τυφλά ή ακρωτηριασμένα ζώα ως δόλωμα, τεχνητές φωτεινές πηγές, μέσα που προκαλούν σύγχυση και θαμπώνουν τα ζώα, όπλα τα οποία χωράνε περισσότερα από δύο φυσίγγια κ.α.

#### γ) Νεογνά φώκιας στην Κυπριακή Δημοκρατία

##### Περιορισμοί:

- Περιορισμός στους εμπόρους για την εμπορία και διακίνηση προϊόντων νεογνών φώκιας.

##### Οφέλη:

- Απαγορεύεται η εισαγωγή, με σκοπό την εμπορία, στη Δημοκρατία οποιουδήποτε προϊόντος νεογνών φώκιας

##### Γενικά:

Παρατηρούμε πως ο παρόν Νόμος συμβάλλει σημαντικά στην προστασία, την διατήρηση πρόληψη και αποφυγή της υποβάθμισης των φυσικών οικοτόπων και των οικοτόπων των ειδών, καθώς και των οχλήσεων που έχουν επιπτώσεις στα είδη για τα οποία οι ειδικές ζώνες διατήρησης έχουν ορισθεί, εφόσον οι οχλήσεις αυτές θα μπορούσαν να έχουν σημαντικές επιπτώσεις, όσον αφορά τους στόχους του παρόντος Νόμου. Βλέπουμε πως γίνονται σωστές ενέργειες και λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα για την επίτευξη των στόχων του. Όλες οι ενέργειες που γίνονται, γίνονται από καταρτισμένα άτομα και ελέγχονται συνεχώς με συστήματα παρακολούθησης ανά χρονικά διαστήματα για να διαπιστώσουν κατά πόσο ανταποκρίνονται όλες αυτές οι

ενέργειες στους στόχους του παρόντος Νόμου  
(<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).

➤ **Ο Περί της Προστασίας και διαχείρισης άγριων πτηνών και θηραμάτων  
Νόμος 152(I)2003**

α) Άγρια πτηνά στην Δημοκρατία

Περιορισμοί :

- Περιορισμός στους κυνηγούς σχετικά με τα είδη άγριων πτηνών που μπορούν να κυνηγούν και να συλλέγουν
- Περιορισμός στους εμπόρους σχετικά με τα είδη άγριων πτηνών που δικαιούνται να εμπορεύονται
- Περιορισμός στους κυνηγούς σχετικά με τα μέσα που δικαιούνται να θηρεύουν.

Οφέλη:

- Καθορισμός Ζωνών ειδικής προστασία και καθορισμός περιοχών για βιοτόπους για σκοπούς διαφύλαξης, διατήρησης, συντήρησης ή αποκατάστασης μιας επαρκούς ποικιλίας και επιφάνειας οικοτόπων για όλα τα είδη άγριων πτηνών.
- Καθορισμός μέτρων για την προστασία και αποκατάσταση των κατεστραμμένων βιοτόπων.
- Ποινές σε όσους παραβαίνουν τα μέτρα για την προστασία των βιοτόπων
- Προστασία των άγριων πτηνών που είναι σπάνια , που χρειάζονται ιδιαίτερη προσοχή λόγω της σημαντικότητας του οικοτόπου τους και που απειλούνται με εξαφάνιση
- Προστασία των αποδημητικών άγριων πτηνών με τον καθορισμό ειδικών ζωνών προστασίας. Με τον καθορισμό ειδικών ζωνών προστασίας για τα αποδημητικά άγρια πτηνά προστατεύονται και οι υγρότοποι που περιλαμβάνουν τα είδη, όλες οι περιοχές όπου συχνάζουν τα αποδημητικά άγρια πτηνά καθώς επιτυγχάνεται η μείωση και η αποφυγή της ρύπανσης και φθοράς των οικοτόπων.
- Καθορισμός ειδικών μέτρων για την μείωση της ρύπανσης εκτός ειδικών ζωνών προστασίας.

- Καθορισμός ποινών σε περιπτώσεις παραβίασης των μέτρων για αποφυγή της ρύπανσης εκτός ειδικών ζωνών προστασίας.
- Απαγορεύεται η θανάτωση, σύλληψη άγριων πτηνών με οποιοδήποτε τρόπο.
- Απαγορεύεται η εκ προθέσεως καταστροφή και/ή βλάβη των φωλιών και/ή των αυγών και/ή η αφαίρεση φωλιών άγριων πτηνών.
- Απαγορεύεται η εκ προθέσεως ενόχληση άγριων πτηνών, ιδιαίτερα κατά την περίοδο αναπαραγωγής και κατά την περίοδο εξάρτησης των νεοσσών από τους γονείς.
- Απαγορεύεται η συλλογή των αυγών άγριων πτηνών στη φύση και η κατοχή τους, έστω και κενών
- Απαγορεύεται η κατοχή άγριων πτηνών, των οποίων απαγορεύεται η θήρα και η σύλληψη.

Οι συγκεκριμένες απαγορεύσεις οδηγούν σε μια ορθολογική και οικολογική χρησιμοποίηση των άγριων πτηνών. Επιπλέον ωφελούν στην διατήρηση του πληθυσμού των άγριων πτηνών καθώς στη διατήρηση του ρυθμού αναπαραγωγής τους και στην αποφυγή εξάπλωσης τους πέραν των ζωνών όπου διατηρούνται.

- Απαγορεύεται η εμπορία άγριων πτηνών . Άτομο που συνεχίζει να εμπορεύεται θα τιμωρείται .Η επιβολή ποινών σε περιπτώσεις εμπορίας άγριων πτηνών θα ωφελήσει στην καλύτερη προστασία και διατήρηση των άγριων πτηνών.
- Απαγορεύεται η θανάτωση άγριων πτηνών με οποιοδήποτε μέσο θήρευσης. Τα μέσα αυτά καταγράφονται στις πρόνοιες του Νόμου 153/2003. Άτομο που παραβαίνει τις διατάξεις θεωρείται ένοχος αδικήματος. Η απαγόρευση των συγκεκριμένων τρόπων θήρευσης ωφελεί στην δημόσια υγεία και ασφάλεια, στην πρόληψη ζημιών σε καλλιεργούμενες εκτάσεις, για την προστασία της χλωρίδας και πανίδας καθώς και στην δυνατότητα θήρευσης μικρού αριθμού καθορισμένων άγριων πτηνών διατηρώντας έτσι και τον πληθυσμό τους.
- Συστηματικοί έλεγχοι από την Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας για την σωστή διαφύλαξη των άγριων πτηνών καθώς και για την τήρηση των διατάξεων του παρόντος Νόμου.
- Απαγορεύεται η απελευθέρωση μη τοπικών ειδών άγριων πτηνών στην Κυπριακή Δημοκρατία για την πρόληψη ζημιών στην χλωρίδα και πανίδα του τόπου.

## β) Είδη κοινοτικού ενδιαφέροντος → Αγρινό

### Περιορισμοί:

- Περιορισμός στους εμπόρους σχετικά με τα είδη κοινοτικού ενδιαφέροντος που έχουν την δυνατότητα να εμπορεύονται

### Οφέλη:

- Απαγορεύεται η σύλληψη και η θανάτωση ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος που περιλαμβάνονται στο παράρτημα την περιοχή φυσικής κατανομής τους.
- Απαγορεύεται η παρενόχληση ειδών πανίδας κοινοτικού ενδιαφέροντος κατά την περίοδο αναπαραγωγής τους.
- Απαγορεύεται η συλλογή αυγών των ειδών πανίδας κοινοτικού ενδιαφέροντος στην περιοχή φυσικής κατανομής τους.
- Απαγορεύεται η καταστροφή των τόπων αναπαραγωγής των ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος.
- Απαγορεύεται η εμπορία προϊόντων ειδών πανίδας κοινοτικού ενδιαφέροντος.
- Καθορισμός ποινών σε όσους παραβαίνουν τις απαγορεύσεις διατηρώντας έτσι τα είδη κοινοτικού ενδιαφέροντος.
- Δημιουργία συστημάτων παρακολούθησης για την μείωση και αποφυγή τυχαίων συλλήψεων και θανατώσεων των ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος.
- Απαγορεύεται η χρήση μη επιλεκτικών μεθόδων θανάτωσης για τα είδη κοινοτικού ενδιαφέροντος. (οι ίδιοι τρόποι που αναφέρθηκαν στο Νόμο 153/2003).
- Καθορισμός ποινών σε όποιον παραβαίνει τις διατάξεις του παρόντος Νόμου.

Οι συγκεκριμένες απαγορεύσεις οδηγούν στην πρόληψη σοβαρών ζημιών σε καλλιέργειες, σε δάση, σε ύδατα, σε κινητή και ακίνητη ιδιοκτησία. Επιπλέον, ωφελεί την προστασία της χλωρίδας και πανίδας καθώς και στη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων. Ωφελεί στην δημόσια υγεία και δημόσια ασφάλεια, για εκπαιδευτικούς και ερευνητικούς σκοπούς των ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος, για λόγους αποκατάστασης πληθυσμών και επανεισαγωγής ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος και για επιχειρήσεις αναπαραγωγής που απαιτούνται για τους σκοπούς αυτούς. Τέλος, για να επιτρέψει, υπό όρους, την επιλεκτική και ποσοτικά περιορισμένη σύλληψη ή



κράτηση προσδιορισμένου και περιορισμένου αριθμού μερικών δειγμάτων των ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος .

γ) Όσον αφορά την προστασία και διατήρηση του αγρινού

Περιορισμοί:

- Περιορισμός στην απελευθέρωση ειδών που μπορούν να επηρεάσουν αρνητικά το αγρινό.

Οφέλη:

- Λαμβάνονται τα αναγκαία μέτρα για την προστασία και διαχείριση του αγρινού . Παίρνονται μέτρα για την προστασία των καλλιεργειών από τυχόν επιπτώσεις που μπορεί να προκαλέσει το αγρινό. Επίσης, γίνονται συστηματικοί έλεγχοι για την παρακολούθηση του πληθυσμού των αγρινών.
- Λαμβάνονται τα αναγκαία μέτρα για την προστασία των βιοτόπων όπου υπάρχουν τα αγρινά.
- Εκπόνηση διαχειριστικού σχεδίου για τα αγρινά.

δ) Θηράματα

Περιορισμοί:

- Περιορισμός στον αριθμό θηραμάτων που μπορούν θηρεύονται.
- Περιορισμός στους κυνηγούς σχετικά με τα είδη και τον αριθμό θήρευσης που μπορούν να θηρεύουν σε μια περιοχή.
- Περιορισμός στους κυνηγούς αναφορικά με τις περιόδους που μπορούν να κυνηγούν.
- Περιορισμός στις ώρες που επιτρέπεται το κυνήγι.

Οφέλη:

- Καθορισμός αριθμού θηραμάτων που μπορούν να θηρεύονται διατηρώντας έτσι τον πληθυσμό της πανίδας του τόπου.
- Καθορισμός επιτρεπόμενων περιόδων κυνηγιού για την διατήρηση του πληθυσμού των ειδών πανίδας του τόπου.

- Καθορισμός συγκεκριμένων ωρών όπου επιτρέπεται το κυνήγι για να μην επηρεάζονται άτομα που δεν κυνηγούν και εργάζονται σε περιοχές κοντά από τις επιτρεπόμενες περιοχές κυνηγιού.
- Καθορισμός ποινών σε όποιον παραβαίνει τις διατάξεις για το κυνήγι, διατηρώντας έτσι τη σωστή χρήση κυνηγιού και την ορθολογική προστασία των περιοχών όπου επιτρέπεται το κυνήγι.

#### ε) Άδειες κυνηγιού

##### Περιορισμοί:

- Κανένα πρόσωπο δεν μπορεί να κυνηγήσει χωρίς να κατέχει άδεια κυνηγιού.
- Υποχρεωτικά επιμορφωτικά μαθήματα για κατοχή άδειας κυνηγιού.
- Περιορισμένα μέσα θήρευσης.
- Χρονοβόρα διαδικασία για απόκτηση άδειας κυνηγιού.
- Καταβολή πληρωμής για την απόκτηση άδειας κυνηγιού.

##### Οφέλη:

- Περιορισμένα μέσα θήρευσης για την αποφυγή ζημιών σε καλλιέργειες και σε ακίνητες ιδιοκτησίες
- Καθορισμός ποινών σε άτομα που κυνηγούν και δεν έχουν σχετική άδεια καθώς και σε άτομα που κυνηγούν με μη επιτρεπόμενα μέσα θήρευσης.
- Κάθε κυνηγός απαιτείται να έχει ασφαλιστήριο σε περίπτωση που μπορεί να προκαλέσει οποιαδήποτε ζημιά.
- Απαγορεύεται η απόρριψη φυσιγγίων η άλλων απορριμμάτων από τους κυνηγούς στην ύπαιθρο διατηρώντας έτσι το περιβάλλον καθαρό και προστατεύοντας το έδαφος και την πανίδα από τυχόν αρνητικές επιπτώσεις που ενδέχεται να προκαλέσουν.

ζ) Κλειστές περίοδοι κυνηγιού και απαγορευμένες περιοχές:

Περιορισμοί:

- Απαγορεύεται το κυνήγι εντός κλειστών περιόδων περιορίζοντας τους κυνηγούς να κυνηγούν μόνο σε ορισμένα χρονικά διαστήματα
- Δικαίωμα σε κάθε θηροφύλακα να φονεύει και να καταδιώκει άγρια πτηνά και είδη πανίδας σε οποιαδήποτε περιοχή οποιοδήποτε χρονικό διάστημα για επιστημονικές έρευνες . Με τον παρών κανονισμό οι πλείστοι θηροφύλακες εκμεταλλεύονται την κατάσταση και φονεύουν τα είδη κυρίως για δική τους χρήση.

Οφέλη:

- Καθορισμός ποινών για άτομα που κυνηγούν εντός κλειστών περιόδων.
- Καθορίζονται απαγορευμένες περιοχές κυνηγιού προστατεύοντας έτσι το φυσικό περιβάλλον, την χλωρίδα και πανίδα του τόπου στοιχεία σημαντικά που εμπλουτίζουν το φυσικό τοπίο της Δημοκρατίας.

η) Απαγορευτικές διατάξεις

Περιορισμοί:

- Περιορισμός αναφορικά με την απελευθέρωση θηραμάτων και μη τοπικών ειδών στην Ύπαιθρο χωρίς σχετική άδεια.
- Περιορισμός στην ανάπτυξη οποιασδήποτε δραστηριότητας εντός περιοχών όπου ζουν τα υπό απειλή είδη.
- Περιορισμός στους κυνηγούς να πυροβολούν σε κατεύθυνση όπου υπάρχει γεωργική έκταση

Οφέλη:

- Η παράνομη είσοδος, παρενόχληση ή πρόκληση ζημιάς σε πυρήνες απελευθέρωσης περδικιών, ποτίστρες παροχής νερού σε θηράματα, σπορές θηραμάτων, καθώς και σε οποιαδήποτε έργα υποδομής ή πινακίδες του Ταμείου Θήρας αποτελεί αδίκημα και πρόσωπο το οποίο προβαίνει σε τέτοιες ενέργειες είναι ένοχο αδικήματος. Ο

παρών κανονισμός οδηγεί στην προστασία των όλων των θηραμάτων τα οποία φυλάσσονται σε ειδικά κλουβιά.

- Απαγόρευση οποιασδήποτε δραστηριότητας η οποία μπορεί να επηρεάσει αρνητικά το βιολογικό κύκλο των ειδών υπό απειλή.
- Απαγορεύεται η ρήψη πυροβολισμών εντός γεωργικών εκτάσεων προστατεύοντας έτσι τις γεωργικές εκτάσεις.
- Ο ιδιοκτήτης οποιασδήποτε φυτείας, αμπελιού, κήπου ή άλλης καλλιεργημένης γης, ο ίδιος ή διά οποιουδήποτε άλλου προσώπου εξουσιοδοτημένου από αυτόν, μπορεί να εκφοβίζει θηράματα και είδη άγριας πανίδας τα οποία προκαλούν ζημιά ή είναι δυνατό να προκαλέσουν ζημιά σε οποιοδήποτε καλλιεργημένο φυτό, χρησιμοποιώντας σκιάχτρα, καθρέφτες, ραδιόφωνα ή κανονάκι μετά από άδεια του προϊσταμένου (<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>)

➤ **Νόμος που προβλέπει για τη Λήψη Μέτρων Προστασίας από την Απελευθέρωση Γενετικά Τροποποιημένων Οργανισμών (Ν. 160(Ι)/2003)**

Περιορισμοί:

- Απαγορεύεται η ελευθέρωση γενετικά τροποποιημένων οργανισμών σε περιοχές του Δικτύου Natura 2000 (ζώνες ειδικής διατήρησης – ζώνες ειδικής προστασίας).
- Χρονοβόρα διαδικασία και απαίτηση πολλών στοιχείων σε περιπτώσεις που κάποιος θέλει να υποβάλει αίτηση για ελευθέρωση γενετικά τροποποιημένων οργανισμών.
- Απαγορεύεται η σκόπιμη απελευθέρωση γενετικά τροποποιημένου οργανισμού ή η κατοχή ή η διάθεση στην αγορά οποιουδήποτε προϊόντος που περιέχει γενετικά τροποποιημένους οργανισμούς χωρίς άδεια.

Οφέλη:

- Για την υποβολή άδειας για απελευθέρωση γενετικά τροποποιημένων οργανισμών απαιτούνται πολλά στοιχεία .Η διαδικασία αυτή αποσκοπεί στο να εξετάσει πλήρως και πιο εξονυχιστικά όλα τα στοιχεία προκειμένου να αποφευχθούν όποιεσδήποτε επιπτώσεις στο περιβάλλον και συγκεκριμένα στις περιοχές του δικτύου Natura 2000.

- Εξασφάλιση δυνατότητας ανίχνευσης όλων των γενετικά τροποποιημένων οργανισμών που επιτρέπεται η διάθεση τους στην αγορά . Η δυνατότητα ανίχνευσης θα επιτευχθεί κυρίως με την βοήθεια μιας επιτροπής η οποία είναι αρμόδια επί του θέματος και θα ελέγχει κατά πόσο οι γενετικά τροποποιημένοι οργανισμοί επηρεάζουν ή όχι το φυσικό περιβάλλον (<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).

➤ **Ο Περί Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον Ορισμένων Σχεδίων και Προγράμματος - (Ν. 102(Ι) 2005) + Ο Περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμος του 2005 - (Ν. 140(Ι)/2005)**

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Οι παρόντες Νόμοι γίνονται με στόχο να εναρμονιστούν με την οδηγία της Ε.Ε. (Αρ. 337/1985 ΕΟΚ) για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημόσιων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον και με την οδηγία 2011-92 Ε.Ο.Κ. η οποία αποτελεί τροποποίηση της πρώτης οδηγίας .

Περιορισμοί:

- Απαγορεύεται η δημιουργία τέτοιων έργων σε περιοχές Natura 2000, σε τοπία με ιδιαίτερη φυσική ή αισθητική αξία.

Οφέλη:

- Οι παρούσες νομοθεσίες θεσπίστηκαν με σκοπό να προστατεύσουν το φυσικό περιβάλλον από επιπτώσεις που ενδέχεται να επιφέρουν ορισμένα έργα (ενεργειακές και βιομηχανικές εγκαταστάσεις μεγάλης εμβέλειας, οδικές εγκαταστάσεις, πυρηνικές, κτηνοτροφικές κ.α.), σχέδια και προγράμματα (γεωργικές δραστηριότητες, εξορυκτικές, ενεργειακές, βιομηχανικές, τουριστικές δραστηριότητες, κ.ά.). Συγκεκριμένα, απαιτείται ειδική άδεια με συγκεκριμένους όρους ούτως ώστε να επιτραπεί η εκτέλεση τέτοιων έργων. Για την εκτέλεση τους είναι υποχρεωτική η δημιουργία μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Η παρούσα μελέτη σύμφωνα με τις νομοθεσίες πρέπει να γίνεται από εξειδικευμένο άτομο που καθορίζει με διάταγμα ο Υπουργός περιβάλλοντος. Κάθε μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων πρέπει να περιλαμβάνει τα τεχνικά στοιχεία και τους στόχους του έργου, χαρακτηριστικά στοιχεία της περιοχής όπου αναμένεται να ανεγερθεί το

έργο, υφιστάμενα περιβαλλοντικά προβλήματα της περιοχής, επιπτώσεις που ενδέχεται να επιφέρει το έργο καθώς και μέτρα αντιμετώπισης τους. Όλα αυτά τα στοιχεία ελέγχονται από την περιβαλλοντική αρχή και από την επιτροπή που ορίζεται σύμφωνα με τις νομοθεσίες για τον έλεγχο των μελετών, από μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις και από το κοινό το οποίο μπορεί να έχει συμφέροντα στις περιοχές όπου θα αναπτυχθούν τα έργα.

Με βάση αυτά τα στοιχεία επιτυγχάνεται η σωστή εγκατάσταση των έργων στις περιοχές χωρίς να δημιουργούν αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον (διάβρωση του εδάφους, μόλυνση των νερών, ρύπανση της ευρύτερης περιοχής, καταστροφή χλωρίδας και πανίδας, προβλήματα στην δημόσια υγεία, στην αισθητική του τοπίου). (<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).

➤ **Ο Περί της Ολοκληρωμένης Πρόληψης και Ελέγχου της Ρύπανσης - Ν. 56(Ι)/2003)**

Περιορισμοί:

- Προσπάθεια μείωσης και περιορισμού συγκεκριμένων ρυπογόνων ουσιών: Διοξείδιο του θείου και άλλες ενώσεις του θείου, αμίαντος, χλώριο, φθόριο, σκόνη, μέταλλα, μονοξείδιο του άνθρακα κ.α. που ενδέχεται να επηρεάσουν σοβαρά την ατμόσφαιρα. Περιορισμός στις αλλογονωμένες οργανικές ουσίες, στις οργανοσφωρικές ενώσεις, στις βιοκτόνες ουσίες, αιωρούμενες ουσίες, μέταλλα κ.α. που έχουν αρνητικές επιπτώσεις στο έδαφος και στο νερό .

Οφέλη:

- Ο παρών Νόμος εστιάζεται στην αντιμετώπιση της ρύπανσης που ενδέχεται να επιφέρουν συγκεκριμένες εγκαταστάσεις και δραστηριότητες στο νερό, το έδαφος, την ατμόσφαιρα καθώς και στο φυσικό περιβάλλον. Οι εγκαταστάσεις και οι δραστηριότητες στις οποίες αναφέρεται ο παρών Νόμος είναι: βιομηχανίες ενεργειακών δραστηριοτήτων όπως διυλιστήρια πετρελαίου και αερίου, εγκαταστάσεις παραγωγής και μεταποίησης μετάλλων, βιομηχανίες ορυκτών προϊόντων, χημικές βιομηχανίες, εγκαταστάσεις αποβλήτων κ.ά.

Η αντιμετώπιση της ρύπανσης θα επιτευχθεί με βάση τους περιορισμούς που αναφέραμε πιο πάνω καθώς και με βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές όπως: Χρησιμοποίηση τεχνικών που παράγουν λίγα απόβλητα, με την εξέλιξη των τεχνικών ανακύκλωσης των ουσιών που απορρίπτονται καθώς και των αποβλήτων καθώς και τη χρησιμοποίηση μεθόδων που έχουν δοκιμαστεί σε άλλες περιπτώσεις και πέτυχαν. Επιπρόσθετα, με τη τεχνική πρόοδο και εξέλιξη των επιστημονικών γνώσεων και τη χρήση πρώτων υλών για την λειτουργία των εγκαταστάσεων (<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).

### ➤ **Ο Περί προστασίας και Διαχείρισης των Υδάτων - (Ν. 13(I) 2004)**

Περιορισμοί :

- Περιορισμός στην ρήψη αποβλήτων και επικίνδυνων ουσιών εντός των υδάτων .

Οφέλη:

- Με τον παρόντα Νόμο εξασφαλίζεται η προστασία των εσωτερικών επιφανειακών υδάτων, των μεταβατικών υδάτων καθώς και των υπόγειων υδάτων . Ύδατα τα οποία παίζουν σημαντικό ρόλο στην διατήρηση, στην ορθολογική διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών καθώς και στην δημόσια υγεία .

Η προστασία των υδάτων θα επιτευχθεί με την θέσπιση κατάλληλων διατάξεων όπως: προστασία και βελτίωση των υδάτινων οικοσυστημάτων καθώς και των χερσαίων οικοσυστημάτων που εξαρτώνται από αυτά καθώς και προστασία των υδάτινων πόρων και ορθολογική χρήση του νερού. Ακόμη με ισότιμη και δίκαιη κατανομή του νερού, βελτίωση της ποιότητας του νερού με τον περιορισμό και την σταδιακή εξάλειψη αποβλήτων και επικίνδυνων ουσιών και τέλος προστασία από πλημύρες και ξηρασίες

- Καταγραφή όλων των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων που υπάρχουν στην Κυπριακή Δημοκρατία (θέση, όρια, γεωλογικά χαρακτηριστικά, υδρογεωλογικά χαρακτηριστικά, μέτρηση της χημικής σύστασης των υδάτων και καταγραφή όλων των ουσιών που μπορούν να ρυπαίνουν και να μολύνουν τα νερά (κυρίως από ανθρώπινες δραστηριότητες: βιομηχανίες, καλλιέργειες, γεωργικές και κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις, κ.ά.) ώστε να απαγορευτούν και να διατηρήσουμε τα

νερά σε καλή οικολογική κατάσταση και παράλληλα να προσφέρουμε προστασία και σωστή διαχείριση των οικοτόπων που εξαρτώνται άμεσα από αυτά).

- Συστηματικοί έλεγχοι και επιτόπιες επισκοπήσεις για την καταγραφή της κατάστασης που βρίσκονται τα ύδατα.
- Κατάρτιση σχεδίου για τη λεκάνη απορροής ποταμού όπου θα περιλαμβάνει μέτρα για την διατήρηση και αποκατάσταση των υδάτων από ανθρώπινες δραστηριότητες.
- Δημιουργία ζωνών προστασίας γύρω από τα ύδατα.
- Τιμολόγηση του ύδατος για την αποφυγή ανεξέλεγκτης και άσκοπης χρήσης του νερού (<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).

➤ **Ο Περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών (Τροποποιητικός) Νόμος του 2013 - (Ν. 181(I)/2013)**

Περιορισμοί :

- Απαγορεύεται η ρήψη ή εναπόθεση οποιουδήποτε αποβλήτου εντός λιμνών, ποταμών, κοίτες ρυακίων ή άλλα επιφανειακά χερσαία νερά.

Οφέλη:

- Καθορισμός ποινών σε οποιοδήποτε πρόσωπο ρυπαίνει τα ύδατα προστατεύοντας έτσι τα ύδατα και στέλνοντας το μήνυμα ότι το νερό είναι πηγή ζωής και πρέπει να αξιολογείται σωστά.
- Υποχρεωτική άδεια για βιομηχανικές εγκαταστάσεις για την απόρριψη αποβλήτων σε νερά, πάντα με συγκεκριμένους και αυστηρούς όρους για την αποφυγή μεγάλης ρύπανσης των νερών.
- Συστηματικές επιθεωρήσεις από εξειδικευμένα άτομα εντός των βιομηχανικών εγκαταστάσεων για τον έλεγχο των εγκαταστάσεων, τον τρόπο λειτουργίας και για τον έλεγχο της τήρησης των διατάξεων του παρόντος Νόμου (<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).



➤ **Ο Περί Βιομηχανικών Εκπομπών (Ολοκληρωμένη Πρόληψη και Έλεγχος της Ρύπανσης) Νόμος του 2013 - (Ν. 184(Ι)/2013)**

Περιορισμοί:

- Απαγορεύεται η λειτουργία οποιασδήποτε εγκατάστασης, εγκατάστασης καύσης, εγκατάστασης αποτέφρωσης αποβλήτων ή εγκατάστασης συναποτέφρωσης αποβλήτων χωρίς Άδεια. Η άδεια για κάθε εγκατάσταση δεν υπερβαίνει τα 5 χρόνια.

Οφέλη:

- Με τον παρόντα Νόμο επιτυγχάνεται η προστασία του εδάφους, των νερών και της ατμόσφαιρας από τις ρυπογόνες ουσίες που εκπέμπουν οι βιομηχανίες κατά την λειτουργία τους. Η προστασία επιτυγχάνεται με την υιοθέτηση ενός ποιοτικού προτύπου περιβάλλοντος στην λειτουργία των βιομηχανιών, με την υιοθέτηση συγκεκριμένων όρων λειτουργίας που πρέπει να τηρούνται στις βιομηχανίες καθώς και με την υποχρεωτική λήψη άδειας για την λειτουργία της βιομηχανίας εννοείται με συγκεκριμένους όρους και με την συμμετοχή διάφορων φορέων καθώς και του κοινού ώστε να υπάρχει μια συνολική εικόνα των απαιτήσεων και των προβλημάτων που πρέπει να ληφθούν υπόψη.
- Για την χορήγηση άδειας ο φορέας εκμετάλλευσης της δραστηριότητας υποχρεούται να παραδώσει ένα έντυπο στην αρμόδια αρχή, αρχή που εξετάζει τις αιτήσεις και ανάλογος του περιεχομένου της, δηλαδή αν συμβαδίζει με τους όρους του παρόντος νόμου (αν έχουν ληφθεί όλα τα απαραίτητα μέτρα για την πρόληψη της ρύπανσης συμπεριλαμβανομένων και των βέλτιστων διαθέσιμων τεχνικών, δεν θα προκαλείται ρύπανση ειδικότερα με εκπομπές ουσιών όπως: {Διοξείδιο του θείου και άλλες ενώσεις του θείου, Οξείδια του αζώτου και άλλες ενώσεις του αζώτου, Μονοξείδιο του άνθρακα, Πτητικές οργανικές ενώσεις, Μέταλλα και οι ενώσεις τους, Αλογονωμένες οργανικές ενώσεις, Οργανοφωσφορικές ενώσεις, Κυανιούχες ενώσεις, Μέταλλα και οι ενώσεις τους κ.α.}, θα τηρούνται οι οριακές τιμές

εκπομπών, ο φορέας εκμετάλλευσης της δραστηριότητας θα δηλώνει γραπτώς ότι θα τηρεί τους προαναφερόμενους όρους).

- Κατά την χορήγηση της άδειας εκτός από τους παραπάνω όρους που υποχρεούται να παραδώσει ο αιτητής, η αρμόδια αρχή έχει το δικαίωμα να συμπεριλάβει και άλλους όρους που πρέπει να τηρεί ο φορέας εκμετάλλευσης κατά την λειτουργία της δραστηριότητας όπως: οριακές τιμές εκπομπών, χαρακτηριστικά των αποβλήτων που απορρίπτονται, ποιοτικά χαρακτηριστικά των υλικών που χρησιμοποιούνται κατά την λειτουργία της δραστηριότητας τεχνικά χαρακτηριστικά της δραστηριότητας κ.α. .
- Ανά τακτά χρονικά διαστήματα πραγματοποιούνται συστηματικές παρακολουθήσεις και επιτόπιοι έλεγχοι από εξειδικευμένα άτομα για να διαπιστώσουν αν εφαρμόζονται σωστά οι όροι λειτουργίας της δραστηριότητας και αν υπάρχουν αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον .
- Καθορισμός ποινών σε περιπτώσεις που ο φορέας δεν συμμορφώνεται με τους όρους του Νόμου (<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).

#### ➤ **Οι περί Αποβλήτων Νόμοι του 2011 και 2012 - (Ν. 185(I)/2011)**

Περιορισμοί:

- Απαγορεύεται η απόρριψη αποβλήτων εντός φυσικών οικοτόπων, εντός τοπίων με ιδιαίτερη αισθητική αξία.
- Όσον αφορά την ανάκτηση με βάση τον παρόν Νόμο η Κυπριακή Δημοκρατία δεν οφείλει να διαθέτει ένα πλήρες φάσμα εγκαταστάσεων, απλά τις απαραίτητες .
- Κατά την ανάκτηση απαγορεύεται η ανάμειξη επικίνδυνων αποβλήτων.
- Δεν επιτρέπεται ανάμειξη ορυκτέλαιων και οργανικών αποβλήτων με άλλα απόβλητα.

Οφέλη:

- Με τον παρόν Νόμο επιτυγχάνεται η σωστή διαχείριση των αποβλήτων μειώνοντας τις αρνητικές επιπτώσεις που ενδέχεται να επιφέρουν και παρέχοντας ταυτόχρονα υψηλό επίπεδο προστασίας στο περιβάλλον. Η προστασία του περιβάλλοντος από τα απόβλητα θα επιτευχθεί με την σωστή πρόληψη, με την σωστή προετοιμασία για

επαναχρησιμοποίηση τους, με την μέθοδο της ανακύκλωσης, (η επαναχρησιμοποίηση θα γίνει με τη μορφή ανακύκλωσης, για την σωστή ανακύκλωση θα πρέπει να συλλέγονται χωριστά το γυαλί, το μέταλλο, το πλαστικό και το χαρτί ώστε να μπορούν να αξιοποιηθούν σωστά τα συγκεκριμένα απόβλητα και να μπορούν βοηθήσουν στην δημιουργία καινούργιων προϊόντων με χαμηλό κόστος και να επιτευχθούν τα ποιοτικά πρότυπα του περιβάλλοντος) με άλλους είδους ανάκτηση όπως ανάκτηση ενέργειας (για την ανάκτηση τα απόβλητα θα συλλέγονται χωριστά χωρίς να αναμιγνύονται με άλλα απόβλητα που έχουν διαφορετικές ιδιότητες) και με την τελική διάθεση (σε περιπτώσεις όπου δεν μπορούν να ανακτηθούν τότε υπόκεινται σε διάθεση αλλά με τρόπο όπου δεν επηρεάζεται το περιβάλλον και η ανθρώπινη υγεία).

- Η σωστή διαχείριση των αποβλήτων σύμφωνα με τις διατάξεις του παρόντος Νόμου δεν πρέπει να επηρεάζει την χλωρίδα και την πανίδα, δεν πρέπει να επηρεάζει τους φυσικούς οικοτόπους, τα προστατευόμενα είδη, ούτε την αισθητική του τοπίου από οσμές, θόρυβο και απόρριψη.
- Με βάση της διατάξεις του παρόντος Νόμου κάθε παραγωγός οφείλει να διαχειρίζεται και να ανακτά σωστά τα απόβλητα, αν δεν μπορεί να το πραγματοποιήσει τότε αναθέτει αυτή την αρμοδιότητα σε αδειοδοτούμενο πρόσωπο το οποίο έχει την ικανότητα να διαχειρίζεται και να ανακτά τα απόβλητα χωρίς να προκαλούνται κίνδυνοι στο περιβάλλον.
- Επιπλέον, οφείλει η Κυπριακή Δημοκρατία να δημιουργήσει εγκαταστάσεις που θα περιλαμβάνουν κατάλληλες μεθόδους και τεχνολογίες όπου θα διαχειρίζονται τα απόβλητα και θα εξασφαλίζεται ένα υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος και της δημόσιας υγείας.
- Κατά την μεταφορά και συλλογή των αποβλήτων είναι υποχρεωτικό να υπάρχει ειδική σήμανση στα απόβλητα που να αναφέρει την επικινδυνότητά τους ώστε να μην αναμιγνύονται μεταξύ τους και να δημιουργούνται τα οποιαδήποτε προβλήματα.
- Τα ορυκτέλαια και οργανικά απόβλητα θα πρέπει να συλλέγονται ξεχωριστά και να μην αναμιγνύονται με άλλα απόβλητα προκειμένου να υπάρχει ορθή περιβαλλοντική επεξεργασία τους .

- Κάθε πρόσωπο το οποίο παράγει, συλλέγει ή διαχειρίζεται τα απόβλητα πρέπει να κατέχει σχετική άδεια με βάση συγκεκριμένους όρους που τίθενται με τον παρόντα Νόμο, ώστε να γίνεται σωστή συλλογή, παραγωγή και διαχείριση των αποβλήτων και αποφεύγονται αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και στη δημόσια υγεία.
- Πραγματοποιούνται συστηματικοί έλεγχοι και επιθεωρήσεις από εξειδικευμένα πρόσωπα σε εγκαταστάσεις διαχείρισης αποβλήτων προκειμένου να διαπιστωθεί αν τηρούνται οι διατάξεις του παρόντος Νόμου.
- Υποβολή ποινών σε όποιο πρόσωπο δεν συμμορφώνεται με τις διατάξεις του Νόμου.
- Για κάθε εγκατάσταση που θα πραγματοποιηθεί πρέπει να λαμβάνεται και η άποψη του κοινού (<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).

➤ **Ο Περί της Περιβαλλοντικής Ευθύνης όσον αφορά την Πρόληψη και την Αποκατάσταση Περιβαλλοντικής Ζημιάς (Ν. 189(Ι)/2007)**

Περιορισμοί:

- Ο παρόν Νόμος δεν παρέχει το δικαίωμα σε ιδιώτες να διεκδικήσουν αποζημίωση σε περίπτωση περιβαλλοντικής ζημιάς (για παράδειγμα, στις περιπτώσεις που τα κρατικά δάση είναι υπό την διαχείριση ιδιωτών).

Οφέλη:

- Με τον παρόντα Νόμο επιτυγχάνεται αποκατάσταση της περιβαλλοντικής ζημιάς από δραστηριότητες όπως αυτές που αναφέρονται στο Νόμο ‘‘Περί της Ολοκληρωμένης Πρόληψης και Ελέγχου της Ρύπανσης - (Ν. 56(Ι)/2003)’’, δραστηριότητες που έχουν σχέση με την διαχείριση και διάθεση των στερεών αποβλήτων(εγκαταστάσεις ανακύκλωσης και χώροι υγειονομικής ταφής), δραστηριότητες που μπορούν να απελευθερώνουν επικίνδυνες ουσίες στο νερό, το έδαφος και την ατμόσφαιρα.
- Επιπρόσθετα, επιτυγχάνεται αποκατάσταση της περιβαλλοντικής ζημιάς που προκαλείται σε προστατευόμενα είδη και φυσικούς οικοτόπους από δραστηριότητες εξαιρουμένων των πιο πάνω λόγω του ότι είναι δύσκολο να χωροθετηθούν τέτοιες

δραστηριότητες σε περιοχές όπου υπάγονται τα προστατευόμενα είδη και φυσικοί οικοτόποι. (γεωργικές εκτάσεις, καλλιέργειες, κ.ά.)

- Η αποκατάσταση θα επιτευχθεί με τον καθορισμό μέτρων, μέτρα τα οποία θα αναλάβει με δικά του έξοδα ο φορέας που προκάλεσε την ζημιά. Τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται είναι:

A) αποκατάσταση στα νερά ή στα προστατευόμενα είδη ή στους φυσικούς οικοτόπους :

- 1) πρωτογενής αποκατάσταση δηλαδή επαναφορά στην αρχική τους κατάσταση των φυσικών πόρων μέσω φυσικής ανάκαμψης
- 2) συμπληρωματική αποκατάσταση για την πλήρη επαναφορά των φυσικών πόρων είτε αλλάζοντας του θέση παρεμφερή με την θέση που είχαν προηγουμένως είτε με την παροχή εναλλακτικών φυσικών πόρων
- 3) αντισταθμιστική αποκατάσταση ως αντισταθμισμα της προσωρινής απώλειας φυσικών πόρων και υπηρεσιών έως ότου επιτευχθεί ανάκαμψη είτε αλλάζοντας του θέση παρεμφερή με την θέση που είχαν προηγουμένως είτε με την παροχή εναλλακτικών φυσικών πόρων
- 4) προσπάθεια πλήρους επαναφοράς των φυσικών πόρων προκειμένου να παρέχουν υπηρεσίες στους άλλους φυσικούς πόρους και στο κοινό.

B) αποκατάσταση της ρύπανσης του εδάφους :

- 1) απομάκρυνση ή μείωση των ρύπων από το έδαφος
- 2) αποκατάσταση του εδάφους μέσω φυσικής ανάκαμψης

- Επιβολή ποινών (χρηματικό πρόστιμο) σε όποιο πρόσωπο δεν λαμβάνει τα αναγκαία προληπτικά μέτρα για αποφυγή της ζημιάς ή δεν λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για αποκατάσταση της περιβαλλοντικής ζημιάς (<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).

## **Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης**

### **➤ Οδηγία της Ε.Ε. (Αρ. 337/1985 ΕΟΚ)+Οδηγία 2011-92-ΕΚ :**

Οι παρούσες οδηγίες συμβάλουν ώστε τα κράτη μέλη να δημιουργήσουν εθνικές Νομοθεσίες {(N. 102(I) 2005)- (N. 140(I)/2005)}που να εναρμονίζονται με τις

διατάξεις των παρών οδηγιών ώστε να αποφευχθούν επιπτώσεις στο περιβάλλον από ορισμένα έργα (<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).

➤ **Προστασία του περιβάλλοντος και ιδίως του εδάφους κατά τη χρησιμοποίηση της ιλύος καθαρισμού λυμάτων στη γεωργία - (ΕΚ αρ. 278/86/ΕΟΚ)**

Περιορισμοί:

- Λόγω του ότι σε πολλές προστατευόμενες περιοχές επιτρέπονται γεωργικές δραστηριότητες θα πρέπει να περιορίζεται η χρησιμοποίηση της ιλύος καθαρισμού λυμάτων στην γεωργία .
- Περιορισμός στην συχνότητα χρησιμοποίησης της ιλύος

Οφέλη:

- Ο περιορισμός της ιλύος θα βοηθήσει στο να αποφευχθούν επιπτώσεις στο έδαφος, τη βλάστηση, τα ζώα και τον άνθρωπο που κατοικεί κοντά στις προστατευόμενες περιοχές.
- Πριν τη χρησιμοποίηση της ιλύος στην γεωργία θα πρέπει να επεξεργάζεται ώστε να αποφεύγονται οι κίνδυνοι στα ζώα, τη βλάστηση και στον άνθρωπο. Επιπλέον θα πρέπει να γίνεται έλεγχος του εδάφους για να διαπιστωθεί κατά πόσο το έδαφος μπορεί να αντέξει την συγκεκριμένη ουσία.
- Η μη συχνή χρησιμοποίηση ιλύος βοηθά στην καλύτερη αξιοποίηση και χρησιμοποίηση των δραστηριοτήτων που είναι σε επαφή με το έδαφος και παράλληλα προστατεύοντας το έδαφος.
- Σε περιπτώσεις όπου υπάρχουν υψηλές εκπομπές μετάλλων στο έδαφος τότε θα πρέπει να μην χρησιμοποιείται η ουσία έτσι ώστε να αποφεύγονται περεταίρω αρνητικές επιπτώσεις (<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).

➤ **Οδηγία για την προστασία των υδάτων από τη νιτρορύπανση γεωργικής προέλευσης - (Αρ. 91/676/ΕΟΚ)**

Περιορισμοί:

- Περιορισμός στην χρησιμοποίηση (συχνότητα και ποσότητα) και στη διασπορά νιτρικών ιόντων στην γεωργία .

Οφέλη:

- Με την παρούσα οδηγία προστατεύονται τα ύδατα (υδάτινα οικοσυστήματα, ποταμοί, λίμνες) οι φυσικοί πόροι και η ανθρώπινη υγεία από την ανεξέλεγκτη χρήση νιτρικών ιόντων στην γεωργία.
- Η προστασία θα επιτευχθεί με τον περιορισμό των νιτρικών ιόντων. Συγκεκριμένα, τα κράτη μέλη θα πρέπει να καθορίσουν τις ευπρόσβλητες περιοχές υδάτων με βάση συγκεκριμένα κριτήρια όπως φυσικά και περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά των υδάτων και του εδάφους, κατά πόσον αντέχουν τις ουσίες αυτές κατά πόσον μπορούν να αντιμετωπιστούν οι επιπτώσεις
- Θα πρέπει να γίνονται συστηματικές παρακολουθήσεις και μετρήσεις στα ύδατα
- Θα πρέπει να καθοριστούν κανόνες ορθής γεωργικής πρακτικής όπως συγκεκριμένες περιόδους κατά τις οποίες μπορεί να γίνει χρήση νιτρικών ιόντων, αντιμετώπιση της διασποράς ώστε να προστατεύονται τα ύδατα , διατήρηση ελάχιστης φυτικής κάλυψης κατά τις βροχερές περιόδους ώστε να απορροφούν το άζωτο κ.α..
- Τα κράτη μέλη πρέπει να μπορούν να υπολογίζουν τις αζωτούχες ανάγκες των γεωργών εκτάσεων και ακολούθως να θέτουν οριακές τιμές εκπομπών (<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).

➤ **Ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης - (ΕΚ αρ. 96/61/ΕΚ) + Κανονισμός για τη σύσταση ευρωπαϊκού μητρώου έκλυσης και μεταφοράς ρύπων και για την τροποποίηση των οδηγιών 91/689/ΕΟΚ και 96/61/ΕΚ του Συμβουλίου - (Αρ. 166/2006):**

Οι παρούσες οδηγίες θεσπίζονται ώστε να οδηγήσουν τα κράτη μέλη να δημιουργήσουν τις δικές τους εθνικές νομοθεσίες που θα τους παρέχουν προστασία από

την ρύπανση οποιωνδήποτε δραστηριοτήτων. Οι εθνικές νομοθεσίες είναι καταγεγραμμένες στο φάκελο natura 2000 με τους περιορισμούς και τα οφέλη τους (<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).

➤ **Χρήση Παγίδων και την Εισόδο στην Κοινότητα Γούνων και Προϊόντων από Άγρια Ζώα - (ΕΚ αρ. 3254/1991)**

Περιορισμοί:

- Απαγορεύεται η σύλληψη και η θανάτωση ζώων με τη χρήση παγίδων με σιαγόνες
- Απαγορεύεται η εμπορία γουνών ή άλλων μεταποιημένων προϊόντων τα οποία θανατώθηκαν με την χρήση παγίδων με σιαγόνες .

Οφέλη:

- Οι πιο πάνω περιορισμοί βοηθούν στην προστασία των ζώων από την βάνανση θανάτωση και σύλληψη και παράλληλα βοηθούν στον έλεγχο των ζώων που εμπορεύονται (<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).

## **Συμβάσεις**

➤ **Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλομορφία (CBD)**

Οφέλη:

- Στόχος της παρούσας σύμβασης είναι η προστασία της βιολογικής ποικιλομορφίας. Αυτό θα επιτευχθεί με την συνεργασία των κρατών μελών μεταξύ τους ανταλλάσσοντας απόψεις και πληροφορίες σχετικά με την διατήρηση της βιοποικιλότητας καθώς και με τη σωστή ενημέρωση και εκπαίδευση του κοινού. Κάθε κράτος μέλος αναπτύσσει τις δικές του πολιτικές , προγράμματα και στρατηγικές για τη διατήρηση και προστασία της βιοποικιλότητας ανάλογα με τα χαρακτηριστικά της βιοποικιλότητας που διαθέτει με βάση τις αρχές του διεθνούς δικαίου χωρίς να επηρεάζει αρνητικά το περιβάλλον του καθώς και το περιβάλλον των γειτονικών χωρών. Κάθε κράτος μέλος υποχρεούται να εντοπίζει τα βασικά συστατικά της βιοποικιλότητας του (οικοσυστήματα και οικότοποι που περιέχουν



αριθμό σπάνιων και απειλούμενων ειδών άγριας πανίδας και χλωρίδας, σημαντικά είδη που έχουν μεγάλη φαρμακευτική και οικονομική αξία καθώς και χαρακτηριστικά γονίδια και γονιδιώματα που έχουν αξιόλογο επιστημονικό ενδιαφέρον). Τα κράτη μέλη οφείλουν να προστατεύουν τα συστατικά αυτά απομακρύνοντας όλες τις δραστηριότητες οι οποίες μπορούν να τα επηρεάσουν αρνητικά, οφείλουν να κηρύσσουν τις περιοχές όπου απαντώνται τα βασικά συστατικά της βιοποικιλότητας ως προστατευόμενες και να καθορίζουν μέτρα εντός των περιοχών όπου θα συμβάλλουν στην διατήρηση και προστασία τους. Είναι προτιμότερο να υιοθετούνται παραδοσιακές πρακτικές για την προστασία των ειδών λόγω του ότι είναι πιο ωφέλιμες όχι μόνο για τα είδη αλλά και για τις ευρύτερες περιοχές. Επιπλέον, προτρέπει τα κράτη μέλη να διατηρούν τα ξενικά είδη της σε άλλες περιοχές από αυτές αποφεύγοντας έτσι τις επιπτώσεις που ενδέχεται να προκαλέσουν τα ξενικά είδη στα ντόπια. Εκτός από τα ξενικά είδη, αρνητικές επιπτώσεις μπορεί να προκαλέσουν και άλλοι παράγοντες όπως φυσικοί και ανθρωπογενείς, σε αυτή την περίπτωση τα κράτη μέλη οφείλουν να λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα σε συνεργασία με τα άλλα κράτη μέλη καθώς και με τους αρμόδιους φορείς αλλά και με τους πολίτες ώστε να αποφευχθούν οι οποιεσδήποτε ζημιές.

Σημαντικό ρόλο στη διατήρηση της βιοποικιλότητας παίζουν οι γενετικοί πόροι, γενετικοί πόροι παράγονται μόνο σε χώρες που έχουν την απαιτούμενη τεχνολογία ή βιοτεχνολογία με βάση την βιοποικιλότητα. Με βάση την σύμβαση επιτρέπεται η παραγωγή γενετικών πόρων για την διατήρηση και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας, αλλά πάντα με την λήψη των κατάλληλων μέτρων ώστε να αποφύγουμε τις απρόβλεπτες και επικίνδυνες συνέπειες αυτών των επιλογών μας, καθώς δεν γνωρίζουμε ακόμη το πώς μπορούν να επηρεάσουν αυτά τα είδη, τα οικοσυστήματα μας. Τα κράτη μέλη που έχουν την οικονομική δυνατότητα και την ευχέρεια να αναπτύξουν τέτοιου είδους τεχνολογία για την παραγωγή γενετικών πόρων, οφείλουν να παρέχουν και στα άλλα κράτη τους γενετικούς πόρους, σε περιπτώσεις που δεν υπάρχει η οικονομική δυνατότητα από κάποια κράτη μέλη να προμηθευτούν τους πόρους αυτούς τότε υπάρχουν οι χρηματοδοτικοί πόροι με τους οποίους μπορούν να αποκτήσουν τους γενετικούς πόρους αλλά και να κάνουν όλες τις απαιτούμενες ενέργειες που χρειάζεται για τη διατήρηση και την

αυτοσυντηρούμενη χρήση της βιολογικής ποικιλομορφίας. Ανά τακτά χρονικά διαστήματα τελούνται διασκέψεις όπου συμμετέχουν τα συμβαλλόμενα μέλη και συζητούν σχετικά με τις ενέργειες που έκαναν καθώς και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν. Με αυτό τον τρόπο ελέγχονται όλες οι ενέργειες και αντιμετωπίζονται όλα τα προβλήματα που παρουσιάζει κάθε συμβαλλόμενο μέλος (<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).

#### ➤ **Σύμβαση για το Διεθνές Εμπόριο σε Είδη Απειλούμενα με εξαφάνιση (CITES)**

Περιορισμοί:

- Περιορισμός στους εμπόρους σχετικά με την ποσότητα και τα είδη χλωρίδας και πανίδας που μπορούν να εμπορεύονται. Υποχρεωτική λήψη άδειας για την διακίνηση των συγκεκριμένων ειδών.

Οφέλη:

- Με την παρούσα σύμβαση ελέγχεται το εμπόριο άγριων και απειλούμενων ειδών χλωρίδας και πανίδας. Προστατεύονται τα σπάνια είδη χλωρίδας και πανίδας από την ανεξέλεγκτη εμπορία διατηρώντας έτσι σε ικανοποιητικό βαθμό των πληθυσμό τους.

Η Κυπριακή δημοκρατία υιοθέτησε την παρούσα σύμβαση με τον Κυρωτικό Νόμο [N.20/1974] (<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).

#### ➤ **Σύμβαση για την Προστασία των Μεταναστευτικών Ειδών Πανίδας (Bonn)**

Περιορισμοί :

- Απαγορεύεται η ανάπτυξη δραστηριοτήτων που ενδέχεται να επηρεάσουν αρνητικά τα μεταναστευτικά είδη
- Απαγορεύεται η σύλληψη των μεταναστευτικών ειδών από οποιοδήποτε πρόσωπο.
- Περιορισμός στην εισαγωγή και στην απελευθέρωση ξενικών μεταναστευτικών ειδών τα οποία μπορεί να επηρεάσουν αρνητικά τα υφιστάμενα μεταναστευτικά είδη.

Οφέλη:

- Στόχος της παρούσας σύμβασης είναι η προστασία των μεταναστευτικών ειδών. Κάθε κράτος που υιοθετεί την παρούσα σύμβαση είναι υπόχρεο να προστατεύει τα μεταναστευτικά είδη. Κάθε συμβαλλόμενο μέρος υποχρεούται για τους σκοπούς της σύμβασης να ερευνά και να συνεργάζεται με τα άλλα συμβαλλόμενα κράτη ώστε να παρέχεται η προστασία των μεταναστευτικών ειδών. Τα κράτη μέλη πρέπει να συντάξουν ένα κατάλογο με τα μεταναστευτικά είδη που υπάρχουν στην χερσαία έκταση τους μετά από επιστημονικές έρευνες προκειμένου να τα προστατεύσουν. Επιπλέον πρέπει να απομακρύνουν όλες τις δραστηριότητες ή ενέργειες οι οποίες προκαλούν αρνητικές επιπτώσεις στα μεταναστευτικά είδη και πρέπει να διαφυλάσσουν τις περιοχές (οικότοπους) όπου απαντώνται τα συγκεκριμένα είδη προκειμένου να δημιουργήσουν ένα περιβάλλον φιλικό και υγιές διατηρώντας τα είδη εντός των περιοχών αυτών.

Ακόμη με βάση την σύμβαση κάθε κράτος μέρος πρέπει να ασκεί συστηματικούς ελέγχους και παρακολουθήσεις προκειμένου να επιβλέπει την κατάσταση των μεταναστευτικών ειδών. Ανά τακτά χρονικά διαστήματα γίνονται έλεγχοι από ειδικούς εμπειρογνώμονες για να διαπιστώσουν την πρόοδο ή τα προβλήματα των μέτρων που θέσπισε κάθε κράτος μέλος. Οι πιο πάνω περιορισμοί αποσκοπούν στην διατήρηση σε ικανοποιητικό βαθμό του πληθυσμού των μεταναστευτικών ειδών.

Η Κυπριακή Δημοκρατία υιοθέτησε την παρούσα σύμβαση το 2001 με τον κυρωτικό Νόμο περί της Σύμβασης για τη Διατήρηση των Αποδημητικών Ειδών που ανήκουν στην Άγρια Πανίδα [Ν. 17(III)/2001]. Επίσης, αναφορά στα αποδημητικά είδη γίνεται και με το νόμο Περί της Προστασίας και διαχείρισης άγριων πτηνών και θηραμάτων Νόμος 152 (I) 2003 (<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).

#### ➤ Σύμβαση για τους Υγροβιότοπους Διεθνούς Σημασίας (RAMSAR)

Οφέλη:

- Η Σύμβαση Ramsar στοχεύει στην προστασία και την ορθολογική χρήση των υγροτόπων και των πόρων τους. Η παρούσα σύμβαση συμβάλλει ώστε το κάθε

συμβαλλόμενο μέρος να καταγράψει τους υδροβιότοπους που βρίσκονται στην επικράτεια του. Η σύμβαση αναγνωρίζει τους υδροβιότοπους σαν οικοσυστήματα, τα οποία είναι πολύ σημαντικά για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας διότι υποστηρίζουν μεγάλους αριθμούς πουλιών, θηλαστικών, αμφίβιων, ερπετών, ψαριών κ.α. Επίσης, βοηθούν στην ευημερία των ανθρώπινων κοινωνιών με τον καθαρισμό του νερού, την παραγωγή τροφίμων και στην προστασία του εδάφους από τη διάβρωση.

- Στην Κύπρο έχουν καταγραφεί μέχρι στιγμής δύο υδροβιότοποι, οι Αλυκές της Λάρνακας και οι Αλυκές του Ακρωτηρίου ([http://www.cylaw.org/nomoi/arith/2001\\_3\\_008.pdf](http://www.cylaw.org/nomoi/arith/2001_3_008.pdf)).

#### ➤ **Σύμβαση για την Ευρωπαϊκή Άγρια Ζωή και Φυσικούς Οικοτόπους (Bern Convention)**

Περιορισμοί :

- Απαγορεύεται η εσκεμμένη εκσκαφή, συλλογή, πώληση, κοπή και εκρίζωση φυτών που αναφέρονται στο παράρτημα της σύμβασης .
- Απαγορεύεται η εσκεμμένη σύλληψη και θανάτωση των ειδών άγριας πανίδας που αναφέρονται στο παράρτημα της οδηγίας .
- Δεν επιτρέπεται η βλάβη και η καταστροφή των τόπων αναπαραγωγής και αναπαύσεως των ειδών πανίδας που αναφέρονται στα παραρτήματα της σύμβασης .
- Δεν επιτρέπεται η κατοχή και η πώληση αυγών ή νεογνών ειδών της άγριας πανίδας
- Δεν επιτρέπεται η μεταφορά και η πώληση ταριχευμένων ειδών
- Επιβολή κλειστών και ανοικτών περιόδων για την συλλογή και θανάτωση ειδών χλωρίδας και πανίδας.
- Περιορισμός στα μέσα σύλληψης
- Απαγορεύεται η εισαγωγή μη γηγενών ειδών

Οφέλη:

- Με την παρούσα σύμβαση προστατεύονται και διατηρούνται τα είδη χλωρίδας και πανίδας και τα απειλούμενα υπό εξαφάνιση αποδημητικά είδη πτηνών καθώς και οι φυσικοί οικοτόποι (περιοχές όπου περιλαμβάνονται τα είδη).
- Η συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών, η ανάπτυξη πολιτικών από το κάθε συμβαλλόμενο μέρος ανάλογα με τα χαρακτηριστικά της χλωρίδας, πανίδας καθώς και των αποδημητικών ειδών θα βοηθήσουν στην καλύτερη διαχείριση και διατήρηση των ειδών.
- Συνεχείς μελέτες και έλεγχοι σχετικά για την διατήρηση των ειδών.
- Δικαίωμα εισαγωγής γηγενών ειδών της άγριας χλωρίδας και πανίδας για την διατήρηση των εξαφανιζόμενων ειδών.
- Με τους πιο πάνω περιορισμούς εξασφαλίζεται η προστασία των ειδών, διατηρείται σε ικανοποιητικό βαθμό ο πληθυσμός τους, εξασφαλίζεται προστασία όλων των περιοχών όπου απαντώνται τα συγκεκριμένα είδη περιλαμβανομένων και των δασών, περιοχών όπου υπάρχουν κτηνοτροφικές δραστηριότητες, οικιστικές περιοχές κοντά στους φυσικούς οικοτόπους καθώς και η διατήρηση του πλούσιου φυσικού τοπίου της χώρας.
- Η Κύπρος έχει επικυρώσει τη Σύμβαση αυτή με τον Κυρωτικό Νόμο περί της Σύμβασης για τη Διατήρηση της Ευρωπαϊκής Άγριας Ζωής και των Φυσικών Οικοτόπων [Ν. 24/1988].

Για την εκπλήρωση της παρούσας σύμβασης η Ευρωπαϊκή Κοινότητα υιοθέτησε και της οδηγίες 2009/147/ΕΚ για τη Διατήρηση των Άγριων Πτηνών και την Οδηγία 92/43/ΕΟΚ για τη Διατήρηση των Φυσικών Οικοτόπων και της Άγριας Πανίδας και Χλωρίδας. Τις παρόν οδηγίες υιοθέτησε και η Κυπριακή Δημοκρατία με τους Νόμους 153/2003 και 152/2003. Με βάση τις οδηγίες αυτές και για τους σκοπούς της παρούσας σύμβασης ισχύουν οι περιορισμοί και οφέλη από τους Νόμους 153/2003 και 152/2003 (<http://www.cylaw.org>, <http://www.moa.gov.cy>).

### ➤ **Πρωτόκολλο του Κιότο**

Οφέλη:

- Το πρωτόκολλο του Κιότο συμβάλλει στην αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής μέσω της μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Ο στόχος θα επιτευχθεί με την χρήση όσον το δυνατόν οικονομικότερων μέσων (εισαγωγή νέων τεχνολογιών, δημιουργία ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, αποθήκευση άνθρακα σε βλάστηση και έδαφος κ.ά.) μέσα τα οποία θα αποφέρουν και πολλά σημαντικά κοινωνικά οφέλη.
- Συγκεκριμένα, η Κυπριακή Δημοκρατία για να επιτύχει την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής θα πρέπει αρχικά να συμμετέχει σε όλες τις συνεδριάσεις και να υιοθετεί όλες τις πολιτικές της ευρωπαϊκής ένωσης για την κλιματική αλλαγή. Επιπλέον, θα πρέπει να προχωρήσει στη μείωση χρήσης των ορυκτών καυσίμων, να αυξήσει τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και να αξιοποιήσει τις δικές της πηγές ενέργειας όπως είναι το φυσικό αέριο. Επίσης θα πρέπει να συμβάλει στην επέκταση των δασών και του πρασίνου ούτως ώστε να δεσμεύεται περισσότερη ποσότητα άνθρακα από την ατμόσφαιρα. Ακόμη, η Κυπριακή Δημοκρατία θα πρέπει να συμβάλει στην ανάπτυξη νέων τεχνολογιών για την λειτουργία των οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων. Τέλος, θα πρέπει να γίνονται συστηματικές ενημερώσεις του κοινού καθώς και συστηματικοί έλεγχοι προκειμένου να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο αυτό στο μέγιστο δυνατό βαθμό (<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).

### ➤ **Πρόγραμμα LIFE για τις περιοχές του δικτύου Natura 2000**

Οφέλη:

- Το πρόγραμμα life για τις περιοχές Natura 2000 αποτελεί ένα χρηματοδοτικό μέσο, μέσω του οποίου θα ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα και δράσεις για τη σωστή διαχείριση των περιοχών Natura 2000. Πιο συγκεκριμένα το πρόγραμμα Life θα βοηθήσει στην εκπόνηση διαχειριστικών σχεδίων για τις περιοχές natura 2000. Τα διαχειριστικά σχέδια θα αποτελέσουν το πιο σημαντικό εργαλείο στην διαχείριση των περιοχών αφού θα δίνουν μια αναλυτική περιγραφή της περιοχής, θα

καταγράφουν τα προβλήματα και τις ευκαιρίες διαχείρισης και θα διατυπώνουν τις εργασίες που πρέπει να γίνονται ούτως ώστε να εκπληρώνονται οι διατάξεις των ευρωπαϊκών οδηγιών για την ευνοϊκή διαχείριση των φυσικών οικοτόπων και των οικοτόπων των ειδών. Το πρόγραμμα life εκτός από τα διαχειριστικά σχέδια θα βοηθήσει στην καθιέρωση ενός συστήματος παρακολούθησης και αποθήκευσης δεδομένων, στη φύλαξη των περιοχών, στη μείωση της όχλησης και των παράνομων δραστηριοτήτων αλλά και στην ενημέρωση του κοινού ([http://cypruslife.akrifiles.net/Page11\\_0.html](http://cypruslife.akrifiles.net/Page11_0.html)).

#### ➤ **Πρόγραμμα Life για τη βιοποικιλότητα**

Οφέλη:

- Το πρόγραμμα LiFE για την βιοποικιλότητα αποτελεί ένα σημαντικό έργο για την προστασία της βιοποικιλότητας . Το πρόγραμμα αποσκοπεί στην προστασία των μεταναστευτικών πουλιών , στην προστασία της σπάνια χλωρίδας και πανίδας από τις ανθρώπινες δραστηριότητες , στην προστασία των περιοχών Natura 2000 και στην ανάδειξη της αξίας της βιοποικιλότητας (<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf><http://www.cyprusbiodiversity.eu/>).

#### ➤ **Πολιτική του Τμήματος Δασών στην Παραγωγή και Εγκατάσταση Δασικών Φυτών (φυτώρια - δασώσεις - αναδασώσεις - φυτεύσεις)**

Περιορισμοί:

- Δεν επιτρέπεται η χρήση ξενικών ειδών κατά τις δασώσεις δραστηριότητες

Οφέλη:

- Σύμφωνα με την παρούσα πολιτική εντός των περιοχών Natura 2000 επιτρέπονται δασωτικές και αναδασωτικές δραστηριότητες που αποσκοπούν αποκλειστικά στην αποκατάσταση και βελτίωση των υφιστάμενων οικοτόπων και άλλων τύπων φυσικής βλάστησης. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στους οικοτόπους προτεραιότητας

(σπάνιους σε ευρωπαϊκό επίπεδο) οι οποίοι σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να υποβαθμίζονται από οποιαδήποτε παρέμβαση. Θα προτιμώνται τα ιθαγενή και ενδημικά είδη της περιοχής και μεταξύ αυτών τα πλέον ξηρανθεκτικά και κατάλληλα για το σταθμό και με ευρεία γενετική βάση. Επιπλέον θα προτιμώνται παραδοσιακά ιθαγενή είδη, ιδιαίτερα αυτά με τοπική σημασία, που έχουν συρρικνωθεί σε έκταση λόγω της ανάπτυξης, χρησιμοποιούνται σε αυξημένο ποσοστό, όπως για παράδειγμα η Δρυς και ο Τρέμιθος. Επιπρόσθετα, μελισσοκομικά είδη και φυτά που παρέχουν τροφή και καταφύγιο στην πανίδα και το θήραμα διατηρούνται, ευνοούνται και φυτεύονται σε μεγαλύτερη αναλογία όπου οι συνθήκες το επιτρέπουν. Οι δασώσεις και αναδασώσεις στοχεύουν κατά το δυνατόν στη δημιουργία μεικτών και πολυώροφων φυτοκοινωνιών (ή συστάδων) και για το σκοπό αυτό χρησιμοποιείται μεγάλος αριθμός ειδών όλων των αυξητικών μορφών –δέντρα, θάμνοι, φρύγανα, σε κατάλληλες αναλογίες και θέσεις (<http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf>).

#### ➤ **ΕΝΤΟΛΗ 2\_2006 (Χωροθέτηση αναπτύξεων ΑΠΕ )**

Περιορισμοί:

- Με βάση την παρούσα εντολή δεν επιτρέπεται η χωροθέτηση μεμονωμένης ανεμογεννήτριας ή αιολικού πάρκου σε περιοχές του δικτύου Natura 2000 . Η χωροθέτηση αιολικού πάρκου γίνεται μόνο σε περιπτώσεις όπου η κάθε ανεμογεννήτρια του αιολικού πάρκου απέχει συγκεκριμένη απόσταση από τις συγκεκριμένες περιοχές .
- Καθορισμός συγκεκριμένων αποστάσεων για την εγκατάσταση μεμονωμένων ανεμογεννητριών και αιολικών πάρκων στις περιοχές που χρησιμοποιούνται ως οδοί για τα αποδημητικά πτηνά.
- Καθορισμός συγκεκριμένου ύψους, χρώματος κάθε ανεμογεννήτριας εντός αιολικού πάρκου. Καθορισμός συγκεκριμένης έκτασης του αιολικού πάρκου.
- Χρονοβόρα διαδικασία στην υποβολή και εξέταση αιτήσεων για την εγκατάσταση των αιολικών πάρκων.



Οφέλη:

- Οι πιο πάνω περιορισμοί βοηθούν στο να εξασφαλιστεί η σωστή χρήση και η κατάλληλα χωροθέτηση των αιολικών πάρκων κοντά στις περιοχές Natura 2000 . Ο καθορισμός αποστάσεων κατά την εγκατάσταση τους βοηθά στο να μην επηρεαστεί το φυσικό περιβάλλον της περιοχής και ιδιαίτερα να μην επηρεαστούν τα αποδημητικά είδη πτηνών. Όσον αφορά τα τεχνικά χαρακτηριστικά των ανεμογεννητριών εντός αιολικών πάρκων αποσκοπούν στο να βρίσκονται σε αρμονία με το φυσικό περιβάλλον ως προς την κλίμακα και το χαρακτήρα των περιοχών. Τέλος, η χρονοβόρα διαδικασία για την υποβολή και εξέταση των αιτήσεων εγκατάστασης αιολικών πάρκων ωφελεί στο να αποφευχθούν οποιεσδήποτε επιπτώσεις στις περιοχές Natura 2000 διατηρώντας παράλληλα τη σημαντική οικολογική , βιολογική και αισθητική αξία των περιοχών (<http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf>).

### ➤ **ΕΝΤΟΛΗ 3\_2006 (Σταθμοί Ραδιοεπικοινωνίας )**

Περιορισμοί:

- Η χωροθέτηση σταθμών ραδιοεπικοινωνίας επιτρέπεται μόνο στα λιγότερα ευαίσθητα τμήματα των περιοχών Natura 2000.
- Περιορισμός στα τεχνικά χαρακτηριστικά των σταθμών ραδιοεπικοινωνίας (χρώμα, ύψος, έκταση).

Οφέλη:

- Ένας από τους στόχους της παρούσας εντολής είναι η ένταξη των σταθμών ραδιοεπικοινωνίας στο φυσικό περιβάλλον και ιδιαίτερα στις περιοχές που παρουσιάζουν ιδιαίτερο οικολογικό ενδιαφέρον προσφέροντας σημαντικά οικονομικά και κοινωνικά οφέλη . Η εγκατάσταση των σταθμών , θα γίνεται όπως αναφέραμε και πιο πάνω στα λιγότερο ευαίσθητα τμήματα των περιοχών Natura 2000 για να αποφευχθούν οι οποιεσδήποτε επιπτώσεις στους φυσικούς οικοτόπους και στους οικοτόπους των ειδών. Όσον αφορά τα τεχνικά χαρακτηριστικά των σταθμών καθορίζονται με τέτοιο τρόπο ώστε να μην περιορίζουν το οπτικό πεδίο προς τις περιοχές τους φυσικού περιβάλλοντος και να μην αλλοιώνουν τα φυσικά

χαρακτηριστικά των περιοχών. Για την δημιουργία οποιουδήποτε σταθμού ραδιοεπικοινωνίας είναι υποχρεωτική η υποβολή αίτησης από τον ενδιαφερόμενο η οποία θα περιλαμβάνει σημαντικά στοιχεία του έργου . Οι αιτήσεις θα ελέγχονται από την περιβαλλοντική αρχή και εφόσον κριθούν ότι δεν πρόκειται να επηρεάσουν το φυσικό περιβάλλον τους δίνεται άδεια χωροθέτησης (<http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf>).

#### ➤ **Κανονισμοί για εξάσκηση κυνηγών 2008**

Οι παρόντες κανονισμοί αναφέρονται στις διατάξεις του Νόμου 152/2003 Περί προστασίας και διαχείρισης των άγριων πτηνών και θηραμάτων ([http://www.moi.gov.cy/moi/wildlife/wildlife\\_new.nsf](http://www.moi.gov.cy/moi/wildlife/wildlife_new.nsf)).

#### ➤ **Διάταγμα Κυνηγιού 2014 - 2015**

Το παρόν διάταγμα περιλαμβάνεται στις διατάξεις του Νόμου 152/2003 Περί προστασίας και διαχείρισης των άγριων πτηνών και θηραμάτων, με τη μόνη διαφορά πως αναφέρει αναλυτικά τις περιοχές στις οποίες επιτρέπεται ή απαγορεύεται το κυνήγι ([http://www.moi.gov.cy/moi/wildlife/wildlife\\_new.nsf](http://www.moi.gov.cy/moi/wildlife/wildlife_new.nsf)).

## **7.2. Κρατικά Δάση**

#### ➤ **Περί δασών Νόμος του 2012**

Περιορισμοί:

Ο παρών Νόμος θέτει αρκετούς περιορισμούς προκειμένου να εξασφαλιστεί η σωστή προστασία και διατήρηση των δασών καθώς και η προστασία της σπάνιας χλωρίδας και πανίδας που βρίσκονται εντός των κρατικών δασών.

- Απαιτείται αναγκαστική απαλλοτρίωση ιδιωτικών εκτάσεων προκαλώντας έτσι τις έντονες διαμαρτυρίες των ιδιοκτητών διότι τους στερεί το δικαίωμα να εκμεταλλευτούν την γη τους όπως οι ίδιοι θέλουν.
- Απαγορεύεται η εκρίζωση, η υλοτομία , και η αποκοπή της κορυφής του κορμού οποιουδήποτε δέντρου ή θάμνου που φύτευται σε γη εντός και εκτός από τα κρατικά

δάση με συγκεκριμένες διαστάσεις κορμού και συγκεκριμένου ύψους πάνω από το έδαφος, χωρίς την απαιτούμενη άδεια από τον διευθυντή.

- Απαγορεύεται η κοπή της Ελιάς, της Χαρουπιάς, της Ψευδακακίας, των Ευκαλύπτων και των Μουριών εκτός αν είναι για σκοπούς συντήρησης τους (π.χ. κλάδεμα) ή για ελεύθερη διακίνηση των οχημάτων και των πεζών εκτός και εντός των κρατικών δασών.
- Απαγορεύεται η διάνοιξη αυλακιού βάθους μεγαλύτερου των τριάντα εκατοστών σε απόσταση μικρότερη των εκατόν πενήντα εκατοστών από την περιφέρεια του κορμού χωρίς σχετική άδεια.
- Η μεταφορά στρογγυλής ξυλείας από οποιοδήποτε δέντρο ή θάμνο που αναφέραμε πιο πάνω καθώς και χριστουγεννιάτικων δέντρων δεν επιτρέπεται χωρίς σχετική άδεια.
- Εντός των κρατικών δασών που βρίσκονται κοντά σε κοινότητες (κοινοτικά δάση) απαγορεύεται η κοπή και η μεταφορά δασικών προϊόντων χωρίς σχετική άδεια και καταβολή τέλους στην κοινότητα.
- Εντός των κρατικών δασών απαγορεύεται αυστηρά το άναμμα φωτιάς σε απόσταση δύο χιλιομέτρων από τις παρυφές του, η εγκατάλειψη φωτιάς σε απόσταση 2 χιλιομέτρων από τις παρυφές του, η ρήψη τσιγάρου ή οποιοδήποτε άλλου αντικειμένου που μπορεί να προκαλέσει πυρκαγιά .
- Επιπλέον εντός των κρατικών δασών δεν επιτρέπεται από οποιοδήποτε πρόσωπο να εκριζώνει, υλοτομεί, αποκόπτει, χαράσσει ,καταστρέφει ή προκαλεί ζημιά σε οποιοδήποτε δέντρο, θάμνο ή ξυλεία, να συλλέγει, εκριζώνει, κόβει οποιοδήποτε είδος της γλωρίδας ή καταστρέφει ή υποβαθμίζει το βιότοπό του και να εξάγει ή συλλέγει ή απομακρύνει οποιοδήποτε δασικό προϊόν χωρίς σχετική άδεια.
- Απαγορεύεται η συλλογή μανιταριών με την χρήση τσουγκράνας ή άλλου εργαλείου το οποίο μπορεί να προκαλέσει την μετακίνηση του φυλλοτάπητα που βρίσκεται στην επιφάνεια του εδάφους ή να καταστρέψει άλλα είδη γλωρίδας.
- Ακόμη τηρουμένων των διατάξεων του περί Προστασίας και Διαχείρισης Άγριων Πτηνών και Θηραμάτων Νόμου, κανένα πρόσωπο δεν έχει δικαίωμα να παρενοχλεί, συλλαμβάνει, θανατώνει οποιοδήποτε είδος της πανίδας ή υποβαθμίζει το βιότοπό του ή καταστρέφει τις φωλιές ή τα αυγά του.

- Τηρουμένων των διατάξεων του περί Προστασίας και Διαχείρισης Άγριων Πτηνών και Θηραμάτων Νόμου και του περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμου, δεν επιτρέπεται σε κανένα πρόσωπο να απελευθερώνει σκοπίμως ή αμελώς σε κρατικό δάσος ξενικά είδη της γλωρίδας ή της πανίδας.
- Δεν επιτρέπεται σε κανένα πρόσωπο να περιποιείται δέντρο ή θάμνο χωρίς σχετική άδεια ούτε να μεταφέρει χριστουγεννιάτικα δέντρα ή στρογγυλή ξυλεία από το κρατικό δάσος χωρίς σχετική άδεια .
- Ακόμη δεν επιτρέπεται η κατοχή, η πώληση ή εξαγωγή δασικού προϊόντος το οποίο λήφθηκε παράνομα.
- Δεν επιτρέπεται σε κανένα πρόσωπο να μεταφέρει τα ζώα του για βόσκηση εντός των κρατικών δασών χωρίς σχετική άδεια.
- Επίσης δεν επιτρέπεται σε κανένα πρόσωπο να εκτελεί τις ακόλουθες ενέργειες χωρίς σχετική άδεια: εκχερσώνει, σκάβει, καλλιεργεί, φυτεύει, σπέρνει, επιχωματώνει, ή ανασκάπτει γη ή εναποθέτει ή απορρίπτει οποιοδήποτε υλικό για οποιοδήποτε σκοπό ή ανεγείρει οποιαδήποτε οικοδομή, περίφραξη, στάνη, κλίβανο, πινακίδα, διαφήμιση ή αφίσα ή οποιαδήποτε άλλη μόνιμη ή προσωρινή κατασκευή ή ανορύσσει διατρήσεις, σκάβει πηγάδια, ανοίγει αυλάκια νερού, τοποθετεί σωλήνες, κατασκευάζει υδατοφράκτες, ανεγείρει υδατοδεξαμενές, διοχετεύει ή άλλως πως χρησιμοποιεί οποιοδήποτε νερό βρίσκεται σε αυτούς ή κατέχει ή χρησιμοποιεί, για οποιοδήποτε σκοπό, γη ή δασικό κτίριο που βρίσκεται σε κρατικό δάσος ή επεμβαίνει, καταστρέφει ή με οποιοδήποτε τρόπο προκαλεί ζημιά σε οποιοδήποτε δασικό κτίριο ή επεμβαίνει, αποκόπτει, καταστρέφει ή με οποιοδήποτε τρόπο προκαλεί ζημιά σε οποιοδήποτε δασικό τηλέφωνο ή επεμβαίνει, καταστρέφει ή με οποιοδήποτε τρόπο προκαλεί ζημιά ή παρακωλύει την κυκλοφορία σε δασικό δρόμο ή απορρίπτει, εναποθέτει ή συσσωρεύει οποιαδήποτε σκύβαλα, απορρίμματα, νερά υπονόμων ή οποιοδήποτε άλλο επικίνδυνο τοξικό υγρό ή ουσία ή οδηγεί μηχανοκίνητο όχημα οποιοδήποτε τύπου εκτός δασικού δρόμου προκαλώντας ζημιά στη δασική βλάστηση και/ή το έδαφος ή σκοπίμως ή αμελώς προκαλεί με οποιαδήποτε μέσα ή πράξεις ζημιές ή υποβάθμιση οποιοδήποτε μέρους, λειτουργίας ή αξίας κρατικού δάσους,
- Δεν επιτρέπεται σε κανένα πρόσωπο να τοποθετεί ή να εγκαταλείπει οχήματα ή μηχανήματα εντός κρατικού δάσους για περισσότερες από 10 μέρες .

- Δεν επιτρέπεται σε κανέναν χωρίς σχετική άδεια: να επεμβαίνει, αποκρύπτει, καταστρέφει ή με οποιοδήποτε άλλο τρόπο προκαλεί ζημιά σε οποιαδήποτε δειγματοληπτική επιφάνεια ή σε δεδομένα ή επεμβαίνει ή με οποιοδήποτε τρόπο προκαλεί ζημιά ή επηρεάζει όργανο που χρησιμοποιείται για μετρήσεις μέσα ή έξω από οποιαδήποτε δειγματοληπτική επιφάνεια ή επεμβαίνει ή με οποιοδήποτε τρόπο προκαλεί ζημιά σε δεδομένα ή κτίρια που χρησιμοποιούνται για τη λήψη δειγμάτων και βρίσκονται μέσα ή έξω από οποιαδήποτε δειγματοληπτική επιφάνεια ή εν γνώσει του, δίνει λανθασμένες πληροφορίες σε δασικό λειτουργό ή να εισέρχεται σε περιοχή που είναι περιφραγμένη ή έχει σημαθεί ως περιοχή στην οποία απαγορεύεται η είσοδος, εκτός εάν πρόκειται για μέλος της αστυνομίας ή λειτουργό του Ταμείου Θήρας όταν έχει βάσιμη υποψία ότι εντός του χώρου αυτού διαπράττεται αδίκημα κατά παράβαση οποιουδήποτε Νόμου. Επιπλέον απαγορεύεται σε οποιοδήποτε πρόσωπο να αφαιρεί, παραποιεί ή βλάπτει οποιοδήποτε ορόσημο ή χωρομετρικό σήμα που έγινε ή ανεγέρθηκε από τον Διευθυντή ή κατόπιν οδηγιών αυτού να πλαστογραφεί πάνω σε οποιοδήποτε δέντρο, θάμνο, στρογγυλή ξυλεία ή άλλο δασικό προϊόν σήμανση που χρησιμοποιείται από δασικούς λειτουργούς για να καταδεικνύει ότι τέτοιο δέντρο, θάμνος, στρογγυλή ξυλεία ή δασικό προϊόν είναι περιουσία της Δημοκρατίας ή ότι δύναται να αποκοπεί ή να μεταφερθεί νόμιμα ή ότι έχει ταξινομηθεί από δασικό λειτουργό να πλαστογραφεί ή εκδίδει, χωρίς τη δέουσα προς τούτο εξουσιοδότηση, οποιαδήποτε άδεια ή άλλη εξουσιοδότηση που απαιτείται να εκδοθεί δυνάμει του παρόντος Νόμου ή των δυνάμει αυτού εκδιδόμενων Κανονισμών και να αλλοιώνει, εξαλείφει ή παραποιεί οποιαδήποτε σφραγίδα, σημείο, σήμα ή άδεια που χρησιμοποιείται ή εκδόθηκε από τον Διευθυντή ή δυνάμει των εξουσιών που του παρέχει ο Νόμος ή οι δυνάμει αυτού εκδιδόμενοι Κανονισμοί,
- Οποιοδήποτε πρόσωπο το οποίο εγκαθιστά ή χρησιμοποιεί οποιοδήποτε περίπτερο, εδώλιο, όχημα ή άλλη κατασκευή για σκοπούς διεξαγωγής εμπορίου ή άλλης επιχειρηματικής συναλλαγής σε κρατικό δάσος χωρίς να κατέχει άδεια που εκδόθηκε από τον Διευθυντή για το σκοπό αυτό είναι ένοχο αδικήματος.

Οφέλη:

Με τον παρόντα Νόμο διασφαλίζεται η διατήρηση, η προστασία και η αειφόρος διαχείριση των κρατικών δασών .

- Συγκεκριμένα στον παρόν Νόμο κηρύσσονται τα κρατικά δάση ώστε να διασφαλίζεται η προστασία της χλωρίδας και πανίδας εντός των κρατικών δασών και να βελτιώνονται η συνθήκες διαβίωσης των προσώπων που ζουν εντός αυτών.
- Επιπλέον γίνεται εκτέλεση διαχειριστικών σχεδίων για τα κρατικά δάση με την βοήθεια όλων των αρμόδιων φορέων καθώς και του κόσμου ώστε να εξασφαλίζεται η προστασία και η αειφόρος ανάπτυξη των κρατικών δασών (φύση, βιοποικιλότητα, σπάνια ή σημαντικά είδη χλωρίδας και πανίδας, αναψυχή, τουρισμός, υποστήριξη των τοπικών κοινωνιών, βελτίωση του τοπίου, την προστασία του εδάφους και των υδάτων, την προστασία του δάσους από πυρκαγιές, βλαπτικούς οργανισμούς και άλλους παράγοντες υποβάθμισης, τη δάσωση, την αναδάσωση, τους δασοκομικούς χειρισμούς, την παραγωγή ξυλείας, θηράματος και άλλων προϊόντων.
- Απαιτείται άδεια από οποιαδήποτε πρόσωπο για οποιαδήποτε εργασία εντός και εκτός των κρατικών δασών.
- Επιτρέπεται η δημιουργία λατομικών και μεταλλευτικών αναπτύξεων εντός των λιγότερων ευαίσθητων τμημάτων των κρατικών δασών εφόσον πληρούν τις κατάλληλες προδιαγραφές και παρθούν τα κατάλληλα μέτρα για την αποφυγή επιπτώσεων στα κρατικά δάση.
- Τα κρατικά δάση τα οποία βρίσκονται σε κοντινή απόσταση από μία ή περισσότερες κοινότητες (κοινοτικά δάση) διαχειρίζονται από τις κοινότητες σε συνεργασία με το τμήμα δασών με σκοπό την διαχείριση και την ανάπτυξη της δασικής περιοχής προς όφελος των κατοίκων της περιοχής.
- Για το ανάμμα φωτιάς σε κρατικό δάσος από οποιοδήποτε πρόσωπο σε απόσταση 2 χιλιομέτρων από τις παρυφές του απαιτείται σχετική άδεια από τον διευθυντή . Η σχετική άδεια συμβάλλει ούτως ώστε να είναι ενημερωμένα τα πυροφυλάκια και να προβούν στην κατάσβεση της σε περίπτωση που επεκταθεί προστατεύοντας έτσι τα δάση . Επιπλέον καθορίζονται ποινές σε περίπτωση ανάμματος φωτιάς χωρίς σχετική άδεια έτσι ώστε να συμμορφώνονται τα πρόσωπα με τις διατάξεις του

παρόντος νόμου και να μάθουν να σέβονται και να αγαπούν την φυσική ομορφιά του τόπου τους .

- Επιπλέον ο παρόν Νόμος συμβάλλει στην πρόληψη και την καταστολή της πυρκαγιάς με τον καθορισμό αναγκαίων μέτρων . Συγκεκριμένα θέτει περιορισμούς στο άναμμα φωτιάς όπως είδαμε πιο πάνω, δίνεται η δυνατότητα σε περίπτωση φωτιάς να επιτάσσεται οποιοδήποτε όχημα βρίσκεται κοντά και μπορεί να βοηθήσει στην κατάσβεση της φωτιάς, δίνεται η δυνατότητα η είσοδος εντός ιδιωτικών ιδιοκτησιών χωρίς άδεια για την λήψη νερού για την κατάσβεση της φωτιάς .
- Όλοι οι περιορισμοί, οι επιτρεπόμενες και μη επιτρεπόμενες χρήσεις εντός των κρατικών δασών αναρτώνται σε εμφανή σημεία μέσα στο κρατικό δάσος ώστε οι επισκέπτες να ενημερώνονται για τους κανονισμούς που ισχύουν .
- Όλοι οι περιορισμοί που αναφέραμε πιο πάνω έχουν σκοπό να διαφυλάξουν τα κρατικά δάση καθώς και την πλούσια φυσική ομορφιά που μας χαρίζουν. Κάθε ενέργεια που εκτελείται εντός των κρατικών δασών απαιτεί σχετική άδεια, η οποία βοηθά στον καλύτερο έλεγχο και προστασία των κρατικών δασών (<http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf>).

#### ➤ **Κανόνες προσήμανσης του Τμήματος Δασών**

Περιορισμοί:

- Απομάκρυνση των δέντρων που παρουσιάζουν κάποια αρνητικά χαρακτηριστικά όπως παρουσία τραυμάτων, στραβό κορμό, δεν είναι υγιές κ.α., κατά την διαδικασία βελτίωσης της φυσικής περιοχής όπου παρουσιάζονται.
- Σε περιπτώσεις όπου δεν μπορούν να διαπιστωθούν τα προβληματικά δέντρα κατά την καλλιεργητική υλοτομία απομακρύνονται κάποια δέντρα τα οποία δεν εναρμονίζονται με την αισθητική της δασώδους περιοχής ή εμποδίζουν την ανάπτυξη των νέων φυτών κατά την αναγεννητική υλοτομία.
- Κατά την αναγεννητική υλοτομία αφαιρούνται τα γηραιά δέντρα και τα δέντρα με μεγάλους κορμούς ώστε να υπάρχει υψηλό ποσοστό συγκόμωσης.
- Σε συστάδες δέντρων γύρω από τα παρεκκλήσια και γύρω από ιστορικά μνημεία περιορίζονται οι οποιοσδήποτε ενέργειες για τον μην επηρεασμό της πολιτιστικής κληρονομιάς του τόπου.

- Όσον αφορά τα δάση που βρίσκονται κοντά σε ποταμούς, ρέματα ή κύριους πολυσύχναστους δρόμους, αφαιρούνται τα ώριμα δέντρα προκειμένου να διατηρηθεί ένα ομοιόμορφο σκηνικό (παρόχθια δάση).

Οφέλη:

- Οι κανόνες προσήμανσης βοήθησαν στην καλύτερη διαχείριση και συντήρηση των δασών , δίνοντας συγκεκριμένες κατευθύνσεις και αρχές σχετικά με τους δασικούς χειρισμούς που πρέπει να ακολουθούν οι δασικοί λειτουργοί . Με τους δασοκομικούς χειρισμούς όπως θα δούμε πιο κάτω βελτιώθηκε και επιδιώκεται η μέγιστη αξιοποίηση των δασών για την παραγωγή κοινωνικού οφέλους με πολλαπλή χρήση τους -παραγωγή, αναψυχή, προστασία – σε αειφορική βάση, με παράλληλη διατήρηση της φυσικότητας και βελτίωση της σύνθεσης και δομής τους.
- Επιδίωξη της φυσικής αναγέννησης των δασών ώστε να μπορούμε εκμεταλλευόμαστε τα πολλαπλά οφέλη που μπορεί να μας προσφέρει ένα δάσος (π.χ. παραγωγή ξύλου)
- Με τους κανόνες προσήμανσης επιδιώκεται α) η βελτίωση των συστάδων και β) η δημιουργία κατάλληλων συνθηκών για φυσική αναγέννηση των συστάδων (συστάδα= δασική επιφάνεια που διαφέρει από το υπόλοιπο κομμάτι του δάσους και απαιτεί ιδιαίτερη φροντίδα) μέσω καλλιεργητικών και αναγεννητικών υλοτομιών αντίστοιχα.
- Γίνεται απομάκρυνση των οξύτερων ανταγωνιστών οι οποίοι προκαλούν ζημιές στα δέντρα διατηρώντας έτσι τα δέντρα υγιή .
- Οι δασικοί λειτουργοί με βάση τους κανόνες προσήμανσης είναι σε θέση να κατανοούν τα προβλήματα της κάθε δασώδους περιοχής και να χρησιμοποιούν τους κανόνες στις περιπτώσεις όπου χρειάζονται.
- Εντός των κανόνων προσήμανσης περιλαμβάνονται και ειδικές πρόνοιες τις οποίες πρέπει να ακολουθά και να τηρεί ο δασικός λειτουργός ώστε να εξασφαλίζει την διατήρηση των δασικών εκτάσεων όπως:
  1. Για την προστασία των αετών καθώς και των φωλιών τους οι οποίες βρίσκονται σε δέντρα εντός δασικών εκτάσεων δημιουργείται μια ζώνη προστασίας γύρω από τα δέντρα εντός της οποίας δεν γίνεται καμία ενέργεια και ορίζονται συγκεκριμένες χρονικές περίοδοι κατά τις οποίες δεν επιτρέπεται υλοτομία



γύρω από τις ζώνες προστασία λόγω γονιμοποίησης των αρπακτικών πουλιών και των αετών.

2. Διατήρηση των ώριμων δέντρων σε κύρια σημεία του κρατικού δάσους ή σε κύριους κρατικούς δρόμους ώστε να προσφέρεται σκιά στους επισκέπτες.
3. Οι περιορισμοί που θεσπίζονται για τις συστάδες δέντρων γύρω από πολιτιστικά μνημεία αποσκοπούν στην διατήρηση των πολιτιστικών αξιών καθώς και στην διατήρηση της αισθητικής αξίας της περιοχής.
4. Όσον αφορά τα δάση που βρίσκονται κοντά σε ρέματα, ποταμούς ή σε πολυσύχναστους κύριους δρόμους, οι όποιες ενέργειες γίνονται, σε περιόδους βλαστητικής ηρεμίας, για να μην επηρεάζεται η φυσική αναγέννηση των δέντρων και επιπλέον δίνεται ιδιαίτερη προσοχή για την διατήρηση των σωστών αποστάσεων μεταξύ των δέντρων ώστε να δημιουργείται ένα ομοιόμορφο σκηνικό (παρόχθια δάση).

- Ειδικές πρόνοιες για τους **εκδρομικούς και κατασκηνωτικούς χώρους** :

Περιορισμοί:

1. Απομάκρυνση ώριμων δέντρων
2. Περιορισμός στις καλλιεργητικές και υλοτομικές δραστηριότητες εντός εκδρομικών και κατασκηνωτικών χώρων
3. Συγκεκριμένες χρονικές περιόδους για την εκτέλεση καλλιεργητικών και υλοτομικών δραστηριοτήτων.

Οφέλη:

1. Χαρτογράφηση των περιοχών εντός και εκτός των εκδρομικών και κατασκηνωτικών χώρων (η χαρτογράφηση εκτός δεν θα καταλαμβάνει μεγάλη έκταση και γίνεται για σκοπούς καταγραφής των υφιστάμενων χρήσεων ώστε όποιες ενέργειες γίνονται εντός των εκδρομικών και κατασκηνωτικών χώρων να μην συγκρούονται με τις εξωτερικές χρήσεις γης).
2. Απομάκρυνση νεκρών, πεσμένων, σπασμένων ή επικίνδυνων για την ασφάλεια των επισκεπτών δέντρων.

3. Αραιώσεις και κλαδεύσεις που είναι απαραίτητες για την προστασία του δάσους, την άνετη και ασφαλή διακίνηση των επισκεπτών ή τη βελτίωση του τοπίου και της συστάδας.
  4. Οι πιο πάνω περιορισμοί εξασφαλίζουν την προστασία των δασών εντός των εκδρομικών και κατασκηνωτικών χώρων καθώς και ένα όμορφο φυσικό τοπίο για την αναψυχή του κοινού.
- Ειδικές πρόνοιες για τις **βραχώδεις και απόκρημνες εκτάσεις** :

Περιορισμοί:

1. Σε βραχώδεις και απόκρημνες εκτάσεις εντός των κρατικών δασών δεν εκτελούνται υλοτομικές δραστηριότητες ούτε κατασκευάζονται δρόμοι

Οφέλη:

1. Ο περιορισμός των υλοτομικών δραστηριοτήτων γίνεται ώστε να είναι δυνατή η τεχνητή αναδάσωση σε περίπτωση αποτυχίας της φυσικής αναγέννησης. Επιπλέον ο περιορισμός των υλοτομικών δραστηριοτήτων στοχεύει στην αποφυγή διάβρωσης του εδάφους .
  2. Όσον αφορά την μη δημιουργία δρόμων, γίνεται για λόγους προστασίας του τοπίου καθώς και για οικονομικούς λόγους. Η μορφολογία των περιοχών είναι τέτοια που καθιστά πολύ δύσκολη την εκτέλεση δρόμων.
- Ειδικές πρόνοιες για **τους τουριστικούς δρόμους και τα μονοπάτια μελέτης της φύσης** :

Περιορισμοί:

1. Στα μονοπάτια μελέτης της φύσης αποφεύγονται επεμβάσεις που μπορεί να επηρεάσουν σημεία επεξήγησης
2. Όποιες άλλες επεμβάσεις για την διαχείριση των τουριστικών δρόμων και των μονοπατιών μελέτης της φύσης θα γίνονται σε συγκεκριμένες χρονικές περιόδους .

Οφέλη:

1. Χαρτογράφηση των συγκεκριμένων περιοχών προκειμένου οι όποιες εργασίες εκτελούνται (δίνεται το απαραίτητο χρονικό διάστημα για την φυσική αναγέννηση των περιοχών, διατήρηση δέντρων κατά μήκος των δρόμων και των μονοπατιών ώστε να παρέχεται σκιά στους επισκέπτες) για την διαχείριση των τουριστικών δρόμων και μονοπατιών μελέτης της φύσης να εστιάζονται εντός των περιοχών και να μην ξεφεύγουν από αυτές (<http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf>).

➤ **Οδηγός δημιουργίας και διαχείρισης δασικών μονοπατιών στην Κύπρο (i4WALKer)**

Περιορισμοί:

- Η επιλογή να δημιουργούνται τα δασικά μονοπάτια εντός κρατικών ιδιοκτησιών έχει το μειονέκτημα ότι η διαδρομή είναι συγκεκριμένη περιορίζοντας έτσι τις επιλογές για πρόσβαση σε άλλα αξιόλογα στοιχεία του περιβάλλοντος.
- Κατά τον σχεδιασμό και την επιλογή της διαδρομής του δασικού μονοπατιού πρέπει να λαμβάνονται υπόψη ότι δεν θα υπάρχουν κατά μήκος της διαδρομής απειλούμενα στοιχεία γλωρίδας και πανίδας για να μην συλλέγονται και να μην ενοχλούνται από τους επισκέπτες, το μονοπάτι να μην είναι κοντά σε πολυσύχναστους δρόμους ώστε να εξασφαλίζεται η ηρεμία και η απόλαυση του τοπίου από τους επισκέπτες, να μην έχει απότομες κλίσεις ούτε απότομους βράχους για την ασφάλεια των επισκεπτών και την αποφυγή μεγάλου κόστους κατασκευής, να αποφεύγονται περιοχές που είναι επιρρεπείς σε κατολισθήσεις και να μην υπάρχουν ενοχλητικά και επικίνδυνα στοιχεία όπως σκυβαλότοποι για την διατήρηση της αισθητικής του τοπίου.
- Όσον αφορά τα τεχνικά στοιχεία της κατασκευής του μονοπατιού θέτονται περιορισμοί σχετικά με το πλάτος του μονοπατιού. Ανάλογα με το ανάγλυφο του εδάφους (αν είναι ομαλό, αν έχει βράχους, αν υπάρχουν σημεία κατολίσθησης ή γκρεμοί, αν είναι κοντά σε αστικές περιοχές) τότε καθορίζεται και το απαιτούμενο πλάτος του μονοπατιού .

- Κατά τη διάνοιξη του μονοπατιού απαγορεύεται χρήση μπουλντόζων ή ντίγκερ για την αποφυγή οποιωνδήποτε επιπτώσεων του τοπίου.
- Η κλίση του καταστρώματος του μονοπατιού πρέπει να συγκεκριμένη ώστε να μην κουράζονται οι επισκέπτες και να μην διαβρώνεται το έδαφος.
- Η κατασκευή των σκαλοπατιών γίνεται με βάση συγκεκριμένες προδιαγραφές. απαιτούνται συγκεκριμένα υλικά, πρέπει να έχουν συγκεκριμένο ύψος και κλίση ώστε να μην κουράζονται οι επισκέπτες και στην αρχή κάθε σκαλοπατιού απαιτείται η τοποθέτηση κορμών ξύλου για στερέωμα των σκαλοπατιών. Η κατασκευή πρέπει να εναρμονίζεται με τα χαρακτηριστικά του τοπίου.
- Κατά την προστασία των πρηνών και του καταστρώματος του μονοπατιού δημιουργούνται πέτρινοι τοίχοι με ειδικές πέτρες (κατά προτίμηση πέτρες από τις γύρω περιοχές που συνάδουν με το περιβάλλον του τοπίου) και συγκεκριμένο ύψος
- Σε περιπτώσεις όπου τα μονοπάτια διασταυρώνονται με ποταμούς ή ρέματα τότε ισχύουν κάποιοι περιορισμοί όσον αφορά την διάβαση του στη συγκεκριμένη περίπτωση. Συγκεκριμένα στην περίπτωση όπου το βάθος του νερού είναι μικρό χρησιμοποιούνται συγκεκριμένες πέτρες με συγκεκριμένη απόσταση ή μία από την άλλη ώστε να μπορούν οι επισκέπτες να διαβαίνουν το μονοπάτι πατώντας πάνω στις πέτρες. Σε περιπτώσεις όπου το βάθος του νερού είναι μεγάλο τότε κατασκευάζεται γέφυρα από ξύλο.
- Σχετικά με τα αναπηρικά άτομα, διαμορφώνεται κατάλληλο πλάτος του καταστρώματος για να μπορούν τα άτομα να κινούνται με ευκολία εντός του μονοπατιού. Επιπλέον το κατάστρωμα του μονοπατιού πρέπει να είναι επίπεδο και φτιαγμένο από συμπίεσμένο υλικό προσφέροντας άνεση κατά την διαδρομή των ατόμων με αναπηρικά προβλήματα. Ακόμη στις περιπτώσεις όπου το μονοπάτι παρέχει πανοραμική θέα τοποθετείται περίφραξη στο χώρο για την ασφάλεια των συγκεκριμένων ατόμων.
- Όσον αφορά τους επισκέπτες θέτονται κάποιοι περιορισμοί. Οι επισκέπτες απαγορεύεται να ξεφεύγουν από την διαδρομή του μονοπατιού για να μην προκαλέσουν ζημιές σε μικρά φυτά και δενδρύλλια, δεν επιτρέπεται το κάπνισμα και η κατανάλωση τροφών κατά την διάβαση του μονοπατιού, δεν επιτρέπεται η οχλαγωγία, δεν επιτρέπεται να ρίχνουν τα σκουπίδια τους εντός του μονοπατιού παρά μόνο στους κάδους απορριμμάτων, δεν επιτρέπεται η κοπή δέντρων,

απαγορεύεται η διάβαση του μονοπατιού με τη χρήση μοτοποδηλάτων ή ποδηλάτων, απαγορεύεται αυστηρά το άναμμα φωτιάς εκτός από τους χώρους όπου υπάρχουν ψησταριές.

Οφέλη:

- Με βάση τον παρόν οδηγό βλέπουμε πως δίνονται σαφείς οδηγίες για το πώς πρέπει να σχεδιάζονται και να διαχειρίζονται τα δασικά μονοπάτια.
- Κάθε δασικό μονοπάτι εξυπηρετεί συγκεκριμένο σκοπό και σύμφωνα με τον οδηγό τα μονοπάτια ανάλογα με το σκοπό τους διακρίνονται σε: Μονοπάτια Μελέτης της Φύσης, Μονοπάτια Περιπάτου, Αθλητικά Μονοπάτια, Αγροτικά, Βοτανικά και Γεωλογικά Μονοπάτια. Ανάλογα με το σκοπό τους σχεδιάζονται και τα ανάλογα χαρακτηριστικά για να καλύπτουν τις ανάγκες των επισκεπτών.
- Ο σχεδιασμός των μονοπατιών γίνεται με βάση τις ανάγκες και τις επιθυμίες των επισκεπτών και πάντα στα πλαίσια των ενεργειών που μπορούν να γίνουν στις εν λόγω περιοχές καθώς και στην επίτευξη μικρού κόστους κατασκευής.
- Στις περισσότερες περιπτώσεις τα μονοπάτια δημιουργούνται σε κρατικές ιδιοκτησίες για την αποφυγή απαλλοτριώσεων και την σύγκρουση των αρμόδιων αρχών με τους πολίτες, εξοικονομώντας έτσι αρκετά χρήματα κατά την κατασκευή του.
- Κατά τον σχεδιασμό και την επιλογή της διαδρομής ενός μονοπατιού πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όπως αναφέραμε πιο πάνω (οι ανάγκες και οι επιθυμίες των επισκεπτών) και να αναδεικνύονται τα θετικά στοιχεία της περιοχής όπως: ποικιλότητα βλάστησης, ήπιες κλίσεις εδάφους και χωρίς βράχους για την εύκολη διάβαση του και την μείωση του κόστους κατασκευής, προσβασιμότητα του μονοπατιού από αυτοκίνητα με την δημιουργία κατάλληλων χώρων στάθμευσης, παρουσία ποταμών –βρυσών –υδατοφρακτών, παρουσία πανοραμικής θέας και σπάνιων γεωμορφωμάτων, πολιτισμικά στοιχεία και εκδρομικοί χώροι για την ανάπαυση των επισκεπτών.
- Κατά την διάνοιξη του μονοπατιού επιτρέπεται η χρήση μίνι ντίγκερ το οποίο δεν καταλαμβάνει αρκετό χώρο και μπορεί να λειτουργήσει χωρίς να προκαλέσει προβλήματα στο φυσικό περιβάλλον. Επιπλέον χρησιμοποιούνται και άλλα μικρά εργαλεία που μπορούν να βοηθήσουν στην διάνοιξη του μονοπατιού χωρίς να

προκαλούν ζημιές όπως τσάπα, βαριά και αλυσοπρίονο το τελευταίο για τον καθαρισμό της βλάστησης .

- Σε περιπτώσεις που η κλίση του εδάφους είναι μεγάλη (μεγαλύτερη από 25 %) τότε κατασκευάζονται σκαλοπάτια για την ασφαλή διακίνηση των επισκεπτών και την αποφυγή της διάβρωσης του εδάφους.
- Προστασία πρानών καθώς και του καταστρώματος του μονοπατιού που θα ωφελήσει στην αποστράγγιση καθώς θα προσφέρει στέγη στην πανίδα που υπάρχει στην περιοχή.
- Σε περιπτώσεις όπου στο μονοπάτι υπάρχει ποταμός ή ρέμα γίνονται οι απαιτούμενες κατασκευές για να μπορούν οι επισκέπτες να περνούν με ασφάλεια.
- Δημιουργία χώρων στάθμευσης στην αφετηρία και στο τέρμα των μονοπατιών αναλόγως με το είδος της διαδρομής του μονοπατιού (κυκλική –γραμμική)
- Κλάδεμα των δέντρων και αφαίρεση άγριας βλάστησης που βρίσκονται εντός μονοπατιού ώστε να κινούνται ελεύθερα οι επισκέπτες και να διατηρείται η αισθητική του τοπίου.
- Διαμόρφωση του μονοπατιού με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορεί να δέχεται και άτομα με αναπηρικά προβλήματα.
- Για την εύκολη και ευχάριστη διάβαση του μονοπατιού τοποθετούνται πινακίδες σήμανσης και ένα κιόσκι στην αρχή κάθε μονοπατιού που παρέχει στους επισκέπτες χάρτες. Οι υπηρεσίες αυτές βοηθούν στον προσανατολισμό των επισκεπτών και παρέχουν ικανοποιητική πληροφόρηση και ενημέρωση στο κοινό σχετικά με τα χαρακτηριστικά του μονοπατιού.
- Επιπλέον τοποθετούνται εντός των μονοπατιών σκυβαλοδοχεία, βρύσες νερού αναλόγως με το μήκος του μονοπατιού και το σκοπό που εξυπηρετεί, παγκάκια, χώροι ξεκούρασης, πετυχαίνοντας έτσι την παροχή διευκολύνσεων των επισκεπτών και διατηρώντας το μονοπάτι καθαρό.
- Με τον παρόν οδηγό βλέπουμε πως στα μονοπάτια γίνονται συστηματικοί έλεγχοι και παρακολουθήσεις από τους δασικούς λειτουργούς σχετικά με την καθαριότητα , και την κατάσταση των κατασκευών. Αμέσως μετά τους ελέγχους και τις παρακολουθήσεις γίνονται οι απαραίτητες ενέργειες για την διατήρηση και συντήρηση του μονοπατιού.

- Επιπρόσθετα γίνονται όλες οι απαραίτητες ενέργειες για την προβολή των μονοπατιών, είτε μέσω της τηλεόρασης είτε μέσω διαδικτυακών τόπων, είτε μέσω ενημερωτικών φυλλαδίων (<http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf>).

#### ➤ **Εθνικό δασικό πρόγραμμα**

Οφέλη:

Το παρόν εθνικό δασικό πρόγραμμα δημιουργήθηκε για την αειφορική διαχείριση και ανάπτυξη των δασών αξιοποιώντας τα πολλαπλά οφέλη που μπορεί να προσφέρει η σωστή εκμετάλλευση και αξιοποίηση των δασών (<http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf>).

#### ➤ **Δήλωση Δασικής Πολιτικής**

Οφέλη:

- Η παρούσα Δήλωση Δασικής Πολιτικής συμβάλλει σημαντικά σε συνεργασία με τις άλλες εθνικές νομοθεσίες καθώς και με το ευρωπαϊκό περιβαλλοντικό κεκτημένο, στην προστασία και διατήρηση των δασών και αφετέρου στην εξασφάλιση του μέγιστου κοινωνικού οφέλους από τα δάση. Η δήλωση δασικής πολιτικής βασίζεται σε βασικές αρχές (Αρχή της αειφορίας, Αρχή της δασοπονίας των πολλαπλών σκοπών, Αρχή της ενιαίας διαχείρισης του δασικού οικοσυστήματος, Αρχή της συμμετοχικότητας στη λήψη αποφάσεων), αρχές που μπορούν να προσδώσουν σημαντικά περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά οφέλη.

Στην παρούσα Δήλωση θέτονται κάποιοι στόχοι, στόχοι που υιοθετούνται και από τις άλλες νομοθεσίες του Τμήματος Δασών από συμβάσεις και στρατηγικές

Οι στόχοι που θέτονται είναι οι ακόλουθοι:

1. Προστασία, διατήρηση και επέκταση των δασών και του πρασίνου
2. Προστασία των δασών από τις πυρκαγιές
3. Προστασία των δασών από την κλιματική αλλαγή
4. Προστασία του τοπίου και της βιοποικιλότητας
5. Ενίσχυση της δασικής αναψυχής
6. Προσφορά εργασία και βελτίωση της ποιότητας ζωής των ατόμων που ζουν σε ορεινές περιοχές κοντά στα δάση

7. Προστασία των δασών από την απερίμωση
8. Παραγωγή ξυλείας και άλλων δασικών προϊόντων
9. Ενημέρωση –εκπαίδευση και πληροφόρηση του κοινού και των δασικών λειτουργών για την προστασία των δασών
10. Κατασκευή και συντήρηση έργων υποδομής εντός των δασών
11. Εναρμόνιση των εθνικών νομοθεσιών με τις ευρωπαϊκές οδηγίες
12. Βελτίωση του νομικού και διοικητικού πλαισίου

(<http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/>).

### ➤ **Οι περί Δασών (Διάθεση Κρατικής Δασικής Γης) Κανονισμοί του 2012**

Περιορισμοί:

- Η ανάπτυξη δραστηριοτήτων επιτρέπεται μόνο σε συγκεκριμένη έκταση εντός των κρατικών δασών, ώστε να μην δεσμεύεται ολόκληρο το κρατικό δάσος και να διατηρείται σε ικανοποιητικό βαθμό η έκταση του.

Οφέλη:

- Οι παρόντες κανονισμοί βοηθούν στην σωστή και δίκαιη κατανομή της κρατικής γης με σκοπό την ένταξη δραστηριοτήτων εντός των δασών, δραστηριότητες οι οποίες αποσκοπούν στο απόλυτο δημόσιο συμφέρον όπως κυβερνητικά κτίρια, σχολεία κ.ά., οικονομικές δραστηριότητες (γεωργικές, κτηνοτροφικές, τουριστικές, βιομηχανικές δραστηριότητες) οι οποίες θα βοηθήσουν νεαρά άτομα τα οποία παρουσιάζουν πενιχρή οικονομική κατάσταση να δημιουργήσουν κάτι αξιόλογο το οποίο θα τους αποφέρει σημαντικά οικονομικά οφέλη, δραστηριότητες οι οποίες θα παρέχουν σημαντικές διευκολύνσεις όπως τηλεπικοινωνίες, ραδιοτηλεόραση, παραγωγή και μεταφορά ενέργειας, δραστηριότητες οι οποίες θα εξυπηρετούν εκκλησιαστικούς σκοπούς όπως νεκροταφεία και εκκλησίες. Όλες αυτές οι δραστηριότητες θα παρέχονται εφόσον εξασφαλιστεί ότι θα αποφέρουν κάποιο δημόσιο όφελος, εφόσον δεν θα επηρεάζουν αρνητικά το περιβάλλον της περιοχής εφόσον ληφθούν τα απαραίτητα οικονομικά κριτήρια του κάθε ατόμου και εφόσον οι συγκεκριμένες δραστηριότητες καλύπτουν την επιτρεπόμενη έκταση εντός των δασών χωρίς να γίνεται περεταίρω εκμετάλλευση της δασικής γης. Επιπλέον, τα



άτομα που επιθυμούν να αναπτύξουν δραστηριότητες εντός ή στα όρια κρατικών δασών, κατέχουν δική τους ιδιοκτησία τότε θα γίνεται ανταλλαγή της ιδιοκτησίας τους με την κρατική δασική γη, εάν είναι ίδιας αξίας τότε γίνεται κανονικά η ανταλλαγή, εάν είναι μικρότερης ή περισσότερης αξίας ένα από τα δύο τεμάχια κατά 5 % της συνολικής εκτιμηθείσας αξίας τους τότε ο ιδιοκτήτης της ακίνητης ιδιοκτησίας καταβάλλει τη διαφορά σε χρηματική αποζημίωση (<http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf>).

➤ **Πολιτική του Τμήματος Δασών στην Παραγωγή και Εγκατάσταση Δασικών Φυτών (φυτάρια - δασώσεις - αναδασώσεις - φυτεύσεις)**

Περιορισμοί:

- Δεν επιτρέπεται η εγκατάσταση ξενικών ειδών.
- Σε ευαίσθητες περιοχές κρατικών δασών απαγορεύεται η εκτέλεση δασωτικών και αναδασωτικών δραστηριοτήτων.

Οφέλη:

Τα δάση παίζουν σημαντικό ρόλο στη ζωή μας, μας προσφέρουν πολλές υπηρεσίες και διευκολύνσεις και για αυτό πρέπει να τα διατηρούμε και να τα διαχειριζόμαστε σωστά. Η παρούσα πολιτική μας δείχνει τον τρόπο για το πώς πρέπει να διατηρούμε τις δασικές εκτάσεις και το πράσινο, ακόμη και σε περιπτώσεις που εμφανίζονται διάφορες ανθρωπογενής δραστηριότητες. Σύμφωνα με την παρόν πολιτική για να διατηρούμε τις δασικές εκτάσεις, το πράσινο στοιχείο καθώς και την αισθητική του τοπίου πρέπει να γίνεται αποκατάσταση των φυτικών πληθυσμών με την σωστή παραγωγή και διάθεση δασικού πολλαπλασιαστικού υλικού. Αυτό θα επιτευχθεί με την παραγωγή φυτικών ειδών σε θερμοκήπια που ελέγχει το Τμήμα Δασών. Στα θερμοκήπια του Τμήματος Δασών θα πρέπει να παράγονται κυρίως ιθαγενή είδη φυτών, με έμφαση σε ειδικές ομάδες φυτών που εξυπηρετούν τη δασική πολιτική όπως ενδημικά, ξηρανθεκτικά, μελισσοκομικά και παραδοσιακά είδη που τείνουν να εκλείψουν. Η παραγωγή θα γίνεται από εξειδικευμένα άτομα και μετά από σχετικές έρευνες ούτως ώστε κατά την εγκατάστασή τους να μην προκληθούν σοβαρά προβλήματα στη γύρω βλάστηση. Φυτά τα οποία δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιούνται ή που θα πρέπει να αποφεύγονται κατά

τις δασώσεις και αναδασώσεις σύμφωνα με την εκάστοτε πολιτική, όπως τα εισβλητικά φυτά, δεν θα παράγονται ούτε θα διατίθενται από τα φυτώρια του Τμήματος Δασών. Η εγκατάσταση των φυτών θα γίνεται σε περιοχές που πρόκειται να κηρυχθούν ή έχουν κηρυχθεί πρόσφατα σε κρατικά δάση ή έχουν ανακτηθεί από άλλη χρήση, σε προστατευόμενες περιοχές που είναι καταπονημένες και σε προστατευόμενες περιοχές που έχουν καταστραφεί από πυρκαγιά. Οι δασώσεις και αναδασώσεις στοχεύουν κατά το δυνατόν στη δημιουργία μεικτών και πολυώροφων φυτοκοινωνιών (ή συστάδων) και για το σκοπό αυτό χρησιμοποιείται μεγάλος αριθμός ειδών όλων των αυξητικών μορφών – δέντρα, θάμνοι, φρύγανα, σε κατάλληλες αναλογίες και θέσεις (<http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf>).

### ➤ Κριτήρια και Δείκτες για Αειφόρο Διαχείριση των Κυπριακών Δασών

Οφέλη:

- Με το παρόν κείμενο γίνεται εκτίμηση των Κυπριακών Δασών μέσω συγκεκριμένων δεικτών και κριτηρίων. Οι συγκεκριμένοι δείκτες και κριτήρια αποσκοπούν στο να αξιολογήσουν την υφιστάμενη κατάσταση των κυπριακών δασών και καταδεικνύουν κατά πόσο εφαρμόζεται η αρχή της αειφορίας στη διαχείρισή τους. Με αυτόν τον τρόπο διατυπώνονται τα υφιστάμενα προβλήματα από την διαχείριση των δασών και γίνονται οι απαιτούμενες ενέργειες ώστε να μειωθούν ή να εξαλειφτούν τα προβλήματα και να καταστεί η διαχείριση των δασών βιώσιμη.
- Αναλυτικά τα κριτήρια και οι δείκτες :
  - 1) Διατήρηση και ανάπτυξη των δασικών πόρων και η συμβολή τους στον παγκόσμιο κύκλο του άνθρακα

Δείκτης 1.1: Έκταση των δασών

Δείκτης 1. 2: Ξυλαπόθεμα

Δείκτης 1. 3: Κατανομή ξυλαποθέματος δασών κατά κλάσεις ηλικίας και διαμέτρου

Δείκτης 1. 4: Απόθεμα άνθρακα

- 2) Διατήρηση του δασικού οικοσυστήματος, υγεία και ζωτικότητα,

Δείκτης 2.1: Εναποθέσεις ατμοσφαιρικών ρύπων

Δείκτης 2.2: Κατάσταση Εδαφών

Δείκτης 2.3: Φυλλόπτωση

Δείκτης 2.4: Ζημιές στα δάση

3) Διατήρηση και ενίσχυση των παραγωγικών λειτουργιών των δασών,

Δείκτης 3.1: Προσαύξηση και υλοτομίες

Δείκτης 3.2: Στρογγύλη ξυλεία

Δείκτης 3.3: Μη-ξυλώδη δασικά προϊόντα

Δείκτης 3.4: Υπηρεσίες

Δείκτης 3.5: Δάση που διαχειρίζονται με βάση διαχειριστικά σχέδια

4) Διατήρηση, συντήρηση και εμπλουτισμός της βιοποικιλότητας των δασικών οικοσυστημάτων

Δείκτης 4.1: Σύνθεση ειδών δέντρων

Δείκτης 4.2: Αναγέννηση

Δείκτης 4.3: Φυσικότητα

Δείκτης 4.4: Ξενικά είδη δέντρων

Δείκτης 4.5: Όγκος νεκρού ξύλου στα δάση

Δείκτης 4.6: Γενετικοί πόροι

Δείκτης 4.7: Μορφές τοπογραφίας

Δείκτης 4.8: Απειλούμενα δασικά είδη

Δείκτης 4.9: Προστατευμένα δάση

5) Διατήρηση και βελτίωση των προστατευτικών λειτουργιών στη διαχείριση του δάσους(κυρίως έδαφος και νερό),

Δείκτης 5.1: Προστατευτικά Δάση – έδαφος, νερό και άλλες λειτουργίες του οικοσυστήματος

Δείκτης 5.2: Προστατευτικά δάση – υποδομή και διαχειριζόμενοι δασικοί πόροι

6) Διατήρηση των άλλων κοινωνικοοικονομικών λειτουργιών και συνθηκών.

Δείκτης 6.1: Δασοκτήμονες - Δασοκτησία

Δείκτης 6.2: Συμβολή του δασικού τομέα στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ)

Δείκτης 6.3: Καθαρό εισόδημα

Δείκτης 6.4: Δαπάνες για υπηρεσίες

Δείκτης 6.5: Εργατικό δυναμικό στο δασικό τομέα

Δείκτης 6.6: Επαγγελματική ασφάλεια και υγεία

Δείκτης 6.7: Κατανάλωση Ξύλου

Δείκτης 6.8: Εμπόριο ξυλείας

Δείκτης 6.9: Ενέργεια από ξύλινους πόρους

Δείκτης 6.10: Δυνατότητα πρόσβασης για αναψυχή

Δείκτης 6.11: Πολιτιστικές και πνευματικές αξίες

(<http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf>)

### ➤ **Ο Περί πολεοδομίας και χωροταξίας Νόμος 1972**

Περιορισμοί:

- Απαγορεύεται το κόψιμο, κλάδεμα, ακροτομή των δέντρων εντός των κρατικών δασών χωρίς άδεια.
- Απαγορεύεται η επαναφύτευση σε περιπτώσεις όπου κομμάτια κρατικής δασικής γης έχουν καταστραφεί χωρίς άδεια .

Οφέλη:

- Ο παρόν Νόμος αποσκοπεί στη προστασία και την διαφύλαξη των δένδρων. Τα δάση μέχρι σήμερα έχουν υποστεί τεράστιες καταστροφές από τον άνθρωπο και γι' αυτό δημιουργήθηκε ο παρόν Νόμος για να αποτρέψει τις οποιεσδήποτε αρνητικές ενέργειες εντός αυτών. Οι παρά πάνω περιορισμοί είναι μια αρχή για την προστασία των δασών. Κάθε ενέργεια που εκτελείται εντός των κρατικών δασών πρέπει να εκτελείται μετά από σχετική άδεια. Όποιος δεν συμμορφώνεται με τις διατάξεις του παρόντος Νόμου και ενεργεί από μόνος τότε του επιβάλλεται πρόστιμο. Με αυτό τον τρόπο καταπολεμείται η παράνομη υλοτομία και οι οποιεσδήποτε ενέργειες που έχουν ως στόχο την καταστροφή των δασών (<http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf>).

➤ **ΚΑΠ 420\_2005 & τροπ, ΚΑΠ 397\_2008 (Υφιστάμενες Μονάδες Αιγοπροβατοτροφίας)**

Περιορισμοί:

- Δεν επιτρέπεται η εγκατάσταση τέτοιων μονάδων εντός κρατικών δασών.
- Καθορισμός συγκεκριμένων αποστάσεων για την εγκατάσταση των μονάδων αιγοπροβατοτροφίας από το όριο του κρατικού δάσους.
- Καθορισμένος αριθμός αιγοπροβάτων εντός των μονάδων.
- Περιορισμός στο συντελεστή δόμησης και στο ποσοστό κάλυψης των συγκεκριμένων μονάδων.
- Δεν επιτρέπονται περεταίρω επεκτάσεις των υφιστάμενων μονάδων.

Οφέλη:

- Λόγω του ότι τα κρατικά δάση συμπεριλαμβάνονται στο δίκτυο Natura 2000, επιτρέπονται σε κοντινές αποστάσεις από αυτά αναπτύξεις ανθρώπινων δραστηριοτήτων γιατί ο άνθρωπος αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της φύσης και οι αλληλεπιδράσεις του ανθρώπου με τη φύση μπορούν να αποφέρουν σημαντικά οικονομικά και κοινωνικά οφέλη. Όσον αφορά τις συγκεκριμένες μονάδες αιγοπροβατοτροφίας με βάση τους περιορισμούς που αναφέραμε πιο πάνω αποσκοπούν στο να ενταχθούν στο φυσικό περιβάλλον με ήπιο τρόπο χωρίς να

επιρεάζουν τα κρατικά δάση και χωρίς να αποφέρουν οποιεσδήποτε επιπτώσεις στο ευρύτερο περιβάλλον (<http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf>).

➤ **ΕΝΤΟΛΗ 1\_1994 (ΕΝΠ)-(Ικανοποιητική Προσπέλαση)**

Περιορισμοί:

- Περιορισμός στα γεωμετρικά χαρακτηριστικά(πλάτος, κλίση,οριζόντια χάραξη ) του δρόμου που θα χρησιμοποιείται κυρίως για την πρόσβαση σε κατασκηνωτικούς χώρους εντός των κρατικών δασών.

Οφέλη:

- Η παρούσα εντολή αποσκοπεί στο να ευκολύνει την πρόσβαση προς τους κατασκηνωτικούς χώρους .Όσον αφορά τους περιορισμούς πιο πάνω λαμβάνονται ώστε να συμβαδίζουν τα χαρακτηριστικά του δρόμου με την μορφολογία και το χαρακτήρα της περιοχής (<http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf>).

➤ **ΕΝΤΟΛΗ 1\_2005 (Προκατασκευασμένες και ξύλινες προκατασκευασμένες οικοδομές)**

Περιορισμοί:

- Περιορισμός στα γεωμετρικά και τεχνικά χαρακτηριστικά(κλίμακα, κλίση, συγκεκριμένα υλικά κατασκευής κ.α.) των ξύλινων προκατασκευασμένων οικοδομών .

Οφέλη:

- Επιτρέπεται ξύλινη προκατασκευασμένη οικοδομή με στρογγυλούς κορμούς δέντρων στις εξωτερικές όψεις, σε κατοικήσιμες περιοχές με δασικό περιβάλλον .
- Ο καθορισμός των πιο πάνω περιορισμών αποσκοπεί στο να διατηρήσει το παραδοσιακό στοιχείο στους οικισμούς με έναν τρόπο που να συμβαδίζει με τα φυσικά χαρακτηριστικά της περιοχής (<http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf>).

### ➤ **ΕΝΤΟΛΗ 2\_2006 (Χωροθέτηση αναπτύξεων ΑΠΕ )**

Περιορισμοί:

- Δεν επιτρέπεται η χωροθέτηση μεμονωμένης ανεμογεννήτριας ή αιολικού πάρκου εντός δασικών δρόμων .
- Δεν επιτρέπεται η χωροθέτηση μεμονωμένων ανεμογεννητριών ή αιολικών πάρκων εντός κρατικών δασών εκτός από ορισμένες περιπτώσεις. Συγκεκριμένα για την χωροθέτηση τους πρέπει να τηρούνται οι κατάλληλες αποστάσεις από το όριο των κρατικών δασών που περιλαμβάνουν πυκνή βλάστηση .
- Καθορισμός συγκεκριμένου ύψους, χρώματος κάθε ανεμογεννήτριας εντός αιολικού πάρκου. Καθορισμός συγκεκριμένης έκτασης του αιολικού πάρκου.
- Χρονοβόρα διαδικασία στην υποβολή και εξέταση αιτήσεων για την εγκατάσταση των αιολικών πάρκων.

Οφέλη:

- Οι πιο πάνω περιορισμοί για την χωροθέτηση ανεμογεννητριών και αιολικών πάρκων εντός κρατικών δασών ωφελούν στο να μην επηρεαστεί ο φυσικός πλούτος που υπάρχει στις συγκεκριμένες περιοχές. Λόγω του ότι τα δάση έχουν υποστεί τεράστιες ζημιές από την ανθρώπινη παρέμβαση και λόγω της ανάγκης για δημιουργία και εγκατάσταση αιολικών πάρκων σε προστατευόμενες περιοχές που στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι τα κρατικά δάση, είναι δυνατό μέσω της παρούσας εντολής να επιτευχθεί η χωροθέτηση των Α.Π.Ε. σε συγκεκριμένες περιοχές του κρατικού δάσους διατηρώντας αναλλοίωτο το χαρακτήρα και τη φυσιογνωμία των δασών (<http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf>).

### ➤ **ΕΝΤΟΛΗ 3\_2006 (Σταθμοί Ραδιοεπικοινωνίας )**

Περιορισμοί:

- Η εγκατάσταση των σταθμών ραδιοεπικοινωνίας γίνεται μόνο στα λιγότερα ευαίσθητα τμήματα των κρατικών δασών.
- Περιορισμός στα τεχνικά χαρακτηριστικά των σταθμών ραδιοεπικοινωνίας (χρώμα, ύψος, έκταση ).

- Για την παροχή άδειας για εγκατάσταση των σταθμών ραδιοεπικοινωνίας απαιτείται η υποβολή πολλών στοιχείων και απαιτείται μεγάλο χρονικό διάστημα για την εξέταση τους .

Οφέλη:

- Με τους περιορισμούς που θέτει η παρούσα εντολή αποσκοπεί στο να εντάξει τους σταθμούς ραδιοεπικοινωνίας με ασφαλές τρόπο εντός κρατικών δασών εξασφαλίζοντας τόσο τα οικονομικά οφέλη από τη διαχείριση των σταθμών όσο και της προστασίας των δασών. Ένα επιπλέον στοιχείο στην παρούσα κατηγορία είναι πως οι αιτήσεις για εγκατάσταση των σταθμών δεν εξετάζονται μόνο από την περιβαλλοντική αρχή και από τον Υπουργό εσωτερικών αλλά και από το Τμήμα Δασών ώστε να αποφευχθούν οι επιπτώσεις στα κρατικά δάση (<http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf>).

### **7.3. Αυστηρά φυσικά αποθέματα**

#### **➤ Περί δασών Νόμος του 2012**

Περιορισμοί:

- Σύμφωνα με τον περί δασών νόμο του 2012 εντός περιοχών Φυσικού Αποθέματος Απόλυτης Προστασίας πρέπει να περιορίζονται στο ελάχιστο η ανθρώπινη παρουσία και δραστηριότητες .
- Δεν επιτρέπεται οποιαδήποτε διαχείριση εντός των συγκεκριμένων περιοχών.

Οφέλη:

- Οι πιο πάνω περιορισμοί αποσκοπούν στο να διασφαλιστεί η ανεμπόδιστη λειτουργία των φυσικών διαδικασιών.
- Επιπλέον, με τον παρόντα νόμο σημειώνεται πως οι περιοχές φυσικού αποθέματος απόλυτης προστασίας χρησιμοποιούνται κυρίως για επιστημονική έρευνα λόγω της δυνατότητας της προστατευόμενης περιοχής να συντηρείται και να επιβιώνει από μόνη της (<http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf>).



➤ **Πολιτική του Τμήματος Δασών στην Παραγωγή και Εγκατάσταση Δασικών Φυτών (φυτώρια - δασώσεις - αναδασώσεις - φυτεύσεις)**

Περιορισμοί:

- Δεν επιτρέπεται η εκτέλεση δασωτικών ή αναδασωτικών δραστηριοτήτων σε περιοχές που έχουν κηρυχθεί ή προωθούνται για κήρυξη ως Αυστηρά Φυσικά Αποθέματα.

Οφέλη:

- Λόγω του χαρακτήρα των περιοχών να περιορίζονται στο ελάχιστο οι ανθρώπινες δραστηριότητες και η διαχείριση των περιοχών εξασφαλίζεται η ανεμπόδιστη λειτουργία των φυσικών διαδικασιών (<http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf>).

#### **7.4. Φυσικά Μικρο-αποθέματα**

➤ **Περί δασών Νόμος του 2012**

Με τον παρόντα Νόμο χαρακτηρίζονται και κηρύσσονται οι περιοχές που περιλαμβάνουν φυσικά μικρο-αποθέματα (σπάνια είδη γλωρίδας και πανίδας), στη συγκεκριμένη περίπτωση απαντώνται μόνο σπάνια είδη γλωρίδας.

Λόγω του ότι οι περιοχές αυτές απαντώνται σε δασικές περιοχές και ανήκουν στην Ευρωπαϊκό συνεκτικό οικολογικό δίκτυο Natura 2000, θα ισχύουν οι ίδιοι περιορισμοί και οφέλη (<http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf>).

➤ **Πρόγραμμα LIFE+ 08NAT/CY/000453 για τα φυσικά μικρο-αποθέματα:**

(Δημιουργία Δικτύου Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών στην Κύπρο για τη Διατήρηση Ειδών και Οικοτόπων Προτεραιότητας )

Οφέλη:

- Με το παρόν πρόγραμμα επιτυγχάνεται η βελτίωση και διατήρηση των φυτικών ειδών προτεραιότητας στην Κύπρο, μέσω της συνεχούς παρακολούθησης τους.

Συγκεκριμένα θα γίνει οριοθέτηση και λεπτομερής χαρτογράφηση των περιοχών όπου θα εγκατασταθούν τα μικρό-αποθέματα φυτών προκειμένου να υπάρχει ακριβής περιγραφή των στοιχείων των περιοχών (ανάγλυφο εδάφους, καταγραφή άλλων σημαντικών ειδών εκτός των φυτικών ειδών προτεραιότητας) και να γίνουν οι κατάλληλες αλλαγές στο περιβάλλον ούτως ώστε να εγκατασταθούν χωρίς προβλήματα τα φυσικά μικρό-αποθέματα.

Επιπλέον θα ετοιμαστούν σχέδια παρακολούθησης που θα αποτελέσουν εργαλείο εφαρμογής και θα εξασφαλίζουν την αποτελεσματικότητα των μέτρων που θα αναφέρονται στα διαχειριστικά σχέδια. Θα γίνεται λεπτομερής καταγραφή των γενετικών χαρακτηριστικών των υφιστάμενων υπό-πληθυσμών ούτως ώστε να υπάρχει η δυνατότητα ενίσχυσης, εμπλουτισμού και διατήρησης τους.

Η εγκατάσταση των μικρό-αποθεμάτων θα γίνεται με ειδική περίφραξη και την τοποθέτηση ειδικών πινακίδων αποτρέποντας έτσι την καταστροφή των Μ.Α.Φ. από ανθρώπινες δραστηριότητες (βόσκηση, καταπάτηση, κοπή, συλλογή κ.α.).

Ακόμη για τον έλεγχο των Μ.Α.Φ. θα τοποθετούνται συστήματα παρακολούθησης όπως αισθητήρες που θα καταγράφουν την κατάσταση στην οποία βρίσκονται τα φυτικά είδη καθώς και οικότοποι τους και θα γίνονται συστηματικοί έλεγχοι από εξειδικευμένα άτομα του τμήματος Δασών. Τέλος, επιδιώκεται η ενεργός συμμετοχή και ευαισθητοποίηση του κοινού για την προστασία των φυτικών ειδών προτεραιότητας με συχνές ενημερώσεις, επισκέψεις και με την δημιουργία κέντρων πληροφόρησης και διαδικτυακών σελίδων (<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf> <http://www.ncu.org.cy/plantnet/lang1/index.html>).

➤ **Πολιτική του Τμήματος Δασών στην Παραγωγή και Εγκατάσταση Δασικών Φυτών (φυτώρια - δασώσεις - αναδασώσεις - φυτεύσεις)**

Περιορισμοί:

- Δεν επιτρέπεται η χρήση ξενικών ειδών κατά τις δασώσεις δραστηριότητες

Οφέλη:

- Με βάση την παρούσα πολιτική στις εν λόγω περιοχές όπου απαντώνται σπάνια είδη φυτών, επιτρέπεται η εκτέλεση δασωσών δραστηριοτήτων αλλά με μεγάλη προσοχή για να μην επηρεαστούν τα εν λόγω είδη. Θα προτιμώνται τα ιθαγενή και ενδημικά είδη της περιοχής και μεταξύ αυτών τα πλέον ξηρανθεκτικά και κατάλληλα για το σταθμό και με ευρεία γενετική βάση. Επιπλέον θα προτιμώνται Παραδοσιακά ιθαγενή είδη, ιδιαίτερα αυτά με τοπική σημασία, που έχουν συρρικνωθεί σε έκταση λόγω της ανάπτυξης, χρησιμοποιούνται σε αυξημένο ποσοστό, όπως για παράδειγμα η Δρυς και ο Τρέμιθος. Οι δασώσεις και αναδασώσεις στοχεύουν κατά το δυνατόν στη δημιουργία μεικτών και πολυώροφων φυτοκοινωνιών (ή συστάδων) και για το σκοπό αυτό χρησιμοποιείται μεγάλος αριθμός ειδών όλων των αυξητικών μορφών –δέντρα, θάμνοι, φρύγανα, σε κατάλληλες αναλογίες και θέσεις (<http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf>).

#### 7.5. Περιοχές προστασίας της φύσης

**Σημείωση:** Με βάση τα στοιχεία που έχουμε για τις περιοχές προστασίας της φύσης ισχύουν οι διατάξεις του Τμήματος πολεοδομίας και οικήσεως, διατάξεις που περιλαμβάνονται στην Νομοθεσία του Τμήματος Δασών, της Υπηρεσίας Θήρας και Πανίδας καθώς και διατάξεις που αφορούν τις κατηγορίες Natura 2000 και τα Αυστηρά Φυσικά Αποθέματα.

##### ➤ Δήλωση Πολιτικής

Περιορισμοί:

- Εντός περιοχών προστασίας της φύσης δεν επιτρέπονται οποιεσδήποτε αναπτύξεις.
- Συγκεκριμένα δεν επιτρέπεται ανέγερση μεμονωμένης κατοικίας
- Δεν επιτρέπονται κτηνοτροφικές και ιχθυοτροφικές δραστηριότητες
- Δεν επιτρέπονται ενοποιημένες αναπτύξεις μεγάλων και σύνθετων χρήσεων τύπου: νοσοκομεία, τεχνολογικά και πολυθεματικά πάρκα, αθλητικά κέντρα, οικιστικά συγκροτήματα, εκπαιδευτικά κέντρα, τράπεζες κ.α. .

- Εντός περιοχών προστασίας της φύσης δεν επιτρέπεται η χωροθέτηση πρατηρίων πετρελαιοειδών, μεταλλευτικών και λατομικών ζωνών, βιομηχανικών –βιοτεχνικών και αποθηκευτικών αναπτύξεων, τουριστικές αναπτύξεις, εκδρομικοί και κατασκηνωτικοί χώροι, πινακίδες διαφημίσεων εκτός εάν αυτή έχει άμεση σχέση με επιχειρήσεις που παρέχουν διευκολύνσεις για τους επισκέπτες των περιοχών.
- Δεν επιτρέπονται αναπτύξεις ειδικού τύπου

Οφέλη:

- Επιτρέπονται εργασίες στο τομέα της γεωργίας και της δασοπονίας αναδεικνύοντας και βελτιώνοντας του τομείς αυτούς εντός των περιοχών προστασίας της φύσης εφόσον δεν επηρεάζουν την ισορροπία των τοπικών οικοσυστημάτων ή ιδιαίτερα τη μορφολογία και τη φυσιογνωμία της περιοχής
- Επιτρέπονται δραστηριότητες από το Τμήμα Αρχαιοτήτων για την συντήρηση και διατήρηση των αρχαιολογικών χώρων που περιλαμβάνονται στις περιοχές προστασίας της φύσης καθώς και δραστηριότητες από το Τμήμα Δασών (δημιουργία δασικών δρόμων για την εύκολη προσβασιμότητα εντός των περιοχών, δημιουργία πυροφυλακίων και δεξαμενών νερών για την πρόληψη των πυρκαγιών εντός των δασών και δημιουργία δασικών σταθμών για την συντήρηση των περιοχών) νοουμένου ότι οι δραστηριότητες αυτές εντάσσονται στο περιβάλλον και το τοπίο κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο χωρίς να επηρεάζονται τα χαρακτηριστικά των περιοχών.
- Επίσης επιτρέπονται αναπτύξεις μικρής κλίμακας όπως παρατηρητήρια για τον έλεγχο των περιοχών από οποιαδήποτε ζημιά καθώς και δημιουργία κέντρων πληροφόρησης για την ενημέρωση των επισκεπτών αναφορικά με τα χαρακτηριστικά των περιοχών.
- Επιτρέπεται η δημιουργία μονοπατιών της φύσης ή άλλων τύπων προσπέλασης και μικρής κλίμακας αναπτύξεων που θα παρέχουν στο κοινό δυνατότητες για περιβαλλοντική εκπαίδευση και φυσιολατρικές δραστηριότητες .
- Δημιουργία μικρής κλίμακας διευκολύνσεων (όπως αναψυκτήρια για την παροχή υπηρεσιών προς τους ταξιδιώτες, αστυνομικό τμήμα για τυχόν προβλήματα που μπορεί να δημιουργηθούν από τους επισκέπτες , παιδικά πάρκα για την αναψυχή των παιδιών) με εμβαδόν μέχρι της τάξης 30 τμ. (εξαιρούμενων των χώρων υγιεινής )

στα λιγότερο ευαίσθητα τμήματα των περιοχών αυτών, νοουμένου ότι θα εναρμονίζονται με το περιβάλλον, το τοπίο, τον χαρακτήρα και την κλίμακα της περιοχής .

- Η απαγόρευση των δραστηριοτήτων και αναπτύξεων που παραθέσαμε πιο πάνω εντός των περιοχών προστασίας της φύσης, αποσκοπούν στην προστασία και διατήρηση του περιβάλλοντος και του τοπίου των περιοχών (<http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf>).

#### ➤ **Κανόνες προσήμανσης του Τμήματος Δασών**

Περιορισμοί :

- Εντός των περιοχών προστασίας της φύσης περιορίζονται όλες οι καλλιεργητικές και υλοτομικές δραστηριότητες. Οποιαδήποτε από τις αναφερόμενες δραστηριότητες απαιτεί σχετική άδεια από τον διευθυντή για την υλοποίηση της.

Οφέλη:

- Οι πιο πάνω περιορισμοί αποσκοπούν στην διατήρηση της ισορροπίας των οικοσυστημάτων ή ιδιαίτερα την μορφολογία και τη φυσιογνωμία της περιοχής. Οι περισσότερες δραστηριότητες εντός των συγκεκριμένων περιοχών εκτελούνται κυρίως για επιστημονικούς σκοπούς ώστε να λαμβάνονται τα κατάλληλα μέτρα για την διαχείριση και διαφύλαξη των χαρακτηριστικών των εν λόγω περιοχών. Η λήψη άδειας για την εκτέλεση των εργασιών αποτελεί μέσο με το οποίο διασφαλίζεται η σωστή υλοποίηση των εργασιών χωρίς επηρεασμό της φυσικής ομορφιάς των περιοχών (<http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf>).

#### ➤ **ΚΔΠ 420\_2005 & τροπ, ΚΔΠ 397\_2008 (Υφιστάμενες Μονάδες Αιγοπροβατοτροφίας)**

Οι περιοχές προστασίας της φύσης συμπεριλαμβάνονται στα κρατικά δάση και επομένως στο δίκτυο Natura 2000, έτσι ισχύουν οι ίδιοι περιορισμοί και οφέλη (<http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf>).

### ➤ **ΕΝΤΟΛΗ 1\_2006 (ΕΝΠ) (Αναπτύξεις ΑΗΚ)**

Περιορισμοί :

- Στις εν λόγω περιοχές επιτρέπεται η χωροθέτηση αναπτύξεων Α.Η.Κ. με βάση συγκεκριμένους περιορισμούς. Οι αναπτύξεις πρέπει να έχουν συγκεκριμένο συντελεστή δόμησης και να μην αλλοιώνουν το χαρακτήρα και τη φυσιογνωμία της περιοχής.

Οφέλη:

- Οι πιο πάνω περιορισμοί ωφελούν στην ορθολογική και κατάλληλη ενσωμάτωση των αναπτύξεων εντός των περιοχών προστασίας της φύσης χωρίς να δημιουργούνται τα οποιαδήποτε προβλήματα στη πλούσια χλωρίδα και πανίδα των περιοχών (<http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf>).

### ➤ **ΕΝΤΟΛΗ 2\_2006 (Χωροθέτηση αναπτύξεων ΑΠΕ )**

Περιορισμοί:

- Δεν επιτρέπεται η χωροθέτηση μεμονωμένης ανεμογεννήτριας ή αιολικού πάρκου σε περιοχές προστασίας της φύσης. Η χωροθέτηση αιολικού πάρκου γίνεται μόνο σε περιπτώσεις όπου η κάθε ανεμογεννήτρια του αιολικού πάρκου απέχει συγκεκριμένη απόσταση από τις συγκεκριμένες περιοχές .
- Καθορισμός συγκεκριμένου ύψους, χρώματος κάθε ανεμογεννήτριας εντός αιολικού πάρκου. Καθορισμός συγκεκριμένης έκτασης του αιολικού πάρκου.
- Χρονοβόρα διαδικασία στην υποβολή και εξέταση αιτήσεων για την εγκατάσταση των αιολικών πάρκων.

Οφέλη:

Λόγω του ότι οι περιοχές προστασίας της φύσης συμπεριλαμβάνονται στο δίκτυο Natura 2000 θα ισχύουν τα ίδια οφέλη που ισχύουν στην κατηγορία των περιοχών Natura 2000 (<http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf>).

### ➤ **ΕΝΤΟΛΗ 3\_2006 (Σταθμοί Ραδιοεπικοινωνίας )**

Περιορισμοί:

- Η εγκατάσταση των σταθμών ραδιοεπικοινωνίας γίνεται μόνο στα λιγότερα ευαίσθητα τμήματα των περιοχών προστασίας της φύσης .
- Περιορισμός στα τεχνικά χαρακτηριστικά των σταθμών ραδιοεπικοινωνίας (χρώμα, ύψος, έκταση ).
- Για την παροχή άδειας για εγκατάσταση των σταθμών ραδιοεπικοινωνίας απαιτείται η υποβολή πολλών στοιχείων και απαιτείται μεγάλο χρονικό διάστημα για την εξέταση τους.

Οφέλη:

Ισχύουν τα ίδια οφέλη που ισχύουν και στην κατηγορία των περιοχών Natura 2000 (<http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf>).

### **7.6. Εθνικά Δασικά Πάρκα**

Λόγω του ότι τα Εθνικά Δασικά Πάρκα συμπεριλαμβάνονται στα Κρατικά δάση, στις περιοχές Natura 2000 και στις περιοχές προστασίας της φύσης λόγω των γεωμορφωμάτων που περιλαμβάνονται σε αυτά, θα ισχύουν οι διατάξεις (περιορισμοί και οφέλη) που ισχύουν στις εν λόγω κατηγορίες.

### ➤ **Περί δασών Νόμος του 2012**

Οφέλη:

- Με τον παρόντα Νόμο δίνεται η δυνατότητα κήρυξης των κρατικών δασών σε Εθνικά Δασικά Πάρκα. Παρέχεται η δυνατότητα για διαχείριση των οικολογικών διαδικασιών και των αξιόλογων φυσικών στοιχείων που περιέχει και επιτρέπονται πνευματικές, επιστημονικές και περιβαλλοντικές δραστηριότητες (<http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf>).

### ➤ **Κανόνες προσήμανσης του Τμήματος Δασών**

Περιορισμοί:

- Δεν επιτρέπονται δασοκομικές επεμβάσεις εντός των εθνικών δασικών πάρκων χωρίς σχετική άδεια.
- Δεν επιτρέπεται η χρήση βαριών μηχανημάτων σε τυχόν αναδασωτικές εργασίες. Ιδιαίτερα θα αποφεύγεται η χρήση εκσκαφών για διάνοιξη αναδασωτικών λωρίδων.
- Στα περισσότερο ευαίσθητα τμήματα των εθνικών δασικών πάρκων δεν επιτρέπονται υλοτομίες .
- Εντός των εθνικών δασικών πάρκων θα νεκρώνονται και θα αποσυντίθενται μεγάλος αριθμός ώριμων κορμών δέντρων.
- Οι οποιοσδήποτε ενέργειες εντός των εθνικών δασικών πάρκων θα γίνονται σε συγκεκριμένες χρονικές περιόδους.

Οφέλη:

- Όλες οι επεμβάσεις θα γίνονται με πιο μεγάλη προσοχή ώστε να προκαλείται η μικρότερη δυνατή διατάραξη του τοπίου και περιβάλλοντος.
- Οι εργασίες συγκομιδής θα εκτελούνται στα λιγότερο ευαίσθητα τμήματα των περιοχών για την διατήρηση της αισθητικής του τοπίου και την αποφυγή σοβαρών επιπτώσεων στο περιβάλλον
- Με βάση τις ειδικές πρόνοιες δίνεται η δυνατότητα φυσικής αναγέννησης των περιοχών
- Με τους πιο πάνω περιορισμούς και κανονισμούς επιτυγχάνεται η σωστή διαχείριση των εθνικών δασικών πάρκων αναδεικνύοντας και προσφέροντας τα πλούσια φυσικά χαρακτηριστικά τους στο κοινό (<http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf>).

### ➤ **Πολιτική του Τμήματος Δασών στην Παραγωγή και Εγκατάσταση Δασικών Φυτών (φυτώρια - δασώσεις - αναδασώσεις - φυτεύσεις)**

Περιορισμοί:

Δεν επιτρέπεται η χρήση ξενικών ειδών κατά τις δασώσεις δραστηριότητες



Οφέλη:

- Σύμφωνα με την παρούσα πολιτική εντός των Εθνικών Δασικών Πάρκων επιτρέπονται δασωτικές και αναδασωτικές δραστηριότητες που αποσκοπούν αποκλειστικά στην αποκατάσταση και βελτίωση των υφιστάμενων οικοτόπων και άλλων τύπων φυσικής βλάστησης. Ιδιαίτερη προσοχή δίνεται στους οικότοπους προτεραιότητας (σπάνιους σε ευρωπαϊκό επίπεδο) οι οποίοι σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να υποβαθμίζονται από οποιαδήποτε παρέμβαση. Θα προτιμώνται τα ιθαγενή και ενδημικά είδη της περιοχής και μεταξύ αυτών τα πλέον ξηρανθεκτικά και κατάλληλα για το σταθμό και με ευρεία γενετική βάση. Επιπλέον, θα προτιμώνται Παραδοσιακά ιθαγενή είδη, ιδιαίτερα αυτά με τοπική σημασία, που έχουν συρρικνωθεί σε έκταση λόγω της ανάπτυξης, χρησιμοποιούνται σε αυξημένο ποσοστό, όπως για παράδειγμα η Δρυς και ο Τρέμιθος. Επιπρόσθετα, μελισσοκομικά είδη και φυτά που παρέχουν τροφή και καταφύγιο στην πανίδα και το θήραμα διατηρούνται, ευνοούνται και φυτεύονται σε μεγαλύτερη αναλογία όπου οι συνθήκες το επιτρέπουν. Οι δασώσεις και αναδασώσεις στοχεύουν κατά το δυνατόν στη δημιουργία μεικτών και πολυώροφων φυτοκοινωνιών (ή συστάδων) και για το σκοπό αυτό χρησιμοποιείται μεγάλος αριθμός ειδών όλων των αυξητικών μορφών –δέντρα, θάμνοι, φρύγανα, σε κατάλληλες αναλογίες και θέσεις (<http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf>).

## **7.7. Προστατευόμενα τοπία**

### **➤ Δήλωση Πολιτικής**

Περιορισμοί :

- Όσον αφορά της αναπτύξεις που επιτρέπονται εντός προστατευόμενων τοπίων η πολεοδομική αρχή θέτει περιορισμούς κατά την εκτέλεση τους σχετικά με τη θέση ανέγερσης τους, την έκταση που θα καταλαμβάνουν, τις αποστάσεις που πρέπει να τηρούνται από βουνά, γκρεμούς, φαράγγια καθώς και περιορισμούς για τα τεχνικά στοιχεία της ανάπτυξης ώστε να επιτυγχάνεται η αισθητική βελτίωση και η αναβάθμιση της ποιότητας του περιβάλλοντος.

- Επιπλέον εάν σε περίπτωση που το προστατευόμενο τοπίο εμπίπτει σε περιοχή προστασίας της φύσης τότε θα ισχύουν οι περιορισμοί που αναφέρονται στην εν λόγω κατηγορία.
- Δεν επιτρέπεται ανάπτυξη μεμονωμένης κατοικίας
- Εντός προστατευόμενων τοπίων δεν επιτρέπονται ενοποιημένες αναπτύξεις μεγάλων και σύνθετων χρήσεων τύπου: νοσοκομεία, τεχνολογικά και πολυθεματικά πάρκα, αθλητικά κέντρα, οικιστικά συγκροτήματα, εκπαιδευτικά κέντρα, τράπεζες κ.α.
- Εντός προστατευόμενων τοπίων δεν επιτρέπεται η χωροθέτηση πρατηρίων πετρελαιοειδών, μεταλλευτικών και λατομικών ζωνών, βιομηχανικών –βιοτεχνικών και αποθηκευτικών αναπτύξεων, τουριστικές αναπτύξεις, εκδρομικοί και κατασκηνωτικοί χώροι, πινακίδες διαφημίσεων εκτός εάν αυτή έχει άμεση σχέση με επιχειρήσεις που παρέχουν διευκολύνσεις για τους επισκέπτες των περιοχών.
- Δεν επιτρέπονται αναπτύξεις ειδικού τύπου

#### Οφέλη:

- Επιτρέπονται εργασίες στο τομέα της γεωργίας και της δασοπονίας αναδεικνύοντας και βελτιώνοντας του τομείς αυτούς εντός των προστατευόμενων τοπίων νοουμένου ότι δεν επηρεάζουν δυσμενώς την διατήρηση , βελτίωση ή αξιοποίηση των φυσικών πόρων της περιοχής και γενικά το περιβάλλον και το τοπίο.
- Επιτρέπεται η εκτέλεση εργασιών μικρής κλίμακας που θα αποσκοπούν στην προστασία, διατήρηση και προβολή του χαρακτήρα των Προστατευόμενων Τοπίων.
- Επιτρέπεται η δημιουργία μονοπατιών της φύσης ή άλλων τύπων προσπέλασης και μικρής κλίμακας αναπτύξεων (π.χ. περιβαλλοντικά κέντρα), που θα παρέχουν στο κοινό την δυνατότητα για περιβαλλοντική εκπαίδευση και φυσιολατρικές δραστηριότητες, νοουμένου ότι τέτοιες επεμβάσεις θα εντάσσονται στο περιβάλλοντα χώρο και θα εναρμονίζονται πλήρως με τον χαρακτήρα του τοπίου.
- Η δημιουργία μικρής κλίμακας διευκολύνσεων αναψυχής και ψυχαγωγίας του κοινού, νοουμένου ότι αυτές εντάσσονται στο περιβάλλον και στο τοπίο , προσαρμόζονται στο χαρακτήρα και τη φυσιολογία της περιοχής και δεν επηρεάζουν τις ανέσεις της περιοχής.

- Επιτρέπονται αναπτύξεις που αφορούν τα ιχθυοτροφεία και τις ιχθυοκαλλιέργειες σε συγκεκριμένες θέσεις και σε καθορισμένες εκτάσεις ούτως ώστε να μην αλλοιώνονται τα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά της περιοχής
- Επιτρέπονται δραστηριότητες από το Τμήμα Αρχαιοτήτων για την συντήρηση και διατήρηση των αρχαιολογικών χώρων που περιλαμβάνονται στις περιοχές προστασίας της φύσης καθώς και δραστηριότητες από το Τμήμα Δασών (δημιουργία δασικών δρόμων για την εύκολη προσβασιμότητα εντός των περιοχών, δημιουργία πυροφυλακίων και δεξαμενών νερών για την πρόληψη των πυρκαγιών εντός των δασών και δημιουργία δασικών σταθμών για την συντήρηση των περιοχών) νοουμένου ότι οι δραστηριότητες αυτές εντάσσονται στο περιβάλλον και το τοπίο κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο χωρίς να επηρεάζονται τα χαρακτηριστικά των περιοχών.
- Η απαγόρευση των δραστηριοτήτων και αναπτύξεων που παραθέσαμε πιο πάνω εντός των προστατευόμενων τοπίων, αποσκοπούν στην προστασία και διατήρηση του περιβάλλοντος και του τοπίου των περιοχών (<http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf>).

➤ **Ο Περί της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για το Τοπίο (Κυρωτικός) Νόμος του 2006(γενική αναφορά για τις προστατευόμενες περιοχές)**

Οφέλη:

Ο παρών Νόμος αποσκοπεί στην διατήρηση και προστασία του τοπίου με την εφαρμογή μέτρων και συγκεκριμένων πολιτικών με την συνεισφορά των πολιτών ώστε να κατανοήσουν πόσο σημαντικό ρόλο παίζει στην ανάπτυξη της ευημερίας . Το τοπίο αποτελεί κληρονομιά κάθε κράτους μέλους και ο άνθρωπος οφείλει να το σέβεται και να το προστατεύει . Με την παρούσα σύμβαση οφείλουν τα κράτη μέλη να επιλέξουν και να κηρύξουν τις κατάλληλες περιοχές ως Προστατευόμενα Τοπία , και να εντάξουν εντός αυτού δραστηριότητες οικονομικού, κοινωνικού και πολιτισμικού χαρακτήρα. Εντάσσοντας τις δραστηριότητες αυτές πάντα με αρμονικό τρόπο χωρίς να αλλοιώνεται ο χαρακτήρας και το περιβάλλον των περιοχών, καθιστούν το τοπίο ως ένα χώρο σημαντικό για την ποιότητα ζωής των ανθρώπων, εκμεταλλεύοντας όλα τα οφέλη που

μπορεί να προσφέρει και παράλληλα διατηρώντας την υψηλή ποιότητα του ([http://www.cylaw.org/nomoi/arith/2006\\_3\\_004.pdf](http://www.cylaw.org/nomoi/arith/2006_3_004.pdf)).

➤ **ΚΔΠ 420\_2005 & τροπ, ΚΔΠ 397\_2008 (Υφιστάμενες Μονάδες Αιγοπροβατοτροφίας)**

Περιορισμοί:

- Απαγορεύεται η χωροθέτηση μονάδων Αιγοπροβατοτροφίας εντός Προστατευόμενων Τοπίων
- Περιορισμός στην θέση , έκταση καθώς και στις αποστάσεις που πρέπει να λαμβάνονται κατά την δημιουργία τέτοιων μονάδων κοντά σε προστατευόμενα τοπία.

Οφέλη:

Οι περιορισμοί σχετικά με τις μονάδες αιγοπροβατοτροφίας αποσκοπούν στην διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και του τοπίου των περιοχών (<http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf>).

➤ **ΕΝΤΟΛΗ 1\_2005 (Προκατασκευασμένες και ξύλινες προκατασκευασμένες οικοδομές)**

Περιορισμοί:

- Απαγορεύεται η χωροθέτηση ξύλινων προκατασκευασμένων οικοδομών εντός των Προστατευόμενων τοπίων

Οφέλη:

- Ο πιο πάνω περιορισμός αποσκοπεί στην αποφυγή αλλοίωσης της φυσιογνωμίας των περιοχών καθώς και στη διατήρηση της αισθητικής του τοπίου (<http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf>).

### ➤ **ΕΝΤΟΛΗ 1\_2006 (ΕΝΠ) (Αναπτύξεις ΑΗΚ)**

Περιορισμοί :

- Η εγκατάσταση των αναπτύξεων στα προστατευόμενα τοπία γίνεται εφόσον πληρούνται οι κατάλληλες αποστάσεις από το όριο των περιοχών, εφόσον οι αναπτύξεις είναι με βάση το συγκεκριμένο συντελεστή δόμησης που ορίζει η εντολή και εφόσον εντάσσονται πλήρως στα χαρακτηριστικά της περιοχής.

Οφέλη:

- Σύμφωνα με τα πιο πάνω εξασφαλίζονται οι ανάγκες των περιοχών σε θέμα ηλεκτρικής ενέργειας, διασφαλίζεται η προστασία των περιοχών και παραμένει άθικτη η οικολογική, βιολογική, πολιτιστική και αισθητική αξία των προστατευόμενων τοπίων (<http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf>).

### ➤ **ΕΝΤΟΛΗ 2\_2006 (Χωροθέτηση αναπτύξεων ΑΠΕ )**

Περιορισμοί:

- Δεν επιτρέπεται η χωροθέτηση μεμονωμένης ανεμογεννήτριας ή αιολικού πάρκου σε προστατευόμενα τοπία εκτός αν το προστατευόμενο τοπίο είναι καθορισμένο γύρω από υδατοφράκτη. Σε προστατευόμενα τοπία τα οποία δεν είναι καθορισμένα γύρω από υδατοφράκτες αλλά σε άλλες περιοχές τότε είναι δυνατή η χωροθέτηση αιολικού πάρκου εφόσον η κάθε ανεμογεννήτρια του αιολικού πάρκου απέχει συγκεκριμένη απόσταση από τις εν λόγω περιοχές .
- Καθορισμός συγκεκριμένου ύψους, χρώματος κάθε ανεμογεννήτριας εντός αιολικού πάρκου. Καθορισμός συγκεκριμένης έκτασης του αιολικού πάρκου.
- Χρονοβόρα διαδικασία στην υποβολή και εξέταση αιτήσεων για την εγκατάσταση των αιολικών πάρκων.

Οφέλη:

- Η εγκατάσταση μεμονωμένης ανεμογεννήτριας και αιολικού πάρκου σε προστατευόμενα τοπία γύρω από τις λεκάνες των υδατοφρακτών αποσκοπεί στην προστασία της ορθολογικής και απρόσκοπτης λειτουργίας του υδατοφράκτη .

Σχετικά όμως με τις άλλες περιοχές που έχουν καθοριστεί ως προστατευόμενα τοπία που δεν είναι γύρω από τις λεκάνες των υδατοφράκτων δεν επιτρέπεται η χωροθέτηση τέτοιων αναπτύξεων λόγω του ξεχωριστού χαρακτήρα των περιοχών αφού παρουσιάζουν ιδιαίτερο οικολογικό, βιολογικό, πολιτιστικό και αισθητικό ενδιαφέρον (<http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf>).

### ➤ **ΕΝΤΟΛΗ 3\_2006 (Σταθμοί Ραδιοεπικοινωνίας )**

Περιορισμοί:

- Η εγκατάσταση των σταθμών ραδιοεπικοινωνίας γίνεται μόνο στα λιγότερα ευαίσθητα τμήματα των προστατευόμενων τοπίων.
- Περιορισμός στα τεχνικά χαρακτηριστικά των σταθμών ραδιοεπικοινωνίας (χρώμα, ύψος, έκταση).
- Για την παροχή άδειας για εγκατάσταση των σταθμών ραδιοεπικοινωνίας απαιτείται η υποβολή πολλών στοιχείων και απαιτείται μεγάλο χρονικό διάστημα για την εξέταση τους.

Οφέλη:

Με βάση τους πιο πάνω περιορισμούς επιτυγχάνεται η ασφαλής εγκατάσταση των σταθμών ραδιοεπικοινωνίας στα προστατευόμενα τοπία διατηρώντας τη φυσιογνωμία και εξαιρετικά φυσικά χαρακτηριστικά των περιοχών αναλλοίωτα (<http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf>).

## **7.8. Περιοχές εξαιρετικής φυσικής καλλονής**

### ➤ **Δήλωση Πολιτικής**

Περιορισμοί:

- Σύμφωνα με την Δήλωση πολιτικής του Τμήματος πολεοδομίας και οικήσεως εντός των περιοχών εξαιρετικής φυσικής καλλονής απαγορεύεται η χωροθέτηση δραστηριοτήτων όπως: οικιστικές αναπτύξεις εντός ορίου ανάπτυξης, δημιουργία παραθεριστικών ζωνών, τουριστικές ζώνες, βιομηχανικές και βιοτεχνικές

δραστηριότητες, κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις καθώς λατομικές και μεταλλευτικές δραστηριότητες .

- Περιορισμός στην ανάπτυξη μεγάλης κλίμακας δραστηριοτήτων που έχουν σχέση με την γεωργία και τη δασοπονία.
- Μπορεί να επιτραπεί η χωροθέτηση μεταλλευτικών και λατομικών αναπτύξεων εφόσον διαπιστωθεί ότι είναι απόλυτα αναγκαίες αλλά με συγκεκριμένους περιορισμούς. Η κλίμακα των αναπτύξεων πρέπει να είναι περιορισμένη και πρέπει να πραγματοποιείται στα λιγότερα ευαίσθητα τμήματα των περιοχών εξαιρετικής φυσικής καλλονής. Επιπλέον, πρέπει να τηρούνται συγκεκριμένες αποστάσεις από ψυχαγωγικές δραστηριότητες και από αναπτυσσόμενες περιοχές και πρέπει να υπάρχει κύριος δρόμος κοντά στις αναπτύξεις για να αποφεύγεται η κυκλοφοριακή συμφόρηση λόγω των βαρέων οχημάτων που θα διέρχονται.
- Περιορισμός στα χαρακτηριστικά και τη θέση των υποδομών που θα παρέχουν διευκολύνσεις στους ταξιδιώτες και επισκέπτες της περιοχής (καθορισμένος συντελεστής δόμησης, συγκεκριμένο ποσοστό κάλυψης, συγκεκριμένη απόσταση μεταξύ των υποδομών και συγκεκριμένη απόσταση από τον κύριο δρόμο.
- Περιορισμός στη θέση, στο συντελεστή δόμησης στο ποσοστό κάλυψης καθώς και στο εμβαδόν του οικοπέδου όπου πρόκειται να ανεγερθεί το νοσοκομείο.
- Για την δημιουργία θεματικών πάρκων εντός περιοχών εξαιρετικής φυσικής καλλονής θέτονται περιορισμοί όσον αφορά την θέση, το εμβαδόν του οικοπέδου όπου πρόκειται να κτιστεί καθώς και το μέγεθος του.
- Περιορισμός στη θέση και στα χαρακτηριστικά ανέγερσης αθλητικών εγκαταστάσεων εντός περιοχών εξαιρετικής φυσικής καλλονής.
- Περιορισμός στην έκταση γηπέδων Golf , luna park καθώς και ενυδρείων.

Οφέλη:

- Σύμφωνα με την παρούσα Δήλωση Πολιτικής εντός των περιοχών εξαιρετικής φυσικής καλλονής επιτρέπονται αναπτύξεις που σχετίζονται με δραστηριότητες παραδοσιακού χαρακτήρα όπως η γεωργία και η δασοπονία (σύμφωνα με τους κανόνες προσήμανσης του τμήματος δασών υπάρχουν 2 δασοπονικές μορφές: η υποκηπευτή και η κηπευτή) ωφελώντας έτσι στην διατήρηση της φυσικής κληρονομιάς του τόπου.

- Συγκεκριμένα ο περιορισμός στην ανάπτυξη μεγάλης κλίμακας δραστηριοτήτων καθώς και έργων αναδάσμου σχετικά με την γεωργία και την δασοπονία, (υδατοφράκτες, αναβαθμίδες, γεωργικοί δρόμοι κλπ.) γίνεται με σκοπό την καλύτερη ένταξη τους στο περιβάλλον χωρίς να επηρεάζεται η φυσιογνωμία και τα χαρακτηριστικά της περιοχής.
- Δραστηριότητες που αποσκοπούν στην παροχή στο κοινό δυνατοτήτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και φυσιολατρικών ασχολιών, νοούμενου ότι δεν έρχονται σε αντίθεση με τους σκοπούς προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος. Νοείται ότι οι δραστηριότητες αυτές θα εκτελούνται στους λιγότερο ευαίσθητους χώρους και ότι θα εντάσσονται πλήρως στο περιβάλλον, θα προσαρμόζονται στο χαρακτήρα και τη φυσιογνωμία της περιοχής και δεν θα επηρεάζουν δυσμενώς τη δημόσια υγεία, τους φυσικούς πόρους και τις ανέσεις της περιοχής.
- Στις ανωτέρω περιοχές είναι δυνατό να επιτραπούν αναπτύξεις που εκτελεί το Τμήμα Δασών, όπως πυροφυλάκια, δασικοί σταθμοί, δασικοί δρόμοι, δεξαμενές νερού για πυρόσβεση, αποθήκες υλικών κλπ., που κρίνονται απαραίτητες για τη διαχείριση και τη διοίκηση του κρατικού δάσους, νοούμενου ότι οι αναπτύξεις αυτές θα προσαρμόζονται στο χαρακτήρα και τη φυσιογνωμία της περιοχής και θα εντάσσονται στο ευρύτερο τοπίο.
- Με την παρούσα Δήλωση Πολιτικής επιτρέπονται αναπτύξεις παρόδιων διευκολύνσεων εκτός ορίου ανάπτυξης που στόχο έχουν να εξυπηρετούν τους ταξιδιώτες και τους επισκέπτες των περιοχών (αστυνομικός σταθμός, ταχυδρομείο, γραφείο ταξί, κατάστημα έτοιμων φαγητών, παιδικό πάρκο, μικρής κλίμακας ξενοδοχείο, καφετέριες, εστιατόρια κλπ.). Όσον αφορά τον περιορισμό στα χαρακτηριστικά και τη θέση της των συγκεκριμένων δραστηριοτήτων αυτό γίνεται για σκοπούς εναρμόνισης με τα χαρακτηριστικά της περιοχής .
- Εντός περιοχών εξαιρετικής φυσικής καλλονής επιτρέπεται η δημιουργία ιατρείων για την εξυπηρέτηση των επισκεπτών καθώς και του κόσμου όπου μένει μόνιμα κοντά στις περιοχές. Όσον αφορά τους περιορισμούς που υποβάλλονται για την ανέγερση του ιατρείου αυτό γίνεται για να εντάσσεται η οικοδομής όσο γίνεται καλύτερα στο περιβάλλον, το χαρακτήρα και τη φυσιογνωμία της περιοχής .
- Επιτρέπεται εντός περιοχών εξαιρετικής φυσικής καλλονής η ανέγερση θεματικών πάρκων. Η υποβολή συγκεκριμένων περιορισμών για την δημιουργία θεματικών



πάρκων συμβάλλει στην αποφυγή υπερσυγκέντρωσης σε συγκεκριμένη περιοχή καθώς και στην διατήρηση της ισορροπία της .

- Δημιουργία αθλητικών εγκαταστάσεων με συγκεκριμένες προδιαγραφές ώστε να εναρμονίζονται με τα χαρακτηριστικά των εν λόγω περιοχών.
- Επιτρέπεται η δημιουργία Golf, Luna Park καθώς και ενυδρείων εφόσον δεν επηρεάζεται το περιβάλλον και το τοπίο της περιοχής .
- Ο περιορισμός των πιο πάνω δραστηριοτήτων αποσκοπεί στην προστασία της φυσιολογίας, στη διαφύλαξη της φυσικής κληρονομιάς και στη διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας στις περιοχές αυτές (<http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf>).

### ➤ **Ο Περί πολεοδομίας και χωροταξίας Νόμος 1972**

Περιορισμοί:

- Σύμφωνα με το παρόντα Νόμο, εντός των περιοχών εξαιρετικής φυσικής καλλονής οι υφιστάμενες χρήσεις παραμένουν όπως είναι με αποτέλεσμα να περιορίζουν τα άτομα που έχουν τις συγκεκριμένες χρήσεις να μην προβαίνουν σε αλλαγές ή αναπτύξεις των χρήσεων γης που βρίσκονται στην ιδιοκτησία τους.
- Επιπλέον ο παρών Νόμος περιορίζει τις οικοδομικές αναπτύξεις εντός των περιοχών εξαιρετικής φυσικής καλλονής με αποτέλεσμα τα άτομα που έχουν ιδιοκτησίες εντός των συγκεκριμένων περιοχών να μην μπορούν να τις αξιοποιήσουν όπως θέλουν.
- Περιορισμός στην χωροθέτηση διαφημιστικών πινακίδων εντός των περιοχών .
- Υποχρεωτική απαλλοτρίωση ιδιωτικών εκτάσεων εντός των περιοχών εξαιρετικής φυσικής καλλονής με αποτέλεσμα την δημιουργία διαμαρτυριών από τους ιδιοκτήτες .
- Ο παρών Νόμος αναγκάζει τα άτομα που έχουν συγκεκριμένες εργασίες εντός των περιοχών εξαιρετικής φυσικής καλλονής να τις ακυρώνουν με αποτέλεσμα άτομα να χάνουν τις δουλειές τους .

Οφέλη:

Οι διατάξεις του "Περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμου του 1972" ευνοούν την προστασία των περιοχών εξαιρετικής φυσικής καλλονής γιατί με τους περιορισμούς που θέτουν όπως φαίνονται πιο πάνω διατηρούν τον χαρακτήρα των περιοχών αναλλοίωτο.

**Σημείωση:**Οι περιοχές εξαιρετικής φυσικής καλλονής περιλαμβάνουν και κρατικά δάση σύμφωνα με τη Δήλωση Πολιτικής του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, οπότε θα ισχύουν και οι διατάξεις του Τμήματος δασών όσο αφορά τη διαχείριση των περιοχών εξαιρετικής φυσικής καλλονής (<http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf>).

➤ **ΕΝΤΟΛΗ 1\_2006 (ΕΝΠ) (Αναπτύξεις ΑΗΚ)**

Οφέλη:

- Λόγω των ήπιων μορφών δραστηριοτήτων που υπάρχουν στις περιοχές εξαιρετικής φυσικής καλλονής είναι αναγκαία η εγκατάσταση αναπτύξεων της Α.Η.Κ. για την ομαλή λειτουργία των δραστηριοτήτων. Σύμφωνα με την παρούσα εντολή η εγκατάσταση τους θα γίνεται με τέτοιο τρόπο ώστε να μην επηρεάζεται η φυσιογνωμία της περιβάλλουσας περιοχής (<http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf>).

➤ **ΕΝΤΟΛΗ 2\_2006 (Χωροθέτηση αναπτύξεων ΑΠΕ )**

Περιορισμοί:

- Δεν επιτρέπεται η χωροθέτηση μεμονωμένης ανεμογεννήτριας ή αιολικού πάρκου εντός περιοχών εξαιρετικής φυσικής καλλονής. Η χωροθέτηση αιολικού πάρκου γίνεται μόνο σε περιπτώσεις όπου η κάθε ανεμογεννήτρια του αιολικού πάρκου απέχει συγκεκριμένη απόσταση από τις συγκεκριμένες περιοχές .
- Καθορισμός συγκεκριμένου ύψους, χρώματος κάθε ανεμογεννήτριας εντός αιολικού πάρκου. Καθορισμός συγκεκριμένης έκτασης του αιολικού πάρκου.
- Χρονοβόρα διαδικασία στην υποβολή και εξέταση αιτήσεων για την εγκατάσταση των αιολικών πάρκων.

Οφέλη:

- Το ότι δεν επιτρέπεται χωροθέτηση αιολικών πάρκων και ανεμογεννητριών εντός περιοχών εξαιρετικής φυσικής καλλονής βοηθά στη διαφύλαξη της φυσικής κληρονομιάς καθώς και στη διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας στις περιοχές αυτές. Η χωροθέτηση των αιολικών πάρκων γίνεται με βάση συγκεκριμένες αποστάσεις από το όριο των περιοχών αυτών. Όσον αφορά τους υπόλοιπους περιορισμούς που αναφέραμε πιο πάνω αποσκοπούν στο διατηρήσουν αναλλοίωτο το χαρακτήρα των περιοχών (<http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf>).

### ➤ **ΕΝΤΟΛΗ 3\_2006 (Σταθμοί Ραδιοεπικοινωνίας )**

Περιορισμοί:

- Η εγκατάσταση σταθμών ραδιοεπικοινωνίας εντός περιοχών εξαιρετικής φυσικής καλλονής επιτρέπεται μόνο σε καθορισμένα τμήματα των εν λόγω περιοχών.
- Περιορισμός στα τεχνικά χαρακτηριστικά των σταθμών ραδιοεπικοινωνίας (χρώμα, ύψος, έκταση).
- Για την παροχή άδειας για εγκατάσταση των σταθμών ραδιοεπικοινωνίας απαιτείται η υποβολή πολλών στοιχείων και απαιτείται μεγάλο χρονικό διάστημα για την εξέταση τους .

Οφέλη:

- Με βάση τους πιο πάνω περιορισμούς επιτυγχάνεται η σωστή εγκατάσταση των σταθμών χωρίς να διαταράσσεται ο χαρακτήρας των περιοχών (<http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf>).

**Σημείωση:** Λόγω του υδάτινου στοιχείου που υπάρχει στις περιοχές εξαιρετικές φυσικής καλλονής και το οποίο είναι ιδιαίτερα σημαντικό για την εκτέλεση γεωργικών δραστηριοτήτων αλλά και για την κάλυψη ανθρώπινων αναγκών πρέπει να υπάρχει σωστή διαχείριση και προστασία του υδάτινου στοιχείου, για αυτό λαμβάνονται υπόψη οι διατάξεις του Τμήματος αναπτύξεως υδάτων που αποτελεί διαχειριστικό φορέα των νερών.

➤ **Ο Περί του ελέγχου της ρύπανσης των νερών και του εδάφους Ν.106(Ι)/2002**

Περιορισμοί:

- Χρονοβόρα διαδικασία έκδοσης άδειας για συγκεκριμένες εγκαταστάσεις και υποχρεωτική υποβολή πάρα πολλών στοιχείων από το φορέα της εγκατάστασης. (βιομηχανικές – βιοτεχνικές – κτηνοτροφικές εγκαταστάσεις κ.α.)
- Περιορισμός στους γεωργούς σχετικά με την ποσότητα φυτοφαρμάκων που μπορούν να χρησιμοποιούν στις γεωργικές καλλιέργειες τους.

Οφέλη:

- Ο πιο πάνω περιορισμός ωφελεί στην διατήρηση της προστασίας των υδάτων και στην τήρηση των ορθών περιβαλλοντικών προτύπων που πρέπει να ισχύουν για κάθε κατηγορία ύδατος.
- Απαγορεύεται η ρήψη οποιουδήποτε αποβλήτου από οποιοδήποτε πρόσωπο εντός των υδάτων προστατεύοντας έτσι τα ύδατα. Καθορισμός ποινών σε όποιον προκαλεί ρύπανση των νερών με την ρήψη αποβλήτου πετυχαίνοντας έτσι την μείωση απόρριψης και τη σωστή διατήρηση των υδάτων.
- Ο καθορισμός συγκεκριμένων ποσοτήτων φυτοφαρμάκων που δικαιούται να χρησιμοποιήσει ο γεωργός στις καλλιέργειες του, βοηθά στην προστασία των υδάτων γιατί με την σωστή χρήση και συγκεκριμένη ποσότητα σύμφωνα με τον παρόν Νόμο δεν επηρεάζονται σημαντικά τα ύδατα.
- Συστηματικοί έλεγχοι και επιθεωρήσεις από εξειδικευμένα άτομα σε εγκαταστάσεις που βρίσκονται κοντά σε ύδατα για τον έλεγχο σωστής λειτουργίας των εγκαταστάσεων χωρίς τον επηρεασμό των υδάτων.
- Συστηματικοί έλεγχοι και συνεχείς δειγματοληψίες των υδάτων για την καλύτερη διατήρηση της ποιότητας του νερού.

Σύμφωνα με την Δήλωση πολιτικής εντός των περιοχών εξαιρετικής φυσικής καλλονής απαγορεύεται η χωροθέτηση βιομηχανικών, βιοτεχνικών, κτηνοτροφικών και άλλων δραστηριοτήτων αλλά με βάση το Νόμο 106/2002 επιτρέπεται η εγκατάσταση τέτοιων δραστηριοτήτων αλλά με συγκεκριμένες προδιαγραφές (<http://www.moa.gov.cy/moa/opf/opf.nsf>)

➤ **Πρόγραμμα Life για τα νερά**

Οφέλη:

- Το παρόν πρόγραμμα θα βοηθήσει σημαντικά στην προστασία των υδάτινων πόρων εντός της Κυπριακής Δημοκρατίας. Συγκεκριμένα θα εισάγει ένα προηγμένο τεχνολογικό σύστημα το οποίο θα υπολογίζει τον ημερήσιο όγκο ρυπαντών που δέχονται τα υδάτινα σώματα . Το σύστημα θα αποτελέσει τη βάση για την σωστή διαχείριση των υδάτων αφού θα μπορεί να υπολογίζει τις πιέσεις που δέχονται οι υδάτινοι πόροι και έτσι θα δημιουργούνται τα κατάλληλα μέτρα για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων και θα διατηρείται η ποιότητα και οι λειτουργίες των υδάτινων σωμάτων (<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>).

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8<sup>ο</sup>

### **Καταγραφή προβλημάτων από την θεσμοθέτηση και διαχείριση των Προστατευόμενων Περιοχών**

Όπως ήδη έχουμε αναφέρει, η παρόν εργασία επικεντρώνεται στην θεσμοθέτηση των προστατευόμενων περιοχών εντός της Κυπριακής Δημοκρατίας. Παρατηρούμε πως η Κυπριακή κυβέρνηση κάνει μεγάλη προσπάθεια για να διαφυλάξει τις προστατευόμενες περιοχές με την δημιουργία πολιτικών, οι οποίες πρέπει να ανταποκρίνονται στις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Από το 2000 μέχρι σήμερα έχει υιοθετηθεί μεγάλος αριθμός από τις οδηγίες της Ε.Κ. λόγω της ένταξης της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Λόγω του ότι η Κύπρος αποτελεί νησί, καθιστά πιο δύσκολη την προσπάθεια του κράτους στην προστασία των προστατευόμενων περιοχών διότι τα νησιωτικά οικοσυστήματα δέχονται μεγαλύτερες πιέσεις από τα ηπειρωτικά οικοσυστήματα.

Την δημιουργία του νομικού πλαισίου για τις προστατευόμενες περιοχές αναλαμβάνουν άτομα τα οποία εργάζονται στα Υπουργεία που είναι υπεύθυνα για την προστασία των προστατευόμενων περιοχών (όπως αναφέραμε στο κεφάλαιο 4). Την ενσωμάτωση των οδηγιών που υιοθέτησε η Κυπριακή Κυβέρνηση για την προστασία και διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών φυσικού περιβάλλοντος αναλαμβάνουν διάφορα τμήματα που υπάγονται στο Υπουργείο Γεωργίας Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος καθώς και στο Υπουργείο Εσωτερικών. Τα τμήματα που υπάγονται στο Υπουργείο Γεωργίας Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος είναι το Τμήμα Περιβάλλοντος, το Τμήμα Δασών, το Ταμείο Θήρας και το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων. Στο Υπουργείο Εσωτερικών υπάγεται το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως. Επιπλέον συμμετέχουν και περιβαλλοντικά κέντρα τα οποία υπαγονται στο Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού καθώς επίσης και μη κυβερνητικά τμήματα.

Τα τμήματα που είναι αρμόδια για την διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών παίζουν καταλυτικό ρόλο στην προστασία του συνολικού συστήματος της φύσης. Κάθε τμήμα ενεργεί με βάση τις νομοθεσίες που βρίσκονται στην αρμοδιότητα του και εκτελεί τα καθήκοντα του σύμφωνα με τα χαρακτηριστικά των κατηγοριών των προστατευόμενων περιοχών που είναι υπεύθυνο.

Από την ανάλυση των νομοθετημάτων που έγινε στα προηγούμενα κεφάλαια διαπιστώθηκε πως το εθνικό νομικό πλαίσιο και οι φορείς διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών εντός της Κυπριακής Δημοκρατίας παρουσιάζουν σημαντικές δυσλειτουργίες, οι οποίες αλλοιώνουν την προσπάθεια για επιτυχή και συνολική διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών. Τα προβλήματα που παρουσιάζονται είναι τα ακόλουθα:

1. Το πρώτο πρόβλημα αφορά την κήρυξη των προστατευόμενων περιοχών. Το νομικό πλαίσιο της χώρας ναι μεν δίνει κατευθύνσεις για την Κήρυξη κάποιων προστατευόμενων περιοχών αλλά δεν τις περιλαμβάνει όλες. Το ότι υπάρχουν κατηγορίες περιοχών που είναι πιο σημαντικές από τις υπόλοιπες δεν σημαίνει πως πρέπει να περιθωριοποιούμε τις λιγότερο σημαντικές. Συγκεκριμένα για τις κατηγορίες των Προστατευόμενων Τοπίων και των Περιοχών Εξαιρετικής Φυσικής Καλλονής δεν υπάρχει καταχώρηση στο θεσμικό πλαίσιο για την διαδικασία κήρυξης τους. Για να καταχωρήσω τον τρόπο που κυρήσσονται οι εν λόγω περιοχές έπρεπε να επικοινωνήσω με τον Πρώην Επίτροπο Περιβάλλοντος της Κύπρου, Κύριο Χαράλαμπο Θεοπέμπτου.

2. Το δεύτερο πρόβλημα έχει να κάνει με την κατηγοριοποίηση των προστατευόμενων περιοχών στην Κύπρο. Το νομικό πλαίσιο της χώρας παρουσιάζει σημαντικές ελλείψεις σε σχέση με τα νομικά συστήματα προστασίας της φύσης άλλων χωρών. Όχι μόνο δεν υπάρχει σαφής προσδιορισμός των κατηγοριών αλλά είναι υποχρεωμένος κάποιος που θέλει να μάθει την υφιστάμενη κατηγοριοποίηση να διαβάσει σχεδόν ολόκληρο το περιβαλλοντικό νομικό πλαίσιο της Κύπρου καθώς και τις διατάξεις της Διεθνούς Ένωσης για την προστασία της Φύσης και των Φυσικών Πόρων προκειμένου να καταλήξει σε μια ικανοποιητική κατηγοριοποίηση των προστατευόμενων περιοχών. Διαβάζοντας το νομικό πλαίσιο της Κύπρου εύκολα κάποιος μπορεί να διαπιστώσει ότι οι περιοχές Natura 2000 και τα Κρατικά Δάση αποτελούν τις κατηγορίες που βρίσκονται πρώτες στην υφιστάμενη κατηγοριοποίηση, όμως οι υπόλοιπες κατηγορίες πια θέση καταλαμβάνουν.

3. Ένα τρίτο πρόβλημα έχει να κάνει με την απουσία ικανοποιητικού νομικού πλαισίου σε κάποιες κατηγορίες προστατευόμενων περιοχών. Από την ανάλυση που έγινε στα προηγούμενα κεφάλαια είναι φανερό πως δίνεται περισσότερη βαρύτητα στις περιοχές που περιλαμβάνονται αποκλειστικά στο Δίκτυο Natura 2000. Στις περιοχές που δεν

ανήκουν εξολοκλήρου ή καθόλου στις περιοχές Natura 2000 δεν δίνεται η απαραίτητη προσοχή. Γίνεται αναφορά κυρίως στις Περιοχές εξαιρετικής φυσικής καλλονής και στα Προστατευόμενα τοπία. Βλέποντας κάποιος τα χαρακτηριστικά των περιοχών αυτών καθώς και τις νομοθεσίες που ενυπάρχουν για την διαχείριση τους είναι εύκολο να διαπιστωθεί ότι υπάρχει περιθωριοποίηση από πλευράς των περιβαλλοντικών αρχών που είναι υπεύθυνοι για την φύλαξη τους. Παρατηρείται σε σχέση με τις άλλες κατηγορίες ότι υπάρχει έλλειψη μέτρων και δράσεων για την φύλαξη τους καθώς και απουσία διαχειριστικών σχεδίων. Το μόνο τμήμα που ενδιαφέρεται πραγματικά για την προστασία των περιοχών αυτών είναι το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως.

4. Ένα τέταρτο και πολύ σημαντικό πρόβλημα που υπάρχει στο σύστημα προστασίας της φύσης έχει να κάνει με τα τμήματα που διαχειρίζονται τις προστατευόμενες περιοχές. Οι προστατευόμενες περιοχές στην Κύπρο υπάγονται κυρίως στο Υπουργείο Γεωργίας Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος καθώς και στο Υπουργείο Εσωτερικών. Λόγω του ότι οι κατηγορίες των προστατευόμενων περιοχών στην Κύπρο αλληλεπικαλύπτονται όπως είδαμε στο κεφάλαιο 5, κάθε τμήμα έχει στην αρμοδιότητα του περισσότερες από μία κατηγορίες και προσπαθεί με το δικό του τρόπο να επιβάλει τον τρόπο διαχείρισης που πρέπει να υφίσταται σε κάθε κατηγορία των προστατευόμενων περιοχών. Η κατάσταση αυτή οδηγεί στην σύγκρουση μεταξύ των αρμόδιων τμημάτων δυσχεραίνοντας το έργο τους για την σωστή φύλαξη και διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος.

Συγκεκριμένα παρατηρούμε πως κατά την διαχείριση των περιοχών και λόγω των πολλών νομοθεσιών που υπάρχουν για το φυσικό περιβάλλον δημιουργούνται πολλές φορές αντιθέσεις και ασάφειες μεταξύ των αρμόδιων τμημάτων .

Για παράδειγμα, όσον αφορά τις περιοχές "Προστασίας της Φύσης" το Τμήμα Δασών έρχεται σε σύγκρουση με το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως ως προς την κήρυξη και το περιεχόμενο της συγκεκριμένης κατηγορίας. Από την μια το Τμήμα Δασών ισχυρίζεται πως οι περιοχές αυτές αποτελούνται από κρατικά δάση τα οποία παρέχουν μόνιμη και τέλεια προστασία στη γλωρίδα και πανίδα και από την άλλη το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως ισχυρίζεται πως οι περιοχές αυτές δεν αποτελούνται μόνο από κρατικά δάση αλλά μπορεί να αποτελούνται και από άλλες περιοχές εκτός κρατικών δασών. Επιπλέον το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως ισχυρίζεται πως οι



περιοχές αυτές αποτελούνται και από σημαντικά γεωμορφώματα κάτι στο οποίο το Τμήμα Δασών δεν συμφωνεί. Η κατάσταση αυτή μόνο αρνητικά μπορεί να επιφέρει στην διαχείριση των περιοχών γιατί με την απουσία του συντονισμού και της συλλογικότητας δεν μπορεί να επέλθει το επιθυμητό αποτέλεσμα.

Επιπλέον από την ανάλυση των νομοθεσιών διαπιστώνουμε πως πολλές φορές τα αρμόδια τμήματα έρχονται σε συγκρούσεις ως προς τις αναπτύξεις που επιτρέπονται ή όχι εντός των προστατευόμενων περιοχών. Από την μια το ένα τμήμα λέει πως δεν επιτρέπεται όποιαδήποτε ανάπτυξη εντός των προστατευόμενων περιοχών και από την άλλη επιτρέπεται αλλά με βάση συγκεκριμένες προδιαγραφές.

Οι συγκρούσεις και η μη ορθή συνεργασία μεταξύ των τμημάτων δεν οφείλει κανένα και μόνο αρνητικά μπορεί να επιφέρει. Το κάθε τμήμα σκέφτεται πως να γίνει σωστά η δουλειά του χωρίς να σκέφτεται αν επηρεάζει την λειτουργία των άλλων τμημάτων .

5. Ένα πέμπτο πρόβλημα αφορά το προσωπικό που απασχολείται στα αρμόδια τμήματα, και απορρέει από την λανθασμένη συνεργασία και τα προβλήματα που προκύπτουν στην διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών. Η Κύπρος αν και μικρή σε έκταση όπως είδαμε πιο πάνω, διαθέτει τεράστιους φυσικούς πόρους και πλούσια φυσική κληρονομιά. Ο όγκος των προστατευόμενων περιοχών και των φυσικών στοιχείων που περιλαμβάνουν απαιτούν πολυάριθμο προσωπικό ούτως ώστε να επιτευχθεί η σωστή διαχείριση . Η σημερινή κατάσταση με την πλειάδα νομοθετημάτων δεν μπορεί να καταστεί καρποφόρα λόγω της απουσίας προσωπικού. Το προσωπικό που εργάζεται στα αρμόδια τμήματα δεν είναι αρκετό για να διαχειριστεί σωστά τις προστατευόμενες περιοχές γιατί υπάρχουν σημαντικά προβλήματα κατά την διαχείριση. Το όλο σύστημα για την προστασία της φύσης απαιτεί εξειδικευμένο και έμπειρο προσωπικό το οποίο δεν υπάρχει. Η απουσία αρκετών μελετητών και επιστημόνων δυσχαιρένει την κατάσταση και αποσυντονίζει το όλο σύστημα για την προστασία της φύσης. Ένα τρανταχτό παράδειγμα το οποίο δημιουργείται από την έλλειψη ικανότητας προσωπικού, είναι τα διαχειριστικά σχέδια για τις περιοχές Natura 2000. Μέχρι στιγμής έχουν εκπονηθεί διαχειριστικά σχέδια μόνο για τις 28 από τις 61 περιοχές που είναι εντεταγμένες στο ευρωπαϊκό οικολογικό δίκτυο.

6. Η απουσία ειδικά καταρτισμένου προσωπικού οδηγεί σε ακόμα ένα σημαντικό πρόβλημα το οποίο είναι ο "χρόνος". Η χρονική καθυστέρηση δεν είναι αποτέλεσμα που οφείλεται αποκλειστικά στην έλλειψη προσωπικού, αλλά υπάρχουν και άλλοι παράγοντες που συντήνουν στο φαινόμενο αυτό όπως είναι η ασυνέπεια πολλών ατόμων, η έλελιψη χρηματοοικονομικών πόρων καθώς και οι αντιδράσεις των τοπικών κοινωνιών τις οποίες θα αναλύσουμε πιο κάτω. Με τον όρο χρονικές καθυστερήσεις απευθυνόμαστε κυρίως στο μεγάλο διάστημα που απαιτείται στην ενσωμάτωση των δράσεων για την φύλαξη των προστατευόμενων περιοχών, όπως για παράδειγμα η απουσία μεγάλου αριθμού διαχειριστικών σχεδίων για τις περιοχές Natura 2000.

Επίσης παρατηρείται καθυστέρηση στην ετοιμασία Μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Πολλά έργα σύμφωνα με τις πρόνοιες των πολιτικών που αναλύσαμε πρόκειται να εγκατασταθούν εντός η πλησίον των προστατευόμενων περιοχών. Για την δημιουργία τέτοιων έργων απαιτείται πρώτα να γίνει μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Οι μελέτες αυτές ελέγχονται από την περιβαλλοντική αρχή, αλλά απαιτείται χρονοβόρα διαδικασία λόγω των πολλών στοιχείων που απαιτούνται. Η χρονοβόρα αυτή διαδικασία εμποδίζει το σωστό σχεδιασμό και δημιουργεί εμπόδια για μια αποτελεσματική προστασία της φύσης.

7. Ένα τελευταίο πρόβλημα που μπορεί να διαπιστώσει κανείς είναι οι έντονες αντιδράσεις και διαμαρτυρίες της κοινωνίας. Οι αντιδρασεις της κοινωνίας είναι απόρροια της κακής διαχείρισης και των προβλημάτων που παρουσιάζει το νομοθετικό πλαίσιο για τις προστατευόμενες περιοχές. Επιπλέον οι αντιδράσεις μπορεί να οφείλονται και σε άλλους παράγοντες όπως είναι η άρνηση των τοπικών κοινωνιών στην ενσωμάτωση των οδηγιών λόγω των συμφερόντων που έχουν οι κάτοικοι που ζουν κοντά στις προστατευόμενες περιοχές. Οι κάτοικοι μπορεί να είναι ιδιοκτήτες σε κομμάτια που βρίσκονται εντός των προστατευόμενων περιοχών ή μπορεί να χρησιμοποιούν τους χώρους για εργασία ή μπορεί να θεωρούν ότι οι συγκεκριμένες δράσεις (κυρίως με την κατασκευή έργων) αλλοιώνουν το φυσικό περιβάλλον που βρίσκεται κοντά στις περιοχές τους. Το πρόβλημα αυτό συναντάται κυρίως στις περιοχές που έχουν χαρακτηριστεί ως υγροβιότοποι σύμφωνα με την σύμβαση Ramsaar. Προβλήματα κοινωνικών αντιδράσεων παρουσιάζονται και σε περιοχές οι οποίες ελκύουν μεγάλο αριθμό τουριστών.

Παραδείγματα τέτοιων αντιδράσεων είναι :

- Έντονες είναι οι αντιδράσεις που παρουσιάζονται από τους κατοίκους της περιοχής Ακρωτηρίου στη Λεμεσό κατά τη διαχείριση της αλυκής. Αν και η συγκεκριμένη λίμνη αποτελεί την μεγαλύτερη φυσική λίμνη της Κύπρου με πολλά αξιόλογα φυσικά στοιχεία καθιστάται δύσκολη η διαχείριση της λόγω του ότι οι κάτοικοι της περιοχής διαθέτουν ιδιοκτησιακό καθεστώς εντός της προστατευόμενης περιοχής . Το πρόβλημα αυτό έρχεται να συμπληρώσει και να μεγεθύνει οι δραστηριότητες των βρετανικών βάσεων . Για τις ανάγκες λειτουργίας των βρετανικών βάσεων εγκαταστάθηκαν 2 κεραίες σε πολύ κοντινή απόσταση από την λίμνη. Οι κεραίες αυτές δεν δημιουργούν πρόβλημα μόνο στο φυσικό περιβάλλον αλλά και στους κατοίκους της περιοχής με αποτέλεσμα να δυσχαιρένεται περισσότερο η κατάσταση για την περιβαλλοντική διαχείριση της περιοχής .
- Η δεύτερη περίπτωση αφορά την Χερσόνησο του Ακάμα . Στην συγκεκριμένη περίπτωση παρατηρείται έντονα το φαινόμενο αντιδράσεων από την τοπική κοινωνία. Η περιοχή του Ακάμα έχει χαρακτηριστεί περιοχή Natura 2000 λόγω των σημαντικών οικοτόπων που διαθέτει. Παρόλαυτα δεν μπορεί να προφυλαχτεί η περιοχή λόγω του ότι μεγάλο μέρος της περιοχής ανήκει στην ιδιοκτησία των κατοίκων. Οι περισσότεροι κάτοικοι της περιοχής ασχολούνται με την γεωργία και την κτηνοτροφία και αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα κατά τις εργασίες τους λόγω της μορφολογίας του εδάφους και του κλίματος που επικρατεί στην περιοχή. Στα σημαντικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι γεωργοκτηνοτρόφοι δεν δέχθηκαν καμιά στήριξη από την Κύπριακή κυβέρνηση και γιαυτό δεν είναι διατεθειμένοι να παραχωρήσουν τις εκτάσεις τους ούτως ώστε να διαφυλαχθεί το πλούσιο φυσικό περιβάλλον της περιοχής . Επίσης το πρόβλημα γίνεται εντονότερο λόγω και του μεγάλου αριθμού τουριστών που δέχεται η περιοχή. Πολλοί κάτοικοι της περιοχής δημιουργήσαν εγκαταστάσεις για να καλύψουν τις ανάγκες των τουριστών και για να τα βγάλουν προς το ζειν . Το γεγονός οδηγεί στην ρύπανση και καταστροφή του φυσικού πλούτου της περιοχής και οι ιδιοκτήτες των εγκαταστάσεων δεν είναι διατεθειμένοι να αφήσουν τις δουλειές τους ώστε

να γίνουν οι απαιτούμενες ενέργειες για την διαχείριση της χερσονήσου του Ακάμα.

Με βάση τα παραπάνω προβλήματα διαπιστώνουμε πως υπάρχουν σοβαρές θεσμικές, διαχειριστικές και κοινωνικές αδυναμίες στο σύστημα προστασίας της φύσης. Οι αδυναμίες αυτές δεν είναι ορατές μόνο όταν κάποιος διαβάσει τους Νόμους, αλλά παρουσιάζονται συχνά και από τις εφημερίδες, την τηλεόραση και το διαδίκτυο.

## ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9<sup>ο</sup>

### Συμπεράσματα και προτάσεις

Σύμφωνα με τα όσα ειπώθηκαν πιο πάνω, για τον τρόπο κήρυξης των προστατευόμενων περιοχών, τις κατηγορίες που αποτελούν τις προστατευόμενες περιοχές, το θεσμικό πλαίσιο, την διαχείριση και τα προβλήματα που διαπιστώθηκαν, κρίνεται αναγκαία η επίλυση τους. Παρατηρούμε πως από τα αρχικά στάδια των προσπαθειών για φύλαξη των προστατευόμενων περιοχών στην Κύπρο, υπάρχει μεγάλη πρόοδος ως προς το θεσμικό πλαίσιο και τα διαχειριστικά όργανα αλλά αυτό δεν αρκεί διότι ακόμη παρουσιάζονται σοβαρές ανωμαλίες στο σύστημα για την προστασία της φύσης. Τα όποια προβλήματα παρουσιάστηκαν θα πρέπει να επιλυθούν με μεθοδικότητα και συστηματικότητα. Παρακάτω παρατίθενται προτάσεις για την σωστή επίλυση των προβλημάτων που εντοπίστηκαν ούτως ώστε να διαμορφωθεί ένα ολοκληρωμένο και αποτελεσματικό σύστημα προστασίας της φύσης.

Όσον αφορά το πρόβλημα κήρυξης των προστατευόμενων περιοχών θα πρέπει πρώτα να κατανοήσουν οι υπεύθυνοι που αναλαμβάνουν την συγκεκριμένη αρμοδιότητα ότι όλες οι κατηγορίες των προστατευόμενων περιοχών είναι σημαντικές και πως πρέπει να εκτελούνται όλες οι απαραίτητες ενέργειες για την ανάδειξη και διατήρηση τους. Συγκεκριμένα για να λυθεί το πρόβλημα αυτό θα πρέπει να γίνει νομοσχέδιο για τις εν λόγω περιοχές στο οποίο θα υπάρχει καταχώρηση για τον τρόπο που κυρήσσονται και θα είναι ορατό προς το κοινό το οποίο χρειάζεται πληροφορίες σχετικά με τις 2 προστατευόμενες περιοχές. Για να γίνει όμως πρώτα νομοσχέδιο πρέπει να μεσολαβήσει κάποιος γι' αυτό. Οι κοινότητες και οι δήμοι που βρίσκονται κοντά ή περιλαμβάνουν τις ακόλουθες φυσικές περιοχές πρέπει να υποβάλουν συστάσεις προς τις αρμόδιες αρχές για να τονίσουν την σημαντικότητα τους και να γίνουν όλες οι απαραίτητες διαδικασίες για την καταγραφή και προβολή της κήρυξης των συγκεκριμένων περιοχών.

Το πρόβλημα της κατηγοριοποίησης των προστατευόμενων περιοχών στην Κύπρο είναι ένα πρόβλημα το οποίο δεν έπρεπε να υπάρχει γιατί υπάρχουν σαφείς οδηγίες με βάση την Διεθνή Ένωση για την προστασία της Φύσης και των Φυσικών Πόρων για το πως πρέπει να υφίσταται. Στις περισσότερες χώρες όπως αναφέραμε και παραδείγματα

στο κεφάλαιο 3 υπάρχει συνήθως μια νομοθεσία που περιλαμβάνει την ενιαία κατηγοριοποίηση των προστατευόμενων περιοχών, απαριθμώντας τη σειρά με την οποία κατατάσσονται. Για τις προστατευόμενες περιοχές της Κύπρου δεν υπάρχει μια ενιαία νομοθεσία που να τις περιλαμβάνει όλες.

Προτείνω την θέσπιση ενός τέτοιου Νομοθετήματος ώστε να υπάρχει σαφής προσδιορισμός των κατηγοριών των προστατευόμενων περιοχών. Για την δημιουργία ενός τέτοιου νόμου απαιτείται η συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων τμημάτων (πρόβλημα το οποίο αναλύσαμε πιο πάνω και θα προτείνουμε λύση στη συνέχεια) ώστε να αποφευχθούν οι όποιεςδήποτε συγχύσεις και παρερμηνείες και να καταστεί κατανοητή και ξεκάθαρη η κατηγοριοποίηση των περιοχών.

Όσον αφορά το πρόβλημα με την έλλειψη μέτρων και δράσεων σε συγκεκριμένες περιοχές του φυσικού περιβάλλοντος θα λυθεί με την αφύπνιση της Κυπριακής κυβέρνησης. Λόγω του ότι οι περισσότερες οδηγίες που δημιουργούνται έχουν να κάνουν με την προστασία των περιοχών Natura 2000 και τα Κρατικά δάση, η κυπριακή κυβέρνηση αφήνει σε δεύτερη μοίρα τις υπόλοιπες κατηγορίες. Όλες οι κατηγορίες περιέχουν αξιόλογα φυσικά στοιχεία και παρουσιάζουν σημαντικό ενδιαφέρον γιατί θα πρέπει να δίνεται η απαραίτητη προσοχή και να γίνεται σωστή διαχείριση σε όλες τις κατηγορίες. Η αφύπνιση της Κυπριακής κυβέρνησης θα επιτευχθεί με την κινητοποίηση του κόσμου καθώς και των διάφορων περιβαλλοντικών οργανώσεων, δίνοντας το μήνυμα πως όλες οι περιοχές του φυσικού περιβάλλοντος είναι σημαντικές και πρέπει να τις φροντίζουμε στο μέγιστο δυνατό βαθμό γιατί είναι μέρος της ζωής μας.

Για το τέταρτο και πιο σοβαρό πρόβλημα που αναλύσαμε πιο πάνω για την κακή διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών λόγω του μη συντονισμού των αρμόδιων τμημάτων μεταξύ τους, προτείνω την ανάληψη όλης της διαχείρισης των περιοχών μόνο από ένα τμήμα, όπως έγινε και πρόσφατα με το τμήμα αναπτύξεως υδάτων το οποίο ανέλαβε αποκλειστικά όλη την διαχείριση των υδάτων, ύδατα τα οποία διαχειρίζονταν και από το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως. Συγκεκριμένα όλες οι κατηγορίες των περιοχών προστασίας να μεταφερθούν στην αρμοδιότητα του Τμήματος Περιβάλλοντος, το οποίο σε συνεργασία με τα υπόλοιπα διαχειριστικά

τμήματα να ενσωματώνουν από κοινού τις δράσεις αποφεύγοντας έτσι τις συγκρούσεις μεταξύ τους και δημιουργώντας ένα ενιαίο διαχειριστικό πλαίσιο.

Ακόμη, όσον αφορά το προσωπικό που εργάζεται στα αρμόδια τμήματα, προτείνω την αύξηση του για την καλύτερη και γρηγορότερη διαχείριση των περιοχών. Επίσης προτείνω τον έλεγχο του ήδη υφιστάμενου προσωπικού καθώς και τον έλεγχο όσων προορίζονται να αναλάβουν εργασία εντός των διαχειριστικών τμημάτων, με την μορφή γραπτών εξετάσεων ώστε τα διαχειριστικά τμήματα να απαρτώνται μόνο από άτομα με εξειδικευμένες γνώσεις επί της διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών. Ακόμη προτείνω την δημιουργία περιβαλλοντικών σεμιναρίων ώστε οι εργαζόμενοι να εμπλουτίζουν συνεχώς τις γνώσεις τους και να μαθαίνουν νέες τεχνικές και μεθόδους για το τρόπο διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών. Η ένταξη καταρτισμένου προσωπικού θα βοηθήσει όχι μόνο στην καλύτερη και γρηγορότερη διαχείριση αλλά θα βοηθήσει και στην αντιμετώπιση των κοινωνικών αντιδράσεων αφού πολλές φυσικές περιοχές παραμένουν απροστάτευτες λόγω της κοινωνίας.

Τέλος για να αποφευχθούν οι κοινωνικές αντιδράσεις και για να προστατευτούν οι φυσικές περιοχές που εως τώρα παραμένουν απροστάτευτες λόγω της της ανθρώπινης ιδιοτροπίας, θα πρέπει να γίνουν πολύ μεγάλες προσπάθειες ώστε να ενσωμάτωση ο άνθρωπος νους την σημαντικότητα και τα πολλαπλά οφέλη που μπορεί να έχει ο άνθρωπος από την σωστή διαχείριση των περιοχών αυτών. Το δύσκολο αυτό έργο θα υλοποιηθεί μέσω της σωστής εκπαίδευσης και της κατάλληλης ενημέρωσης προς το κοινό και ιδιαίτερα στα μικρά παιδιά. Με την εισαγωγή μαθημάτων για το φυσικό περιβάλλον μέσα στα σχολεία, την συστηματική ενημέρωση μέσω τηλεοπτικών προγραμμάτων, την διάδοση ενημερωτικών φυλλαδίων, την ανάρτηση στο διαδίκτυο πληροφοριών σχετικά με το περιβάλλον, την δημιουργία συχνών εκδηλώσεων μέσα στις πόλεις και στις κοινότητες καθώς και με την δημιουργία περιβαλλοντικών κέντρων κυρίως στις περιοχές που παρουσιάζουν προβλήματα διαχείρισης θα επιτευχθεί ο στόχος για την κατάλληλη πληροφόρηση των ανθρώπων και θα καταλάβουν σε μεγάλο βαθμό πόσο σημαντικό είναι να προστατεύουν το φυσικό περιβάλλον. Ήδη άρχισαν να γίνονται κάποιες προσπάθειες για την ενημέρωση του κοινού μέσω του προγράμματος Life για την βιοποικιλότητα καθώς και με την δημιουργία κάποιων περιβαλλοντικών κέντρων αλλά χρειάζεται μεγαλύτερη προσπάθεια ούτως ώστε να κατανοήσει ο

άνθρωπος την σημαντικότητα του ζητήματος γιατί στην σημερινή εποχή, την εποχή του χρήματος είναι δύσκολο κάποιος να κάνει πίσω όταν συγκρούονται τα συμφέροντα του.

Ο στόχος για μια αποτελεσματική περιβαλλοντική πολιτική πρέπει να αποτελεί μονόδρομος, γιατί το φυσικό περιβάλλον και ειδικά οι προστατευόμενες περιοχές δεν αποτελούν μόνο περιοχές τις οποίες πρέπει να διαχειριζόμαστε γιατί περιλαμβάνουν πλούσιες ομορφιές και αξιόλογα φυσικά στοιχεία αλλά συμβάλλουν με την συνολική παρουσία τους στην επιβίωση και ανάπτυξη του ανθρώπου. Επιδρούν στη σωματική, πνευματική και ψυχική του διάπλαση και συντελούν στην διαμόρφωση της προσωπικότητας του. Όλα αυτά που προσφέρει το φυσικό περιβάλλον πρέπει να αποτελέσουν την αφορμή ώστε ο άνθρωπος να μάθει να σέβεται και να διαχειρίζεται σωστά το περιβάλλον γιατί χωρίς αυτό δεν θα υπήρχε.



## ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

### Παράρτημα 1

#### Τόποι Κοινοτικής σημασίας :

ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ	
Μάμμαρι- Δένεια	ΤΚΣ
Αλυκός Ποταμός- Αγ. Σωζόμενος ( τμήμα)	ΤΚΣ
Περιοχή Μιτσερού	ΤΚΣ
Δάσος Μαχαιρά	ΤΚΣ
Μαδαρή-Παπούτσα	ΤΚΣ
Περιοχή Πλατύ	ΤΚΣ
Κοιλάδα των Κέδρων- Κάμπος	ΤΚΣ
Φουντουκοδάση Πιτσιλιάς	ΤΚΣ
Κοιλάδα ποταμού Μαρούλλενας	ΤΚΣ
Ποταμός Περιστερώνας	ΤΚΣ
Κοιλάδα Καρκώτη	ΤΚΣ
ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ	
Κάβο Γκρέκο	ΤΚΣ
Θαλάσσια Περιοχή Νησιά	ΤΚΣ
Φράγμα Άχνας	ΤΚΣ
Λιμνη Παραλιμνίου(τμήμα)	ΤΚΣ
ΕΠΑΡΧΙΑ ΠΑΦΟΥ	
Περιοχή Πόλις- Γιαλιά	ΤΚΣ
Χα- Ποτάμι	ΤΚΣ
Κοιλάδα Διαρίζου	ΤΚΣ
Βουνί Παναγιάς	ΤΚΣ
Επισκοπή- Μωρού Νερού	ΤΚΣ
Θαλάσσια Περιοχή Μουλιά	ΤΚΣ
Ξερός Ποταμός	ΤΚΣ
Κοίλη- Μαυροκόλυμπος	ΤΚΣ
Περιοχή Σκούλλη	ΤΚΣ
Χερσόνησος του Ακάμα	ΤΚΣ
Περιοχή Αγιάτη	ΤΚΣ
Περιοχή Σταυρός της Ψόκας- Καρκαβάς	ΤΚΣ
Φάρος Κάτω Πάφου	ΤΚΣ
Περιοχή Δρύμου	ΤΚΣ
Περιοχή Κρήτου Μαρόττου	ΤΚΣ

ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΜΕΣΟΥ	
Δάσος Λεμεσού	ΤΚΣ
Εθνικό Δασικό πάρκο Τροόδους	ΤΚΣ
Ακρωτήριο Άσπρο-Πέτρα του Ρωμιού	ΤΚΣ
Κοιλάδα Λοιμνάτη	ΤΚΣ
Περιοχή Ασγάτας	ΤΚΣ
ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΑΡΝΑΚΑΣ	
Αλυκές Λάρνακας	ΤΚΣ
Πειοχή Λυμπιών- Αγ. Άννας	ΤΚΣ
Δάσος Σταυροβουνιού	ΤΚΣ
Περιοχή Λευκάρων	ΤΚΣ
Εθνικό Δασικό Πάρκο Ριζοελιάς	ΤΚΣ
Λίμνη Ορόκλινης	ΤΚΣ

(<http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf>)

## Παράρτημα 2

### Φυσικοί Οικότοποι και Οικότοποι των ειδών:

#### 2.1 Φυσικοί Οικότοποι:

	Τύπος Οικότοπου
1	Σερπεντινόφιλα λιβάδια της Κύπρου
2	Τυρφώνες του Τροόδους
3	Θαμνώνες και δασικές συστάδες της <i>Quercus alnifolia</i>
4	Δασικές συστάδες της <i>Quercus infectoria</i>
5	Δάση με <i>Cerdu brevifolia</i>

#### 2.2 Οικότοποι των Ειδών:

##### A. Ερπετά

1. *Colubercypriensis* (Κολούβρη η Κυπριακή)-Φίδι της Κύπρου
2. *Natrixnatrixcypriaca* (Νάτριξνάτριξ η Κυπριακή)-Κυπριακό νερόφιδο
3. *Cheloniemydas* ( Χελώνα η μύδας)- Πράσινη χελώνα

##### B. Είδη Χλωρίδας

1. *ArabisKennedyae* (Αραβίς η κεννέντεια)
2. *Astragalusmacrocarpusssp.lefkarensis* (Αστράγαλοςομακρόκαρπος υποείδος των Λευκάρων)

3. Centaureaakamantis (Κενταυρεία η ακαμάτις)
4. Chionodoxalochiae (χιονόδοξα η λοχεία)
5. Delphiniumcaseyi (δελφίνιο το κάσσειο)
6. Ophrysokotschy (Οφρύς η κοτσίεια)
7. Pinguiculacrystalline (πιγκκούικουλα η κρυστάλινη)
8. Ranunculuskkoensis (βατράχιο του Κύκκου)
9. Scillamorrisii(σκίλλα η μορρίσσεια)

(Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, 2004)

### Παράρτημα 3

#### Ζώνες Ειδικής Προστασίας:

ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ	
Δάσος Πάφου	ZEP
Τζιόνια	ZEP
Περιοχή Ατσά- Άγιος Θεόδωρος	ZEP
Βουνοκορφές Μαδαρής-Παπούτσας	ZEP
ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ	
Κάβο Γκρέκο	ZEP
Φράγμα Άχνας	ZEP
Λιμνη Παραλιμνίου(τμήμα)	ZEP
Περιοχή Αγ. Θέκλας- Λιοπέτρι	ZEP
ΕΠΑΡΧΙΑ ΠΑΦΟΥ	
Βουνί Παναγιάς	ZEP
Ξερός Ποταμός	ZEP
Χερσόνησος του Ακάμα	ZEP
Φάρος Κάτω Πάφου	ZEP
Φαράγγια Αγ. Αικατερίνης-Αγ. Παρασκευής	ZEP
Γκρεμμοί Χανουτάρη	ZEP
Εκβολές Ποταμού Έζουσας, Ξερού, και Διαρίζου	ZEP
ZEP κοιλάδας Σαμαρά	ZEP
ZEP κοιλάδας Διαρίζου	ZEP
Κοιλάδα Έζουσας	ZEP
Γκρεμμοί Έζουσας	ZEP
ZEP Χερσονησος Ακάμα	ZEP

(<http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf>)

#### Παράρτημα 4

#### A) Άγρια πτηνά η προστασία των οποίων επιβάλλει τον καθορισμό Ζωνών Ειδικής Προστασίας :

1. *Parus ater cypristes* Ελατοπαπαδίτσα ή μουγιαννούι
2. *Lanius nubicus* Δακκανούρα
3. *Oenanthe cyprica* Σκαλιφούρτα
4. *Sylvia melanothorax* Τρυπομάζης, τρυποράσης
5. *Certhia brachydactyla dorothea* Δενδροβάτης
6. *Phalacrocorax aristotelis* Θαλασσοκόρακας
7. *Phalacrocorax pygmeus* Φαλακροκόρακας ο πυγμαίος ή Λαγγόνα
8. *Pelecanus onocrotalus* Ροδοπελεκάνος
9. *Pelecanus crispus* Αργυροπελεκάνος
10. *Botaurus stellaris* Τρανομουγκάνα
11. *Ixobrychus minutus* Νανομουγκάνα
12. *Nycticorax nycticorax* Νυχτοκόρακας
13. *Ardeola ralloides* Κρυπτοτσινιάς, Βορτακοφάος
14. *Egretta garzetta* Λευκοτσικνιάς
15. *Egretta alba* Αργυροτσικνιάς
16. *Ardea purpurea* Πορφυροτσικνιάς
17. *Ciconia nigra* Μαυροπελαργός
18. *Ciconia ciconia* Λευκοπελαργός
19. *Plegadis falcinellus* Χαλκόκοτα
20. *Platalea leucorodia* Χουχιαρομύτα, Κουταλομούττας
21. *Phoenicopterus ruber* Φλαμίγκο
22. *Cygnus cygnus* Αγριόκυκνος
23. *Tadorna ferruginea* Καστανόχηνα
24. *Aythya nyroca* Βαλτόπαπια
25. *Oxyoura leucocephala* Κεφαλούδι
26. *Pernis apivorus* Σφηκοβαρβακίνα, ή μελισσογέρακο
27. *Milvus migrans* Τσίφτης
28. *Neophron percnopterus* Ασπροπάπης
29. *Gyps fulvus* Όρνιο, Γύπος
30. *Circus gallicus* Φιδαετός
31. *Circus aeruginosus* Καλαμόκιρκος
32. *Circus cyaneus* Βαλτόκιρκος
33. *Circus macrourus* Στεπόκιρκος
34. *Circus pygargus* Λιβαδόκιρκος
35. *Buteo rufinus* Αετοβαβακίνα
36. *Aquila heliaca* Βασιλαετός ή Αυτοκρατορικός Αετός

37. *Hieraaetus fasciatus* Περτικοσιάχινο, Σπιζαετός  
38. *Pandion haliaetus* Ψαραετός  
39. *Falco naumanni* Κιρκινέζι, σιαχίνι  
40. *Falco eleonorae* Μαυροπετρίτης, ή Γεράκιτης Ελεονόρας  
41. *Falco biarmicus* Χρυσογέρακας, ξανθογέρακο  
42. *Falco peregrinus* Πετρίτης, γεράκι  
43. *Porzana porzana* Στικτοπουλάδα, ορτυκομάνα  
44. *Porzana parva* Μικροπουλάδα  
45. *Porzana pusilla* Νανοπουλάδα  
46. *Crex crex* Ορτυγομάνα  
47. *Grus grus* Γερανός  
48. *Chlamydotis undulata* Χλαμυδόγαλος  
49. *Himantopus himantopus* Καλαμοκανάς  
50. *Recurvirostra avosetta* Αβοκέτα  
51. *Burhinus oedipnemos* Πετροτριλίδα  
52. *Cursorius cursor* Αμμόδρομος  
53. *Glareola pratensis* Νεροχελίδονο  
54. *Charadrius morinellus*  
(*Eudromias morinellus*)  
Βουνοσφυριχτής  
55. *Pluvialis apricaria* Βραχοπούλι, Πλουμούδι  
56. *Hoplopterus spinosus* Αγκαθονεραλλίδι  
57. *Philomachus pugnax* Ψευτομαχητής  
58. *Gallinago media* Διπλομπεκατσίνι  
59. *Tringaglareola* Λασπότρυγας  
Ε.Ε. Παρ. Ι(Ι), Αρ. 3758, 3/10/2003 152(Ι)/200381  
60. *Xenus cinereus* Τερεκότρυγας  
61. *Phalaropus lobatus* Ραδβοκολυμπότρυγας  
62. *Larus genei* Λεπτοραμφόγλαρος  
63. *Larus audouinii* Αιγαιόγλαρος  
64. *Gelochelidon nilotica* Γερογλάρονο  
65. *Sterna caspia* Καρατζάς  
66. *Sterna sandvicensis* Χειμωγλάρονο  
67. *Sterna dougallii* Ροδογλάρονο  
68. *Sterna hirundo* Ποταμογλάρονο  
69. *Chlidonias hybridus* Μουστακογλάρονο  
70. *Chlidonias niger* Μαυρογλάρονο  
71. *Pterocles orientalis* Ερημοπεριστερόκοτα, Πουρτάλλα  
72. *Asio flammeus* Βαλτόμπουφος  
73. *Caprimulgus europaeus* Γιδοβυζάτρα  
74. *Alcedo atthis* Αλκούνη  
75. *Coracias garrulus* Χαλκοκουρούνα

76. *Melanocorypha calandra* Τράσηλος, Βουνογαλάντρα
77. *Calandrella brachydactyla* Τράσηλος, Μικρογαλιάντρα
78. *Lullula arborea* Δενδροσταρήθρων
79. *Anthus campestris* Ναμοκελάδα
80. *Luscinia svecica* Γαλαζολαίμης
81. *Acrocephalus melanorogon* Μουστακοποταμίδα
82. *Sylvia reupelli* Μουστακοτσιροβάκος
83. *Sylvia nisoria* Ψαλτοτσιροβάκος, γιαλλούρα
84. *Ficedula parva* Νανομυγοχάφτης
85. *Ficedula semitorquata* Δρυομυγοχάφτης
86. *Ficedula albicollis* Κρικομυγοχάφτης
87. *Lanius collurio* Δακκανούρα, Αετομάχος
88. *Lanius minor* Δακκανούρα, Γαιδουροκεφαλάς
89. *Emberiza cineracea* Σμυρνοστίχλονο
90. *Emberiza hortulana* Βλάχος
91. *Emberiza caesia* Σκουροβλάχος, Σιταροπούλι

## **B) ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΑ ΕΙΔΗ ΠΤΗΝΩΝ**

### **(I) ΠΥΓΟΠΟΔΙΔΕΣ (PODICIPEDIDAE)**

1. Βουττήχτης, Κωλοβούττης *Tachybaptus ruficollis*
2. Σκουφοβουτηχτάρα *Podiceps cristatus*
3. Κοκκινοβουτηχτάρα *Podiceps grisegena*
4. Ωτοβουτηχτάρα *Podiceps auritus*
5. Μαυροβουτηχτάρα *Podiceps nigricollis*

### **(II) ΡΙΝΟΤΡΥΠΙΔΕΣ (PROCELLARIIDAE)**

1. Αρτέμης, Θυελλοπόροσκοινός *Galonectris diomedea*
2. Μύχος, Θυελλοπόροσοφάιος *Puffinus puffinus*

### **(III) ΥΔΡΟΒΑΤΙΔΕΣ (HYDROBATIDAE)**

1. Πετρίλος *Hydrobates pelagicus*

### **(IV) ΣΟΥΛΙΔΕΣ (SULIDAE)**

1. Σούλα *Sula bassana*

### **(V) ΦΑΛΑΚΡΟΚΟΡΑΚΙΔΕΣ (PHALACROCORACIDAE)**

1. Κορμοράνος *Phalacrocorax carbo*
2. Θαλασσοκόρακας *Phalacrocorax aristotelis*
3. Λαγγόνα *Phalacrocorax pygme*

(VI) ΠΕΛΕΚΑΝΙΔΕΣ (PELECANIDAE)

1. Ροδοπελεκάνος *Pelecanus onocrotalus*
2. Αργυροπελεκάνος *Pelecanus crispus*

(VII) ΕΡΩΔΙΔΕΣ (ARDEIDAE)

1. Τρανομουγκάνα *Botaurus stellaris*
2. Νονομουγκάνα, Ερωδιός, *Ixobrychus minutus*

Βορτακοφάος.

3. Νυχτοκόρακας, Ερωδιός, *Nycticorax nycticorax*

Βορτακοφάος.

4. Κρυπτοτσικνιάς, Ερωδιός, *Ardeola ralloides*

Βορτακοφάος.

5. Γελαδάρης *Bubulcus ibis*
6. Λευκοτσικνιάς, Ψαροφάος, *Egretta garzetta*

Χανούμισσα.

7. Αργυροτσικνιάς *Egretta alba*
8. Σταχτοτσικνιάς, Ερωδιός, Πελλός *Ardea cinerea*
9. Πορφυροτσικνιάς, Βορτακοφάος *Ardea purpurea*

(VIII) ΠΕΛΑΡΓΙΔΕΣ (CICONIDAE)

1. Μαυροπελαργός *Ciconia nigra*
2. Λευκοπελαργός *Ciconia ciconia*

(IX) ΘΡΗΣΚΙΟΡΝΙΘΙΔΕΣ ή ΗΒΙΔΕΣ (THRESKIORNITHIDAE)

1. Χαλκόκοτα, πετεινός *Plegadis falcinellus*
2. Χουλιανομούττα, Κουταλομούττα *Platalea leucorodia*

(X) ΦΟΙΝΙΚΟΠΤΕΡΙΔΕΣ (PHOENICOPTERIDAE)

1. Φλαμίνγκο *Phoenicopterus ruber*

(XI) ΝΗΣΣΙΔΕΣ (ANATIDAE)

1. Βουβόκυκνος *Cygnus olor*
2. Αγριόκυκνος *Cygnus cygnus*
3. Κοκκινολαιμόχηνα *Branta ruficollis*
4. Αλοπόχηνα *Alorochen aegyptiacus*
5. Καστανόχηνα *Tadorna ferruginea*
6. Βαρβάρα, Αλάουρτος *Tadorna tadorna*
7. Στικτόπαπια *Marmaronetta angustirostris*
8. Μαριλόπαπια *Aythya marila*
9. Μαυρόπαπια *Melanitta nigra*
10. Κουδουνόπαπια *Bucephala clangula*
11. Νανοπρίστης *Mergus albellus*
12. Λοφοπρίστης *Mergus serrator*
13. Χηνοπρίστης *Mergus merganser*
14. Κεφαλούδι *Oxyura leucocephala*

(XII) ΑΞΙΠΤΡΙΔΕΣ (ACCIPITRIDAE)

1. Σφηκοβαρβακίνα *Pernis apivorus*
2. Τσίφτης *Milvus migrans*
3. Ψαλιδιάρης *Milvus milvus*
4. Θαλασσαετός, Αλαιοετός *Haliaeetus albicilla*
5. Γυπαετός *Gypaetus barbatus*
6. Ασπροάρης *Neophron percnopterus*
7. Γύπας, Όρνιο *Gyps fulvus*
8. Μαυρόγυπας *Aegyptius monachus*



9. Φιδαετός *Circaetus gallicus*
10. Καλαμόκιρκος, Σιαχίνι *Circus aeruginosus*
11. Ασπροσιάχινο, Βαλτόκιρκος *Circus cyaneus*
12. Στεπόκιρκος *Circus macrourus*
13. Λιβαδόκιρκος *Circus pygargus*
14. Διπλοσάινο *Accipiter gentilis*
15. Ξεφτέρι, Τζικλογέρακας *Accipiter nisus*
16. Σαϊνι *Accipiter brevipes*
17. Ποντικοβαρβακίνα, Σιούχας *Buteo buteo*
18. Αετοβαρβακίνα *Buteo rufinus*
19. Αρκτικοβαρβακίνα *Buteo lagopus*
20. Κραυγαετός *Aquila pomarina*
21. Στικταετός *Aquila clanga*
22. Βασιλαετός, Αυτοκρατορικόςαετός, *Aquila heliaca*

#### Γεράκα

23. Χρυσαιετός *Aquila chrysaetos*
24. Σταυραιετός *Hieraetus pennatus*
25. Περτικοσιάχινο, Σπιζαιετός *Hieraetus fasciatus*

#### (XIII) ΠΑΝΔΙΟΝΙΔΕΣ (PANDIONIDAE)

1. Ψαραετός *Pandion haliaetus*

#### (XIV) ΙΕΡΑΚΙΔΕΣ (FALCONIDAE)

1. Κιρκινέζι *Falco naumanni*
2. Βραχοκιρκινέζο, Σιαχίνι *Falco tinnunculus*

#### Κίτσης, Αερογάμης

3. Μαυροκιρκινέζο, Φαλκόνι *Falco vespertinus*

#### τοκοτσινοπόδαρο

4. Νανογέρακας *Falco columbarius*
5. Δεντρογέρακας *Falco subbuteo*
6. Μαυροπετρίτης, Φαλκόνι *Falco eleonorae*  
της Ελεωνόρας, Μαυρομμάτης
7. Γαλαζογέρακας *Falco concolor*
8. Κυνηγογέρακας *Falco cherrug*
9. Πετρίτης *Falco peregrinus*
10. Χρυσογέρακας *Falco biarmicus*

(XV) ΓΕΡΑΝΙΔΕΣ (GRUIDAE)

1. Σταχτογερανός, Γερανός *Grus grus*
2. Νυψογερανός *Anthropoides virgo*

(XVI) ΩΤΙΔΕΣ (OTIDIDAE)

1. Χαμωτίδα *Tetrax tetrax*
2. Χλαμυδόγαλος *Chlamydotis undulata*
3. Αγριόγαλος *Otis tarda*

(XVII) ΡΑΛΛΙΔΕΣ (RALLIDAE)

1. Νεροκοτσέλα, Νεραλλίδι *Rallus aquaticus*
2. Στηκτοπουλάδα *Porzana porzana*
3. Μικροπουλάδα *Porzana parva*
4. Νανοπουλάδα *Porzana pusilla*
5. Ορτυκομάνα *Crex crex*
6. Αρκόρνια, Αρκοπετείναρο, *Gallinula chloropus*

Νεροπουλάδα

7. Σουλτανοπουλάδα *Porphyrio porphyrio*

(XVIII) ΑΙΜΑΤΟΠΟΔΙΔΕΣ (HAEMATOPODIDAE)

1. Στρειδοφάγος *Haematopus ostralegus*

(XIX) ΑΝΩΡΑΜΦΙΔΕΣ (RECURVIROSTRIDAE)

1. Καλαμοκανάς, Καλαμοζάμπης *Himantopus himantopus*
2. Αβοκέτα *Recurvirostra avosetta*

(XX) ΟΙΔΗΚΝΗΜΙΔΕΣ (BURHINIDAE)

1. Τρουλλουρία *Burhinus oediconemus*

(XXI) ΘΑΛΑΣΣΟΧΕΛΙΝΟΔΙΔΕΣ (GLAREOLIDAE)

1. Αμμοδρόμος *Cursorius cursor*
2. Νεροχελίδονο *Glareola pratincola*
3. Μαυροχελίδονο *Glareola nordmanni*

(XXII) ΧΑΡΑΔΡΙΔΕΣ (CHARADRIIDAE)

1. Ποταμοσφυριχτής, Νεραλλίδι *Charadrius dubius*
2. Αμμοσφυριχτής, Νεραλλίδι *Charadrius hiaticula*
3. Θαλασσοσφυριχτής, Πλουμούδι *Charadrius alexandrinus*
4. Νεραλλίδι *Arenaria interpres*
5. Ερημοσφυρικτής *Charadrius leschenaultii*
6. Νεραλλίδι *Charadrius asiaticus*
7. Βουνοσφυριχτής *Charadrius morinellus*
8. Βροχοπούλι, Πλουμούδι *Pluvialis apricaria*
9. Αργυροπούλι, Πλουμίδι *Pluvialis squatarola*
10. Αγκαθονεραλλίδι *Hoplopterus spinosus*
11. Αγγελοκαλημάνα *Chettusia gregaria*
12. Λευκουροκαλημάνα *Chettusia leucura*

(XXIII) ΣΚΟΛΟΠΑΚΙΔΕΣ (SCOLOPACIDAE)

1. Χοντροσκαλίδρα *Calidris canutus*
2. Λευκοσκαλίδρα *Calidris alba*
3. Νανοσκαλίδρα, Νεραλλίδα *Calidris minuta*

4. Σταχτοσκαλίδρα *Calidris temminckii*
5. Δρεπανοσκαλίδρα, Νεραλλίδα *Calidris ferruginea*
6. Λασποσκαλίδρα, Νεραλλίδι *Calidris alpina*
7. Μπεκατσινοσκαλίδρα *Limicola falcinellus*
8. Ψευτομαχητής *Philomachus pugnax*
9. Πρασινοσκέλης, Νεραλλίδι *Tringa nebularia*
10. Νεραλλίδι *Tringa totanus*
11. Αλμιρίδι, Δασότρυγγας *Tringa ochropus*
12. Λασπότρυγγας *Tringa glareola*
13. Τερετότρυγγας *Xenus cinereus*
14. Ποταμότρυγγας *Actitis (= tringa) hypoleucos*
15. Χαμικοκυλιστής *Phalaropus lobatus*
16. Τρύγγας ο ελόβιος *Tringa stagnatilis*
17. Νουμήνιος ο τοξοράμφης *Numenius arquata*
18. Νουμήνιος ο φαιόπους *Numenius phaeopus*
19. Νουμήνιος ο λεπτόραμφος *Numenius tenuirostris*
20. Λιμόζα η κοινή *Limosa limosa*
21. Λιμόζα της Λαπωνίας *Limosa lapponica*

(XXIV) ΣΤΕΡΚΟΡΑΙΪΔΕΣ (STERCORARIIDAE)

1. Μικροληστόγλαρος *Stercorarius parasiticus*

(XXV) ΛΑΡΙΔΕΣ (LARIDAE)

1. Ψαρόγλαρος *Larus ichthyaetus*
2. Σκυλοκούταβος *Larus melanocephalus*
3. Νανόγλαρος *Larus minutus*
4. Καστανοκεφαλόγλαρος, Γλάρος *Larus ridibundus*
5. Γλάρος, Λεπτοραμφόγλαρος *Larus genei*

6. Αιγαιόγλαρος, Γλάρος ο ελαιόπους *Larus audouinii*
7. Θυελλόγλαρος *Larus canus*
8. Μελανόγλαρος, Γλάρος *Larus fascus*
9. Ασημόγλαρος, Γλάρος *Larus argentatus*
10. Γιγαντόγλαρος *Larus marinus*
11. Τριδαχτυλόγλαρος *Rissa tridactyla*

(XXVI) ΣΤΕΡΝΙΔΕΣ ή ΔΡΕΠΙΑΝΙΔΕΣ (STERNIDAE)

1. Γελογλάρωνο, Γλαρόνι *Gelochelidon nilotica*
2. Καρατζάς *Sterna caspia*
3. Χειμωνογλάρωνο *Sterna sandvicensis*
4. Γλαρόνι, Ποταμογλάρωνο *Sterna hirundo*
5. Αρκτικογλάρωνο *Sterna paradisaea*
6. Νανογλάρωνο *Sterna albifrons*
7. Μουστακογλάρωνο, Γλαρόνι *Chlidonias hybridus*
8. Μαυρογλάρωνο *Chlidonias niger*
9. Αργυρογλάρωνο, Γλαρονάκι *Chlidonias leucopterus*

(XXVII) ΠΤΕΡΟΚΛΙΔΙΔΕΣ (PTEROCLIDAE)

1. Ερημοπεριστερόκοτα ή Πουρτάλα *Pterocles orientalis*
2. Σουβλοπεριστερόκοτα *Pterocles alchata*

ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΔΕΣ (COLUMBIDAE)

1. Φιλικουτούνι *Streptopelia risoria*
2. Φοινικοπερίστερο *Streptopelia senegalensis*

(XXVIII) ΚΟΚΚΥΓΙΔΕΣ (CUCULIDAE)

1. Κισσόκουκος, Καλοχρονιά *Clamator glandarius*
2. Κούκος, Φασσοτρύγωνο *Cuculus canorus*

(XXIX) ΤΥΤΟΝΙΔΕΣ (TYTONIDAE)

1. Ανθρωποπούλλι, Χαροπούλλι *Tyto alba*

(XXX) ΣΤΡΙΓΓΙΔΕΣ ή ΓΛΑΥΚΙΔΕΣ (STRIGIDAE)

1. Θουπί, Γκιώνης *Otus scops*

2. Κουκκουρκιάος, Κουκουβάγια *Athene noctua*

3. Νανόμπουφος, Αρκόθουπος *Asio otus*

4. Βαλτόμπουφος *Asio flammeus*

(XXXI) ΑΙΓΟΘΗΛΙΔΕΣ (CAPRIMULGIDAE)

1. Νυχτοπούλλι, Νυχτοπάτης *Caprimulgus europaeus*

Βυζάστρα, Γυδοβυζάστρα

2. Νυχτοπάτης (Αιγοθήλης ο αιγυπτιακός) *Caprimulgus aegyptius*

(XXXII) ΜΙΚΡΟΠΟΔΙΔΕΣ (APODIDAE)

1. Πετροσιελίδονο, Μαυροσταχτάρα *Apus apus*

2. Ωχροσταχτάρα, Σταχτοπετροσιελίδονο *Apus pallidus*

3. Ασπροπετροσιελίδονο, Κλαδιστήρα *Apus melba*

Βουνοσταχτάρα

(XXXIII) ΑΛΚΥΟΝΙΔΕΣ (ALCEDINIDAE)

1. Σμυρνοπούλι *Halcyon smyrnensis*

2. Αλκυόνα, Ψαροφάς, *Alcedo atthis*

Θαλασσονέρουππος

3. Λοφοκήρυλος *Ceryle rudis*

(XXXIV) ΜΕΡΟΠΙΔΕΣ (MEROPIDAE)

1. Πρασινόμεροπας *Merops superciliosus*

2. Μελισσοφάγος *Merops apiaster*

(XXXV) ΚΟΡΑΚΟΦΩΝΙΔΕΣ (CORACIIDAE)

1. Κράγκα ή Χρυσοκαρακάξα *Coracias garrulus*

(XXXVI) ΕΠΟΠΙΔΕΣ (UPUPIDAE)

1. Πουπούξιος, Τσαλαπετεινός *Upupa epops*

(XXXVII) ΔΡΥΟΚΟΛΑΠΤΙΔΕΣ (PICIDAE)

1. Θερκοπούλι, Στραβολαίμης *Jynx torquilla*

(XXXVIII) ΚΟΡΥΔΑΛΛΙΔΕΣ (ALAUDIDAE)

1. Αμμοσιταρήθρα *Ammomanes deserti*

2. Τρασιήλα, Μαυροτράσιηλος *Melanocorypha bimaculata*

3. Τρασηλού *Calandrella rufescens*

4. Τράσηλος *Calandrella brachydactyla*

5. Τρασιήλα *Melanocorypha calandra*

(XXXIX) ΧΕΛΙΔΟΝΙΔΕΣ (HIRUNDINIDAE)

1. Οχτασιελίδο, Ασπροσιελίδο *Riparia riparia*  
Οχθοχελίδο

2. 2. Βραχοσιελίδο, Πετροχελίδο *Ptyonoprogne rupestris*

3. 3. Σιελιδόνι, Σταυροχελίδο *Hirundo rustica*

4. 4. Κοτσηνοκωλού, Μίλτοχελίδο *Hirundo daurica*

5. 5. Ασπροκωλού, Ασπροσιελίδο *Delichon urbica*

(XL) ΣΕΙΣΟΠΥΓΙΔΕΣ (MOTACILLIDAE)

1. Γαΐδουροκελάδα *Anthus novaeseelandie*

2. Χαμοκελάδα *Anthus campestris*

3. Γιαλούϊ *Anthus similis*

4. Γιαλούϊ *Anthus hodgsoni*

5. Δεντροκελάδα, Γιαλούϊ *Anthus trivialis*

6. Λιβαδοκελάδα, Γιαλούϊ *Anthus pratensis*

7. Αρκτικοκελάδα, Γιαλούϊ *Anthus cervinus*

8. Νεροκελάδα *Anthus spinoletta*

9. Κιτρινοσουσούρα, Ζευκαλάτης *Motacilla flava* (sub.)

10. Ζευκαλάτης *Motacilla citreola*

11. Ζευκαλάτης *Motacilla cinerea*

12. Ζευκαλάτης, Λευκοσουσούρα *Motacilla alba*

(XLI) ΒΟΜΒΥΚΙΛΙΔΕΣ (BOMBYCILLIDAE)

1. Βομβυκίλλα *Bombycilla garrulus*

(XLII) ΚΙΝΚΛΙΔΕΣ (CINCLIDAE)

1. Νεροκότσυφας *Cinclus cinclus*

(XLIII) ΤΡΩΓΛΟΔΥΤΙΔΕΣ (TROGLODYTIDAE)

1. Τρυποφράχτης, Τρυποκάρυδο *Troglodytes troglodytes*

(XLIV) ΠΡΟΥΝΕΛΛΙΔΕΣ (PRUNELLIDAE)

1. Θαμνοψάλτης *Prunella modularis*

(XLV) ΜΥΙΟΘΗΡΙΔΕΣ (MUSCICAPIDAE)

1. Σταχτομυγοχάφτης, Σικαλούϊ, *Muscicapa striata*

Μουγιαγοχάφτης

2. Νανομυγοχάφτης *Ficedula parva*

3. Δρυομυγοχάφτης *Ficedula semitorquata*

4. Κρικομυγοχάφτης *Ficedula albicollis*

5. Μαυρομυγοχάφτης *Ficedula hypoleuca*

(XLVI) ΤΟΥΡΔΙΔΕΣ (TURDIDAE)

1. Κοτσιηνοπούπουφος, Κοκκινολαίμης *Erithacus rubecula*

2. Τσιγλαηδόνι *Luscinia luscinia*

3. Αηδόνι *Luscinia megarhynchos*

4. Γαλαζολαίμης *Luscinia svecica*

5. Φοινίκουρος, Καρβουνιάρης *Phoenicurus ochruros*

6. Κοκκινούρης, Κοτσιηνονούρης *Phoenicurus phoenicurus*

7. Καστανολαίμης, Κοτσιηνονούρης *Saxicola rubetra*

8. Παπαθκιά, Μαυρολαίμης *Saxicola torquata*

9. Κοτσιηνολαίμης *Saxicola caprata*



10. Αμμοπετρόκλης *Oenanthe isabellina*

11. Σκαλιφούρτα, Ασπροκόλα, *Oenanthe oenanthe*

Σταχτοπετρόκλης

12. Σκαλιφούρτα, Ασπροτζιεφαλούσα *Oenanthe cyriaca*

13. Ασπροκωλίνα, Σκαλιφούρτα, *Oenanthe hispanica*

Ασπροκόλα

14. Ερημοπετρόκλης *Oenanthe deserti*

15. Σκαλιφούρτα, Ασπροκόλα *Oenanthe finschii*

16. Σκαλιφούρτα, Ασπροκόλα *Oenanthe monacha*

17. Σκαλιφούρτα, Ασπροκόλα *Oenanthe leucopyga*

18. Πετροκότσυφας *Monticola saxatilis*

19. Γαλαζοκότσυφας, Πετροκότσυφας *Monticola solitarius*

20. Χιονότζικλα *Turdus torquatus*

#### (XLVII) ΣΥΛΒΙΙΔΕΣ (SYLVIIDAE)

1. Μουγιαννούϊ *Cettia cetti*

2. Καρηκοκυστική, Δουλαπάρης *Cisticola juncindis*

3. Μουγιαννούϊ *Prinia gracilis*

4. Θαμνοτριλιστής *Locustella naevia*

5. Ποταμοτριλιστής *Locustella fluviatilis*

6. Καλαμοτριλιστής *Locustella luscinioides*

7. Μουστακοποταμίδα *Acrocephalus melanopogon*

8. Βουρλοποταμίδα *Acrocephalus schoenobaenus*

9. Βαλτοποταμίδα, Μουγιαννούϊ *Acrocephalus palustris*

10. Καλαμοποταμίδα, Μουγιαννούϊ *Acrocephalus scirpaceus*

11. Τσιγλοποταμίδα *Acrocephalus arundinaceus*

12. Τριβιτούρα, Μαριαννούϊ, *Hippolais pallida*

Ωχροστρατίδα

13. Λιοστριτίδα *Hippolais olivetorum*
14. Κιτρινοστριτίδα *Hippolais icterina*
15. Ισπανοτσιροβάκος, Κοτσινοφτέρι *Sylvia conspicillata*
16. Κοκκινοτσιροβάκος *Sylvia cantillans*
17. Μαυροτσιροβάκος, Μουγιαννούϊ *Sylvia melanocephala*
18. Τρυποράσης, Τρυποβάτης *Sylvia melanothorax*
19. Μουστακοτσιροβάκος *Sylvia rueppelli*
20. Ερημοτσιροβάκος *Sylvia nana*
21. Δεντροτσιροβάκος *Sylvia hortensis*
22. Ψαλτοτσιροβάκος, Γιαλλούρα *Sylvia nisoria*
23. Λαλοτσιροβάκος, Μουγιαννούϊ, *Sylvia curruca*

Ασπρολαίμη, Συκαλλίδα

24. Θαμνοτσιροβάκος, Μουγιαννούϊ, *Sylvia communis*
- Ασπρολαίμη, Συκαλλίδα
25. Κηποτσιροβάκος *Sylvia borin*
  26. Σταφιδοτσιροβάκος, Αμπελοπούλι *Sylvia atricapilla*
  27. Γραμμοφυλλοσκόπος *Phylloscopus inornatus*
  28. Μουγιαννούϊ *Phylloscopus fuscatus*
  29. Βουνοφυλλοσκόπος *Phylloscopus bonelli*
  30. Δασοφυλλοσκόπος *Phylloscopus sibilatrix*
  31. Δεντροφυλλοσκόπος, Μουγιαννούϊ *Phylloscopus collybita*
  32. Θαμνοφυλλοσκόπος *Phylloscopus trochilus*
  33. Χρυσοβασιλίσκος *Regulus regulus*
  34. Πυρροβασιλίσκος *Regulus ignicapillus*

(XLVIII) ΠΑΡΙΔΕΣ (PARIDAE)

1. Ελατοπαπαδίτσα, Πέμπετσος *Parus ater cypristes*

2. Γαλαζοπαπαδίτσα, Τσαγκαρούϊν, *Parus major*

Γιαννιτσαρούϊ

(XLIX) ΤΟΙΧΟΔΡΟΜΑΔΙΔΕΣ (TICHODROMADIDAE)

1. Σβαρνίτσα *Tichodroma muraria*

(L) ΚΕΡΘΙΔΕΣ (CERTHIIDAE)

1. Καμποδεντροβάτης, Δεντροβάτης *Certhia brachydactyla*

(LI) ΡΕΜΙΖΙΔΕΣ (REMIZIDAE)

1. Σακουλοπαπαδίτσα *Remiz pendulinus*

(LII) ΟΡΙΟΛΙΔΕΣ (ORIOOLIDAE)

1. Συκοφάγος, Φλορκός, Κλορκός, *Oriolus oriolus*

Συκοφάς

(LIII) ΑΕΤΟΜΑΧΙΔΕΣ (LANIIDAE)

1. Δακκανούρα, Αετομάχος, Μακρονούρα *Lanius collurio*

2. Δακκανούρα, Γαϊδουροκεφαλός *Lanius minor*

3. Δακκανούρα, Διπλοκεφαλός *Lanius excubitor*

4. Δακκανούρα, Κοκκινοκεφαλός *Lanius senator*

5. Δακκανούρα, Παρδαλοκεφαλός *Lanius nubicus*

(LVI) ΚΟΡΑΚΙΔΕΣ (CORVIDAE)

1. Χαρβαρόνι *Corvus frugilegus*

2. Κόρακας, Κλόκκαρος *Corvus corax*

(LV) ΨΑΡΙΔΕΣ (STURNIDAE)

1. Αγιοπούλι *Sturnus roseus*

(LVI) ΣΤΡΟΥΘΙΔΕΣ (PLOCEIDAE)

1. Στρούθος *Passer moabiticus*

2. Πετροσπουργίτης *Petronia petronia*

3. Σπουργίτης ο ισπανικός *Passer hispaniolensis*

(LVII) ΣΠΙΖΙΔΕΣ (FRINGILLIDAE)

1. Σπίνος, Σκίννος *Fringilla coelebs*

2. Χειμωνόσπιννος *Fringilla montifringilla*

3. Μπασταρτοκανάρινο *Serinus pusillus*

4. Μπασταρτοκανάρινο *Serinus serinus*

5. Φλώρος, Λουλλουδάς *Carduelis chloris*

6. Καρδερίνα, Ζγαρτίλι *Carduelis carduelis*

7. Χρυσοκαρδερίνα, Δκιολαρούϊ *Carduelis spinus*

8. Κοτσινήαρα, Τσακροσγάρτιλο *Carduelis cannabina*

9. Ελατοσταυρομούττης, Σταυρομούττης *Loxia curvirostra*

Ζαομούττης, Πινολοφάς

10. Αρκόσπιννος *Pyrrhula pyrrhula*

11. Χοντρομούττης, Διπλόσπιννος *Coccothraustes  
coccothraustes*

(LVIII) ΕΜΠΕΡΙΖΙΔΕΣ (EMBERIZIDAE)

1. Ελατοσίγλονο *Emberiza leucocephala*

2. Χρυσοσίγλονο *Emberiza cintrinella*

3. Βουνοσίγλονο *Emberiza cia*

4. Σμυρνοσίγλονο *Emberiza cineracea*

5. Βλάχος, Σιταροπούλλι *Emberiza hortulana*

6. Σκουρόβλαχος, Σιταροπούλλι, *Emberiza caesia*  
Χοντρομούττης

7. Σημυδοσίγλονο *Emberiza aureola*

8. Καλαμοσίγλονο *Emberiza schoeniclus*

9. Κρασπούλλι, Τρίλιγγος *Emberiza malenocephala*

10. Καμποτσιόγλονο, Τσακρόστρουθος *Miliaria calandra*

**Γ) Είδη πτηνών υπό απειλή:**

1. Όρνιο, Γύπας *Gypsfulvus*
2. Μαυρόγυπας *Aegyptusmonachus*
3. Βασιλαετός, Γεράκα *Aquilaheliaca*
4. Σπιζαετός, Περτικοσιάχινο *Hieraaetusfasciatus*
5. Αιγαιόγλαρος *Larusaudouinii*
6. Ερημοπεριστερόκοτα, Πουρτάλα *Pteroclesorientalis*

(<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/>)

**Παράρτημα 5**

**Περιοχές Natura 2000:**

Κωδικός	Περιοχή	ΤΚΣ/ΖΕΠ
<b>ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ</b>		
CY2000001	Μάμμαρι- Δένεια	ΤΚΣ
CY2000002	Αλυκός Ποταμός- Αγ. Σωζόμενος ( τμήμα)	ΤΚΣ
CY2000003	Περιοχή Μιτσερού	ΤΚΣ
CY2000004	Δάσος Μαχαιρά	ΤΚΣ
CY2000005	Μαδαρή-Παπούτσα	ΤΚΣ
CY2000006	Δάσος Πάφου	ΖΕΠ
CY2000007	Περιοχή Πλατύ	ΤΚΣ
CY2000008	Κοιλάδα των Κέδρων- Κάμπος	ΤΚΣ
CY2000009	Φουντουκοδάση Πιτσιλιάς	ΤΚΣ
CY2000010	Κοιλάδα ποταμού Μαρούλλενας	ΤΚΣ
CY2000011	Ποταμός Περιστερώνας	ΤΚΣ
CY2000012	Κοιλάδα Καρκώτη	ΤΚΣ
CY2000013	Τζιώνια	ΖΕΠ
CY2000014	Περιοχή Ατσά- Άγιος Θεόδωρος	ΖΕΠ
CY2000015	Βουνοκορφές Μαδαρής-Παπούτσας	ΖΕΠ
<b>ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ</b>		
CY3000005	Κάβο Γκρέκο	ΤΚΣ&ΖΕΠ
CY3000006	Θαλάσσια Περιοχή Νησιά	ΤΚΣ

CY3000007	Φράγμα Άχνας	ZEP
CY3000008	Λιμνη Παραλιμνίου(τμήμα)	TKΣ&ZEP
CY3000009	Περιοχή Αγ. Θέκλας- Λιοπέτρι	ZEP
<b>ΕΠΑΡΧΙΑ ΠΑΦΟΥ</b>		
CY4000001	Περιοχή Πόλις- Γιαλιά	TKΣ
CY4000002	Χα- Ποτάμι	TKΣ
CY4000003	Κοιλάδα Διαρίζου	TKΣ
CY4000004	Βουνί Παναγιάς	TKΣ&ZEP
CY4000005	Επισκοπή- Μωρού Νερού	TKΣ
CY4000006	Θαλάσσια Περιοχή Μουλιά	TKΣ
CY4000007	Ξερός Ποταμός	TKΣ&ZEP
CY4000008	Κοίλη- Μαυροκόλυμπος	TKΣ
CY4000009	Περιοχή Σκούλλη	TKΣ
CY4000010	Χερσόνησος του Ακάμα	TKΣ&ZEP
CY4000011	Περιοχή Αγιάτη	TKΣ
CY4000012	Περιοχή Σταυρός της Ψώκας- Καρκαβάς	TKΣ
CY4000013	Φάρος Κάτω Πάφου	TKΣ&ZEP
CY4000014	Περιοχή Δρύμου	TKΣ
CY4000015	Περιοχή Κρήτου Μαρόττου	TKΣ
CY4000016	Φαράγγια Αγ. Αικατερίνης-Αγ. Παρασκευής	ZEP
CY4000017	Γκρεμμοί Χανουτάρη	ZEP
CY4000018	Εκβολές Ποταμού Έζουσας, Ξερού, και Διαρίζου	ZEP
CY4000019	ZEP κοιλάδας Σαμαρά	ZEP
CY4000020	ZEP κοιλάδας Διαρίζου	ZEP
CY4000021	Κοιλάδα Έζουσας	ZEP
CY4000022	Γκρεμμοί Έζουσας	ZEP
CY4000023	ZEP Χερσονησος Ακάμα	ZEP
<b>ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΜΕΣΟΥ</b>		
CY5000001	Δάσος Λεμεσού	TKΣ
CY5000004	Εθνικό Δασικό πάρκο Τροόδους	TKΣ&ZEP
CY5000005	Ακρωτήριο Άσπρο-Πέτρα του Ρωμιού	TKΣ&ZEP
CY5000006	Κοιλάδα Λοιμνάτη	TKΣ
CY5000007	Περιοχή Ασγάτας	TKΣ
CY5000008	Περιοχή Κοιλάδας Ξυλούρικου	ZEP
CY5000009	Ποταμός Παραμαλιού	ZEP
CY5000010	ZEP Χα- Ποτάμι	ZEP
<b>ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΑΡΝΑΚΑΣ</b>		
CY6000002	Αλυκές Λάρνακας	TKΣ&ZEP
CY6000003	Πειοχή Λυμπιών- Αγ. Άννας	TKΣ
CY6000004	Δάσος Σταυροβουνιού	TKΣ
CY6000005	Περιοχή Λευκάρων	TKΣ

CY6000006	Εθνικό Δασικό Πάρκο Ριζοελιάς	ΤΚΣ
CY6000007	Ποταμός Παναγίας Στάζουσας	ΖΕΠ
CY6000008	Ποταμός Πεντάσχοινος	ΖΕΠ
CY6000009	Περιοχή Κόσης-Παλλουρόκαμπου	ΖΕΠ
CY6000010	ΖΕΠ Λίμνη Ορόκλινης	ΖΕΠ
CY6000011	Λίμνη Ορόκλινης	ΤΚΣ

(<http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf>)

## Παράρτημα 6

### Κρατικά Δάση:

	ΚΡΑΤΙΚΑ ΔΑΣΗ
1	ΑΧΝΑ Block I
2	ΑΧΝΑ Block II
3	ΑΧΝΑΡΙΑ
4	ΑΔΕΛΦΟΙ
5	ΑΔΕΛΦΟΙ
6	ΑΔΕΛΦΟΙ
7	ΑΔΕΛΦΟΙ
8	ΑΕΤΟΜΟΥΤΗ
9	ΑΕΤΟΠΕΤΡΑ
10	ΑΕΤΟΠΕΤΡΑ
11	ΑΕΤΟΠΕΤΡΑ
12	ΑΕΤΟΠΕΤΡΑ
13	ΑΕΤΟΠΕΤΡΑ
14	ΑΕΤΟΠΕΤΡΑ
15	ΑΕΤΟΠΕΤΡΑ
16	ΑΕΤΟΠΕΤΡΑ
17	ΑΕΤΟΠΕΤΡΑ
18	ΑΓΙΑ ΝΑΠΑ
19	ΑΓΙΑ ΝΑΠΑ
20	ΑΓΙΑ ΝΑΠΑ Sea block
21	ΑΓΙΑ ΒΑΡΒΑΡΑ
22	ΑΓΙΟΙ ΣΑΡΑΝΤΑ
23	ΑΓΙΟΙ ΣΑΡΑΝΤΑ
24	ΑΓΙΟΙ ΒΑΒΑΤΣΙΝΙΑΣ
25	ΑΓΙΟΣ ΕΠΙΚΤΙΤΟΣ
26	ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ
27	ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

28	ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
29	ΑΓΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
30	ΑΓΙΟΣ ΛΑΖΑΡΟΣ
31	ΑΓΙΟΣ ΛΑΖΑΡΟΣ
32	ΑΓΙΟΣ ΛΑΖΑΡΟΣ
33	ΑΓΙΟΣ ΛΑΖΑΡΟΣ
34	ΑΓΙΟΣ ΜΕΜΝΩΝΑΣ
35	ΑΓΙΟΣ ΜΕΜΝΩΝΑΣ
36	ΑΓΙΟΣ ΜΕΜΝΩΝΑΣ
37	ΑΓΙΟΣ ΜΕΜΝΩΝΑΣ
38	ΑΓΙΟΣ ΜΕΜΝΩΝΑΣ
39	ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ Block I
40	ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ Block II
41	ΑΓΙΟΣ ΝΙΚΑΝΔΡΟΣ Block III
42	ΑΚΑΜΑΣ
43	ΑΚΑΜΑΣ
44	ΑΚΑΠΝΟΥ
45	ΑΚΟΛΙΟΥ
46	ΑΚΡΑΔΕΣ
47	ΑΚΡΑΔΕΣ
48	ΑΚΡΙ
49	ΑΚΡΟΤΙΡΙ
50	ΑΚΡΟΤΙΡΙ II
51	ΑΛΑΜΠΡΑ
52	ΑΛΑΜΠΡΑ
53	ΑΛΑΜΠΡΑ II
54	ΑΛΕΞΙΓΡΟΣ I
55	ΑΛΕΞΙΓΡΟΣ II
56	ΑΛΥΚΗ
57	ΑΛΥΚΗ
58	ΑΛΥΚΗ
59	ΑΛΥΚΗ
60	ΑΜΜΑΤΗΚΙΕΣ
61	ΑΜΠΕΛΙΑ
62	ΑΝΑΦΩΤΙΑ I
63	ΑΝΑΦΩΤΙΑ II
64	ΑΝΑΒΑΡΚΟΣ
65	ΑΝΑΒΑΡΚΟΣ
66	ΑΝΙΔΡΑ
67	ΑΠΑΛΟΣ I
68	ΑΠΑΛΟΣ II
69	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ
70	ΑΡΧΑΝΓΕΛΟΥΔΙ I



71	ΑΡΧΑΝΓΕΛΟΥΔΙ ΙΙ
72	ΑΡΚΑΚΟΥΔΙΑ
73	ΑΡΚΑΚΟΥΔΙΑ
74	ΑΡΝΟ
75	ΑΣΓΑΤΑ
76	ΑΣΙΝΤΙΚΟΣ
77	ΑΣΙΝΤΙΚΟΣ
78	ΑΣΚΟΠΕΛΛΟΣ
79	ΑΣΠΡΟΜΟΥΤΙ
80	ΑΣΠΡΟΜΟΥΤΙ
81	ΑΣΠΡΟΜΟΥΤΙ
82	ΑΣΠΡΟΒΙΚΛΑ
83	ΑΣΠΡΟΒΙΚΛΑ
84	ΑΣΤΡΟΦΕΓΓΙΑ Ι
85	ΑΣΤΡΟΦΕΓΓΙΑ ΙΙ
86	ΑΣΤΡΟΦΕΓΓΙΑ ΙΙΙ
87	ΑΣΤΡΟΦΕΓΓΙΑ V
88	ΑΣΤΡΟΦΕΓΓΙΑ IV
89	ΑΘΑΛΑΣΣΑ
90	ΑΘΑΛΑΣΣΑ
91	ΑΘΑΛΑΣΣΑ
92	ΑΘΑΛΑΣΣΑ
93	ΑΘΑΛΑΣΣΑ
94	ΑΘΑΛΑΣΣΑ
95	ΑΘΑΛΑΣΣΑ
96	ΑΘΑΛΑΣΣΑ
97	ΑΘΑΛΑΣΣΑ
98	ΑΘΑΛΑΣΣΑ
99	ΑΓΙΑ ΕΙΡΗΝΗ
100	ΑΓΙΑ ΣΟΛΟΜΟΝΗ
101	ΑΓΙΑ ΒΑΡΒΑΡΑ
102	ΑΓΙΑ ΒΑΡΒΑΡΑ
103	ΑΓΙΟΣ ΜΑΜΑΣ
104	ΑΓΙΟΣ ΜΑΜΑΣ
105	ΑΓΙΟΣ ΣΕΡΓΙΟΣ
106	ΑΓΙΟΣ ΙΕΡΙΟΣ
107	ΠΕΛΛΑΠΑΙΣ ΔΙΚΟΜΟ
108	ΒΛΕΓΔΙ
109	ΒΟΓΚΑΖ
110	ΒΟΓΚΑΖ
111	ΒΟΓΚΑΖ
112	ΜΠΟΥΦΑΒΕΝΤΟ
113	ΧΑΡΤΖΙΑ

114	ΧΩΡΑΦΕΡΙ
115	ΧΟΡΤΕΡΙ
116	ΔΑΦΝΟΝΤΑ
117	ΔΑΦΝΟΝΤΑ
118	ΔΑΦΝΟΝΤΑ
119	ΔΑΣΟΥΔΙ
120	ΔΕΦΕΡΑ
121	ΔΕΝΑΡΠΑ
122	ΔΙΟΡΙΟΞ
123	ΔΙΟΡΙΟΞ
124	ΔΡΥΠΟΤΑΜΟΞ Α
125	ΔΡΥΠΟΤΑΜΟΞ Β
126	ΔΡΑΠΟΥΔΙ
127	ΔΙΨΑΝΙ
128	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΠΑΤΑΝΙΩΤΙΣΣΑ
129	ΕΒΕΟΥΣΑ
130	ΕΒΕΟΥΣΑ
131	ΕΒΕΟΥΣΑ
132	ΕΒΙΟΧΩΡΙΑ
133	ENGLISH CEMETERY
134	ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΠΙΝΗΣ
135	ΕΠΙΣΚΟΠΗ
136	ΕΦΚΑΗ
137	ΦΟΙΤΗ
138	ΦΟΥΡΝΑΡΙΑ
139	ΦΟΥΡΝΑΡΙΑ
140	ΦΟΥΡΝΑΡΙΑ
141	ΤΚΑΡΙΞ
142	ΤΚΑΡΙΞ
143	ΤΚΑΡΙΞ
144	ΤΚΑΡΙΞ
145	ΤΚΑΡΙΞ
146	ΤΚΑΡΙΞ
147	ΤΚΑΡΙΞ
148	ΤΚΑΡΙΞ
149	ΤΚΑΡΙΞ
150	ΤΚΑΡΙΞ
151	ΤΚΑΡΙΞ
152	ΤΚΑΡΙΞ
153	ΤΚΑΡΙΞ
154	ΤΚΑΡΙΞ
155	ΤΚΑΡΙΞ

156	ΓΚΑΡΙΣ
157	ΓΚΑΡΙΣ
158	ΓΕΡΜΑΣΟΓΕΙΑ
159	ΓΛΥΚΟ ΝΕΡΟ
160	ΧΑΤΖΙΛΑΖΑΡΙΕΣ
161	ΧΑΤΖΙ
162	ΙΣΑΚΟΣ
163	ΙΣΑΚΟΣ
164	ΚΑΦΚΑΛΑ
165	ΚΑΦΚΑΛΑ
166	ΚΑΦΚΑΛΑ
167	ΚΑΦΚΑΛΑ
168	ΚΑΦΚΑΛΑ
169	ΚΑΦΚΑΛΑ
170	ΚΑΚΟΡΑΤΖΙΑ Α
171	ΚΑΚΟΡΑΤΖΙΑ Β
172	ΚΑΚΟΣΚΑΛΑ
173	ΚΑΚΟΒΑΘΡΑ
174	ΚΑΛΟΓΡΙΕΣ
175	ΚΑΜΕΝΟΣ
176	ΚΑΜΙΝΑΡΙΑ
177	ΚΑΝΝΕΣ Α
178	ΚΑΝΝΕΣ Β
179	ΚΑΝΝΕΣ C
180	ΚΑΝΤΑΡΑ
181	ΚΑΝΤΑΡΑ
182	ΚΑΠΑΣΑΚΚΟΣ
183	ΚΑΨΑΛΙΑ
184	ΚΑΡΑΓΟΛ
185	ΚΑΡΑΜΑΝΟΣ
186	ΚΑΡΑΟΛΟΣ
187	ΚΑΡΙΔΕΣ
188	ΚΑΡΚΑΛΟΣ
189	ΚΑΡΜΙ
190	ΚΑΡΠΑΣΙΑ
191	ΚΑΡΠΑΣΙΑ
192	ΚΑΡΠΑΣ
193	ΚΑΡΠΑΣ
194	ΓΚΑΡΙΣ
195	ΚΑΡΤΑΛ
196	ΚΑΣΤΕΛΛΑΝΟΣ
197	ΚΑΤΑΛΙΜΜΑΤΑ
198	ΚΑΤΑΛΙΜΜΑΤΑ

199	ΚΑΤΑΛΙΜΜΑΤΑ
200	ΚΑΤΟ ΛΑΚΚΟΣ
201	ΚΑΤΟ ΜΟΝΙ
202	ΚΑΤΟ ΒΟΥΝΟ
203	ΚΑΤΤΟΥΤΗΚΙΕΣ
204	ΚΑΒΑΛΛΙ
205	ΚΕΛΙΑ
206	ΚΕΡΑΜΙΤΙΣ
207	ΚΕΡΥΝΙΑ
208	ΧΑΛΑΣΤΡΑ
209	ΧΑΛΑΣΤΡΑ
210	ΧΑΛΑΣΤΡΑ
211	ΧΑΛΑΣΤΡΑ
212	ΧΑΛΑΣΤΡΑ
213	ΧΑΛΑΣΤΡΑ
214	ΧΑΛΑΣΤΡΑ
215	ΧΑΜΗΛΟ
216	ΧΑΝΤΑΚΙΑ
217	ΧΕΛΩΝΗΣ
218	ΧΕΛΩΝΗΣ
219	ΚΟΦΙΝΑΡΚΑ
220	ΚΟΚΚΙΝΑΔΙΑ
221	ΚΟΚΚΙΝΟΥΛΙ
222	ΚΟΚΚΙΝΟΥΛΙ
223	ΚΟΚΚΙΝΟΥΛΙ
224	ΚΟΛΙΜΝΟΣ
225	ΚΟΜΟΠΕΤΡΟΣ
226	ΚΟΜΟΠΕΤΡΟΣ
227	ΠΛΑΤΕΙΑ ΚΟΝΑΚ
228	ΚΟΠΡΙΣΤΑ
229	ΚΟΠΡΙΣΤΑ
230	ΚΟΡΦΗ
231	ΚΟΡΜΑΚΙΤΗΣ
232	ΚΟΡΜΑΚΙΤΗΣ
233	ΚΟΡΜΑΚΙΤΗΣ
234	ΚΟΡΜΑΚΙΤΗΣ
235	ΚΟΡΜΑΚΙΤΗΣ
236	ΚΟΡΝΟΣ
237	ΚΟΡΝΟΣ
238	ΚΟΡΟΝΙΑ
239	ΚΟΡΟΝΙΑ
240	ΚΟΡΟΝΙΑ
241	ΚΟΡΟΝΙΑ

242	ΚΟΡΟΝΙΑ
243	ΚΟΥΚΟΥΜΑΡ
244	ΚΟΥΚΟΥΛΟΣ
245	ΚΟΥΤΣΟΠΕΤΡΑ
246	ΚΟΥΖΑΛΟΣ
247	ΓΚΡΕΜΝΟΣ ΚΟΛΙΜΠΟΥΘΚΙΟΥ
248	ΚΡΕΒΑΤΙΑ
249	ΚΥΘΡΕΑ
250	ΛΑΚΚΟΥΣ
251	ΛΑΚΚΟΥΣ
252	ΛΑΚΚΟΒΟΥΝΑΡΑ
253	ΛΑΚΚΟΒΟΥΝΑΡΑ
254	ΛΑΚΚΟΒΟΥΝΑΡΑ
255	ΛΑΟΝΟΥΘΚΙΑ
256	ΛΑΟΝΟΥΘΚΙΑ Ι
257	ΛΑΠΗΘΟΣ ΚΑΡΑΒΑ
258	ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ ΛΑΡΝΑΚΑΣ
259	ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ ΛΑΡΝΑΚΑΣ
260	ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ ΛΑΡΝΑΚΑΣ
261	ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ ΛΑΡΝΑΚΑΣ
262	ΛΑΞΙΑ
263	ΛΑΞΙΝΔΡΑΠΑ
264	ΛΑΖΑΝΙΑ
265	ΛΑΖΑΝΙΑ
266	ΛΕΜΕΣΟΣ
267	ΛΕΜΕΣΟΣ
268	ΛΙΜΝΑΡΕΣ
269	ΛΙΜΝΑΡΕΣ
270	ΛΙΜΝΑΡΕΣ
271	ΛΙΜΝΑΡΕΣ
272	ΛΙΜΝΑΡΕΣ
273	ΛΙΜΝΑΡΕΣ
274	ΛΙΜΝΗ
275	ΛΙΜΝΗ
276	ΛΕΦΚΑΡΙΤΙΣ
277	ΛΙΘΕΡΟ
278	ΛΟΥΚΚΟΥ
279	ΛΟΥΡΚΑ Ι
280	ΛΟΥΡΚΑ ΙΙ
281	ΛΟΥΡΟΥΠΠΑΣ
282	ΜΑΚΡΟΥΛΛΙ
283	ΜΑΚΡΟΥΛΛΙ

284	ΜΑΛΟΥΝΤΑ
285	ΜΑΝΑ ΤΟΥ ΝΕΡΟΥ
286	ΜΑΝΤΕΛΙ
287	ΜΑΝΤΡΕΣ
288	ΜΑΝΔΡΙΚΑ
289	ΜΑΝΔΡΙΚΑ
290	ΜΑΝΙΓΙ
291	ΜΑΝΙΓΙ
292	ΜΑΥΡΑΛΙΕΣ
293	ΜΑΥΡΟ ΟΡΟΣ
294	ΜΑΥΡΟ ΟΡΟΣ
295	ΜΑΥΡΟΥΙ
296	ΜΑΖΕΡΙ
297	ΜΑΖΕΡΙ
298	ΜΑΖΕΡΙ
299	ΜΑΖΕΡΙ
300	ΜΑΖΕΡΙ
301	ΜΑΖΕΘΟΥΙΝΑ
302	ΜΑΖΟΒΟΥΝΟΣ
303	ΜΑΖΟΒΟΥΝΟΣ
304	ΜΕΓΑΛΗ ΜΟΥΤΤΙ
305	ΜΕΓΑΛΗ ΜΟΥΤΤΙ
306	ΜΕΓΑΛΗ ΜΟΥΤΤΙ
307	ΜΕΓΑΛΗ ΜΟΥΤΤΙ
308	ΜΕΓΑΛΗ ΜΟΥΤΤΙ
309	ΜΕΛΑΝΤΡΙΝΑ
310	ΜΕΛΑΝΤΡΙΝΑ
311	ΜΕΛΕΤΗΣ
312	ΜΕΛΙΑ
313	ΜΕΛΙΣΣΑΡΚΟΣ
314	ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΜΕΝΤΑΛ
315	ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΜΕΝΤΑΛ
316	ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΜΕΝΤΑΛ
317	ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΜΕΝΤΑΛ
318	ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΜΕΝΤΑΛ
319	ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΜΕΝΤΑΛ
320	ΜΕΡΣΙΝΕΡΗ
321	ΜΕΣΑΝΟΣ
322	ΜΕΣΑΝΟΣ
323	ΜΙΣΙΣΚΟΠΟΣ
324	ΜΙΣΙΣΚΟΠΟΣ
325	ΜΟΓΕΘΟΝΕΝΑ
326	ΜΟΥΤΤΗ ΤΟΥ ΜΗΛΟΥ

327	ΜΟΥΤΤΗ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑΛΗ
328	ΜΟΥΤΤΗ ΤΟΥ ΖΙΟΥ
329	ΝΕΚΤΟΒΙΚΛΑ
330	ΝΕΟΛΙΝΑ
331	ΝΕΡΟΥΔΙΑ
332	ΝΕΡΟΥΔΙΑ
333	ΝΕΟ ΔΑΣΟΣ
334	ΝΕΟ ΔΑΣΟΣ
335	ΝΕΟ ΔΑΣΟΣ
336	ΝΕΟ ΔΑΣΟΣ
337	ΝΕΟ ΔΑΣΟΣ
338	ΝΕΟ ΔΑΣΟΣ
339	ΝΕΟ ΔΑΣΟΣ
340	ΝΕΟ ΔΑΣΟΣ
341	ΟΡΕΙΤΕΣ
342	ΟΡΜΙΔΙΑ
343	ΟΡΜΙΔΙΑ
344	ΟΡΜΙΔΙΑ
345	ΟΡΜΙΔΙΑ
346	ΟΥΖΟΥΝ ΟΡΜΑΝ
347	ΠΑΧΙΑΜΜΟΣ
348	ΠΑΦΟΣ
349	ΠΑΦΟΣ
350	ΠΑΛΕΟΒΙΚΛΑ
351	ΠΑΛΕΟΒΙΚΛΑ
352	ΠΑΛΕΟΒΙΚΛΑ
353	ΠΑΛΙΟΜΑΝΤΡΑ
354	ΠΑΛΛΟΥΡΑ
355	ΠΑΜΠΟΥΛΑ
356	ΠΑΝΩ ΚΟΡΟΝΙΑ
357	ΠΑΝΩ ΒΟΥΝΟ
358	ΠΑΡΑΜΑΛΙ
359	ΠΕΔΟΥΛΑΣ
360	ΠΕΝΤΑΔΑΚΤΥΛΟΣ
361	ΠΕΝΤΕ ΠΕΤΡΕΣ
362	ΠΕΡΑ ΠΕΔΙ
363	ΠΕΡΙΚΕΦΑΛΟ
364	ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΑ
365	ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΑ
366	ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΑ
367	ΚΟΜΗ
368	ΠΕΡΤΙΚΙ
369	ΠΕΓΕΙΑ

370	ΠΙΚΡΑΣΙΔΙ
371	ΠΙΠΗΣ
372	ΠΙΠΗΣ
373	ΠΙΡΟΥΕΣ
374	ΠΙΤΤΙΔΙΑ
375	ΠΙΤΑΡΟΥΛΑ
376	ΠΛΑΤΙΝΟ ΠΛΑΤΣΑ
377	ΠΛΑΤΥΒΟΥΝΟ
378	ΠΛΟΥΣΙΑ
379	ΠΡΕΝΤΙΣ
380	ΠΡΕΝΤΙΣ
381	ΠΡΕΝΤΙΣ
382	ΠΡΟΦΑΛΙ
383	ΠΡΟΣΙΛΙ
384	ΨΕΜΑΤΙΣΜΕΝΟΣ
385	ΨΟΥΜΑΔΕΣ
386	ΨΟΥΜΑΔΕΣ
387	ΠΥΛΑ
388	ΠΥΛΑ
389	ΠΥΡΟΥΙΑ
390	ΠΥΡΟΥΙΑ
391	ΡΑΣΙΗ ΤΟΥ ΚΑΤΣΟΥΡΑ
392	ΡΑΝΤΗ
393	ΡΑΝΤΗ
394	ΡΟΥΣΑΜΟΥΤΤΗ
395	ΡΟΥΣΑΜΟΥΤΤΗ
396	ΡΟΥΣΑΜΟΥΤΤΗ
397	ΣΑΛΑΜΙΝΑ
398	ΣΑΡΑΚΙΝΟΒΟΥΝΟ
399	ΣΙΕΡΟΜΗΛΙΑ
400	ΣΚΑΛΙΦΟΥΡΤΑ
401	ΣΚΟΤΩΜΕΝΟ
402	ΣΚΟΥΡΟΣ
403	ΣΚΟΥΤΕΛΛΙ
404	ΣΩΤΗΡΑ
405	ΣΩΤΗΡΑ
406	ΣΩΤΗΡΑ
407	ΣΠΑΛΑΘΟΒΟΥΝΟ
408	ΣΤΑΛΟΥ
409	ΣΤΑΥΡΟΒΟΥΝΙ
410	ΣΤΑΥΡΟΒΟΥΝΙ ΕΠΕΚΤΑΣΗ
411	ΣΤΡΟΦΙΝΓΚΑ
412	ΤΑΦΟΙ ΤΩΝ ΟΙΕΔΩΝ



413	ΤΑΦΟΣ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ
414	ΤΑΤΑΧΑΝΑ
415	ΤΑΡΜΑΣΟΣ ΕΠΤΑΚΟΜΗ
416	ΘΕΑΝΟΥΒΙΑ
417	ΘΡΟΥΜΠΕΡΚΑ
418	ΤΙΤΑΝΙΑ
419	ΤΟΥΜΠΑ
420	ΤΡΑΧΩΝΙ
421	ΤΡΑΧΩΝΙ
422	ΤΡΑΧΩΝΙ
423	ΤΡΑΧΩΝΙ
424	ΤΡΑΧΩΝΑΣ
425	ΤΡΑΧΩΝΑΣ
426	ΤΡΑΧΩΝΑΣ
427	ΤΡΑΧΩΝΑΣ ΧΑΛΑΣΜΑΤΑ
428	ΤΡΑΧΩΝΑΣ ΧΑΛΑΣΜΑΤΑ
429	ΤΡΙΚΟΚΟΥΚΚΙΑ
430	ΤΡΟΟΔΟΣ
431	ΤΡΟΟΔΟΣ
432	ΤΡΟΟΔΟΣ
433	ΤΡΟΟΔΟΣ
434	ΤΡΟΥΒΑΛΟΙ
435	ΤΡΟΥΒΑΛΟΙ
436	ΤΡΟΥΒΑΛΟΙ
437	ΤΡΟΥΒΑΛΟΙ
438	ΤΡΟΥΒΑΛΟΙ
439	ΒΑΛΙΑ
440	ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ ΠΟΤΑΜΟΣ
441	ΒΑΣΩΣΙΑ
442	ΒΑΣΩΣΙΑ
443	ΒΕΡΖΑΠΙ
444	ΒΙΚΑ
445	ΒΙΚΕΣ
446	ΒΙΚΕΣ
447	ΒΙΚΕΣ
448	ΒΙΚΕΣ
449	ΒΙΚΕΣ
450	ΒΙΚΕΣ
451	ΒΙΚΕΣ
452	ΒΙΚΕΣ
453	ΒΙΚΕΣ
454	ΒΙΚΕΣ
455	ΒΙΚΕΣ

456	ΒΙΛΛΟΥΡΚΑ
457	ΒΟΚΟΛΙΔΑ
458	ΒΟΚΟΛΟΣ
459	ΒΟΚΟΛΟΣ
460	ΒΟΡΟΚΛΙΝΗ
461	ΒΟΥΓΙΕΣ
462	ΒΟΥΚΡΑΝΟΣ
463	ΒΟΥΚΡΑΝΟΣ
464	ΒΟΥΚΡΑΝΟΣ
465	ΒΟΥΝΑΡΙ ΤΟΥ ΑΘΚΙΟΥ
466	ΒΟΥΝΑΡΙ ΤΟΥ ΑΘΚΙΟΥ
467	ΒΟΥΝΟ
468	ΒΟΥΝΟ ΤΟΥ ΚΟΡΝΟΥ
469	ΔΥΤΙΚΗ ΠΛΑΤΑΝΙΩΤΙΣΣΑ
470	ΞΕΡΟΒΟΥΝΟΣ Β
471	ΞΕΡΟΒΟΥΝΟΣ Δ
472	ΧΥΛΟΦΑΓΟΥ
473	ΧΥΛΟΦΑΓΟΥ
474	ΧΥΛΟΦΑΓΟΥ
475	ΧΥΛΟΦΑΓΟΥ
476	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
477	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
478	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
479	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
480	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
481	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
482	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
483	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
484	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
485	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
486	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
487	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
488	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
489	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
490	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
491	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
492	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
493	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
494	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
495	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
496	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
497	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
498	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ

499	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
500	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
501	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
502	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
503	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
504	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
505	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
506	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
507	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
508	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
509	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
510	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
511	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
512	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
513	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
514	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
515	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
516	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
517	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
518	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
519	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
520	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
521	ΧΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
522	ΓΕΡΟΚΟΛΙΜΠΟΣ
523	ΓΕΡΟΚΟΛΙΜΠΟΣ
524	ΓΙΑΛΙΑ
525	ΓΙΟΥΤΙ
526	ΓΙΟΥΤΙ
527	ΓΙΟΥΤΙ
528	ΓΙΟΥΤΙ
529	ΓΙΟΥΤΙ
530	ΓΙΟΥΤΙ
531	ΥΨΑΡΟΒΟΥΝΟ
532	ΥΨΑΡΟΒΟΥΝΟ
533	ΖΕΙΠΕΚΟΥΡΙ
534	ΖΙΡΙΠΙΛΛΙΣ
535	ΖΙΡΙΠΙΛΛΙΣ
536	ΖΟΝΙΑΣ
537	ΖΟΝΙΑΣ
538	ΖΟΡΡΑΣ
539	ΣΤΑΛΟΥ
540	ΞΥΛΟΤΥΜΠΟΥ
541	ΞΥΛΟΤΥΜΠΟΥ

542	ΑΧΝΑΡΙΑ
543	ΑΧΝΑΡΙΑ
544	ΚΟΚΚΙΝΟΓΙΑ

Πηγή: (Τμήμα Δασών)

## Παράρτημα 7

### Περιοχές Προστασίας της Φύσης:

#### Α) Περιοχές Προστασίας της φύσης σύμφωνα με την ιστοσελίδα του Τμήματος Δασών:

##### ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΜΕΣΟΥ

##### 1. Πικρομιλούδι

Έχει έκταση 108.3 εκτάρια και βρίσκεται στην περιοχή του Τροόδους και περιλαμβάνει δάση μαύρης πεύκης και συστάδες λατζιάς. Στην περιοχή απαντάται και το πολύ σπάνιο φυτό πικκουϊκούλα ή κρυστάλλινη, το οποίο έχει συμπεριληφθεί στα παραρτήματα της Οδηγίας των οικοτόπων.

##### 2. Λιβιάδι του Ππασιά

Έχει έκταση 14.5 εκτάρια και βρίσκεται στην περιοχή του Τροόδους και περιλαμβάνει τους μοναδικούς για τον τόπο μας τυρφώνες του Τροόδους, οι οποίοι είναι υγρά λιβάδια που αναπτύσσονται σε κοιλάτητες που πλημμυρίζουν κατά τη διάρκεια του χειμώνα, αλλά που παραμένουν λασπωμένα και υγρά και το καλοκαίρι. Η εξάπλωση τους περιορίζεται αποκλειστικά μέσα στην περιοχή προστασίας.

##### 3. Χιονίστρα

Έχει έκταση 69 εκτάρια και βρίσκεται στην περιοχή του Τροόδους και περιλαμβάνει δάση της μαύρης πεύκης, συστάδες του αοράτου και σερπεντινόφιλα λιβάδια της Κύπρου. Φιλοξενεί αρκετά μεγάλους πληθυσμούς του κρόκου του κυπριακού ο οποίος έχει συμπεριληφθεί στα παραρτήματα της Οδηγίας των Οικοτόπων.

#### 4. Προεδρική Κατοικία

Έχει έκταση 28.4 εκτάρια και βρίσκεται στην περιοχή του Τροόδους. Η περιοχή φιλοξενεί αξιόλογες συστάδες μαύρης πεύκης, λατζιάς και παραποτάμιες συστάδες πλατάνου.

Στην περιοχή απαντούνται επίσης δύο είδη της χλωρίδας μας, η πιγκουϊκούλα η κρυστάλλινη και η αραβίς η κεννέντεια, τα οποία έχουν συμπεριληφθεί στα παραρτήματα της οδηγίας των οικοτόπων.

### ΕΠΑΡΧΙΑ ΠΑΦΟΥ

#### 1. Τρίτυλος

Η περιοχή Τριτύλου έχει έκταση 823 εκτάρια και βρίσκεται στο δάσος Πάφου και περιλαμβάνει τις μοναδικές συστάδες του ενδημικού κέδρου της Κύπρου καθώς επίσης και πολύ αξιόλογες συστάδες λατζιάς και σημαντικά δάση τραχείας πεύκης.

Στην περιοχή απαντάται και μεγάλος αριθμός ενδημικών φυτών (40 περίπου), και σπάνιων πουλιών του τόπου μας. Η περιοχή του Τριτύλου θεωρείται ως ένας από τους πλέον σημαντικούς βιότοπους του κυπριακού αγρινού.

#### 2. Μαύροι Γκρεμμοί

Η περιοχή των Μαύρων Γκρεμών έχει έκταση 2557.6 εκτάρια και βρίσκεται στο δάσος Πάφου και περιλαμβάνει πολύ αξιόλογες συστάδες λατζιάς, δάση τραχείας πεύκης καθώς επίσης και παραποτάμια οικοσυστήματα πλατάνου.

Στην περιοχή απαντούνται αρκετά ενδημικά και άλλα σπάνια είδη της χλωρίδας του τόπου μας. Φιλοξενεί επίσης σπάνια πουλιά όπως το γύπα, το περδικοσιάχινο και το διπλοσιάχινο. Θεωρείται επίσης ως ένας από τους πιο σημαντικούς βιότοπους για το κυπριακό αγρινό.

### ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

#### 1. Μαδαρή

Η περιοχή της Μαδαρής βρίσκεται στο Δάσος Αδελφοί και περιλαμβάνει πολύ σημαντικά και μοναδικά δασικά οικοσυστήματα, όπως το δάσος της μαύρης πεύκης, τις αμιγείς συστάδες της λατζιάς και τις συστάδες του αοράτου. Η περιοχή φιλοξενεί 40 ενδημικά είδη χλωρίδας και μεγάλο αριθμό σπάνιων πουλιών, μεταξύ των οποίων και τρία ενδημικά είδη. Στην περιοχή φωλιάζει και ο κλόκκαρος ο οποίος θεωρείται ως πολύ σπάνιος για τον τόπο μας.

**Β) Γεωμορφώματα που περιλαμβάνονται στις Περιοχές Προστασίας της φύσης σύμφωνα με την Δήλωση Πολιτικής του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως :**

**ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ**

1. Κορονιά- Δρόμος Τροόδους , κοντά στον Κουτραφά
2. Τομή ποταμού Μαρούλλενας και τομή ποταμού Ακακίου Καλό χωριό Ορεινής και Μαλούντα
3. Μαρκί (εμφανίσεις πικριτικού Βασάλτη)
4. Απολιθώματα κωνοφόρων -Ποτάμι

**ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΜΕΣΟΥ**

1. Εμφανίσεις Χρωμίτη- Ακαπνού
2. Ρήγμα και Λαβές- Φαράγγι Λιμνάτι

**ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΑΡΝΑΚΑΣ**

1. Ζεόλιθοι – Αβδελλερό
2. Κλασσική εμφάνιση φαιοχώματος – Τρούλλοι , εγκαταλειμμένο λατομείο
3. Εμφανίσεις από IntervolcanicSediments- Δρόμος Οράς/Λάγειας

**ΕΠΑΡΧΙΑ ΠΑΦΟΥ**

1. Ογκόλιθοι αποκρυσταλλωμένου ασβεστόλιθου ( Χασαμπουλιά) – Πραστειό
2. Δίδυμοι κρύσταλλοι γύψου –Θέλετρα (Δρόμος Κάθηκα- Στρουμπί)
3. Δίδυμοι κρύσταλλοι γύψου- Αμαργέτη
4. Βράχοι Ίνιας – Ίνια
5. ΚάθηκαςMelange ( κλασσικές εμφανίσεις)- Κάθηκας
6. ΚάθηκαςMelange (κλασσικές εμφανίσεις)- Κιλίνια/Βρέτσια
7. Ελεδιώ (ελασματοειδές γύψος)

(<http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf><http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf>)

**Παράρτημα 8**

**Εθνικά Δασικά πάρκα:**

**Επαρχία Λευκωσίας**

1. Ε.Δ.Π. Παιδαγωγικής Ακαδημίας

Το πάρκο έχει έκταση 45 εκτάρια και βρίσκεται μεταξύ Δήμου Αγλαντζιάς και Λευκωσίας σε απόσταση 2 χιλιομέτρων από το κέντρο της πόλης και εμπίπτει στα διοικητικά όρια του Δήμου Αγλαντζιάς.

Το πάρκο διαθέτει εκδρομικό χώρο, πεζόδρομο, ποδηλατόδρομο, παιδική χαρά, περίπτερο και χώρους στάθμευσης.

## 2. Ε.Δ.Π. Αθαλάσσας

Το πάρκο έχει έκταση 840,2 εκτάρια και βρίσκεται στα νότια της Λευκωσίας και περιβάλλεται από τα προάστια Αγλαντζιάς, Στροβόλου και Λατσιών. Εκτός από τον πρωταρχικό του ρόλο ως χώρου / πνεύμονα πρασίνου προσφέρει και άλλες παρεμφερείς λειτουργίες όπως η αναψυχή, η αισθητική, η σωματική άθληση, η περιβαλλοντική εκπαίδευση / επιμόρφωση κλπ.

Το πάρκο διαθέτει δύο εκδρομικούς χώρους, δρόμους, ποδηλατόδρομους, πεζόδρομους, γήπεδα άθλησης, χώρους στάθμευσης, Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης, παρατηρητήριο πουλιών στο Φράγμα Αθαλάσσας, δασοβοτανικό κήπο, μονοπάτι για σκύλους κλπ.

## 3. Ε.Δ.Π. Μαχαιρά

Το πάρκο έχει έκταση 4523,6 εκτάρια και βρίσκεται στην επαρχία Λευκωσίας.

Διαθέτει:

- Εκδρομικοί χώροι:

Μέσα στο πάρκο λειτουργούν 3 εκδρομικοί χώροι. Σ' αυτούς υπάρχουν τραπέζια, πόσιμο νερό, χώροι στάθμευσης, αποχωρητήρια και παιδικές χαρές.

- Μονοπάτια Περιπάτου και Μελέτης της Φύσης:

Συνολικά λειτουργούν 5 μονοπάτια στην περιοχή του πάρκου με ολικό μήκος γύρω στα 19 km. Ένα από αυτά έχει σχεδιαστεί ώστε να μπορεί να χρησιμοποιείται και από επισκέπτες που χρησιμοποιούν τροχοκάθισμα. Όλα τα μονοπάτια είναι σηματοδοτημένα με πληροφοριακές πινακίδες για τα κυριότερα σημεία ειδικού ενδιαφέροντος.

- Ποδηλατόδρομοι:

Ένας αριθμός διαχειριστικών δασικών δρόμων χρησιμοποιείται για το άθλημα της Ορεινής Ποδηλασίας.

- Χλωρίδα:

Τα είδη των φυτών που συναντούμε στο πάρκο Μαχαιρά ξεπερνούν τα 600. Ανάμεσα τους 27 ενδημικά είδη της Κύπρου. Κυρίαρχο δασικό δέντρο είναι η Τραχεία Πεύκη

(Pinusbrutia) η οποία είτε μόνη της ,είτε σε συνδυασμό με άλλα δέντρα, την ενδημική λατζιά (Quercusalnifolia) και άλλους θάμνους δημιουργούν ένα όμορφο δασικό τοπίο.

- Πανίδα:

Στην περιοχή μπορεί κάποιος να συναντήσει διάφορα είδη θηλαστικών όπως την αλεπού(Vulpesvulpes), το λαγό (Lepuseuroraeus), και το σκαντζόχοιρο (Hemiechinusauritusdorothia), διάφορα είδη ερπετών όπως φίδια και σαύρες καθώς και σπάνια ενδημικά είδη πεταλούδων. Από το φτερωτό κόσμο σημαντικά είδη που ζούν στο Πάρκο είναι το προστατευόμενο περδικοσιάχινο (Heriaaetusfasciatus) και τα ενδημικά: τρυποράσις (Sylviamelanothorax), σκαλιφούρτα (Oenanthescypriaca), πεμπετσούν (Parusatercypriotes), θουπί (Otusscopsyprius), κίσσα (Carulusglandarius) καθώς και την κοινή πέρδικα(Alectorischukar) και φάσσα(Columbaralumbus).

- Υδρολογία:

Από το Πάρκο πηγάζουν οι δύο μεγαλύτεροι χείμαρροι της Κύπρου ο Πεδιαίος και ο Γιαλιάς καθώς και οι χείμαρροι Πεντάσχοινος και Μαρώνι.

## **Επαρχία Λάρνακας**

### 4. Ε.Δ.Π. Λιοπετρίου

Το πάρκο έχει έκταση 89 εκτάρια

### 5. Ε.Δ.Π. Ριζοελιάς

Το πάρκο έχει έκταση 97 εκτάρια και βρίσκεται σε απόσταση 3 km ανατολικά της κωμόπολης Αραδίππου και 7 km από τη Λάρνακα.

Διαθέτει:

- Εκδρομικός χώρος
- Παιδική χαρά
- Μονοπάτια περιπάτου και άθλησης
- Ποδηλατόδρομος
- Σημεία Θέας
- Γήπεδα αθλοπαιδιών



- Χλωρίδα:

Εντοπίστηκαν 184 είδη, υποείδη και ποικιλίες φυτών. Από αυτά δύο είναι σπάνια που πρώτη φορά εντοπίζονται στην Κύπρο. Τα είδη αυτά είναι *Herniaria hemistemon* J. Gay, *Cyprophilulinearifolia* (Fisch. et May) Boiss και *Chrozophora oblique* (Vahl) A. Juss ex Spreng.

- Πανίδα:

Παρατηρούνται είδη όπως ο λαγός (*Lepuseuroraeus*), η πέρδικα (*Alectorischukar*), διάφορα μικροπούλια και ερπετά.

### **Επαρχία Αμμοχώστου**

#### 6. Ε.Δ.Π. Κάβο Γκρέκο

Το πάρκο έχει έκταση 340.9 εκτάρια και βρίσκεται στο νοτιοανατολικότερο άκρο του νησιού ανατολικά της Αγίας Νάπας και νοτιοανατολικά της Αμμοχώστου

Διαθέτει μικρό εκδρομικό χώρο, αναψυκτήριο, χώρους στάθμευσης, ποδηλατόδρομο μήκους 4 km, δίκτυο μονοπατιών μήκους 16 km και μονοπάτι για άλογα.

- Αξιοσημείωτα μέρη:

Κάβος (σημείο θέας), Θαλασσινές Σπηλιές, Εκκλησιάκι Αγίων Αναργύρων, Παραλία Κόννων, Σπηλιά του Κύκλωπα.

- Χλωρίδα:

Από φυτοκοινωνική άποψη η περιοχή ανήκει στη διάπλαση των σκληροφύλλων αειφύλλων, γνωστή σαν “μακκία” βλάστηση με κύριο είδος τον αόρατο (*Juniperus phoenicea*). Στην περιοχή έχουν εντοπισθεί γύρω στα 400 είδη φυτών και από αυτά τα 14 είναι ενδημικά και άλλα 14 θεωρούνται σπάνια.

- Πανίδα:

Στην περιοχή μπορεί κάποιος να συναντήσει διάφορα είδη θηλαστικών όπως την αλεπού (*Vulpes vulpes*), το λαγό (*Lepuseuroraeus*) και το σκαντζόχοιρο (*Hemiechinus auritus dorothae*), διάφορα είδη ερπετών όπως φίδια και σαύρες καθώς και μια μεγάλη ποικιλία πεταλούδων. Από το πτερωτό κόσμο εντοπίστηκαν και καταγράφηκαν γύρω στα 80 είδη, τα περισσότερα αποδημητικά.

## 7. Ε.Δ.Π. Άγιος Νίκανδρος

Το πάρκο έχει έκταση 25.92 εκτάρια και βρίσκεται πλησίον της Αγίας Νάπας επί της παραλιακής ζώνης. Εκπονείται σχέδιο ανάπτυξης. Ήδη έχει σχεδιαστεί εκδρομικός χώρος πλησίον της παραλίας.

### **Επαρχία Λεμεσού**

## 8. Ε.Δ.Π. Τροόδους

Το πάρκο έχει έκταση 9147.0 εκτάρια και βρίσκεται στην περιοχή Τροόδους .

Διαθέτει τα ακόλουθα:

- Εκδρομικοί χώροι:

Μέσα στο πάρκο λειτουργούν 9 εκδρομικοί χώροι. Σ' αυτούς υπάρχουν τραπέζια, πόσιμο νερό, χώροι στάθμευσης, αποχωρητήρια και παιδικές χαρές.

- Κατασκήνωση:

Υπάρχουν τρεις περιοχές όπου κάποιος μπορεί να κατασκηνώσει. Οι δύο είναι περιοχές για σύντομη παραμονή με στοιχειώδεις μόνο διευκολύνσεις. Η μία είναι στο Καμπί του Καλογήρου 4 km από την Μονή Τροοδίτισσας προς Πρόδρομο και η άλλη πλησίον του Δασικού Σταθμού Πλατανιών. Η τρίτη, βρίσκεται 0,5 km ανατολικά της πλατείας Τροόδους. Σε αυτή παρέχονται αναβαθμισμένες διευκολύνσεις γι' αυτό η πολυήμερη διαμονή είναι εφικτή.

- Μονοπάτια Μελέτης της Φύσης:

Τα μονοπάτια μελέτης της φύσης του Πάρκου είναι ξακουστά. Συνολικά λειτουργούν 10 μονοπάτια στην περιοχή του πάρκου με ολικό μήκος γύρω στα 57,6 km. Ένα από αυτά έχει σχεδιαστεί ώστε να μπορεί να χρησιμοποιείται και από επισκέπτες που χρησιμοποιούν τροχοκάθισμα. Όλα τα μονοπάτια είναι σηματοδοτημένα με πληροφοριακές πινακίδες για τα κυριότερα σημεία ειδικού ενδιαφέροντος.

- Χλωρίδα:

Τα είδη των φυτών που συναντούμε στο πάρκο Τροόδους ξεπερνούν τα 750. Ανάμεσα τους 72 ενδημικά είδη της Κύπρου από τα οποία 12 φύονται αποκλειστικά στο Πάρκο. Πολλά είδη φυτών πήραν το όνομα τους από το Τροόδους, όπως το *Alyssumtroodi*, *Nepetatroodi*, *Scorzzoneatroodea* κ.ά. Το πάρκο Τροόδους είναι ο μοναδικός ή ο κύριος οικότοπος για πολλά κυρίως ψυχρόβια είδη όπως η αγριομηλιά, ο αόρατος του Τροόδους, η αγριοκυδωνιά κ.ά.

- Πανίδα:

Η πανίδα του Πάρκου παρουσιάζει αρκετό ενδιαφέρον και ιδιαίτερη οικολογική σημασία. Ξεχωρίζουν τα σπάνια και προστατευόμενα είδη όπως: ο κλόκκαρος (*Corvuscorax*) και το περδικοσιάχινο (*Hieraaetusfasciatus*). Πολύ χαρακτηριστικά είδη είναι επίσης: ο σταυρομούτης (*Loxiacurvirostra*), ο δεντροβάτης (*Certhiabrachydactyladorotheae*), το αηδόني (*Lusciniamegarhynchos*), η σκαλιφούρτα (*Oenathecypriaca*) και πολλά άλλα.

- Γεωλογία:

Η γεωλογία του Πάρκου παρουσιάζει παγκόσμιο επιστημονικό ενδιαφέρον. Τα πετρώματα ανήκουν στο γνωστό οφιολιθικό σύμπλεγμα του Τροόδους που είναι το πιο καλά αναπτυγμένο στον κόσμο. Γι' αυτό αποτελεί αντικείμενο ευρείας επιστημονικής έρευνας. Τα κύρια πετρώματα που υπάρχουν στο Πάρκο είναι ο χαρτζβουργίτης, ο σερπεντινίτης, ο δουνίτης, ο πυρόξενος, ο βερλίτης, ο πλαγιογρανίτης, ο γάββρος και οι λάβες στα πιο χαμηλά σημεία.

- Υδρολογία:

Από τις περιοχές του Πάρκου πηγάζουν σημαντικά ποτάμια όπως: ο Κούρρης, ο Κρυός Ποταμός, ο Καρκώτης και ο Ποταμός της Μαραθάσας. Επίσης στο Πάρκο υπάρχουν πάρα πολλές πηγές, πολλές από τις οποίες υδρεύουν διάφορες παραδασόβιες κοινότητες.

## 9. Ε.Δ.Π. Πολεμιδιών

Το πάρκο έχει έκταση 125.4 εκτάρια και βρίσκεται σε απόσταση 6 km βόρεια από το κέντρο της Λεμεσού.

Διαθέτει τις ακόλουθες διευκολύνσεις:

- Εκδρομικός χώρος
- Παιδική χαρά
- Μονοπάτια περιπάτου και μελέτης της φύσης
- Θέσεις θέας
- Αναψυκτήριο
- Γήπεδα αθλοπαιδιών
- Μονοπάτι άθλησης
- Αμφιθέατρο
- Μουσείο Φυσικής

## **Επαρχία Πάφου**

### 10. Ε.Δ.Π. Πέτρα του Ρωμιού

Έχει έκταση 349,2 εκτάρια και αποτελεί μέρος του Κρατικού Δάσους Ραντί. Βρίσκεται επί του κύριου δρόμου Πάφου – Λεμεσού και σε απόσταση 10 km από την πόλη της Πάφου. Έχει εκπονηθεί σχέδιο ανάπτυξης το οποίο ήδη άρχισε να υλοποιείται.

Διαθέτει:

- Εκδρομικός χώρος
- Παιδική χαρά
- Μονοπάτι Μελέτης της Φύσης
- Αθλητικό μονοπάτι
- Ποδηλατόδρομος
- Σημεία Θέας

- Χλωρίδα:

Σπάνια φυτά όπως και μεγάλος αριθμός ορχιδέων σχηματίζουν φυτικές κοινότητες με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και μοναδικότητα.

- Πανίδα:

Παρατηρούνται είδη όπως ο λαγός (*Lepuseuropaeus*), η πέρδικα (*Alectorischukar*), κορακοειδή, γλάροι, διάφορα μικροπούλια και ερπετά.

[http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/DMLparks\\_gr/DMLparks\\_gr?OpenDocument](http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/DMLparks_gr/DMLparks_gr?OpenDocument)

## **Παράρτημα 9**

### **Προστατευόμενα Τοπία:**

#### **A. ΥΔΑΤΟΦΡΑΚΤΕΣ**

##### **ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ**

1. Γαλήνης
2. Καλοπαναγιώτη
3. Καλού χωριού Κλήρου
4. Καφίζων
5. Λεύκας
6. Λυθροδόντα

7. Ευλιάτου
8. Παλαιχωρίου-Καμπιού
9. Πύργου
10. Βυζακιάς
11. Ταμασσού

#### ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΜΕΣΟΥ

1. Αγρού
2. Αρακαπά
3. Γερμασόγειας
4. Καντού
5. Κούρη
6. Κυπερούντας
7. Πέρα Πεδίου
8. Προδρόμου
9. Τριμήκληνης
10. Καλαβασού (μέρος)

#### ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΑΡΝΑΚΑΣ

1. Αγίων Βαβατσινιάς
2. Καλαβασού (μέρος)
3. Κιτίου (Τρέμιθος)

#### ΕΠΑΡΧΙΑ ΠΑΦΟΥ

1. Αγίας Μαρίνας
2. Αργάκας
3. Ασπρόκρεμου
4. Ευρέτου
5. Μαυροκόλυμπου
6. Πωμού

#### ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ

1. Άχνας
2. Λιοπετρίου
3. Εκβολή ποταμού Λιοπετρίου

#### **Β. ΒΟΥΝΟΚΟΡΦΕΣ**

1. Σταυροβούνι
2. Ευλιάς
3. Σταυρόπευκος (Οδού)
4. Παπούτσα-Αετόμουτη

5. Πλατύ (Άλωνα)
6. Δράκοντας (Πεδουλάς)
7. Άγιος Ηλίας (Τρεις Ελιές)
8. Πίπης (Πυργά-Μοσφιλωτή)

## **Γ. ΓΚΡΕΜΜΟΙ**

### **ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΜΕΣΟΥ**

1. Γκρεμμοί Πισσουρίου-Πισσούρι

### **ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΑΡΝΑΚΑΣ**

1. Μαντηλόκρεμμος –Κάτω Δρυς
2. Φαλκονόπετρα και Κουλλουρόπετρα – Κάτω Λεύκαρα/ Κόρνος

### **ΕΠΑΡΧΙΑ ΠΑΦΟΥ**

1. Άκρων Πωμού-Πωμός
2. Πλατανιού ή Πάμπελα-Νέο Χωριό
3. Επισκοπής-Επισκοπή
4. Ασπρόγκρεμμος –Αμαργέτη/Αγία Μαρίνα
5. Ζηριπιλής-Κελοκέδαρα/Αγία Μαρίνα
6. Παχνούτης-Ασπρογιά/Παναγιά
7. Σαλαμιούς –Σαλαμιού
8. Άσπρο Πηγάδι-Κελοκέδαρα/Σαλαμιού
9. Κρεμαστή/Καμινούθκια-Πάνω Παναγιά
10. Ατόκρεμμος –Πάνω Παναγιά
11. Πύρκοι-Πάνω Παναγιά
12. Κούκος –Πάνω Παναγιά
13. Βλούθκια/Ζάπηυθος-Πάνω Παναγιά
14. Καπνισμένος-Αρμίνου/Άγιος Νικόλαος
15. Τζέρνας – Άγιος Ιωάννης
16. Χανουτάρηδες –Άγιος Ιωάννης

## **Δ.ΦΑΡΑΓΓΙΑ**

### **ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ**

1. Στενοί-Δρόμος Κύκκου/Παναγιάς
2. Μαύροι Γκρεμμοί-Δρόμος Κύκκου/Παναγιάς
3. Μαλών-Δρόμος Κύκκου/Παναγιάς
4. Μαδαρής-Σαράντι
5. Ποταμού Φτερικουδιών-Φτερικούδι
6. Κρυσφήγετο Φιλάνι-Φιλάνι

## ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΕΜΕΣΟΥ

1. Τρόζενα-Γεροβάσα

## ΕΠΑΡΧΙΑ ΠΑΦΟΥ

1. Κορωνιών-Κάθηκας
2. Φαλκονιά-Κάθηκας/Πέγεια
3. Κουφών-Κάθηκας/Πάνω Αρόδες
4. Άβακας-Πάνω Αρόδες/Κάτω Αρόδες
5. Κρανάση και Αμπελάτζια- Αντρολύκου
6. Καρδαμίλλης-Αντρολύκου
7. Πετράτης-Αντρολύκου
8. Ατυχούλλης-Περιστερώνα
9. Χα Ποτάμι-Αλέκτωρα/Πάνω Αρχιμανδρίτα/Κούκλια

## ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΥ

1. Κοίλωμα Σωτήρας-Σωτήρα

(<http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf>)

## **Παράρτημα 10**

### **Περιοχές Εξαιρετικής Φυσικής Καλλονής:**

#### **Επαρχία Πάφου:**

1. Ανδρόνικου Φάσλι
2. Ινεία
3. Δρούσεια
4. Κάτω Αρόδες
5. Πάνω Αρόδες
6. Κάθηκας
7. Πελαθούσα
8. Κινούσα
9. Άγιος Ισίδωρος
10. Μέλανδρα
11. Μελάδεια
12. Ζαχάρια
13. Χρυσοχούς
14. Κιος
15. Σάραμα
16. Αναδιαού

17. ΚρίτουΜαρότου
18. Μαμουντάλη
19. Μηλιά Πάφου
20. Μελαμιού
21. Λαπηθίου
22. Αργάκα
23. Παλιά
24. Βρέτσια
25. Άγιος Φώτιος
26. Κοιννεία
27. Άγιος Ιωάννης Πάφου
28. Γαλαταριά
29. Αρμίνου
30. Σαλαμιού
31. Αγία Μαρίνα
32. Κελοκέδαρα
33. Τραχυπέδουλα
34. Άγιος Γεώργιος
35. Πραστιό Πάφου
36. Χολέτρια
37. Μαμώνια
38. Μάρωνας
39. Μουσέρε
40. Οίνικας
41. Φασούλα Πάφου
42. Σούσκιου
43. Κούκλεια
44. Πάνω Αρχιμανδρίτα
45. Κούκλια Πάφου
46. Μέσανα
47. Πραιτώρι
48. Κεδάρες
49. Πάνω Πύργος
50. Αγία Μαρίνα
51. Νέα Δήμματα

**Επαρχία Λεμεσού:**

1. Ανώγυρα
2. Αλέκτορα
3. Πισσούρι
4. Πλατανιστεία



5. Άγιος Θωμάς
6. Πρασιό
7. Αυδήμου
8. Παραμάλι
9. Πάχνα
10. Άγιος Αμβρόσιος
11. Πάνω Κυβίδες
12. Κάτω Κυβίδες
13. Άγιος Θεράπων
14. Μαλιακισσούσα
15. ΒάσαΚοιλανίου
16. Ποταμιού
17. Βουνί
18. Λόφου
19. Άγιος Γεώργιος
20. Σούνι-Ζανατζιά
21. Δωρός
22. Μονάγρι
23. Άλασσα
24. Λιμνάτης
25. Κορφή
26. Απεσιά
27. Παραμύθα
28. Σπιτάλι
29. Φασούλα
30. Κοιλάνι
31. Σιλίκου
32. Λάνεια
33. Μανδριά Λεμεσού
34. Πέρα Πέδι
35. Κούκα
36. Τριμήκλινη
37. Άγιος Μάμας
38. Καπηλειό
39. Γεράσα
40. Καμινάρια
41. Τρεις ελιές
42. Παλαιόμυλος
43. Άγιος Δημήτριος
44. Πάνω Πλάτρες
45. Κάτω Πλάτρες
46. Αμίαντος

47. Μονιάτης
48. Φοινί
49. Κυπερούντα
50. Χανδριά
51. Δύμες
52. Ποταμίτισσα
53. Αγρός
54. Αγρίδια
55. Αψιού
56. Μαθικολώνη
57. Ακρούντα
58. Φοινικάρια
59. ΛουβαράςΔιερώνα
60. Καλό Χωριό
61. Κάτω Μύλος
62. Άγιος Παύλος
63. Αρακαπάς
64. Άγιος Κωνσταντίνος
65. Συκόπετρα
66. Κελλάκι
67. Κλωνάρι
68. Λεμίθου
69. Πρόδρομος
70. Παλαιός Μύλος
71. Άγιος Δημήτριος
72. Λιβάδι
73. Επταγώνεια
74. ΒάσαΚελλακίου
75. Σανίδα
76. Ακαπνού(μέρος)
77. Ζωοπηγή

#### **Επαρχία Λευκωσίας:**

1. Κακοπετριά
2. Πεδουλάς
3. Μουτουλάς
4. Γαλάτα
5. Σπήλια
6. Αγία Ειρήνη
7. Σαράντι

8. Καννάβια
9. Λαγουδερά
10. Αληθινού ( μέρος)
11. Οίκος
12. Καλιάνα
13. Σινάορος
14. Τεμβριά
15. Γερακίες
16. Τσακίστρα
17. Κάμπος
18. Άγιος Επιφάνιος
19. Σολέας
20. Φλάσου
21. Κατύδατα
22. Ευρύχου
23. Πάνω Πύργος
24. Νικητάρι
25. Αγία Μαρίνα Ξυλιάτου ( μέρος)
26. Άγιος Γεώργιος
27. Ξυλιάτος
28. Πλατανιστάσα
29. Καλό Χωριό Ορεινής ( μέρος)
30. Άγιος Επιφάνιος
31. Φτερικούδι
32. Φκάρδου
33. Γουρρί
34. Παλαιχώρι Μόρφου
35. Ασκάς
36. Απλίκι Ορεινής
37. Φαρμακάς
38. Καμπί

#### **Επαρχία Λάρνακας:**

1. Μελίνη
2. Ορά
3. Οδού
4. Άγιοι Βαβατσινιάς
5. Βαβατσινιά
6. Λαγειά
7. Βάβλα

8. Κάτω Δρυς
9. Κάτω Λεύκαρα
10. Δελίκηπος
11. Κόρνος
12. λαζανιάς

(<http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf>)

## **ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

### **Ξένη Βιβλιογραφία**

Biodiversity – CHM.NL Information, activities, people and policy (2014). *Protected Nature Areas*. Retrieved from: <http://www.biodiversiteit.nl/nederlandse-overheid-biodiversiteit/biodiversiteitsbeleid-vanaf-2012/hoe-willen-we-de-biodiversiteitsdoelen-bereiken/behoud-en-beheer-van-natuurgebieden-en-soorten/beschermde-natuurgebieden-nederland>

Carrus, G., Bonaiuto, M., & Bonnes, M. (2005). Environmental Concern, Regional Identity, and Support for Protected Areas in Italy. *Environment and Behavior*, 37(2), 237-257.

DeFries, R. Karanth, K.K., & Pareeth, S. (2010). Interactions entre protected areas and Their surroundings in human-Dominated tropical landscapes. *Biological Conservation*, 143(12), 2870-2880

Eroparc Nordic-Baltic Section (2014). *Denmark*. Retrieved from: <http://www.europarc-nb.org/protected-areas/denmark>

Gastona, K.J., Carmanb, K., Jacksona, S.F., Armswortha, P.R., Bonnec, A., Briersd, R.A., Callaghane, C.S.Q., Catchpolef, R., Hopkinsg, J., Kunine, W.E., Lthamh, J., Opdami, P., Sotnemaj, R., Stroudk, D.A., & Trattl, R. (2006). The ecological effectiveness of protected areas: The United Kingdom. *Biological conservation*, 132, 76-87.

IUCN official Website (2012). *Protected Areas*. Retrieved from: [http://www.iucn.org/about/work/programmes/gpap\\_home/gpap\\_quality/gpap\\_pacategories/gpap\\_category5/](http://www.iucn.org/about/work/programmes/gpap_home/gpap_quality/gpap_pacategories/gpap_category5/)

Jeffries, M.J. (2006). *Biodiversity and Conservation*. Psychology Press (pp. 191)

Burhenne-Guilmin, J. (2011). *Guidelines for Protected Areas Legislation*. IUCN.

Law & Your Environment. The plain guide to environmental law (2014). *Regulators and Agencies*. Retrieved from: <http://www.environmentlaw.org.uk/rte.asp?id=206>

LIFE08 ENV /CY / 000460 FINAL Report (2013). *Strengthening the Scientific Foundation of Water Quality Programs*. Retrieved from: [http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/All/6FB0BD4D3A48C1A2C2257951004065E9/\\$file/Life+%20Water%20-%20Final%20Report.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/All/6FB0BD4D3A48C1A2C2257951004065E9/$file/Life+%20Water%20-%20Final%20Report.pdf)

Ministry of Agriculture, Food and Environment of the Spanish Government(2014). *Protected Areas*. Retrieved from: <http://www.magrama.gob.es/es/biodiversidad/temas/espacios-protegidos/>

Plant-Net CY (2014). *Establishment of a Plant Micro-Reserve Network in Cyprus for the Conservation of Priority Species and Habitats*. Ανακτήθηκε από: <http://www.plantnet.org.cy/home.html>.

Stoll – Kleemann, S. (2001). Opposition to the Designation of Protected Areas in Germany. *Journal of Environmental Planning and Management*, 44(1), 109–128.

### **Ελληνική Βιβλιογραφία**

Βούτσινος, Γ., Κοσμάς, Κ., Καλκάνης, Γ., & Σούτσας, Κ. (2009). *Διαχείριση Φυσικών Πόρων*. Αθήνα: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων – Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων – Υγροτόπων (2006). *Οδηγός Εκπόνησης Σχεδίων Διαχείρισης των Περιοχών του Δικτύου Natura 2000 στην Κύπρο*. Ανακτήθηκε από: [http://cypruslife.akrifiles.net/media/A01\\_Guidelines\\_ManagementPlans-N2000CY.pdf](http://cypruslife.akrifiles.net/media/A01_Guidelines_ManagementPlans-N2000CY.pdf)

Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων – Υγροτόπων (2008). *Προστατευόμενες Περιοχές: Ενημερωτικό Κείμενο*. Θεσσαλονίκη: ΕΚΒΥ.

Θεοπέμπτου, Χ. (2014). *Περιοχές Εξαιρετικής Φυσικής Καλλονής*. Συνέντευξη Τσαγγαρίδη Στέλιου με πρώην Επίτροπο Περιβάλλοντος της Κύπρου.

Καραβέλλας, Δ., Κατσαδωράκης, Γ., Μαραγκού, Π., Νάντσου, Θ., & Σβορωνού, Ε. (2003). *Διαχείριση Προστατευόμενων Περιοχών: Οδηγός Ορθής Πρακτικής*. Αθήνα: Υπουργείο Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων.

Πρόγραμμα Life Φύση (2014). *Προστασία και διατήρηση των περιοχών Natura στην Κύπρο*. Ανακτήθηκε από: [http://cypruslife.akrifiles.net/Page11\\_0.html](http://cypruslife.akrifiles.net/Page11_0.html).

Plant-NetCy (2014). *Δημιουργία Δικτύου Μικρο-Αποθεμάτων Φυτών στην Κύπρο για τη Διατήρηση Ειδών και Οικοτόπων Προτεραιότητας*. Ανακτήθηκε από: <http://www.plantnet.org.cy/lang1/index.html>

Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων (2014). *Ιστορικό*. Λευκωσία: Κυπριακή Δημοκρατία. Ανακτήθηκε από: [http://www.moa.gov.cy/moa/wdd/Wdd.nsf/history\\_gr/history\\_gr?OpenDocument](http://www.moa.gov.cy/moa/wdd/Wdd.nsf/history_gr/history_gr?OpenDocument)

Τμήμα Περιβάλλοντος (2012). *Στρατηγική για τη βιοποικιλότητα στην Κύπρο*. Λευκωσία: FrederickUniversity. Ανακτήθηκε από: [http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/All/CE0747F45EB24725C2257B2F002D1685/\\$file/Biodiversity%20Report%20Final-Draft.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/All/CE0747F45EB24725C2257B2F002D1685/$file/Biodiversity%20Report%20Final-Draft.pdf)

Τμήμα Περιβάλλοντος (2014). *Προστασία της Φύσης: Πρόγραμμα LIFE08NAT/CY/00453-PLANT-NETCY*. Ανακτήθηκε από: <http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/All/3E76F1C450501CF2C225794F0030C85D>

Τμήμα Δασών, (2012). *Ο περί Δασών Νόμος του 2012*. Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος. Ανακτήθηκε από: [http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/9280B97828A10E78C22579D5001ED847/\\$file/%CE%9F%20%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%AF%20%CE%94%CE%B1%CF%83%CF%8E%CE%BD%20%CE%9D%CF%8C%CE%BC%CE%BF%CF%82%20%CF%84%CE%BF%CF%85%202012.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/9280B97828A10E78C22579D5001ED847/$file/%CE%9F%20%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%AF%20%CE%94%CE%B1%CF%83%CF%8E%CE%BD%20%CE%9D%CF%8C%CE%BC%CE%BF%CF%82%20%CF%84%CE%BF%CF%85%202012.pdf)

Τμήμα Περιβάλλοντος (2014). *Προστασία της Φύσης: Πρόγραμμα LIFE11INF/CY/000863-BIOforLIFE*. Ανακτήθηκε από: <http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/All/6D1BA47A694C6D25C2257B8A00313368?OpenDocument>

Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως (2014). *Δήλωση Πολιτικής: Πολιτική για τη Ρύθμιση και τον Έλεγχο της Ανάπτυξης και την Προστασία του Περιβάλλοντος στην Ύπαιθρο και στα Χωριά*. Λευκωσία: Υπουργείο Εσωτερικών.

Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος (2014). *Ιστορικό Τμήματος Δασών*. Λευκωσία: Κυπριακή Δημοκρατία. Ανακτήθηκε από: [http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/DMLhistory\\_gr/DMLhistory\\_gr?OpenDocument](http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/DMLhistory_gr/DMLhistory_gr?OpenDocument)

Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος (2014). *Περιοχές Προστασίας της Φύσης – Τμήμα Δασών*. Λευκωσία: Κυπριακή Δημοκρατία. Ανακτήθηκε από: [http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/DMLreserves\\_gr/DMLreserves\\_gr?OpenDocument](http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/DMLreserves_gr/DMLreserves_gr?OpenDocument)

Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος (2014). *Εθνικά Δασικά Πάρκα – Τμήμα Δασών*. Λευκωσία: Κυπριακή Δημοκρατία. Ανακτήθηκε από: [http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/DMLparks\\_gr/DMLparks\\_gr?OpenDocument](http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/DMLparks_gr/DMLparks_gr?OpenDocument)

Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος. (2014). *Ιστορικό Τμήματος Περιβάλλοντος*. Λευκωσία: Κυπριακή Δημοκρατία. Ανακτήθηκε από: [http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/de03\\_gr/de03\\_gr?OpenDocument&ExpandSection=3#\\_Section3](http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/de03_gr/de03_gr?OpenDocument&ExpandSection=3#_Section3)

Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, Υπηρεσία Περιβάλλοντος (2004). *Ο περί προστασίας και διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμος, Βασικές Πρόνοιες*. Λευκωσία.

Υπουργείο Εσωτερικών (2014). *Ιστορικό Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως*. Λευκωσία: Κυπριακή Δημοκρατία. Ανακτήθηκε από: [http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/page13\\_gr/page13\\_gr?OpenDocument](http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/page13_gr/page13_gr?OpenDocument)

Υπουργείο Εσωτερικών (2014). *Ιστορικό Υπηρεσίας Θήρας και Πανίδας*. Λευκωσία: Κυπριακή Δημοκρατία. Ανακτήθηκε από: [http://www.moi.gov.cy/moi/wildlife/wildlife\\_new.nsf/index\\_gr/index\\_gr?opendocument](http://www.moi.gov.cy/moi/wildlife/wildlife_new.nsf/index_gr/index_gr?opendocument)

Υπηρεσία Περιβάλλοντος (2009). *Δίκτυο «ΦΥΣΗ 2000»: Συνεργασία για την Προστασία της Φύσης*. Λευκωσία: Υπουργείο Γεωργίας Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος.



## Ιστοσελίδες

<http://www.biodiversiteit.nl/nederlandse-overheid-biodiversiteit>

<http://www.environmentlaw.org.uk/rte.asp?id=206>

<http://www.europarc-nb.org/protected-areas/denmark>

<http://www.magrama.gob.es/es/biodiversidad/temas/espacios-protegidos>

[http://cypruslife.akrifiles.net/media/A01\\_Guidelines\\_ManagementPlans-N2000CY.pdf](http://cypruslife.akrifiles.net/media/A01_Guidelines_ManagementPlans-N2000CY.pdf)

[http://www.iucn.org/about/work/programmes/gpap\\_home/gpap\\_quality/gpap\\_pa\\_categories/gpap\\_cat1a/](http://www.iucn.org/about/work/programmes/gpap_home/gpap_quality/gpap_pa_categories/gpap_cat1a/)

<http://www.plantnet.org.cy/lang1/index.html>

[http://www.iucn.org/about/work/programmes/gpap\\_home/gpap\\_quality/gpap\\_pacategories/gpap\\_category5/](http://www.iucn.org/about/work/programmes/gpap_home/gpap_quality/gpap_pacategories/gpap_category5/)

<http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf>

[http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/All/078D0BB3F31A3093C225794C003826FC/\\$file/92-43-EEC-el.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/All/078D0BB3F31A3093C225794C003826FC/$file/92-43-EEC-el.pdf)

[http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/All/4B4770CE1CF29B64C22578D10038F4C4/\\$file/N153\(l\)-2003.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/All/4B4770CE1CF29B64C22578D10038F4C4/$file/N153(l)-2003.pdf)

[http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/All/8F11CB6A98B8F590C22578D1002B4952/\\$file/N152\(l\)-2003.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/All/8F11CB6A98B8F590C22578D1002B4952/$file/N152(l)-2003.pdf)

<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/All/E30B71C978D2B84DC22578B8003538F9>

<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/All/0B4B58FF74C086F1C22578B80035555D>

<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/All/3F5D3360021EA71DC2257C97003E9F31>

[http://www.cylaw.org/nomoi/enop/non-ind/1967\\_1\\_14/full.html](http://www.cylaw.org/nomoi/enop/non-ind/1967_1_14/full.html)

[http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/9B67945906C28DF5C2257C9E003C16E9/\\$file/Mar king%20Rules.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/9B67945906C28DF5C2257C9E003C16E9/$file/Mar king%20Rules.pdf)

[http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/C858586D3F864936C2257B1900238655/\\$file/ForestPolicy-Jan2013.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/C858586D3F864936C2257B1900238655/$file/ForestPolicy-Jan2013.pdf)

[http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/9280B97828A10E78C22579D5001ED847/\\$file/%CE%9F%20%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%AF%20%CE%94%CE%B1%CF%83%CF%8E%CE%BD%20%CE%9D%CF%8C%CE%BC%CE%BF%CF%82%20%CF%84%CE%BF%CF%85%202012.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/9280B97828A10E78C22579D5001ED847/$file/%CE%9F%20%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%AF%20%CE%94%CE%B1%CF%83%CF%8E%CE%BD%20%CE%9D%CF%8C%CE%BC%CE%BF%CF%82%20%CF%84%CE%BF%CF%85%202012.pdf)

[http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/307B829765C4745EC22579DD00171C80/\\$file/%CE%9F%CE%B9%20%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%AF%20%CE%94%CE%B1%CF%83%CF%8E%CE%BD%20\(%CE%94%CE%B9%CE%AC%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7%20%CE%9A%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82%20%CE%94%CE%B1%CF%83%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82%20%CE%93%CE%B7%CF%82\)%20%CE%9A%CE%B1%CE%BD%CE%BF%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CE%AF%20%CF%84%CE%BF%CF%85%202012.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/307B829765C4745EC22579DD00171C80/$file/%CE%9F%CE%B9%20%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%AF%20%CE%94%CE%B1%CF%83%CF%8E%CE%BD%20(%CE%94%CE%B9%CE%AC%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7%20%CE%9A%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82%20%CE%94%CE%B1%CF%83%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82%20%CE%93%CE%B7%CF%82)%20%CE%9A%CE%B1%CE%BD%CE%BF%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CE%AF%20%CF%84%CE%BF%CF%85%202012.pdf)

[http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/5DBC89E056530DB3C22579090031BDD3/\\$file/%CE%9F%CE%B4%CE%B7%CE%B3%CF%8C%CF%82%20%CE%9C%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CF%80%CE%B1%CF%84%CE%B9%CF%8E%CE%BD%20%CF%84%CE%B5%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CF%8C-13-12-11.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/5DBC89E056530DB3C22579090031BDD3/$file/%CE%9F%CE%B4%CE%B7%CE%B3%CF%8C%CF%82%20%CE%9C%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CF%80%CE%B1%CF%84%CE%B9%CF%8E%CE%BD%20%CF%84%CE%B5%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CF%8C-13-12-11.pdf)

[http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/D4F59C4B1B775497C2257049001F6573/\\$file/%CE%95%CE%B8%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8C%20%CE%94%CE%B1%CF%83%CE%B9%CE%BA%CF%8C%20%CE%A0%CF%81%CF%8C%CE%B3%CF%81%CE%B1%CE%BC%CE%BC%CE%B1%20%CE%9A%CF%8D%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%85.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/D4F59C4B1B775497C2257049001F6573/$file/%CE%95%CE%B8%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8C%20%CE%94%CE%B1%CF%83%CE%B9%CE%BA%CF%8C%20%CE%A0%CF%81%CF%8C%CE%B3%CF%81%CE%B1%CE%BC%CE%BC%CE%B1%20%CE%9A%CF%8D%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%85.pdf)

[http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/A7C0168C848ECC6FC22577E30025CCC7/\\$file/%CE%A0%CE%9F%CE%9B%CE%99%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%94%CE%91%CE%A3%CE%A9%CE%A3%CE%95%CE%A9%CE%9D-13-12-11.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/A7C0168C848ECC6FC22577E30025CCC7/$file/%CE%A0%CE%9F%CE%9B%CE%99%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%94%CE%91%CE%A3%CE%A9%CE%A3%CE%95%CE%A9%CE%9D-13-12-11.pdf)

[http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/7AB2DA3E3CD11C4DC22571D8002DD63F/\\$file/%CE%9A%CE%A1%CE%99%CE%A4%CE%97%CE%A1%CE%99%CE%91%20%CE%9A%CE%91%CE%99%20%CE%94%CE%95%CE%99%CE%9A%CE%A4%CE%95%CE%A3%20%CE%93%CE%99%CE%91%20%CE%91%CE%95%CE%99%CE%A6%CE%9F%CE%A1%CE%9F%20%CE%94%CE%99%CE%91%CE%A7%CE%95%CE%99%CE%A1%CE%99%CE%A3%CE%97%20%CE%A4%CE%A9%CE%9D%20%CE%9A%CE%A5%CE%A0%CE%A1%CE%99%CE%91%CE%9A%CE%A9%CE%9D%20%CE%94%CE%91%CE%A3%CE%A9%CE%9D.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/7AB2DA3E3CD11C4DC22571D8002DD63F/$file/%CE%9A%CE%A1%CE%99%CE%A4%CE%97%CE%A1%CE%99%CE%91%20%CE%9A%CE%91%CE%99%20%CE%94%CE%95%CE%99%CE%9A%CE%A4%CE%95%CE%A3%20%CE%93%CE%99%CE%91%20%CE%91%CE%95%CE%99%CE%A6%CE%9F%CE%A1%CE%9F%20%CE%94%CE%99%CE%91%CE%A7%CE%95%CE%99%CE%A1%CE%99%CE%A3%CE%97%20%CE%A4%CE%A9%CE%9D%20%CE%9A%CE%A5%CE%A0%CE%A1%CE%99%CE%91%CE%9A%CE%A9%CE%9D%20%CE%94%CE%91%CE%A3%CE%A9%CE%9D.pdf)

[http://www.moi.gov.cy/moi/fd/fd.nsf/DMLeu\\_gr/DMLeu\\_gr?OpenDocument](http://www.moi.gov.cy/moi/fd/fd.nsf/DMLeu_gr/DMLeu_gr?OpenDocument)

[http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/7D455EA5BAD56E84C2257BE9003F4A1E/\\$file/O%20PERI%20POLEODOMIAS%20KAI%20XOROTAKSIAS%20NOMOS%20TOY%201972.pdf?OpenElement](http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/7D455EA5BAD56E84C2257BE9003F4A1E/$file/O%20PERI%20POLEODOMIAS%20KAI%20XOROTAKSIAS%20NOMOS%20TOY%201972.pdf?OpenElement)

[http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/BD4D4832055216BEC2257BE9004367AB/\\$file/%CE%9F%CE%B9%20%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%AF%20%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B5%CE%BF%CE%B4%CE%BF%CE%BC%CE%AF%CE%B1%CF%82%20%CE%BA%CE%B1%CE%B9%20%CE%A7%CF%89%CF%81%CE%BF%CF%84%CE%B1%CE%BE%CE%AF%CE%B1%CF%82%20%CE](http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/BD4D4832055216BEC2257BE9004367AB/$file/%CE%9F%CE%B9%20%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%AF%20%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B5%CE%BF%CE%B4%CE%BF%CE%BC%CE%AF%CE%B1%CF%82%20%CE%BA%CE%B1%CE%B9%20%CE%A7%CF%89%CF%81%CE%BF%CF%84%CE%B1%CE%BE%CE%AF%CE%B1%CF%82%20%CE)

9D%CF%8C%CE%BC%CE%BF%CE%B9%20(%CE%9D9-72%20-  
%2065(%CE%99)2013.pdf?OpenElement

[http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/FD5880C910E68E6CC2257BB100518E27/\\$file/%CE%9A%CE%94%CE%A0%20759\\_2003%20\(%CE%91%CF%84%CF%85%CF%87%CE%AE%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1%20%CE%A3%CF%87%CE%B5%CF%84%CE%B9%CE%B6%CF%8C%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%B1%20%CE%9C%CE%B5%20%CE%95%CF%80%CE%B9%CE%BA%CE%AF%CE%BD%CE%B4%CF%85%CE%BD%CE%B5%CF%82%20%CE%9F%CF%85%CF%83%CE%AF%CE%B5%CF%82\).pdf?OpenElement](http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/FD5880C910E68E6CC2257BB100518E27/$file/%CE%9A%CE%94%CE%A0%20759_2003%20(%CE%91%CF%84%CF%85%CF%87%CE%AE%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1%20%CE%A3%CF%87%CE%B5%CF%84%CE%B9%CE%B6%CF%8C%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%B1%20%CE%9C%CE%B5%20%CE%95%CF%80%CE%B9%CE%BA%CE%AF%CE%BD%CE%B4%CF%85%CE%BD%CE%B5%CF%82%20%CE%9F%CF%85%CF%83%CE%AF%CE%B5%CF%82).pdf?OpenElement)

[http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/8E63624D8C9B3A1CC2257BB10051A269/\\$file/%CE%9A%CE%94%CE%A0%20399\\_2008%20%CE%A4%CF%81%CE%BF%CF%80%20\(%CE%91%CF%84%CF%85%CF%87%CE%AE%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1%20%CE%A3%CF%87%CE%B5%CF%84%CE%B9%CE%B6%CF%8C%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%B1%20%CE%9C%CE%B5%20%CE%95%CF%80%CE%B9%CE%BA%CE%AF%CE%BD%CE%B4%CF%85%CE%BD%CE%B5%CF%82%20%CE%9F%CF%85%CF%83%CE%AF%CE%B5%CF%82\).pdf?OpenElement](http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/8E63624D8C9B3A1CC2257BB10051A269/$file/%CE%9A%CE%94%CE%A0%20399_2008%20%CE%A4%CF%81%CE%BF%CF%80%20(%CE%91%CF%84%CF%85%CF%87%CE%AE%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1%20%CE%A3%CF%87%CE%B5%CF%84%CE%B9%CE%B6%CF%8C%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%B1%20%CE%9C%CE%B5%20%CE%95%CF%80%CE%B9%CE%BA%CE%AF%CE%BD%CE%B4%CF%85%CE%BD%CE%B5%CF%82%20%CE%9F%CF%85%CF%83%CE%AF%CE%B5%CF%82).pdf?OpenElement)

[http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/6C30C9D3355BA8BDC2257BB2001A0922/\\$file/%CE%9A%CE%94%CE%A0%20420\\_2005%20&%20%CF%84%CF%81%CE%BF%CF%80,%20%CE%9A%CE%94%CE%A0%20397\\_2008%20\(%CE%A5%CF%86%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%AC%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%B5%CF%82%20%CE%9C%CE%BF%CE%BD%CE%AC%CE%B4%CE%B5%CF%82%20%CE%91%CE%B9%CE%B3%CE%BF%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%B2%CE%B1%CF%84%CE%BF%CF%84%CF%81%CE%BF%CF%86%CE%AF%CE%B1%CF%82\).pdf?OpenElement](http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/6C30C9D3355BA8BDC2257BB2001A0922/$file/%CE%9A%CE%94%CE%A0%20420_2005%20&%20%CF%84%CF%81%CE%BF%CF%80,%20%CE%9A%CE%94%CE%A0%20397_2008%20(%CE%A5%CF%86%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%AC%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%B5%CF%82%20%CE%9C%CE%BF%CE%BD%CE%AC%CE%B4%CE%B5%CF%82%20%CE%91%CE%B9%CE%B3%CE%BF%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%B2%CE%B1%CF%84%CE%BF%CF%84%CF%81%CE%BF%CF%86%CE%AF%CE%B1%CF%82).pdf?OpenElement)

[http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/8BDCD9A17D8D43CDC2257BE2002732F7/\\$file/1-%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%97%201\\_1994%20\(%CE%95%CE%9D%CE%A0\)\(%CE%99%CE%BA%CE%B1%CE%BD%CE%BF%CF%80%CE%BF%CE%B9%CE%B7%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE%20%CE%A0%CF%81%CE%BF%CF%83%CF%80%CE%AD%CE%BB%CE%B1%CF%83%CE%B7\).pdf?OpenElement](http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/8BDCD9A17D8D43CDC2257BE2002732F7/$file/1-%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%97%201_1994%20(%CE%95%CE%9D%CE%A0)(%CE%99%CE%BA%CE%B1%CE%BD%CE%BF%CF%80%CE%BF%CE%B9%CE%B7%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE%20%CE%A0%CF%81%CE%BF%CF%83%CF%80%CE%AD%CE%BB%CE%B1%CF%83%CE%B7).pdf?OpenElement)

[http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/5D0197C7691A283BC2257BE2002777FD/\\$file/6-%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%97%201\\_2005%20\(%CE%A0%CF%81%CE%BF%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B1%CF%83%CE%BA%CE%B5%CF%85%CE%B1%CF%83%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B5%CF%82%20%CE%BA%CE%B1%CE%B9%20%CE%BE%CF%8D%CE%B5%CE%B9%CE%BD%CE%B5%CF%82%20%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B1%CF%83%CE%BA%CE%B5%CF%85%CE%B1%CF%83%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B5%CF%82%20%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%B4%CE%BF%CE%BC%CE%AD%CF%82\).pdf?OpenElement](http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/5D0197C7691A283BC2257BE2002777FD/$file/6-%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%97%201_2005%20(%CE%A0%CF%81%CE%BF%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B1%CF%83%CE%BA%CE%B5%CF%85%CE%B1%CF%83%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B5%CF%82%20%CE%BA%CE%B1%CE%B9%20%CE%BE%CF%8D%CE%B5%CE%B9%CE%BD%CE%B5%CF%82%20%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B1%CF%83%CE%BA%CE%B5%CF%85%CE%B1%CF%83%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B5%CF%82%20%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%B4%CE%BF%CE%BC%CE%AD%CF%82).pdf?OpenElement)

[http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/7DA9350216FCDB0BC2257BE200278EB9/\\$file/8-%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%97%201\\_2006%20\(%CE%95%CE%9D%CE%A0\)%20\(%CE%91%CE%BD%CE%B1%CF%80%CF%84%CF%8D%CE%BE%CE%B5%CE%B9%CF%82%20%CE%91%CE%97%CE%9A\).pdf?OpenElement](http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/7DA9350216FCDB0BC2257BE200278EB9/$file/8-%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%97%201_2006%20(%CE%95%CE%9D%CE%A0)%20(%CE%91%CE%BD%CE%B1%CF%80%CF%84%CF%8D%CE%BE%CE%B5%CE%B9%CF%82%20%CE%91%CE%97%CE%9A).pdf?OpenElement)

[http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/723992BF761AFE21C2257BE200279994/\\$file/9-%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%97%202\\_2006%20\(%CE%A7%CF%89%CF%81%CE%BF%CE%B8%CE%AD%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7%20%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CF%80%CF%84%CF%8D%CE%BE%CE%B5%CF%89%CE%BD%20%CE%91%CE%A0%CE%95%20\).pdf?OpenElement](http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/723992BF761AFE21C2257BE200279994/$file/9-%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%97%202_2006%20(%CE%A7%CF%89%CF%81%CE%BF%CE%B8%CE%AD%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7%20%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CF%80%CF%84%CF%8D%CE%BE%CE%B5%CF%89%CE%BD%20%CE%91%CE%A0%CE%95%20).pdf?OpenElement)

[http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/9005803BB61D4433C2257BE200280D41/\\$file/10-%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%97%203\\_2006%20\(%CE%A3%CF%84%CE%B1%CE%B8%CE%BC%CE%BF%CE%AF%20%CE%A1%CE%B1%CE%B4%CE%B9%CE%BF%CE%B5%CF%80%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%BD%CE%AF%CE%B1%CF%82%20\).pdf?OpenElement](http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/9005803BB61D4433C2257BE200280D41/$file/10-%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%97%203_2006%20(%CE%A3%CF%84%CE%B1%CE%B8%CE%BC%CE%BF%CE%AF%20%CE%A1%CE%B1%CE%B4%CE%B9%CE%BF%CE%B5%CF%80%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%BD%CE%AF%CE%B1%CF%82%20).pdf?OpenElement)

[http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/5510F83A5EF3B394C225783E00495030/\\$file/%CE%95%CE%9D%CE%99%CE%91%CE%99%CE%9F%20%CE%9A%CE%95%CE%99%CE%9C%CE%95%CE%9D%CE%9F%20%CE%94%CE%97%CE%9B%CE%A9%CE%A3%CE%97%CE%A3%20%CE%A0%CE%9F%CE%9B%CE%99%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97%CE%A3%201996-2014.pdf](http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/5510F83A5EF3B394C225783E00495030/$file/%CE%95%CE%9D%CE%99%CE%91%CE%99%CE%9F%20%CE%9A%CE%95%CE%99%CE%9C%CE%95%CE%9D%CE%9F%20%CE%94%CE%97%CE%9B%CE%A9%CE%A3%CE%97%CE%A3%20%CE%A0%CE%9F%CE%9B%CE%99%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97%CE%A3%201996-2014.pdf)

[http://www.moi.gov.cy/moi/wildlife/wildlife\\_new.nsf/web18\\_gr/C2CA3DAC8998A11FC22578410043B97D/\\$file/%CE%9A%CE%B1%CE%BD%CE%BF%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CE%AF%20%CE%B3%CE%B9%CE%B1%20%CE%B5%CE%BE%CE%AC%CF%83%CE%BA%CE%B7%CF%83%CE%B7%20%CE%BA%CF%85%CE%BD%CE%B7%CE%B3%CF%8E%CE%BD%202008%202.pdf](http://www.moi.gov.cy/moi/wildlife/wildlife_new.nsf/web18_gr/C2CA3DAC8998A11FC22578410043B97D/$file/%CE%9A%CE%B1%CE%BD%CE%BF%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CE%AF%20%CE%B3%CE%B9%CE%B1%20%CE%B5%CE%BE%CE%AC%CF%83%CE%BA%CE%B7%CF%83%CE%B7%20%CE%BA%CF%85%CE%BD%CE%B7%CE%B3%CF%8E%CE%BD%202008%202.pdf)

[http://www.moi.gov.cy/moi/wildlife/wildlife\\_new.nsf/web18\\_gr/C2CA3DAC8998A11FC22578410043B97D/\\$file/T%CF%81%CE%BF%CF%80%CE%BF%CF%80%CE%BF%CE%B9%CE%B7%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82%20%CE%9D%CF%8C%CE%BC%CE%BF%CF%82%20%CF%84%CE%BF%CF%85%202012.pdf](http://www.moi.gov.cy/moi/wildlife/wildlife_new.nsf/web18_gr/C2CA3DAC8998A11FC22578410043B97D/$file/T%CF%81%CE%BF%CF%80%CE%BF%CF%80%CE%BF%CE%B9%CE%B7%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C%CF%82%20%CE%9D%CF%8C%CE%BC%CE%BF%CF%82%20%CF%84%CE%BF%CF%85%202012.pdf)

[http://www.moi.gov.cy/moi/wildlife/wildlife\\_new.nsf/web29\\_gr/B929391CE1FD8148C225784100442BE1/\\$file/%CE%94%CE%B9%CE%AC%CF%84%CE%B1%CE%B3%CE%BC%CE%B1%20%CE%9A%CF%85%CE%BD%CE%B7%CE%B3%CE%AF%CE%BF%CF%85%202014%20-%202015.pdf](http://www.moi.gov.cy/moi/wildlife/wildlife_new.nsf/web29_gr/B929391CE1FD8148C225784100442BE1/$file/%CE%94%CE%B9%CE%AC%CF%84%CE%B1%CE%B3%CE%BC%CE%B1%20%CE%9A%CF%85%CE%BD%CE%B7%CE%B3%CE%AF%CE%BF%CF%85%202014%20-%202015.pdf)

[http://www.moa.gov.cy/moa/wdd/wdd.nsf/All/859B82F57FB88D76C22577EA003A132B/\\$file/Eniea\\_Diaxirisi\\_Ydaton\\_2010.pdf?OpenElement](http://www.moa.gov.cy/moa/wdd/wdd.nsf/All/859B82F57FB88D76C22577EA003A132B/$file/Eniea_Diaxirisi_Ydaton_2010.pdf?OpenElement)

[http://www.moa.gov.cy/moa/wdd/wdd.nsf/All/79CC92D579D17821C2257A4E0037C050/\\$file/Prostasia\\_Diaxiris2012.pdf?OpenElement](http://www.moa.gov.cy/moa/wdd/wdd.nsf/All/79CC92D579D17821C2257A4E0037C050/$file/Prostasia_Diaxiris2012.pdf?OpenElement)

[http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/All/0E6B769DF3DF8C25C225794B00265117/\\$file/N160\(I\)-2003.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/All/0E6B769DF3DF8C25C225794B00265117/$file/N160(I)-2003.pdf)

[http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/All/36BC97E5BFA26D3EC225794C0036EF29/\\$file/N102\(I\)-2005.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/All/36BC97E5BFA26D3EC225794C0036EF29/$file/N102(I)-2005.pdf)

[http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/All/0867EC325F0BBEF7C225798700352FB8/\\$file/%CE%9D140\(I\)-2005.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/All/0867EC325F0BBEF7C225798700352FB8/$file/%CE%9D140(I)-2005.pdf)

[http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/All/8C7EDBB0DBE0FB51C22578D1003C9F77/\\$file/N56\(I\)-2003.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/All/8C7EDBB0DBE0FB51C22578D1003C9F77/$file/N56(I)-2003.pdf)

[http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/All/F25147447BE8B123C22578D1003C3D34/\\$file/N13\(I\)-2004.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/All/F25147447BE8B123C22578D1003C3D34/$file/N13(I)-2004.pdf)

[http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/All/5C0524259C9D1F16C2257C6D003663BC/\\$file/N.181\(I\)\\_2013.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/All/5C0524259C9D1F16C2257C6D003663BC/$file/N.181(I)_2013.pdf)

[http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/All/4662A3E5102C28D2C2257C6D003654CE/\\$file/N.184\(I\)\\_2013.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/All/4662A3E5102C28D2C2257C6D003654CE/$file/N.184(I)_2013.pdf)

[http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/All/3568BB41A4E12CC2C2257B8800428AEE/\\$file/N185\(%CE%99\)-2011.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/All/3568BB41A4E12CC2C2257B8800428AEE/$file/N185(%CE%99)-2011.pdf)

[http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/All/04B732BA2D784142C22578DC0027BF38/\\$file/N189\(%CE%99\)-2007.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/All/04B732BA2D784142C22578DC0027BF38/$file/N189(%CE%99)-2007.pdf)

[http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/All/F98110552B607C07C225793D002EAD5D/\\$file/EK278-1986.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/All/F98110552B607C07C225793D002EAD5D/$file/EK278-1986.pdf)

[http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/All/16BBDA945BFD26D9C225795F00304C04/\\$file/EK676-1991.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/All/16BBDA945BFD26D9C225795F00304C04/$file/EK676-1991.pdf)

<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/All/6D1BA47A694C6D25C2257B8A00313368>

<http://www.cyprusbiodiversity.eu/>

[http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/A7C0168C848ECC6FC22577E30025CCC7/\\$file/%CE%A0%CE%9F%CE%9B%CE%99%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%94%CE%91%CE%A3%CE%A9%CE%A3%CE%95%CE%A9%CE%9D-13-12-11.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/A7C0168C848ECC6FC22577E30025CCC7/$file/%CE%A0%CE%9F%CE%9B%CE%99%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%94%CE%91%CE%A3%CE%A9%CE%A3%CE%95%CE%A9%CE%9D-13-12-11.pdf)

[http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/723992BF761AFE21C2257BE200279994/\\$file/9-%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%97%202\\_2006%20\(%CE%A7%CF%89%CF%81%CE%BF%CE%B8%CE%AD%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7%20%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CF%80%CF%84%CF%8D%CE%BE%CE%B5%CF%89%CE%BD%20%CE%91%CE%A0%CE%95%20\).pdf](http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/723992BF761AFE21C2257BE200279994/$file/9-%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%97%202_2006%20(%CE%A7%CF%89%CF%81%CE%BF%CE%B8%CE%AD%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7%20%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CF%80%CF%84%CF%8D%CE%BE%CE%B5%CF%89%CE%BD%20%CE%91%CE%A0%CE%95%20).pdf)

?OpenElement

[http://www.moi.gov.cy/moi/tp/tp.nsf/All/9005803BB61D4433C2257BE200280D41/\\$file/10%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%97%203\\_2006%20\(%CE%A3%CF%84%CE%B1%CE%B8%CE%BC%CE%BF%CE%AF%20%CE%A1%CE%B1%CE%B4%CE%B9%CE%BF%CE%B5%CF%80%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%BD%CE%AF%CE%B1%CF%82%20\).pdf?OpenElement](http://www.moi.gov.cy/moi/tp/tp.nsf/All/9005803BB61D4433C2257BE200280D41/$file/10%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%97%203_2006%20(%CE%A3%CF%84%CE%B1%CE%B8%CE%BC%CE%BF%CE%AF%20%CE%A1%CE%B1%CE%B4%CE%B9%CE%BF%CE%B5%CF%80%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%BD%CE%AF%CE%B1%CF%82%20).pdf?OpenElement)

[http://www.moi.gov.cy/moi/wildlife/wildlife\\_new.nsf/web18\\_gr/C2CA3DAC8998A11FC22578410043B97D/\\$file/%CE%9A%CE%B1%CE%BD%CE%BF%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CE%AF%20%CE%B3%CE%B9%CE%B1%20%CE%B5%CE%BE%CE%AC%CF%83%CE%BA%CE%B7%CF%83%CE%B7%20%CE%BA%CF%85%CE%BD%CE%B7%CE%B3%CF%8E%CE%BD%202008%202.pdf](http://www.moi.gov.cy/moi/wildlife/wildlife_new.nsf/web18_gr/C2CA3DAC8998A11FC22578410043B97D/$file/%CE%9A%CE%B1%CE%BD%CE%BF%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CE%AF%20%CE%B3%CE%B9%CE%B1%20%CE%B5%CE%BE%CE%AC%CF%83%CE%BA%CE%B7%CF%83%CE%B7%20%CE%BA%CF%85%CE%BD%CE%B7%CE%B3%CF%8E%CE%BD%202008%202.pdf)

[http://www.moi.gov.cy/moi/wildlife/wildlife\\_new.nsf/web29\\_gr/B929391CE1FD8148C225784100442BE1/\\$file/%CE%94%CE%B9%CE%AC%CF%84%CE%B1%CE%B3%CE%BC%CE%B1%20%CE%9A%CF%85%CE%BD%CE%B7%CE%B3%CE%AF%CE%BF%CF%85%202014%20-%202015.pdf](http://www.moi.gov.cy/moi/wildlife/wildlife_new.nsf/web29_gr/B929391CE1FD8148C225784100442BE1/$file/%CE%94%CE%B9%CE%AC%CF%84%CE%B1%CE%B3%CE%BC%CE%B1%20%CE%9A%CF%85%CE%BD%CE%B7%CE%B3%CE%AF%CE%BF%CF%85%202014%20-%202015.pdf)

[http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/9280B97828A10E78C22579D5001ED847/\\$file/%CE%9F%20%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%AF%20%CE%94%CE%B1%CF%83%CF%8E%CE%BD%20%CE%9D%CF%8C%CE%BC%CE%BF%CF%82%20%CF%84%CE%BF%CF%85%202012.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/9280B97828A10E78C22579D5001ED847/$file/%CE%9F%20%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%AF%20%CE%94%CE%B1%CF%83%CF%8E%CE%BD%20%CE%9D%CF%8C%CE%BC%CE%BF%CF%82%20%CF%84%CE%BF%CF%85%202012.pdf)

[http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/9B67945906C28DF5C2257C9E003C16E9/\\$file/Marking%20Rules.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/9B67945906C28DF5C2257C9E003C16E9/$file/Marking%20Rules.pdf)

[http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/5DBC89E056530DB3C22579090031BDD3/\\$file/%CE%9F%CE%B4%CE%B7%CE%B3%CF%8C%CF%82%20%CE%9C%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CF%80%CE%B1%CF%84%CE%B9%CF%8E%CE%BD%20%CF%84%CE%B5%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CF%8C-13-12-11.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/5DBC89E056530DB3C22579090031BDD3/$file/%CE%9F%CE%B4%CE%B7%CE%B3%CF%8C%CF%82%20%CE%9C%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CF%80%CE%B1%CF%84%CE%B9%CF%8E%CE%BD%20%CF%84%CE%B5%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CF%8C-13-12-11.pdf)

[http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/D4F59C4B1B775497C2257049001F6573/\\$file/%CE%95%CE%B8%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8C%20%CE%94%CE%B1%CF%83%CE%B9%CE%BA%CF%8C%20%CE%A0%CF%81%CF%8C%CE%B3%CF%81%CE%B1%CE%BC%CE%BC%CE%B1%20%CE%9A%CF%8D%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%85.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/D4F59C4B1B775497C2257049001F6573/$file/%CE%95%CE%B8%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CF%8C%20%CE%94%CE%B1%CF%83%CE%B9%CE%BA%CF%8C%20%CE%A0%CF%81%CF%8C%CE%B3%CF%81%CE%B1%CE%BC%CE%BC%CE%B1%20%CE%9A%CF%8D%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%85.pdf)

[http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/C858586D3F864936C2257B1900238655/\\$file/ForestPolicy-Jan2013.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/C858586D3F864936C2257B1900238655/$file/ForestPolicy-Jan2013.pdf)

[http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/307B829765C4745EC22579DD00171C80/\\$file/%CE%9F%CE%B9%20%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%AF%20%CE%94%CE%B1%CF%83%CF%8E%CE%BD%20\(%CE%94%CE%B9%CE%AC%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7%20%CE%9A%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82%20%CE%94%CE%B1%CF%83%CE%B9%CE%B](http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/307B829765C4745EC22579DD00171C80/$file/%CE%9F%CE%B9%20%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%AF%20%CE%94%CE%B1%CF%83%CF%8E%CE%BD%20(%CE%94%CE%B9%CE%AC%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7%20%CE%9A%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%82%20%CE%94%CE%B1%CF%83%CE%B9%CE%B)

A%CE%AE%CF%82%20%CE%93%CE%B7%CF%82)%20%CE%9A%CE%B1%CE%BD%CE%BF%CE%BD%CE%B9%CF%83%CE%BC%CE%BF%CE%AF%20%CF%84%CE%BF%CF%85%202012.pdf

[http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/A7C0168C848ECC6FC22577E30025CCC7/\\$file/%CE%A0%CE%9F%CE%9B%CE%99%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%94%CE%91%CE%A3%CE%A9%CE%A3%CE%95%CE%A9%CE%9D-13-12-11.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/A7C0168C848ECC6FC22577E30025CCC7/$file/%CE%A0%CE%9F%CE%9B%CE%99%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%94%CE%91%CE%A3%CE%A9%CE%A3%CE%95%CE%A9%CE%9D-13-12-11.pdf)

[http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/7AB2DA3E3CD11C4DC22571D8002DD63F/\\$file/%CE%9A%CE%A1%CE%99%CE%A4%CE%97%CE%A1%CE%99%CE%91%20%CE%9A%CE%91%CE%99%20%CE%94%CE%95%CE%99%CE%9A%CE%A4%CE%95%CE%A3%20%CE%93%CE%99%CE%91%20%CE%91%CE%95%CE%99%CE%A6%CE%9F%CE%A1%CE%9F%20%CE%94%CE%99%CE%91%CE%A7%CE%95%CE%99%CE%A1%CE%99%CE%A3%CE%97%20%CE%A4%CE%A9%CE%9D%20%CE%9A%CE%A5%CE%A0%CE%A1%CE%99%CE%91%CE%9A%CE%A9%CE%9D%20%CE%94%CE%91%CE%A3%CE%A9%CE%9D.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/7AB2DA3E3CD11C4DC22571D8002DD63F/$file/%CE%9A%CE%A1%CE%99%CE%A4%CE%97%CE%A1%CE%99%CE%91%20%CE%9A%CE%91%CE%99%20%CE%94%CE%95%CE%99%CE%9A%CE%A4%CE%95%CE%A3%20%CE%93%CE%99%CE%91%20%CE%91%CE%95%CE%99%CE%A6%CE%9F%CE%A1%CE%9F%20%CE%94%CE%99%CE%91%CE%A7%CE%95%CE%99%CE%A1%CE%99%CE%A3%CE%97%20%CE%A4%CE%A9%CE%9D%20%CE%9A%CE%A5%CE%A0%CE%A1%CE%99%CE%91%CE%9A%CE%A9%CE%9D%20%CE%94%CE%91%CE%A3%CE%A9%CE%9D.pdf)

[http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/7D455EA5BAD56E84C2257BE9003F4A1E/\\$file/O%20PERI%20POLEODOMIAS%20KAI%20XOROTAKSIAS%20NOMOS%20TOY%201972.pdf?OpenElement](http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/7D455EA5BAD56E84C2257BE9003F4A1E/$file/O%20PERI%20POLEODOMIAS%20KAI%20XOROTAKSIAS%20NOMOS%20TOY%201972.pdf?OpenElement)

[http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/6C30C9D3355BA8BDC2257BB2001A0922/\\$file/%CE%9A%CE%94%CE%A0%20420\\_2005%20&%20%CF%84%CF%81%CE%BF%CF%80,%20%CE%9A%CE%94%CE%A0%20397\\_2008%20\(%CE%A5%CF%86%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%AC%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%B5%CF%82%20%CE%9C%CE%BF%CE%BD%CE%AC%CE%B4%CE%B5%CF%82%20%CE%91%CE%B9%CE%B3%CE%BF%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%B2%CE%B1%CF%84%CE%BF%CF%84%CF%81%CE%BF%CF%86%CE%AF%CE%B1%CF%82\).pdf?OpenElement](http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/6C30C9D3355BA8BDC2257BB2001A0922/$file/%CE%9A%CE%94%CE%A0%20420_2005%20&%20%CF%84%CF%81%CE%BF%CF%80,%20%CE%9A%CE%94%CE%A0%20397_2008%20(%CE%A5%CF%86%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%AC%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%B5%CF%82%20%CE%9C%CE%BF%CE%BD%CE%AC%CE%B4%CE%B5%CF%82%20%CE%91%CE%B9%CE%B3%CE%BF%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%B2%CE%B1%CF%84%CE%BF%CF%84%CF%81%CE%BF%CF%86%CE%AF%CE%B1%CF%82).pdf?OpenElement)

[http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/8BD9A17D8D43CDC2257BE2002732F7/\\$file/1-%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%97%201\\_1994%20\(%CE%95%CE%9D%CE%A0\)\(%CE%99%CE%BA%CE%B1%CE%BD%CE%BF%CF%80%CE%BF%CE%B9%CE%B7%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE%20%CE%A0%CF%81%CE%BF%CF%83%CF%80%CE%AD%CE%BB%CE%B1%CF%83%CE%B7\).pdf?OpenElement](http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/8BD9A17D8D43CDC2257BE2002732F7/$file/1-%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%97%201_1994%20(%CE%95%CE%9D%CE%A0)(%CE%99%CE%BA%CE%B1%CE%BD%CE%BF%CF%80%CE%BF%CE%B9%CE%B7%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE%20%CE%A0%CF%81%CE%BF%CF%83%CF%80%CE%AD%CE%BB%CE%B1%CF%83%CE%B7).pdf?OpenElement)

[http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/5D0197C7691A283BC2257BE2002777FD/\\$file/6-%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%97%201\\_2005%20\(%CE%A0%CF%81%CE%BF%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B1%CF%83%CE%BA%CE%B5%CF%85%CE%B1%CF%83%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B5%CF%82%20%CE%BA%CE%B1%CE%B9%20%CE%BE%CF%8D%CE%B8%CE%B9%CE%BD%CE%B5%CF%82%20%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B1%CF%83%CE%BA%CE%B5%CF%85%CE%B1%CF%83%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B5%CF%82%20%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%B4%CE%BF%CE%BC%CE%AD%CF%82\).pdf?OpenElement](http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/5D0197C7691A283BC2257BE2002777FD/$file/6-%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%97%201_2005%20(%CE%A0%CF%81%CE%BF%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B1%CF%83%CE%BA%CE%B5%CF%85%CE%B1%CF%83%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B5%CF%82%20%CE%BA%CE%B1%CE%B9%20%CE%BE%CF%8D%CE%B8%CE%B9%CE%BD%CE%B5%CF%82%20%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B1%CF%83%CE%BA%CE%B5%CF%85%CE%B1%CF%83%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B5%CF%82%20%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%B4%CE%BF%CE%BC%CE%AD%CF%82).pdf?OpenElement)

[http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/723992BF761AFE21C2257BE200279994/\\$file/9-%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%97%202\\_2006%20\(%CE%A7%CF%89%CF%81%CE%BF%CE%B8%CE%AD%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7%20%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CF%80%CF%84%CF%8D%CE%BE%CE%B5%CF%89%CE%BD%20%CE%91%CE%A0%CE%95%20\).pdf?OpenElement](http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/723992BF761AFE21C2257BE200279994/$file/9-%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%97%202_2006%20(%CE%A7%CF%89%CF%81%CE%BF%CE%B8%CE%AD%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7%20%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CF%80%CF%84%CF%8D%CE%BE%CE%B5%CF%89%CE%BD%20%CE%91%CE%A0%CE%95%20).pdf?OpenElement)

[http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/9005803BB61D4433C2257BE200280D41/\\$file/10%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%97%203\\_2006%20\(%CE%A3%CF%84%CE%B1%CE%B8%CE%BC%CE%BF%CE%AF%20%CE%A1%CE%B1%CE%B4%CE%B9%CE%BF%CE%B5%CF%80%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%BD%CE%AF%CE%B1%CF%82%20\).pdf?OpenElement](http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/9005803BB61D4433C2257BE200280D41/$file/10%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%97%203_2006%20(%CE%A3%CF%84%CE%B1%CE%B8%CE%BC%CE%BF%CE%AF%20%CE%A1%CE%B1%CE%B4%CE%B9%CE%BF%CE%B5%CF%80%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%BD%CE%AF%CE%B1%CF%82%20).pdf?OpenElement)

[http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/A7C0168C848ECC6FC22577E30025CCC7/\\$file/%CE%A0%CE%9F%CE%9B%CE%99%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%94%CE%91%CE%A3%CE%A9%CE%A3%CE%95%CE%A9%CE%9D-13-12-11.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/A7C0168C848ECC6FC22577E30025CCC7/$file/%CE%A0%CE%9F%CE%9B%CE%99%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%94%CE%91%CE%A3%CE%A9%CE%A3%CE%95%CE%A9%CE%9D-13-12-11.pdf)

[http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/9280B97828A10E78C22579D5001ED847/\\$file/%CE%9F%20%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%AF%20%CE%94%CE%B1%CF%83%CF%8E%CE%BD%20%CE%9D%CF%8C%CE%BC%CE%BF%CF%82%20%CF%84%CE%BF%CF%85%202012.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/9280B97828A10E78C22579D5001ED847/$file/%CE%9F%20%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%AF%20%CE%94%CE%B1%CF%83%CF%8E%CE%BD%20%CE%9D%CF%8C%CE%BC%CE%BF%CF%82%20%CF%84%CE%BF%CF%85%202012.pdf)

<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/All/3E76F1C450501CF2C225794F0030C85D?OpenDocument>

[http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/A7C0168C848ECC6FC22577E30025CCC7/\\$file/%CE%A0%CE%9F%CE%9B%CE%99%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%94%CE%91%CE%A3%CE%A9%CE%A3%CE%95%CE%A9%CE%9D-13-12-11.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/A7C0168C848ECC6FC22577E30025CCC7/$file/%CE%A0%CE%9F%CE%9B%CE%99%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%94%CE%91%CE%A3%CE%A9%CE%A3%CE%95%CE%A9%CE%9D-13-12-11.pdf)

[http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/5510F83A5EF3B394C225783E00495030/\\$file/%CE%95%CE%9D%CE%99%CE%91%CE%99%CE%9F%20%CE%9A%CE%95%CE%99%CE%9C%CE%95%CE%9D%CE%9F%20%CE%94%CE%97%CE%9B%CE%A9%CE%A3%CE%97%CE%A3%20%CE%A0%CE%9F%CE%9B%CE%99%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97%CE%A3%201996-2014.pdf](http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/5510F83A5EF3B394C225783E00495030/$file/%CE%95%CE%9D%CE%99%CE%91%CE%99%CE%9F%20%CE%9A%CE%95%CE%99%CE%9C%CE%95%CE%9D%CE%9F%20%CE%94%CE%97%CE%9B%CE%A9%CE%A3%CE%97%CE%A3%20%CE%A0%CE%9F%CE%9B%CE%99%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97%CE%A3%201996-2014.pdf)

[http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/9B67945906C28DF5C2257C9E003C16E9/\\$file/Marking%20Rules.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/9B67945906C28DF5C2257C9E003C16E9/$file/Marking%20Rules.pdf)

[http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/6C30C9D3355BA8BDC2257BB2001A0922/\\$file/%CE%9A%CE%94%CE%A0%20420\\_2005%20&%20%CF%84%CF%81%CE%BF%CF%80,%20%CE%9A%CE%94%CE%A0%20397\\_2008%20\(%CE%A5%CF%86%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%AC%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%B5%CF%82%20%CE%9C%CE%BF%CE%BD%CE%AC%CE%B4%CE%B](http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/6C30C9D3355BA8BDC2257BB2001A0922/$file/%CE%9A%CE%94%CE%A0%20420_2005%20&%20%CF%84%CF%81%CE%BF%CF%80,%20%CE%9A%CE%94%CE%A0%20397_2008%20(%CE%A5%CF%86%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%AC%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%B5%CF%82%20%CE%9C%CE%BF%CE%BD%CE%AC%CE%B4%CE%B)



5%CF%82%20%CE%91%CE%B9%CE%B3%CE%BF%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%B2%CE%B1%CF%84%CE%BF%CF%84%CF%81%CE%BF%CF%86%CE%AF%CE%B1%CF%82).pdf?OpenElement

[http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/7DA9350216FCDB0BC2257BE200278EB9/\\$file/8-%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%97%201\\_2006%20\(%CE%95%CE%9D%CE%A0%20\(%CE%91%CE%BD%CE%B1%CF%80%CF%84%CF%8D%CE%BE%CE%B5%CE%B9%CF%82%20%CE%91%CE%97%CE%9A\).pdf?OpenElement](http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/7DA9350216FCDB0BC2257BE200278EB9/$file/8-%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%97%201_2006%20(%CE%95%CE%9D%CE%A0%20(%CE%91%CE%BD%CE%B1%CF%80%CF%84%CF%8D%CE%BE%CE%B5%CE%B9%CF%82%20%CE%91%CE%97%CE%9A).pdf?OpenElement)

[http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/723992BF761AFE21C2257BE200279994/\\$file/9-%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%97%202\\_2006%20\(%CE%A7%CF%89%CF%81%CE%BF%CE%B8%CE%AD%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7%20%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CF%80%CF%84%CF%8D%CE%BE%CE%B5%CF%89%CE%BD%20%CE%91%CE%A0%CE%95%20\).pdf?OpenElement](http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/723992BF761AFE21C2257BE200279994/$file/9-%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%97%202_2006%20(%CE%A7%CF%89%CF%81%CE%BF%CE%B8%CE%AD%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7%20%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CF%80%CF%84%CF%8D%CE%BE%CE%B5%CF%89%CE%BD%20%CE%91%CE%A0%CE%95%20).pdf?OpenElement)

[http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/9005803BB61D4433C2257BE200280D41/\\$file/10%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%97%203\\_2006%20\(%CE%A3%CF%84%CE%B1%CE%B8%CE%BC%CE%BF%CE%AF%20%CE%A1%CE%B1%CE%B4%CE%B9%CE%BF%CE%B5%CF%80%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%BD%CE%AF%CE%B1%CF%82%20\).pdf?OpenElement](http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/9005803BB61D4433C2257BE200280D41/$file/10%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%97%203_2006%20(%CE%A3%CF%84%CE%B1%CE%B8%CE%BC%CE%BF%CE%AF%20%CE%A1%CE%B1%CE%B4%CE%B9%CE%BF%CE%B5%CF%80%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%BD%CE%AF%CE%B1%CF%82%20).pdf?OpenElement)

[http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/9280B97828A10E78C22579D5001ED847/\\$file/%CE%9F%20%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%AF%20%CE%94%CE%B1%CF%83%CF%8E%CE%BD%20%CE%9D%CF%8C%CE%BC%CE%BF%CF%82%20%CF%84%CE%BF%CF%85%202012.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/9280B97828A10E78C22579D5001ED847/$file/%CE%9F%20%CF%80%CE%B5%CF%81%CE%AF%20%CE%94%CE%B1%CF%83%CF%8E%CE%BD%20%CE%9D%CF%8C%CE%BC%CE%BF%CF%82%20%CF%84%CE%BF%CF%85%202012.pdf)

[http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/9B67945906C28DF5C2257C9E003C16E9/\\$file/Marketing%20Rules.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/9B67945906C28DF5C2257C9E003C16E9/$file/Marketing%20Rules.pdf)

[http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/A7C0168C848ECC6FC22577E30025CCC7/\\$file/%CE%A0%CE%9F%CE%9B%CE%99%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%94%CE%91%CE%A3%CE%A9%CE%A3%CE%95%CE%A9%CE%9D-13-12-11.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf/All/A7C0168C848ECC6FC22577E30025CCC7/$file/%CE%A0%CE%9F%CE%9B%CE%99%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97%20%CE%94%CE%91%CE%A3%CE%A9%CE%A3%CE%95%CE%A9%CE%9D-13-12-11.pdf)

[http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/5510F83A5EF3B394C225783E00495030/\\$file/%CE%95%CE%9D%CE%99%CE%91%CE%99%CE%9F%20%CE%9A%CE%95%CE%99%CE%9C%CE%95%CE%9D%CE%9F%20%CE%94%CE%97%CE%9B%CE%A9%CE%A3%CE%97%CE%A3%20%CE%A0%CE%9F%CE%9B%CE%99%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97%CE%A3%201996-2014.pdf](http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/5510F83A5EF3B394C225783E00495030/$file/%CE%95%CE%9D%CE%99%CE%91%CE%99%CE%9F%20%CE%9A%CE%95%CE%99%CE%9C%CE%95%CE%9D%CE%9F%20%CE%94%CE%97%CE%9B%CE%A9%CE%A3%CE%97%CE%A3%20%CE%A0%CE%9F%CE%9B%CE%99%CE%A4%CE%99%CE%9A%CE%97%CE%A3%201996-2014.pdf)

[http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/6C30C9D3355BA8BDC2257BB2001A0922/\\$file/%CE%9A%CE%94%CE%A0%20420\\_2005%20&%20%CF%84%CF%81%CE%BF%CF%80,%20%CE%9A%CE%94%CE%A0%20397\\_2008%20\(%CE%A5%CF%86%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%AC%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%B5%CF%82%20%CE%9C%CE%BF%CE%BD%CE%AC%CE%B4%CE%B](http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/6C30C9D3355BA8BDC2257BB2001A0922/$file/%CE%9A%CE%94%CE%A0%20420_2005%20&%20%CF%84%CF%81%CE%BF%CF%80,%20%CE%9A%CE%94%CE%A0%20397_2008%20(%CE%A5%CF%86%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%AC%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%B5%CF%82%20%CE%9C%CE%BF%CE%BD%CE%AC%CE%B4%CE%B)

5%CF%82%20%CE%91%CE%B9%CE%B3%CE%BF%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%B2%CE%B1%CF%84%CE%BF%CF%84%CF%81%CE%BF%CF%86%CE%AF%CE%B1%CF%82).pdf?OpenElement

[http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/5D0197C7691A283BC2257BE2002777FD/\\$file/6-%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%97%201\\_2005%20\(%CE%A0%CF%81%CE%BF%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B1%CF%83%CE%BA%CE%B5%CF%85%CE%B1%CF%83%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B5%CF%82%20%CE%BA%CE%B1%CE%B9%20%CE%BE%CF%8D%CE%B%CE%B9%CE%BD%CE%B5%CF%82%20%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B1%CF%83%CE%BA%CE%B5%CF%85%CE%B1%CF%83%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B5%CF%82%20%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%B4%CE%BF%CE%BC%CE%AD%CF%82\).pdf?OpenElement](http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/5D0197C7691A283BC2257BE2002777FD/$file/6-%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%97%201_2005%20(%CE%A0%CF%81%CE%BF%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B1%CF%83%CE%BA%CE%B5%CF%85%CE%B1%CF%83%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B5%CF%82%20%CE%BA%CE%B1%CE%B9%20%CE%BE%CF%8D%CE%B%CE%B9%CE%BD%CE%B5%CF%82%20%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B1%CF%83%CE%BA%CE%B5%CF%85%CE%B1%CF%83%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B5%CF%82%20%CE%BF%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%B4%CE%BF%CE%BC%CE%AD%CF%82).pdf?OpenElement)

[http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/7DA9350216FCDB0BC2257BE200278EB9/\\$file/8-%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%97%201\\_2006%20\(%CE%95%CE%9D%CE%A0%20\(%CE%91%CE%BD%CE%B1%CF%80%CF%84%CF%8D%CE%BE%CE%B5%CE%B9%CF%82%20%CE%91%CE%97%CE%9A\).pdf?OpenElement](http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/7DA9350216FCDB0BC2257BE200278EB9/$file/8-%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%97%201_2006%20(%CE%95%CE%9D%CE%A0%20(%CE%91%CE%BD%CE%B1%CF%80%CF%84%CF%8D%CE%BE%CE%B5%CE%B9%CF%82%20%CE%91%CE%97%CE%9A).pdf?OpenElement)

[http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/723992BF761AFE21C2257BE200279994/\\$file/9-%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%97%202\\_2006%20\(%CE%A7%CF%89%CF%81%CE%BF%CE%B8%CE%AD%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7%20%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CF%80%CF%84%CF%8D%CE%BE%CE%B5%CF%89%CE%BD%20%CE%91%CE%A0%CE%95%20\).pdf?OpenElement](http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/723992BF761AFE21C2257BE200279994/$file/9-%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%97%202_2006%20(%CE%A7%CF%89%CF%81%CE%BF%CE%B8%CE%AD%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7%20%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CF%80%CF%84%CF%8D%CE%BE%CE%B5%CF%89%CE%BD%20%CE%91%CE%A0%CE%95%20).pdf?OpenElement)

[http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/9005803BB61D4433C2257BE200280D41/\\$file/10-%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%97%203\\_2006%20\(%CE%A3%CF%84%CE%B1%CE%B8%CE%BC%CE%BF%CE%AF%20%CE%A1%CE%B1%CE%B4%CE%B9%CE%BF%CE%B5%CF%80%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%BD%CE%AF%CE%B1%CF%82%20\).pdf?OpenElement](http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/9005803BB61D4433C2257BE200280D41/$file/10-%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%97%203_2006%20(%CE%A3%CF%84%CE%B1%CE%B8%CE%BC%CE%BF%CE%AF%20%CE%A1%CE%B1%CE%B4%CE%B9%CE%BF%CE%B5%CF%80%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%BD%CE%AF%CE%B1%CF%82%20).pdf?OpenElement)

[http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/7D455EA5BAD56E84C2257BE9003F4A1E/\\$file/O%20PERI%20POLEODOMIAS%20KAI%20XOROTAKSIAS%20NOMOS%20TOY%201972.pdf?OpenElement](http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/7D455EA5BAD56E84C2257BE9003F4A1E/$file/O%20PERI%20POLEODOMIAS%20KAI%20XOROTAKSIAS%20NOMOS%20TOY%201972.pdf?OpenElement)

[http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/7DA9350216FCDB0BC2257BE200278EB9/\\$file/8-%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%97%201\\_2006%20\(%CE%95%CE%9D%CE%A0%20\(%CE%91%CE%BD%CE%B1%CF%80%CF%84%CF%8D%CE%BE%CE%B5%CE%B9%CF%82%20%CE%91%CE%97%CE%9A\).pdf?OpenElement](http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/7DA9350216FCDB0BC2257BE200278EB9/$file/8-%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%97%201_2006%20(%CE%95%CE%9D%CE%A0%20(%CE%91%CE%BD%CE%B1%CF%80%CF%84%CF%8D%CE%BE%CE%B5%CE%B9%CF%82%20%CE%91%CE%97%CE%9A).pdf?OpenElement)

[http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/723992BF761AFE21C2257BE200279994/\\$file/9-%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%97%202\\_2006%20\(%CE%A7%CF%89%CF%81%CE%BF%CE%B8%CE%AD%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7%20%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CF%80%CF%84%CF%8D%CE%BE%CE%B5%CF%89%CE%BD%20%CE%91%CE%A0%CE%95%20\).pdf?OpenElement](http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/723992BF761AFE21C2257BE200279994/$file/9-%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%97%202_2006%20(%CE%A7%CF%89%CF%81%CE%BF%CE%B8%CE%AD%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B7%20%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CF%80%CF%84%CF%8D%CE%BE%CE%B5%CF%89%CE%BD%20%CE%91%CE%A0%CE%95%20).pdf?OpenElement)

[http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/9005803BB61D4433C2257BE200280D41/\\$file/10%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%97%203\\_2006%20\(%CE%A3%CF%84%CE%B1%CE%B8%CE%BC%CE%BF%CE%AF%20%CE%A1%CE%B1%CE%B4%CE%B9%CE%BF%CE%B5%CF%80%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%BD%CE%AF%CE%B1%CF%82%20\).pdf?OpenElement](http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf/All/9005803BB61D4433C2257BE200280D41/$file/10%CE%95%CE%9D%CE%A4%CE%9F%CE%9B%CE%97%203_2006%20(%CE%A3%CF%84%CE%B1%CE%B8%CE%BC%CE%BF%CE%AF%20%CE%A1%CE%B1%CE%B4%CE%B9%CE%BF%CE%B5%CF%80%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%BD%CE%AF%CE%B1%CF%82%20).pdf?OpenElement)

[http://www.moa.gov.cy/moa/opf/opf.nsf/All/29EC7224397D2B9EC225749400396881/\\$file/%CE%A0%CE%B5%CF%81%CE%B9%20%CE%95%CE%BB%CE%AD%CE%B3%CF%87%CE%BF%CF%85%20%CE%A1%CF%8D%CF%80%CE%B1%CE%BD%CF%83%CE%B7%CF%82%20%CF%84%CF%89%CE%BD%20%CE%9D%CE%B5%CF%81%CF%8E%CE%BD%20%CE%BA%CE%B1%CE%B9%20%CF%84%CE%BF%CF%85%20%CE%95%CE%B4%CE%AC%CF%86%CE%BF%CF%85%CF%82%20106\(l\)-2002.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/opf/opf.nsf/All/29EC7224397D2B9EC225749400396881/$file/%CE%A0%CE%B5%CF%81%CE%B9%20%CE%95%CE%BB%CE%AD%CE%B3%CF%87%CE%BF%CF%85%20%CE%A1%CF%8D%CF%80%CE%B1%CE%BD%CF%83%CE%B7%CF%82%20%CF%84%CF%89%CE%BD%20%CE%9D%CE%B5%CF%81%CF%8E%CE%BD%20%CE%BA%CE%B1%CE%B9%20%CF%84%CE%BF%CF%85%20%CE%95%CE%B4%CE%AC%CF%86%CE%BF%CF%85%CF%82%20106(l)-2002.pdf)

[http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/All/6FB0BD4D3A48C1A2C2257951004065E9/\\$file/bro\\_Water.pdf](http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf/All/6FB0BD4D3A48C1A2C2257951004065E9/$file/bro_Water.pdf)

<http://www.cyprusbiodiversity.eu>

<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>

<http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf>

<http://www.moa.gov.cy/moa/opf/opf.nsf>

<http://www.moa.gov.cy/moa/fd/fd.nsf>

[http://cypruslife.akrifiles.net/Page11\\_0.html](http://cypruslife.akrifiles.net/Page11_0.html)

<http://www.cyprusbiodiversity.eu/>

<http://www.ncu.org.cy/plantnet/lang1/index.html>

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do>

<http://www.moa.gov.cy/moa/environment/environment.nsf>

[http://www.cylaw.org/nomoi/arith/2006\\_3\\_004.pdf](http://www.cylaw.org/nomoi/arith/2006_3_004.pdf)

[http://www.cylaw.org/nomoi/arith/2001\\_3\\_008.pdf](http://www.cylaw.org/nomoi/arith/2001_3_008.pdf)

<http://www.cylaw.org> <http://www.moa.gov.cy>

<http://www.moi.gov.cy/moi/tph/tph.nsf>).

[http://www.moi.gov.cy/moi/wildlife/wildlife\\_new.nsf](http://www.moi.gov.cy/moi/wildlife/wildlife_new.nsf)

<http://www.moa.gov.cy/moa/wdd/wdd.nsf>

<http://www.moa.gov.cy/moa/wdd/Wdd.nsf>